

Onsdagen den 6 december

Kl. 09.00–18.06

---

§ 1 Anmälan om faktapromemoria

Andre vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2017/18:FPM25 Förordning om fiskemöjligheter i Västerhavet 2018
KOM(2017) 645 till miljö- och jordbruksutskottet

§ 2 Anmälan om granskningsrapport

Andre vice talmannen anmälde att följande granskningsrapport hade kommit in från Riksrevisionen och överlämnats till utbildningsutskottet:
RiR 2017:30 Riktade statsbidrag till skolan – nationella prioriteringar men lokala behov

§ 3 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Propositioner

2017/18:49 och 59 till konstitutionsutskottet

2017/18:51 till civilutskottet

Skrivelse

2017/18:57 till justitieutskottet

§ 4 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Utrikesutskottets utlåtande

2017/18:UU4 Kommissionens arbetsprogram 2018

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande

2017/18:MJU2 Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Rättsväsendet

§ 5 Rättsväsendet

Justitieutskottets betänkande 2017/18:JuU1
Utgiftsområde 4 Rättsväsendet (prop. 2017/18:1 delvis)
föredrogs.

Anf. 1 TOMAS TOBÉ (M):

Herr talman! Otryggheten breder ut sig över Sverige. Kriminella gängs makt ökar på bekostnad av hederliga medborgares trygghet i våra utsatta områden, sexualbrotten ökar oroväckande snabbt och internationella stöldligor ser nu på Sverige som ett smörgåsbord för sin verksamhet.

Ovanpå detta har vi en polismyndighet i kris. Trots att de allra flesta är överens om att vi behöver fler poliser ökar avgångarna och antalet poliser blir färre.

Herr talman! Jag menar att Sverige står inför ett vägval. Antingen fortsätter vi på den inslagna vägen där tryggheten urholkas och där den organiserade brottsligheten stärker sitt grepp i våra utsatta områden, eller så rustar vi upp den svenska rättsstaten med kraft.

Moderaterna söker nu stöd för den största satsningen på lag och ordning på över 20 år. Det handlar om satsningar i höjda anslag till hela rättssystemet men också om utökade befogenheter till polisen för att kunna bekämpa brott. Det handlar om tidigare och mer effektiva förebyggande åtgärder. Det handlar om en kriminalvård som minskar återfall i brott. Det handlar också om skärpta straff.

Brottsoffren är utgångspunkten i Moderaternas rättspolitik. Vi menar att straffen bättre måste återspegla allvaret i brottet. Det är dags att höja straffen också för de livsstilskriminella. Det handlar om de organiserade ligor som skrupelfritt begår brott mot våra äldre över hela landet. Det handlar om mannen eller männen som begår sexualbrott och gång på gång återfaller i brott. Det handlar om de kriminella gängen som tar kontroll över de utsatta områdena och sätter lag och ordning på undantag. För dessa behöver vi skärpa straffen. Vi menar att en satsning på lag och ordning handlar om att ha en helhet i en politik som är både värdebaserad och effektiv.

Men ja, det handlar också om resurser. I vårt budgetförslag vill Moderaterna satsa 10 miljarder på polisen de kommande tre åren och nästan 12 miljarder på hela rättssystemet. Det är satsningar som är helt nödvändiga för att vi ska uppnå en lokalt närvarande polis, för att tryggheten ska öka och för att vi ska kunna ta kontroll över de utsatta områdena.

Vi moderater prioriterar hela rättsstaten. Till skillnad från regeringen satsar vi på domstolarna i stället för att spara. Vi skjuter till mer medel till Åklagarmyndigheten och Ekobrottsmyndigheten för att fler ska kunna lagföras. Med anledning av ökat terrorhot vill vi också förstärka Säkerhetspolisen. Moderaternas vägval är tydligt – vi sätter kärnstaten före att finansiera höjda bidrag.

Kontraktet mellan medborgare och stat bygger på en trygghet som kommer alla till del. Det kräver en fungerade och lokalt närvarande polis

i hela landet. Under Alliansens tid vid makten slog vi därför fast att Sverige skulle ha minst 20 000 poliser, och antalet poliser ökade.

Men det första den här regeringen gjorde var att överge det grundläggande kravet om 20 000 poliser. Trots politiskt prat från justitie- och inrikesministern om fler poliser talar verkligheten ett annat språk. Det blir färre poliser med den här regeringen trots att vi har en befolkningsökning.

Jag menar att polis- och trygghetskrisen troligtvis är det största misslyckandet för regeringen. Problemet är att lyckas inte Sverige nu att vända utvecklingen kan effekterna bli mycket långtgående och svåra att reparera. Det går väldigt snabbt att urholka tilliten i ett samhälle. Men det tar lång tid att återupprätta den.

Herr talman! Det vi nu debatterar är kärnan i all politik, budgetens storlek och inriktning. Jag vill hävda att ska vi nå mål om 10 000 fler polisanställda kräver det att vi lyckas behålla erfarna och duktiga poliser samtidigt som vi ska locka rekordmånga att vilja bli poliser. Då duger inte att säga nej till riktade satsningar för höjda polislöner. Vi moderater avsätter medel för att höja polisernas löner med i genomsnitt 3 000 kronor i månaden. Det kommer att behövas, och inte minst är det rätt med tanke på att dagens poliser sliter för att hålla oss trygga.

Det handlar också om bättre utrustning till landets poliser. Det handlar om bättre befogenheter och bättre möjligheter att kunna lagföra många av de kriminella som vi behöver sätta bakom lås och bom. Därför vill vi göra en riktad satsning som gör att vi ska få möjlighet till kameraövervakning i samtliga särskilt utsatta områden i Sverige.

Vi menar att den allra största integritetskränkningen är att bli utsatt för ett brott. Vi måste sätta bättre muskler bakom vår rättspolitik. Nu är inte tiden att sitta och vänta och utreda. Nu är tiden att agera.

I ljuset av situationens allvar behöver Sverige prioritera rättsstaten framför höjda bidrag. Att Sverige har 61 utsatta områden, skjutningar i nivå med dem i södra Italien och återkommande handgranatsattacker mot polisen är, mina vänner, inte normalt. Det är en katastrofal utveckling. Jag undrar: Finns den krisinsikten hos regeringens partier? Förstår regeringen egentligen allvaret i det som just nu sker i Sverige?

Vi politiker har ett ansvar att varken svartmåla eller skönmåla verkligheten. Vi ska se den som den är. Vi ska förmedla en korrekt bild av Sverige. Och ja, den kan handla om ett Sverige i högkonjunktur. Den kan handla om att vissa grupper i samhället klarar sig väldigt bra. Den kan handla om att skjutningarna i Biskopsgården nu minskar till följd av en viktig polisinsats som satt ett antal kriminella bakom lås och bom. Det är en korrekt bild av Sverige.

Men en korrekt bild av Sverige är också att antalet utsatta områden ökar, att skjutningarna ökar i vissa områden och att utsattheten för sexualbrott har fördubblats på två år. Bara förra året handlade det om 70 000 unga kvinnor mellan 16 och 24 år.

Det handlar om ett Sverige där butiksägare tvingas stänga ned sin verksamhet på grund av hot och våld. Kort sagt och mer allvarligt: Det handlar om en rättsstat som är på reträtt.

Herr talman! Vi moderater tror inte på att exploatera samhällsproblem, men vi sopar dem inte heller under mattan. Vi ser och erkänner problemen, och vi föreslår verkningsfulla åtgärder.

Vi tror på ett effektivt brottsförebyggande arbete: insatser som minskar gängens makt men som också går djupare in i lokalsamhället. Vi måste nämligen rycka upp utanförskapet, ofriheten och brottsligheten med rötterna. Klan- och hedersstrukturer måste brytas. Skolan måste ställa krav och ge alla möjlighet att lyckas, oavsett vilken bakgrund man har.

Bidragsberoendet måste minska. Att välja en hederlig försörjning ska alltid löna sig bättre än att välja bidrag. Det är en självklarhet. Men det måste också bli en självklarhet att det ska bli jobbigare att välja att fortsätta att leva ett kriminellt liv. Vi måste i Sverige bättre stå upp för alla de hederliga och laglydiga människor i våra utsatta områden som också förtjänar trygghet.

Herr talman! Vi i Alliansen visar med våra förslag att vi insett situationens allvar, att vi är beredda att göra vad som krävs och att vi kan samarbeta för att tillsammans nå målet om ett tryggare Sverige. Detta står i stark kontrast till en historiskt svag regering, som på rättsområdet lagt fram för få kraftfulla förslag för att möta en kriminalitet som breder ut sig.

Alliansen i justitieutskottet kommer i samband med detta budgetbetänkande att ha bidragit till att Sveriges riksdag fattat över 100 beslut på rättsområdet med uppmaningar till regeringen. Det handlar exempelvis om att öka den polisiära närvaron i våra utsatta områden, införa en särskild brottskod för hedersbrott och säkerställa att polisen är synlig och lokalt närvarande i hela landet. Detta är viktiga steg som tillsammans bidrar till att göra Sverige bättre.

Men det finns också frågor där vi ännu inte når majoritet för vår politik, och jag vill därför passa på att yrka bifall till Alliansens gemensamma reservationer under punkterna 19 och 23.

Avslutningsvis står Sverige inför ett vägval. Den 9 september nästa år söker Moderaterna och Alliansen svenska folkets stöd för att byta ut den här regeringen, öka människors trygghet och ge Sverige en starkare rättsstat.

(Applåder)

Anf. 2 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S):

Herr talman! Debatten i dag handlar om justitieutskottets del i budgetpropositionen för 2018 – en budget som innehåller stora satsningar för att stärka den generella välfärd som både är ett signum för Sverige och mycket betydelsefull i strävan att få ett tryggt land och ett Sverige som håller ihop.

Men budgeten innehåller också stora satsningar inom det område vi ansvarar för, framför allt på polisen. Ska vi ha ett tryggt Sverige behöver vi både en inkluderande välfärds politik och ett strategiskt och målmedvetet brottsförebyggande och brottsbekämpande arbete.

Jag vill börja med att yrka bifall till justitieutskottets förslag och avslag på samtliga motioner och reservationer utom reservation 31. Vi står självfallet bakom den reservationen men avstår för tids vinnande att yrka bifall till den.

För oss socialdemokrater är det angeläget att förebygga brott. Det är centralt att fler brott förhindras, och det är angeläget att fler brott klaras upp. Detta gäller oavsett om det rör sig om vardagsbrott, grov organiserad brottslighet eller terrorism. I ett demokratiskt samhälle är alla slags brott oacceptabla.

Att alla ska känna en trygghet oavsett var man bor är grundfundamentet i en välfärdsstat. Därför fordras det omedelbara och kraftfulla åtgärder för att få stopp på våldet, framför allt i utsatta områden. Men sedan gäller det också att tänka och agera långsiktigt, för brottsförebyggande och brottsbekämpning är ett långsiktigt arbete. Det gäller att hålla ut, och då är det viktigt att polisen finns närvarande men också att det satsas på civila och sociala åtgärder.

Herr talman! Vi gör i denna budget den största satsning på polisen som gjorts på 2000-talet. Vi har ökat, och kommer ytterligare att öka, antalet platser på polisutbildningen. I år har 1 300 studenter påbörjat sin utbildning. Det borde ha varit 1 600, eftersom det är antalet platser. Det är inte bra att platserna inte fylls, och därför har regeringen gett myndigheten i uppdrag att se över vilka åtgärder som behövs för att öka kapaciteten i antagningsprocessen, vilket jag kommer att återkomma till.

För att bland annat stärka polisens arbetsmiljö ser vi över det straffrättsliga skyddet för blåljuspersonal. Som en insats för att minska brottsligheten, framför allt i socialt utsatta områden, har vi skärpt straffen för bland annat innehav av vapen och explosiva varor. Vi ser också att den samverkan som sker mellan myndigheter ger effekt.

Vi jobbar vidare med att öka möjligheterna för polis och säkerhetspolis att ha verktyg som fungerar – kamerabevakning och hemlig dataavläsning – och med att modernisera rättsprocessen. Men vi måste också öka kunskaperna hos våra myndigheter, bland annat om den nya sexualbrottslagstiftningen och när det gäller nya vittnesstöd.

Men, herr talman, i den bästa av världar begås inga brott. Detta måste vara målet för hela samhället. Därför är det brottsförebyggande arbetet så oerhört viktigt, och det måste pågå på bred front och omfatta inte bara rättsväsendets myndigheter utan också kommuner, näringsliv och civilsamhällesorganisationer. Det gäller att tidigt vidta åtgärder för unga som är på väg att hamna i kriminalitet och att se över den offentliga miljön och se till att det finns belysning på gator och torg.

Vi vet också att den bästa brottsförebyggande åtgärden är en fungerande skola. Halva justitiekottet var i USA under hösten. Jag var själv inte med, men alla ledamöter som var med på resan vittnar om att svaret de fick när de tog upp frågan om vad som var viktigast för att förebygga brott var just en grundläggande, bra skola och bra möjligheter till vidareutbildning. Att ge människor en bra grund att stå på, en framtidstro och en möjlighet till försörjning och ett stabilt socialt liv – det förebygger kriminalitet.

Men tyvärr har vi fortfarande dem som begår brott, och en central del i det brottsförebyggande arbetet är också att förebygga återfall. Trenden över tid är att återfallen minskar. Kriminalvården har utvecklat sitt arbete på anstalterna, men det är också viktigt att det finns inslussningsgrupper – en möjlighet att få stöd och hjälp när man kommer ut – och en fungerande och bra avhoppbarverksamhet när man vill lämna ett liv i kriminalitet.

I betänkandet finns elva tillkännagivanden, som egentligen kan tyckas helt onödiga. Regeringen och utskottet är helt överens om att det behövs tydliga och mätbara mål för polisens verksamhet, och i regleringsbrevet för 2017 har polisen bland annat fått i uppdrag att säkerställa att uppföljningen av verksamheten vidareutvecklas, konkretiseras och implementeras.

Regeringspartierna och oppositionen är överens om att det ska finnas en lokalt förankrad, närvarande och synlig polis i hela landet och en ökad polisiär närvaro i socialt utsatta områden, vilket det också gör. År 2016 fanns fler poliser i de socialt utsatta områdena än vad det gjorde 2015. Därför har vi ökat antalet platser på polisutbildningen. Vi vet alla att det råder en brist på utbildade poliser. Vi ha gett myndigheten ett flertal uppdrag samt tillför under 2018 ytterligare 2 miljarder för att stärka verksamheten.

Vad gäller brottskod för hedersmotiv har Socialstyrelsen fått uppdraget att genomföra särskilda kartläggningar av frågor som rör hedersrelaterat våld och förtryck, och i skrivelsen *En nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor* presenteras en tioårig strategi.

Att rättsväsendets myndigheter ska utöka och utveckla sin kompetens inom olika områden är en viktig och naturlig del i deras utvecklingsarbete. Om det råder ingen oenighet. Här har Brå ett viktigt uppdrag att ta fram underlag för att kunna stödja och utveckla arbetet både när det gäller nya arbetsätt och metodutveckling och när det gäller att se var det behövs ny kunskap.

Vi vet också att exempelvis Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten gemensamt utbildat personal när det gäller brott mot barn, våld i nära relationer och sexualbrott mot vuxna. Det är viktigt att myndigheterna samarbetar så att den ena myndigheten känner till och kan fortsätta det arbete som den andra har påbörjat.

Brottsofferdirektivet ställer krav på en starkt informationsskyldighet till målsägaren, och Brottsoffermyndigheten har också haft ett uppdrag att se över vilka åtgärder som behöver vidtas. Bland annat lyfter de fram utvecklingen av en ny webbplats, och polisen arbetar med att ta fram metodstöd och riktlinjer men också med att kunna göra riskanalyser vid hot och våld.

Att de som utsätts för brott får en återkoppling ska vara en naturlig del av det brottsbekämpande arbetet. Att de som förhör barn har en relevant utbildning är viktigt, och polisiära förhållare ska även i dag ha genomgått och godkänts vid en tvåstegsutbildning i Polishögskolans regi för att få hålla förhör. Detta bör också få genomslag i hela rättsväsendet, det är vi helt överens om, och här är modellen med barnahus en viktig framgångsfaktor.

När det gäller att bekämpa narkotikabrott arbetar polisen med att sprida goda och lyckade exempel och att ha metodstöd med fokus framför allt på tidig upptäckt hos ungdomar.

Herr talman! Alla dessa tillkännagivanden är svåra att säga nej till eller reservera sig mot. Det har gjorts oerhört mycket under de här åren. Det pågår mycket förbättringsarbete, men det finns också mycket mer kvar att göra. Därför har vi ett enigt utskott kring dessa tillkännagivanden.

Vad vi däremot reserverar oss mot är tillkännagivandet om en översyn av Rekryteringsmyndigheten. Vi är lika angelägna som majoriteten i utskottet om att platserna på utbildningen fylls. Regeringen gav den 20 juli Polismyndigheten i uppdrag att stärka kompetensförsörjningen, och myndigheten överlämnade en rapport den 13 november just med fokus på ökad kapacitet i antagningsprocessen. I rapporten finns åtgärder både på kort och på lång sikt som både Polismyndigheten och Rekryteringsmyndigheten ska jobba vidare med.

Vi anser att problemet måste åtgärdas men också att frågan är omhändertagen och att en myndighetsöversyn inte är den lösning som behövs för att få platserna på utbildningen fyllda.

Vi noterar också att Rekryteringsmyndigheten ligger under försvarsutskottets beredningsområde, vilket gör det ytterst tveksamt att vi från justitietskottet kan gå in med ett sådant yrkande även om myndigheten också hanterar rekryteringen till en myndighet som ligger under vårt beredningsområde.

Med detta, herr talman, vill jag än en gång yrka bifall till förslaget i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 3 TOMAS TOBÉ (M) replik:

Herr talman! Jag välkomnar att Helene Petersson talar sig varm om behovet av fler poliser, för det här är viktigt för Sverige. Men med anledning av detta undrar jag: Varför var det så viktigt för regeringspartierna att ta bort det grundläggande kravet om 20 000 poliser? Och hur ser Helene Petersson på utvecklingen att vi med den här regeringen har fått färre poliser trots att befolkningen ökar?

Jag noterar dessutom att Helene Petersson har tagit upp någonting som jag tror är en gemensam oro för oss, det vill säga att vi har tomma stolar på polisutbildningen. Det är ett allvarligt problem. Oavsett de mål som kan sättas upp om hur många fler poliser vi vill ha kommer vi inte att få tillräckligt många poliser om vi inte fyller upp utbildningsplatserna.

Jag noterar att man hänvisar till att man nu har givit ett uppdrag till myndigheten om att fundera på varför det finns tomma stolar på polisutbildningen. Min fråga blir därför: Kan inte höjda polislöner vara viktigt för att säkerställa att vi får rekordmånga att söka sig till polisutbildningen? Och varför är det så viktigt för regeringspartierna att säga nej till riktade satsningar på höjda polislöner?

Anf. 4 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik:

Herr talman! Att vi plockade bort kravet på 20 000 poliser var för att vi ansåg att det är myndigheten som måste avgöra vilken kompetens man behöver. Däremot har vi under hela mandatperioden kontinuerligt tillskjutit pengar till Polismyndigheten för att ge myndigheten möjlighet att anställa. Det måste vara Polismyndigheten som avgör vilken kompetens man behöver.

Ett annat problem i detta är att antalet platser på polisutbildningen under er tid i regeringen inte ökades. Det är en eftersläpning av det som vi ser nu. Eftersom vi har en två och ett halvt år lång utbildning tar det ett antal år innan vi har färdigutbildade poliser.

Vi har polisbrist i landet, och det har vi åtgärdat genom att dubblera antalet platser. Varje halvår är det 600 i stället för 300 studenter som tas in på polisutbildningen. Vi har nu ökat antalet till 800, och om vi ska uppnå målet med 10 000 fler polisanställda år 2024 kommer man att behöva ta in 1 000 studenter vid varje antagningstillfälle. Det möjliggör vi genom att öka antalet platser på befintliga skolor, vilket vi i sin tur möjliggör genom att öka antalet skolor till fem från tre.

När det gäller lönerna är det en fråga för parterna. Det är myndigheten och fackförbunden som ska sluta ett avtal. Vi ger dem förutsättningar genom att skicka mer resurser.

Anf. 5 TOMAS TOBÉ (M) replik:

Herr talman! Sanningen är att under Alliansens år kunde antalet poliser som utbildades variera från år till år. Det är klart att vi måste se till att det är tillräckligt många, men det grundläggande problemet är inte hur många polisutbildningar vi har. Jag tycker i grunden att det är en vettig insats från regeringen att utöka antalet lärosäten för detta, men problemet är ju att vi har tomma stolar. I analysen av det lär man komma fram till slutsatsen att det är klart att polislönerna behöver finnas med som en faktor.

Det skorrar lite falskt från regeringen, för när vi talar om till exempel lärarna, som också är väldigt viktiga för vårt samhälle, menar regeringen att det är helt nödvändigt med riktade lönesatsningar för att kunna få fler att söka sig till lärarutbildningen, och då är staten egentligen inte ens huvudmannen. Men i detta fall, då vi har en rättsstat på reträtt, säger regeringen blankt nej och hänvisar till arbetsmarknadens parter.

Vad vårt krav från Alliansens sida handlar om är att skjuta till medel så att arbetsmarknadens parter kan se till att höja polislönerna. Det är så vi också får upp antalet poliser på våra utbildningar.

Återigen: Tror Helene Petersson, med handen på hjärtat, att vi klarar att nå målet om 10 000 fler polisanställda utan att höja polislönerna?

Anf. 6 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik:

Herr talman! Jag är övertygad om att polislönerna kommer att höjas. Men det är inte vi i riksdagen som ska fatta det beslutet. Och det är inte regeringen som ska fatta det beslutet. Det är arbetsmarknadens parter som ska göra det. Och vi ska ge dem förutsättningar att göra det.

Jag tror inte att det är enbart lönerna som leder till att man avstår från att söka. Vid det senaste antagningstillfället var det 9 300 personer som sökte. Men det är något som har lett till att alla platser inte var fulla på slutdagen.

Jag rekommenderar Tomas Tobé att läsa den här rapporten som jag visar för ledamöterna i kammaren. Polismyndigheten har i den plockat ut hur kapaciteten i antagningsprocessen ska ökas, vad problemet är och varför man anmäler sig som sökande men inte dyker upp på testerna. Behöver man ett samtal eller sms som påminner? Är det något annat som leder till att man inte tar den erbjudna platsen? Polisen och Rekryteringsmyndigheten har börjat titta på det. Det är en jätte viktig process. Vi har utbildningsplatser. Då finns det ingen anledning att inte fylla dem.

Jag har fullt förtroende för att polisen har sett problemet och är lika angelägen som Tomas Tobé och jag att det ska fungera. Man kommer alltså att jobba vidare med det.

Anf. 7 ADAM MARTTINEN (SD):

Herr talman! Vi debatterar nu det sista budgetbetänkandet innan det är dags att gå till val, och det märks. Helt plötsligt finns det enorma satsningar från vissa partier, framför allt på Polismyndigheten. Var fanns det engagemanget när poliserna ute i landet behövde det som mest?

Ett enda parti har under hela mandatperioden gjort stora satsningar med syftet att kraftigt förstärka inte bara polisen utan hela rättskedjan. Det är Sverigedemokraterna. Samtliga andra partiers budgetsatsningar har legat i linje med de resultat vi kan se i samhället i dag.

Om Moderaterna hade haft ensam makt i Sverige under den här mandatperioden hade vi haft exakt samma antal poliser som nu när vi har en rödgrön regering. Moderaterna och övriga i Alliansen ansåg nämligen inte att det fanns ett behov av att utbilda fler poliser i början av mandatperioden. Tvärtom kritiserade man Sverigedemokraternas satsning om 7 000 nya poliser och menade att poliserna minsann kunde jobba mer effektivt. Så lät det i början av mandatperioden. Nu är det annat ljud i skällan.

Även om vi välkomnar andra partiers framryckningar uppstår givetvis ett trovärdighetsproblem när de största satsningarna man gör syftar till att ge effekt först efter nästa val.

Herr talman! Sverigedemokraterna har inte bara varit först ut och drivande för Polismyndigheten och rättsväsendets grundläggande förutsättningar genom förslag på utökade anslag och nytt ledarskap. Vi har också vid varje tillfälle där vi kunnat få politiskt inflytande utnyttjat just det. Det har ibland kostat oss prestige och har ofta lett till medieskugga för oss, till förmån för Alliansen. Men vi har alltid valt att agera med största respekt för våra väljares förväntningar.

Efter det här budgetbetänkandet har vi levererat över 100 tillkännagivanden till regeringen. Det har kunnat ske eftersom Alliansen har legat nära Sverigedemokraterna eller har närmat sig Sverigedemokraterna i vissa förslag. Då har vi kunnat avgöra frågor i utskottet genom att visa vårt stöd.

Vi skulle såklart ha kunnat göra betydligt mer och tidigare i mandatperioden. Varje tillkännagivande bygger nämligen på att Sverigedemokraterna har visat stöd för en gemensam alliansskrivning, aldrig tvärtom. Ett exempel är när Sverigedemokraterna ensamt motionerade om att ta bort straffrabatten för vuxna mellan 18 och 21 år. Då valde Moderaterna att rösta emot, trots att de ville ta bort just den rabatten. Då fick vi vänta ett år så att Moderaterna och Alliansen fick skriva en egen motion, som vi sedan fick stödja för att det skulle kunna skapas ett tillkännagivande.

Nu senast, den 13 november, annonserade Moderaterna på en presskonferens att de minsann vill se ett nytt uppdrag till Brottsförebyggande rådet om att kartlägga sexualbrott och ursprung. Eftersom man saknar ett eget förslag om den saken lyfte vi upp den frågan i utskottet, och den 30 november röstade Moderaterna emot förslaget om att ge Brottsförebyggande rådet i uppdrag att kartlägga sexualbrott och ursprung, enkom för att Sverigedemokraterna var avsändare till förslaget.

Herr talman! Den sortens ängslighet, som har gått genom decemberöverenskommelsen och fortsatta strategier för att inte fälla regeringens budget, som mellan varven uppenbarar sig genom att man röstar emot sin egen övertygelse, beroende på vem som skrivit förslaget, leder mig till en fråga. Vi kan ärligt se våra väljare i ögonen och säga att vi har tagit deras röster på allvar och att vi vid varje givet tillfälle har gjort vad vi har kunnat för att motsvara deras förväntningar. Kan Alliansen ärligt säga att man har agerat likadant?

Herr talman! Till skillnad från andra partiers sifferbingo inför valupptakten om vem som vill utbilda flest poliser ligger Sverigedemokraternas

ambition fast. Vi vill fortfarande se 7 000 nya poliser med en utbildnings-takt som leder till ett slutdatum 2024. Därefter föreslår vi, som vi har gjort hela mandatperioden, att antalet poliser ska korrelera med befolkningsutvecklingen med ett rikttal om 250 poliser per 100 000 invånare.

Totalt vill vi se ett utökat anslag för polisen med 1,4 miljarder jämfört med regeringen. Och för att nå målet att fler ska söka sig till polisyrket och att fler poliser ska söka sig tillbaka avsätter vi bland annat 650 miljoner i en riktad lönesatsning, för att möjliggöra det som har diskuterats tidigare, nämligen att höja polislönerna.

Vi vill avsätta 200 miljoner för en upprustning av polisens utrustning. Vi avsätter också 20 miljoner för att återinstallera den beredskapspolis som Alliansen lade ned under sin regeringstid.

Vittnesskyddet behöver också stärkas. Utöver skarpa förslag om att införa anonyma vittnen vill vi avsätta resurser för att stärka vittnesskyddet generellt, med 25 miljoner kronor för nästkommande år.

Vi har också sett behovet av att utöka den nationella insatsstyrkans kapacitet och avsätter 50 miljoner kronor för det. Utöver det har vi ett högt ställt och ambitiöst mål om att utbilda fler poliser och har avsatt 300 miljoner för att anställa fler civilanställda.

Herr talman! Även om fler partier nu satsar mer pengar än regeringen på Polismyndigheten utmärker sig ändå Sverigedemokraterna genom att vi satsar mer pengar än regeringen på i princip alla utgiftsområden inom vårt ansvarsområde.

När Liberalerna satsar 10 miljoner mer och Moderaterna 9 miljoner – tror jag att det var – på Säkerhetspolisen satsar Sverigedemokraterna 110 miljoner mer. Det är inte heller något ny satsning från Sverigedemokraterna. Säkerhetspolisens uppdrag har blivit alltmer ansträngt under hela mandatperioden, inte minst efter att regeringen har släppt in hundratals utbildade och tränade terrorister i vårt land. För oss är det givet att Säkerhetspolisens uppdrag ska uppvärderas.

Vi satsar också mer resurser på Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten, Sveriges domstolar, Kriminalvården, Brottsförebyggande rådet och inte minst Brottsoffermyndigheten. Inom många av dessa utgiftsområden drar vissa allianspartier ned på anslagen jämfört med regeringen.

Man kan inte lägga alla ägg i en korg. Stärker man polisen måste också resten av rättskedjan hänga med. Det kanske inte ger särskilt tuffa tidningsrubriker att satsa en halv miljard extra på Kriminalvården. Kanske är det därför Liberalerna vill dra ned på just de anslagen. Men det hela hänger ihop. Vi behöver stärka Kriminalvården, inte bara för att vår politik skulle leda till att fler kriminella skulle sitta i fängelse utan också för att möjliggöra ett fortsatt kvalitativt arbete med att minska risken för återfall i brott.

Herr talman! Sverigedemokraterna är inte bara partiet som på riktigt skulle bryta ned de kriminella nätverk som vuxit sig starka under blåa och rödgröna regeringar. Vi står också upp för poliserna, genom satsningar på bättre lön och arbetsvillkor men också genom att markera mot dem som ger sig på polisen. Attacker mot blåljuspersonal ska klassas som synnerligen grov misshandel, det vill säga leda till ett minimistraff på fyra års fängelse.

Vi är inte bara ett parti som står upp för Sveriges poliser. Vi är ett parti som står upp för att hela rättskedjan ska fungera.

Avslutningsvis vill jag säga att vi står bakom samtliga av våra reservationer och vårt särskilda yttrande. Men jag väljer att yrka bifall till bara reservation 41 om statistik om gärningspersoners ursprung och nationalitet. Då får Moderaterna en chans till att visa om de verkligen vill ha ett nytt uppdrag till Brottsförebyggande rådet om sexualbrott och ursprung. Min gissning är dock att de kommer att rösta emot också här.
(Applåder)

I detta anförande instämde Patrick Reslow (-).

Anf. 8 MATS PERTOFT (MP):

Herr talman! Vi debatterar och ska besluta om den här budgeten i en tid då rättssystemet i Sverige står inför en utmaning. Vi som kanske dagligen rör oss i så kallade utsatta områden vet att det inte är lätt. Polisen har ett svårt arbete, och man utmanas av krafter.

Det gäller bland annat vid skjutningar. Rättssystemet står inför utmaningar att möta dessa skjutningar, att hitta vittnen, att inge förtroende och att bygga vårt samhälle. Detta är utmaningar, men det är farligt att svartmåla. Där kan jag instämma i Tomas Tobés beskrivning när han sa att man inte ska svartmåla, men att man inte heller ska skönmåla. Nej, det är inte meningen att vi ska skönmåla. Det handlar om utmaningen.

Det är därför som S- och MP-regeringens budget ser ut som den gör med stora satsningar på polisen. Det behövs fler poliser i det här landet, det är vi helt överens om. Regeringen och oppositionen är överens om en hel del. Min kollega Helene Petersson gick på ett bra sätt igenom alla tillkännagivanden där vi från regeringssidan står bakom tio av dessa. När oppositionen vill ha ett tillkännagivande om saker som regeringen redan gör är vi ju inte emot att uppmärksamma regeringen på att det redan görs.

För tids vinnande avstår jag från att yrka bifall till vår reservation 31, men jag står naturligtvis bakom den.

Det behövs fler poliser, och det är vi överens om. Sedan kan vi diskutera hur många det behövs. Jag tror inte att det är meningsfullt att fastställa exakta siffror. Vi ska framför allt fylla platserna på polishögskolorna.

Jag är orolig över att man i dag svartmålar en del. Vi svartmålar en del av polisens arbetsförhållanden. Kanske inte i första hand vi partier, men medier svartmålar arbetstrycket och förhållanden, och det kommer inte att bidra till att det blir fler poliser.

Jag känner igen tendenserna från diskussionen om läraryrket, och den har inte lett till att det har blivit fler lärare. Det var först när vi började prata lite mer positivt om möjligheterna med läraryrket som vi fick en tillströmning. Därför vill jag varna för detta.

Vi högaktar polisen. Om man skulle fråga en person på gatan tror jag att han eller hon skulle uttrycka en högaktning för polisens arbete. Det är det som är det viktiga, att lyfta fram polisens arbete, avsätta resurser så att det kan bli fler poliser och ett attraktivt yrke. Det är det som regeringen har gjort när den har gett i uppdrag åt Polismyndigheten att se över karriärmöjligheterna.

Det är inte så att vi regeringspartier säger nej till högre löner, men vi vill inte detaljstyra och ta över parternas arbete. Vi ger resurser, och sedan får parterna sköta resten. Det är en viktig skillnad från att detaljstyra. Ja, vi vill skapa bättre arbetsförhållanden, men riksdagen ska inte gå in och peta i olika bitar.

För att komma till rätta med brottsutvecklingen, skapa trygghet i utsatta områden och öka förtroendet för vårt rättssystem behövs det fler poliser, och det är det som den här budgeten handlar om.

Sedan är det en positiv sak som jag tycker att vi ska uppmärksamma mycket mer, och det är utvecklingen inom Kriminalvården. Man har klarat av att minska återfallen. Det är ju fantastiskt att man har lyckats att minska återfallen med 10 procent. Det är den stora skillnaden för folk på gatan. Av de förbrytare som sätts i fängelse kommer 10 procent att inte återfalla i brott. De kommer inte att fortsätta med skjutningar, begå överfall eller göra inbrott. Det är där som vi ser framtiden.

Jag skulle vilja introducera ett nytt begrepp i debatten: lönsamma straff ur ett samhällsperspektiv. Vilket är det mest lönsamma straffet ur ett samhällsperspektiv? Jo, det är det straffet som får förbrytare att aldrig mer begå brott. Det är inte nödvändigtvis det längsta straffet.

Det blir lätt en debatt här i kammaren om att det ska vara hårdare straff. Ja, jag kan tycka att det ibland är berättigat med hårdare straff. Vi fattade beslut om hårdare straff för olaglig hantering av handgranater häromdagen i den här kammaren. Det var jättebra. För min del kan vi också fatta beslut om hårdare straff om det är lönsamt från ett samhällsperspektiv, om det förhindrar fler att begå brott. Men då ska detta vara verifierat genom forskning, så att vi vet hur man förhindrar återfall. Det vore en framtidspolitik när det gäller kriminalvården och rättssamhället att förhindra att det blir fler brottslingar.

Justitiekottet var på en USA-resa för en månad sedan. Vi besökte då Baltimore, en stad som har den värsta gängkriminaliteten i hela USA. Man frågade oss: Varför kommer ni hit? Ni har det ju så mycket bättre än vi.

Vårt svar var att vi åkte dit för att vi inte vill att vi ska få det som de har det. Vi vill lära oss hur man förebygger. Jag ställde frågan: Vad är ert bästa tips för att förhindra den utvecklingen? Då svarade man: Satsa på utbildning!

Det har redan nämnts en gång i kammaren, och jag vill upprepa det en gång till: Det finns inget så viktigt som utbildning, särskilt i våra utsatta områden.

Jag vill skicka med ett råd till oppositionspartierna: Se över era budgetar när det gäller utbildningspolitiken! Det finns flera partier som vill minska de insatserna. Särskilt oroad är jag över det motstånd som finns i Alliansen just nu när det gäller läsa-skriva-räkna-garantin. Jag tror att den vore perfekt för att öka utbildningsinsatserna i utsatta områden och på ett tidigt stadium identifiera dem som behöver stöd.

Vi behöver fler poliser, lönsamma och effektiva straff ur ett samhällsperspektiv och ett utbildningssystem som skapar andra ideal än gängkriminalitet.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet. Sedan står jag bakom reservation 31, men jag yrkar inte bifall till den.

Anf. 9 TOMAS TOBÉ (M) replik:

Herr talman! Mats Pertoft lyfter fram att vi behöver tala gott om polisyrket. Det ligger en hel del i det. Jag träffar många poliser, i princip varje vecka. De allra flesta poliser är engagerade och vill göra ett gott arbete för samhället, men det finns för få poliser för att de ska kunna möta den kriminalitet som breder ut sig i samhället.

Jag har därför ett par frågor till Mats Pertoft. Hur ser han på att det i och med den här regeringen blir färre poliser? Vilken analys har ni av vad ni har uppnått under era år i regeringsställning då vi i Sverige har fått färre poliser och det samtidigt har blivit fler poliser som upplever att de inte har tillräckligt många kollegor?

Jag har hört att Socialdemokraterna tidigare har gått ut med löften om 10 000 fler polisanställda. Gott så. Jag delar den ambitionen. Min raka fråga till Mats Pertoft är: Står Miljöpartiet bakom målsättningen om 10 000 fler polisanställda?

Avslutningsvis: Jag vet att Mats Pertoft i grunden själv är lärare. Hur kommer det sig att regeringen tycker att det är rätt politik att ha riktade lönesatsningar till lärare, där staten inte ens är huvudman, men att man säger man blankt nej när det gäller poliserna? Varför är det så svårt för regeringspartierna att förstå att utöver en ordentlig satsning i anslaget till Polismyndigheten behövs även en riktad satsning för höjda polislöner?

Anf. 10 MATS PERTOFT (MP) replik:

Herr talman! Tomas Tobé frågar mig vad vi ska göra åt att färre personer söker till polisutbildningen. Naturligtvis ska vi göra utbildningen så attraktiv som möjligt. Exempelvis har vi fortfarande funderingar om huruvida det ska bli en högskoleutbildning. Det har gjorts utredningar om detta. Regeringen tittar på om det ska bli fler utbildningsplatser. Ett arbete pågår hela tiden i frågan.

När det gäller hur många poliser vi behöver vill jag inte låsa mig vid 10 000. Det kan handla om 15 000 eller färre, eller ännu fler; vi ska ha fler poliser. Jag menar att Polismyndigheten bör bestämma det exakta antalet. Att regeringen och riksdagen ska se till att det finns resurser så att det räcker för att utöka antalet poliser och polisanställda är en helt annan fråga.

Angående lärarnas löner har vi i Sverige ordningen att parterna förhandlar om löner. Men efter årtal av debatt bestämde sig regeringen för att göra ett undantag i och med lärarlönesatsningen. Man kan dock inte låta undantaget bli regel, vilket i detta fall skulle vara att regeringen sätter lönerna. Jag menar att myndigheterna och de fackliga organisationerna ska förhandla om löner. Vi ska däremot se till att budgetera så att det finns resurser, och det gör denna regering.

Anf. 11 TOMAS TOBÉ (M) replik:

Herr talman! Tack, Mats Pertoft! Det är givetvis arbetsmarknadens parter som sätter löner på svensk arbetsmarknad. Jag har inte hittat någonting i regeringens politik som säger att det nu är regeringen själv som sätter lönerna för Sveriges lärare. Jag tror att regeringens uppfattning är att det är arbetsmarknadens parter som gör det.

Däremot är regeringen och Alliansen överens om att vi vill höja lärarlönerna. Det är en viktig framtidsinvestering, även inom vårt politikområde, att se till att skolan är bra, i synnerhet i utsatta områden. Men med

all respekt går regeringens politik inte ihop. Den enda förklaringen måste vara att det här inte är lika prioriterat för regeringen. Det är väl det ärliga svaret.

Hur allvarligt ser regeringen på att poliserna blir färre? Faktum är att det första regeringen gjorde var att ta bort målet om 20 000 poliser. Nu sjunker antalet. När poliserna i desperation nu säger att de behöver fler kollegor säger ett av regeringspartierna att det har ett vackert mål om fler poliser men är inte berett att göra något åt polislönerna.

Detta går inte ihop. Därför undrar jag: Tror verkligen Mats Pertoft att akademisering av polisutbildningen, herr talman, är vad som kommer att få rekordmånga att söka sig till polisutbildningen? Eller kan det vara så att rejält höjda polislöner är vad som krävs för att vi både kan behålla erfarna poliser och kan locka rekordmånga att vilja bli polis?

Anf. 12 MATS PERTOFT (MP) replik:

Herr talman! Regeringen har gett Polismyndigheten i uppdrag att brett se över hur man kan förbättra möjligheterna för polisen. Man ska titta på alltifrån karriärmöjligheter till olika andra sätt att göra yrket mer attraktivt. Detta utesluter inte löner, men det handlar inte bara om löner. Vad jag hör från poliser är att det handlar om många olika bitar. Man måste ro den stora organisationsförändring som polisen har gått igenom i hamn på ett bra sätt. Man måste lyssna på medarbetarna och se till att yrket som helhet blir mer attraktivt.

Man kan inte enbart stirra sig blind på lönerna. Lyssna bara på lärarnas diskussion! Även om deras löner har höjts rejält har debatten inte stannat av. Det finns många andra bitar också. Polismyndigheten har nu fått ett uppdrag att se över det hela och återkomma till regeringen. Det är så man arbetar brett. Man kan också fråga sig hur det skulle bli med den ena satsningen efter den andra. Till slut blir det staten som sätter lönerna överallt. Det är inte meningen.

Det handlar i stället om att ge resurser till Polismyndigheten, vilket vi gör i denna budget, så att den sedan kan gå vidare och titta på hur man förbättrar möjligheterna och arbetsförhållandena för polisen generellt sett. Så hittar vi vägarna, inte genom att fråna riksdagens sida centralstyra.

Anf. 13 JOHAN HEDIN (C):

Herr talman! Ansvar för att garantera människors säkerhet och trygghet är en av statens viktigaste uppgifter. För att lösa uppgiften krävs att antalet brott minskar, att polisen ingriper under pågående brott och att genomförda brott utreds och förövare döms. Tryggheten består också i att lagarna är tydliga och rättssäkerheten hög så att ingen döms för brott som man inte har begått.

Polisen måste vara närvarande, tillgänglig och synlig för människor i hela landet. Den ska ha ett långsiktigt mandat att arbeta lokalt, och poliserna ska i största möjliga mån jobba med uppgifter kopplade till det lokala området där man har hög kännedom. Tryggheten ska värnas i hela landet, oavsett om du bor på landsbygden, i storstaden eller i något av de områden som vi kallar utanförskapsområden.

För varje brott som begås tilltar otryggheten. Samtidigt visar undersökningar att förtroendet för polisen minskar. Denna kombination riskerar att påverka tilliten till rättssamhället. För att mota en sådan utveckling krävs

kraftfulla satsningar på ökad lokal polisiär närvaro, ökade resurser för att utreda begångna brott och andra trygghetsskapande åtgärder.

Att förtroendet för rättsväsendet är högt och att rättssamhället är stabilt och försvarar människors fri- och rättigheter i landet är grundläggande. Sverige är i grunden ett tryggt och säkert land, men den oro som sprider sig måste tas på största allvar. Vår trygghet kräver en lokalt närvarande polis och ett rättsväsen som står rustat att hantera kriminaliteten. Det behövs effektivare insatser mot grov brottslighet, vardagsbrott och våld mot kvinnor. Därtill krävs ytterligare åtgärder mot terrorism och radikaliserings samt mot kontroll och brottslighet i hederns namn.

Polisen har en central roll för att beivra, begränsa och lösa brottslighet. De engagerade medarbetarna i Sveriges poliskår är många, men de poliser som tycker att arbetssituationen känns svår och överväger att överge sitt yrke blir allt fler.

Vi i Centerpartiet föreslår i vår budgetmotion en kraftig resursförstärkning till polisen för att garantera polisens lokala närvaro och öka antalet arbetade polistimmar, höja de hårt arbetande polisernas löner samt skapa förutsättningar för bättre arbetsvillkor och en bättre arbetsmiljö.

Polisen och det övriga rättsväsendet måste vara lokalt förankrat. Intentionen bakom den nya nationella polismyndigheten var bland annat att fler poliser skulle jobba närmare medborgare, företagare och kommuner. Utvecklingen har dock i många delar av landet gått i motsatt riktning. Det är inte hållbart att kommunpoliser och andra lokalt arbetande poliser ständigt flyttas till andra arbetsuppgifter som gränskontroller, gängskjutningar eller annan grov kriminalitet.

För att värna och förstärka medborgarnas förtroende för polisen krävs att polisen inte enbart arbetar med grov kriminalitet utan också kanaliserar resurser till arbetet med mer vardaglig brottslighet som skadegörelse, stölder och buskörningar. En lokalt förankrad polis utgör också ett viktigt verktyg i kampen mot terrorismen, eftersom lokal förankring är en förutsättning för att kunna arbeta förebyggande och upptäcka individer som riskerar att radikaliserar.

Herr talman! Oavsett var i Sverige man bor ska man kunna känna trygghet i att polisen är närvarande. Polisen ska vara lokalt förankrad, och invånarna ska veta vilka de lokala poliserna är. Med kontinuitet och erfarna poliser som stannar länge på samma tjänst är det lättare att arbeta långsiktigt med kontaktskapande, brottsförebyggande och trygghetsskapande åtgärder. Därför vill Centerpartiet satsa 9,8 miljarder kronor över de kommande tre åren på polisen, inklusive förstärkning av polisens arbete mot terrorism.

Centerpartiet föreslår att Polismyndigheten tillförs 1 680 miljoner kronor år 2018 i syfte att utbilda och anställa fler poliser samt för att anställa fler civilanställda. Denna satsning motsvarar ca 1 800 fler polisanställda 2018.

Centerpartiet föreslår att Polismyndigheten tillförs 700 miljoner kronor per år för att möjliggöra en satsning just på polisernas löner. Satsningen motsvarar höjd lön med i genomsnitt 2 000 kronor i månaden för 22 000 poliser. Jag önskar att det var mer, men det är ungefär vad vi skulle klara av just nu.

Andelen utredda och uppklarade brott minskar. Polisens statistik från juli i år visar att antalet outredda brottsutredningar har ökat med 1,3 procent i hela landet jämfört med förra året. I många regioner ser siffrorna ännu värre ut, till exempel i Region nord, där antalet har stigit med hela 13 procent.

Sverige behöver fler poliser och en mer effektiv resultatrapportering för att vända utvecklingen. Därutöver krävs att polisen i högre grad tar hjälp av ny teknik. Exempelvis behövs en ökad användning av kroppsburna kameror, vilket inte bara skyddar poliser mot våldsamheter utan också ger underlag för bättre bevisning. Därtill krävs större möjligheter att använda kameraövervakning i brottsbelastade områden. Även detta skulle öka möjligheterna att väcka åtal för brott.

Herr talman! I en fungerande rättsstat måste förtroendet för rättsväsendet vara starkt. Om människor upplever att de brott de anmäler inte utreds, att polisen inte är närvarande eller om ingen åtals, trots att det förefaller vara förhållandevis enkelt att bevisa vem som har begått brottet, riskerar detta förtroende att minska. Det riskerar i sin tur att leda till att människor inte anmäler brott.

För att upprätthålla förtroendet för rättsväsendet måste brottsoffer kunna känna sig säkra på att deras brottsanmälan tas på allvar. När brottsanmälningar läggs ned inom ett par dagar, trots att det för brottsoffret framstår som fullt möjligt att lösa brottet, kan uppfattningen spridas att det är meningslöst att göra en brottsanmälan. I förlängningen finns det också en risk att brottslingar känner sig så säkra på att gå fria att de begår brott utan tanke på följderna.

Rättsväsendets grundinställning måste vara att brott ska utredas och gärningsmän lagföras. För att möjliggöra att fler brott utreds krävs att hela rättskedjan stärks och håller ihop.

När polisen tillförs mer resurser för att klara upp fler brott snabbare kommer kraven på den resterande rättskedjan att öka. Både Åklagarmyndigheten och Nationellt forensiskt centrum har redan signalerat att de är i behov av förstärkning, och det finns också tecken på att vittnesskyddet är underfinansierat.

Centerpartiet föreslår därför resurser för att stärka just de delarna av rättskedjan. Det kommer att innebära att fler grova brottslingar kan dömas och att fler vardagsbrott kan klaras upp.

Utvecklingen av andelen brott som klaras upp är mycket oroande. Andelen ärenden som redovisas av polis till åklagare har fallit, och detta gäller även andelen personuppklarade brott. Åklagarmyndigheten är den myndighet som leder förundersökningar, beslutar i åtalsfrågor och företräder det allmänna i domstol. Med fler uppklarade brott ökar behovet av åklagare. Av den anledningen föreslår Centerpartiet att Åklagarmyndigheten tillförs 58 miljoner år 2018 för att finansiera fler åklagare. Totalt uppgår denna satsning till 193 miljoner kronor under perioden 2018–2020.

Vi behöver också satsa på forensiken. Nationellt forensiskt centrum, NFC, är en viktig länk för att hela rättskedjan ska fungera. NFC ges i vår budget förutsättningar att arbeta effektivt, något som i många fall är nödvändigt för att kunna genomföra brottsutredningar som håller för ett åtal. Därför är detta väldigt viktigt. Centerpartiet föreslår ett tillskott på 300 miljoner kronor till Nationellt forensiskt centrum de kommande tre åren för att de ska kunna öka sina resurser och ha fler anställda.

Vi behöver också stärka vittnesskyddet. Alltför få människor vågar vittna, särskilt i de områden som vi kallar för utanförskapsområden. Vi behöver förstärka vittnesskyddet så att polisen kan bistå och skydda dem som behöver skydd. Vi tillför 50 miljoner kronor årligen för att vittnesskyddet ska stärkas så att tryggheten hos dem som behöver skydd kan öka.

Centerpartiet vill ha ett starkare brottsofferperspektiv i rättsväsendet. Personer som har blivit utsatta för brott måste ha rätt och möjlighet att få information från rättsväsendet om det aktuella fallet och om vilka resurser som finns tillgängliga för att stötta brottsoffret. Det måste finnas professionell personal som kan erbjuda det stöd som behövs.

Vi vill att personer som har utsatts för brott enkelt ska kunna ta reda på vart de kan vända sig för att gå vidare med en polisanmälan och att brottsofferjourenas möjlighet att erbjuda hjälp ökar. De som har utsatts för grova brott liksom efterlevande till personer som mördats bör erbjudas stöd när gärningspersonen får permissioner eller frigges.

Kommunernas arbete med brottsoffer fungerar olika på olika ställen. För invånarna kan det innebära att det är svårt att veta vart man ska vända sig när man har utsatts för ett brott. Bristen på helhetssyn gör också att vissa grupper av brottsdrabbade riskerar att falla mellan stolarna.

Många brottsoffer vittnar om svårigheten att få ut ett tilldömt skadestånd, vilket gör att den kränkning som brottet innebär blir ännu större. Det måste bli lättare för brottsoffer att få ut sina skadestånd. När det gäller brottsoffer som tilldömts skadestånd för brott som har begåtts mot dem, och där gärningsmannen har dömts till fängelse, bör staten ta ett större ansvar för att det enskilda brottsoffret inte själv ska behöva kräva in skadeståndet.

Flera har varit inne på det viktiga med skolan. Allting börjar i skolan. Av tillfrågade elever i årskurs 9 är det 13 procent som inte känner sig trygga i skolan. Ännu fler är rädda för andra elever. Så ska det inte vara. Brott som begås i skolan anmäls sällan, och brottsoffren får alltför sällan ett erkännande av att de är just brottsoffer.

Centerpartiet vill skärpa möjligheten att omgående flytta elever som allvarligt stör studieron eller tryggheten för övriga elever. Skolan ska inte utgöra något slags frizon för brott.

En skola är skyldig att anmäla till socialtjänsten om de misstänker att det finns fara för ett barns hälsa och utveckling, men anmälningarna rör sällan händelser mellan elever. Centerpartiet vill därför, i likhet med till exempel Storbritannien och Finland, att skolor ska vara skyldiga att polis-anmäla om de har skäl att misstänka att ett barn utsatts för sexualbrott eller brott mot liv och hälsa i eller kring skolmiljön samt att personal ska kunna kontakta föräldrar till unga även över 18 år så länge de är inskrivna i skolan.

Herr talman! Jag står givetvis bakom samtliga Centerpartiets motioner och reservationer liksom de alliansgemensamma. För tids vinnande yrkar jag dock endast bifall till reservation 17 under punkt 19 och reservation 20 under punkt 23.

(Applåder)

Anf. 14 LINDA SNECKER (V):

Herr talman! Ibland är det värt att påminna sig om varför vi diskuterar den här budgeten – den som ligger på bordet och som kommer att resultera

i sänkt skatt för pensionärer, gratis glasögon för barn samt högre klimatambitioner.

Det är för att regeringen tillsammans med Vänsterpartiet har kommit överens om att vi ska få stopp på vinsterna i välfärden. Det har inte varit en enkel resa. Det ska erkännas. Regeringen och vi har gnabbats och tjafsat, varit överens och inte alls överens. Men vi börjar komma i hamn, och det är en stor seger för hela samhället och även för rättsväsendet.

Vinster i välfärden påverkar rättsväsendet, antagligen mer än vad vi tror. Vi ser nämligen att vinster i välfärden göder en ny form av ekonomisk brottslighet, där företaget används som kofot och där man lägger skambud på offentliga upphandlingar och sedan inte utför arbetsuppgiften. Det är företag som nyttjar starta-eget-bidrag och LOU-upphandlingar, struntar i att betala skatt och avgifter och handlar saker på kredit tills företaget till slut försätts i konkurs. Alla dessa delar av de här företagens verksamhet har betalats av gemensamma skattemedel och underlättats genom att företag kan ta ut vinster i välfärden. Det här måste vi sätta stopp för.

Många partier ropar just nu efter hårdare tag mot brottslingar och strängare straff, men få av dessa partier vill erkänna att det var alliansregeringen som skapade denna helt nya kategori av brott. Det var under Centerpartiet, under Annie Lööfs tid som näringsminister, som ett flertal administrativa lättnader genomfördes för att företag skulle få en enklare vardag. Det hette att krånglig byråkrati för företagare skulle försvinna. Vad det ledde till var att vissa företagare och kriminella nyttjade chansen och började använda sina företag som brottsverktyg.

Alliansen slopade kravet på revision i små bolag och gjorde det enklare att skaffa F-skattsedel. De gjorde det också möjligt att senarelägga bokföring och halverade kravet på aktiekapital. Enligt Ekobrottsmyndigheten har dessa förenklingar fungerat som glidvalla under skidorna för kriminella.

Denna borgerliga entreprenörspolitik innebar kort sagt att det blev enklare att starta företag. Men de ändringar som gjordes saknade helt de kontroll- och tillsynsmekanismer som behövs för att systemet inte skulle kunna missbrukas.

I alliansregeringens borgerliga iver att få bort några papper för småföretagare skapades en helt ny kategori av brottslighet. Det kanske är det perfekta brottet. Ingen komplicerad penningtvätt behövs och ingen riskabel hantering av narkotika eller vapen. Det ger en säker inkomst som ständigt tickar in från en källa som aldrig kommer att sina, nämligen de offentliga medlen, våra skattemedel. Dessutom skapar det en osund konkurrens för den stora majoritet av företagare som dagligen kämpar och sliter för att få sitt företag och sin verksamhet att växa och bidra till Sveriges tillväxt.

Den ekonomiska brottsligheten är dessutom sannolikt ett väsentligt större problem än vad brottsstatistiken visar. Mörkertalet bedöms vara stort eftersom de anmälda brotten främst är ett resultat av Skatteverkets kontroller och konkursförvaltarnas utredningar. Det handlar om ett storskaligt svindleri med bidragspengar med brottsoffer som är både ansiktslösa och anonyma. Det är på en gång ingen och envar. Ingen av oss är direkt bestulen; ändå är vi alla drabbade.

Alliansen saknar därför totalt trovärdighet när de svingar batongen och kräver ordning och reda. Samtidigt gör regeringen och Vänsterpartiet den största satsningen på polisen på 20 år. Det är skillnad på höger och vänster.

Låt oss nu få stopp på brottsligheten på allvar genom att bland annat stoppa vinsterna i välfärden! Därför yrkar jag bifall till föreliggande budgetförslag och till Vänsterpartiets reservation 8.

Herr talman! Det finns mycket i budgetarbetet som är intressant. Det är intressant att Alliansen inte kan skriva en gemensam budget och ha samma vision för rättsväsendet. Det är intressant att Alliansen gör rekordmånga tillkännagivanden i justitieutskottet – tillkännagivanden som ofta innebär att slå in öppna dörrar i frågor som regeringen redan arbetar med.

Men det mest intressanta är ändå Moderaterna. Moderaterna började med att slå in en kil mellan den arbetande delen av befolkningen och den del som utgörs av sjukskrivna eller arbetslösa. Detta påbörjades för tio år sedan. Det kallades för arbetslinjen. Man sänkte nivån på skatten, och de som mest behövde samhällets stöd fick det inte. Nu är det en ny kil som ska slås in – den mellan personer födda i Sverige och dem som inte är födda i Sverige. Det pekats mer och mer på ”de andra” som ansvariga för brottsligheten och på att dessa andra ska registreras. De andra är invandrare och asylsökande.

Samtidigt rasar kvinnors vrål om sexuella trakasserier som vi utsätts för av våra chefer, av bankdirektörer och av kulturprofiler – men i allra största grad av helt vanliga män. Kvinnor vittnar om att det är män från alla håll i Sverige, i alla yrken och med alla utbildningar och inkomster som sexuellt trakasserar kvinnor. Metoo är rörelsen som ingen kan värja sig mot. Det är en utsatthet som tyvärr inte kan hanteras genom vare sig fler poliser eller hårdare straff utan enbart genom att män, alla män, ändrar sig.

Lösningen på detta tycker Moderaterna är att registrera dessa mäns etnicitet. Det är ett förslag som Sverigedemokraterna var först med att komma med. Först stod Sverigedemokraterna på kanten av planen och skrek ut sina åsikter. Men nu dansar Moderaterna och Sverigedemokraterna en tango genom justitieutskottets rum, och de andra partierna i Alliansen står bredvid och klappar takten. Inget av de andra borgerliga partierna reagerar. Ingen protesterar mot den positionsförflyttning som just nu sker och som under ett längre tag har skett, särskilt i frågor som rör brott och straff.

Om jag har fel och om det är så att Liberalerna, Kristdemokraterna och Centerpartiet har ett aktivt antirasistiskt arbete i Alliansen, om ni motverkar varenda positionsförflyttning, om ni vägrar att ställa er bakom en politik som pekar ut etniciteter och om ni varje dag tar ett ansvar för ett solidariskt samhälle, visa det då tydligare! För just nu ser det bara ut som att ni kapitalt har misslyckats och att det är Moderaterna och Sverigedemokraterna som är Alliansen. Om det är så att ni arbetar mot rasism är jag den första att erkänna att jag i den här talarstolen har fel. Men ni måste motbevisa mig. Snälla – gör det!

Herr talman! Sexism och främlingsfientlighet går hand i hand. Det är därför Sverigedemokraterna totalmörkar och inte deltar i metoo. De låtsas att de inte tillhör etablissemanget eller på något magiskt sätt inte tillhör samma struktur som resten av samhället. Det är när etablerade partier följer med i denna positionsförändring som det börjar bli riktigt farligt. Det är när partier blir helt döva för vad som händer i samhället och enbart fokuserar på nästa opinionsmätning som det är riktigt farligt. Det är farligt när

det är viktigare att flirta med främlingsfientligheten än att lyssna på kvinnorna i metoo.

Om man inte vill att sexualbrott ska skyllas på invandring enligt den förklaringsmodell som Sverigedemokraterna har skapat måste polisen prioritera sexualbrott högre. Det är därför kvinnors berättelser måste tas på allvar i stället för att straffen ska höjas. Det är därför kvinnor som dagligen får en dask på rumpan av sin chef, tjejer som blir tafsade på i skolkorridoren och skådespelare som får veta att det manliga geniet alltid har gjort så måste lyssnas på i stället för att man för statistik beroende på vilken etnicitet som mannen som utför brottet har.

Den största andelen av dem som begår dessa brott har en sak gemensamt: De är män. För oss kvinnor spelar det ingen roll vilken hudfärg mannen har. Vi ser inte om du är en våldtäktsman eller inte. Vi ser bara att du är man.

Det är i justitieutskottet som kilen mellan människor märks allra mest. Det är där som Alliansen och Sverigedemokraterna till allra största del genomdriver en gemensam politik. Det är därför som vi rödgröna i stället lägger fram en budget som fokuserar på brottsförebyggande arbete, på förändring av inkomstskillnader och med fokus på mäns våld mot kvinnor.

Anf. 15 TOMAS TOBÉ (M) replik:

Herr talman! Det var ord och inga visor från Linda Snecker.

Ja, det stämmer att vi tog fram en arbetslinje. Det tycker jag i grunden är bra. Jag är stolt över att en sjuksköterska nu har mer pengar i plånboken. Jag tycker att det är rimligt och rätt, i stället för att prioritera höjda bidrag. Men där kan vi tycka olika.

Jag håller med Linda Snecker om att hela diskussionen om metoo är ett vrål. Jag tycker att det var väldigt bra uttryckt, och jag tror att det är något som alla behöver reflektera över, även Vänsterpartiet, om jag ska notera vad som sker i ert parti.

Men förutom det breda arbetet för att få män att förändra sig handlar det också om att vi som lagstiftare har ett ansvar. Då tycker jag att det kan vara intressant att fråga Linda Snecker hur det kommer sig att Vänsterpartiet motsätter sig att till exempel höja straffen för alla våldtäktsbrott. Du, Linda Snecker, stoltserar själv med att du har varit med och höjt straffen för många brott på detta område, men just när det gäller våldtäktsbrott verkar Vänsterpartiet inte tycka att det är motiverat längre. Skulle ni ändra er där, skulle vi moderater välkomna det. Jag tycker att det är hög tid att visa hur vi från lagstiftarens sida ser på sexualbrott.

Avslutningsvis: Den breda kartläggning som vi moderater har föreslagit handlar om något annat än vad Linda Snecker beskriver. Det handlar om att den typ av kartläggning som Brottsförebyggande rådet tidigare har gjort ska kunna göras igen, utan den typ av politiska begränsningar som kommer upp i debatten. Jag tror att det är bättre att bedriva en rättspolitik som bygger på fakta och kunskap i stället för personliga uppfattningar och gissningar.

(Applåder)

Anf. 16 LINDA SNECKER (V) replik:

Herr talman! Nu är ju inte straffen lösningen på allt. Det skulle vara oerhört skönt för oss politiker om det var så att om vi höjer straffen minskar brottsligheten. Men tyvärr ser vi att höjda straff inte påverkar brottsligheten.

Det finns dock ett undantag. Vänsterpartiet gillar inte höjda straff, men när det gäller sexualbrott kan vi tänka oss det, av en anledning, nämligen att polisen ska prioritera dessa brott högre. Vi ser nu att sexualbrott inte har prioriterats.

Tomas Tobé, du talade i ditt anförande om att det har skett en explosion av sexualbrott de två senaste åren. Det stämmer ju inte. Det är vi kvinnor som har börjat anmäla det som vi ständigt har varit utsatta för. Vi har under årtusendet i det patriarkala samhället varit offren för mäns våld mot kvinnor. Vi har tjänat mindre. Vi har haft sämre utbildning och sämre förutsättningar. Vi dör tidigare än vad män gör. Detta börjar nu ändras.

Jag tror att du och jag är helt överens om att detta är något bra. Det patriarkala samhället måste förändras i grunden, och det börjar framför allt med alla män – att män tar sitt gemensamma ansvar för att inte sexuellt trakassera eller utnyttja kvinnor eller daska en tjej på rumpan. Ibland är det inte svårare än så.

Men det är intressant att Moderaterna inte riktigt erkänner detta. Vi vet att 97 procent av alla sexualbrott som anmäldes 2016 begicks av män – det var män som var förövarna. Vad mer behöver ni veta för att minska sexualbrotten? Måste vi veta vilken etnicitet dessa män hade för att kunna komma med en åtgärdsplan? Varför ser era åtgärder olika ut beroende på om förövarna är från Sverige eller inte?

Anf. 17 TOMAS TOBÉ (M) replik:

Herr talman! Låt mig börja med att välkomna att Vänsterpartiet nu kommer att stå bakom Moderaternas förslag om att höja straffen för alla våldtäktsbrott.

Det är också intressant att Linda Snecker tydligen exakt vet vad som har skett. Brottsförebyggande rådet har självt presenterat en delrapport som visar på en fördubbling när det gäller utsattheten för sexualbrott. En del kan säkert handla om att vi har fått en högre anmälningsbenägenhet, men när Brå får frågan hur det kommer sig att vi fått en så dramatisk ökning på bara två år svarar Brå: Vi vet inte – vi kan inte förklara det. Detta skulle man behöva forska mer på.

Jag tycker att detta är vår skyldighet gentemot brottsoffren, de som utsätts för ett sexualbrott. Det är klart att det är bättre att göra en bred kartläggning, där vi kan titta på under vilka omständigheter brotten sker – sker de mer inomhus eller mer i offentliga miljöer? Givetvis är sådant som kön och ålder intressant. Ja, även utländsk bakgrund är relevant. Det kan till och med vara så att en del av de unga asylsökande som har sökt sig till Sverige kommer med helt andra erfarenheter och värderingar. Med förebyggande åtgärder kan vi kanske hjälpa till så att de inte ska hamna fel i vårt samhälle.

Tiden då Sverige skyfflar undan denna typ av svåra frågor måste vara slut. Min fråga till Vänsterpartiet och Linda Snecker blir därför: Varför är det så viktigt för Vänsterpartiet att stoppa att vi ska få mer kunskap och

fakta, så att vi kan bygga politik på detta i stället för på Linda Sneckers personliga uppfattningar?

Anf. 18 LINDA SNECKER (V) replik:

Herr talman! Tomas Tobé, ditt svar visar tydligt var Moderaterna står i dag. Det handlar om att inte ta systematiskt samhällsansvar för det som har skett. Vi som är feminister har hur länge som helst sagt att det är män som har ett problem. Det finns en maskulin destruktiv norm i samhället, som överordnar män och underordnar kvinnor. Detta är inte rocket science. Det var i 70-talets feministiska rörelse som den här analysen startade.

Moderaterna vill inte lyssna på kvinnors erfarenhet. Moderaterna vill inte göra något åt detta förrän de kommer på vad som kanske kan vara problemet, och det är alltså den ökade asylinvandringen. Där har ni löst problemet! Ni säger: Låt oss peka på några andra. Låt oss registrera dem. Låt oss analysera dem, trots att vi vet att 97 procent av alla sexualbrott som anmäldes 2016 begicks av män.

Det spelar ingen roll varifrån männen kommer, var de bor eller vilken utbildning och inkomst de har, för män utsätter kvinnor för våld och sexualbrott. De gör det som chefer och kollegor. Det händer i våra partier. Det händer i riksdagens kammare. Det sker överallt.

Om vi ska tänka på brottsoffren är det dags att börja lyssna på alla oss kvinnor som vrålar ur vårt inre över den utsatthet som vi dagligen möts av. Vi blir inte trodda. Vi anmäler, och ingen lyssnar. Fallen läggs ned. Detta måste ändras.

Jag tror att vi nu står i den förändringen. Då måste Moderaterna komma med på banan och inse att det är stora förändringar som måste ske.

Anf. 19 ROGER HADDAD (L):

Herr talman! Jag står bakom samtliga våra reservationer, men här i kammaren väljer jag att yrka bifall endast till reservationerna 16, 17 och 20.

Liberalerna tror att det går att vända utvecklingen när det gäller situationen inom rättsväsendet, i synnerhet inom svensk polis. Det behövs akuta åtgärder för att återupprätta rättsväsendet och stärka vår förmåga mot en alltmer hänsynslös kriminalitet men också angripa den kanske mest oroande utvecklingen, nämligen den upplevda otryggheten i det svenska samhället. Polisens villkor måste bli bättre om vi ska kunna återta kontrollen från de kriminella.

Statskontoret kom nyligen med en utvärdering som visade att inte heller polisens utredningsverksamhet fungerar tillfredsställande. Polisen utreder allt färre våldsbrott. Myndigheten befinner sig i en situation där man till och med tvingas prioritera mellan väldigt grova brott. Det är alltså under den här regeringen, som kallar sig för feministisk, som anmälda våldtäktsärenden och sexualbrott inte mäktas med av en underbemannad och underfinansierad polismyndighet.

Det är inte acceptabelt eller hållbart att medborgare inte snabbt ska kunna få kontakt med polisen och att de inte bara upplever utan också varje dag i medier hör att polisen inte kan agera om man till exempel anmäler ett villainbrott. Det förstärker känslan av otrygghet och ofrihet när människor upplever att rättssamhället inte ens klarar av sitt grundläggande uppdrag.

Vi har under några år i denna talarstol krävt regeringen på besked. Det handlar om behovet av åtgärder för att vända situationen. Liberalerna har i tre år i denna kammare mötts av politisk tondövhet från Socialdemokraterna. Varken regeringen eller dess rikspolischef har velat erkänna underfinansieringen och underbemanningen inom svensk polis. Det är nu och här vi ser konsekvensen av regeringens politik.

Jag har lyssnat en hel del på det som har sagts i debatten. Varför behöver vi fler poliser? Det är inte så många som har kommenterat det. Jo, det behöver vi för att de kriminella håller på att ta över våra samhällen och våra stadsdelar. Varför behöver vi fler poliser? Jo, det behöver vi för att människor inte längre vågar gå ut kvällstid – det gäller i synnerhet kvinnor. Varför behöver vi en lönesatsning? Jo, det behöver vi för att vi tappat mellan 800 och 1 000 poliser varje år – i hälften av fallen beror det inte på pensioneringar. Varför behöver vi locka tillbaka och behålla poliser? Jo, det behöver vi för att antalet poliser som slutar, herr talman, är större än antalet som utbildas och nyanställs.

Det är detta som vi har pekat på de senaste två åren. Regeringen säger: Nej, men det är vanligt att man väljer en annan karriär, och det är inga konstigheter att man vill byta jobb. Men man inser inte det allvarliga – dramatiken – när det gäller antalet. Det är därför det är viktigt att göra en riktad lönesatsning. Det är därför det är viktigt att stoppa avhoppet och att inte minst locka tillbaka poliser som har slutat.

Polisutbildningen har också diskuterats. Det är väldigt mycket fokus på hur många som ska utbildas i framtiden. Men vi har 400 tomma platser i år. Vi måste ta reda på hur det kommer sig att 400 platser på polisutbildningen står tomma.

År 2016 fick justitieminister Morgan Johansson en fråga om Polismyndighetens sänkta krav i begåvningsstester – det var som en reaktion på att man ville få in fler för att fylla de tomma platserna. Regeringen sa då att man inte hade någon anledning att ifrågasätta Polismyndighetens beslut. Nu har det gått ytterligare ett år. På regeringens uppdrag har man i juni inlämnat en promemoria till regeringen. Där föreslår man ytterligare sänkta krav för antagning till polisutbildningen. Denna gång handlar det om de fysiska kraven.

Min fråga till regeringen är: Vilka poliser vill ni ha i framtiden? Tror ni verkligen att ytterligare sänkta krav höjer yrkets status och höjer kvaliteten inom svensk polis? Är det byråkrater vi ska ha, eller är det yrkeskickliga män och kvinnor som kan arbeta med mordutredningar och andra utredningar och som kan arbeta brottsförebyggande och i yttre tjänst i en allt tuffare miljö? Kommer regeringen precis som förra året att bifalla detta förslag från Polismyndigheten? Ni kan inte bara hänvisa till Polismyndigheten. Det är ni som har beställt promemorian från Polismyndigheten, som ett svar på att det är alldeles för många tomma platser på polisutbildningen.

Liberalerna gör i den här budgeten den största politiska satsningen på både rättsväsendet och polisen av alla politiska partier i Sveriges riksdag – så är det oberoende av om det gäller 2018, 2019 eller 2020. Det viktigaste beskedet för oss liberaler är att man ska stoppa polisavhoppet och locka tillbaka de poliser som har lämnat myndigheten.

Det stämmer inte, som Socialdemokraterna retoriskt påstår, att man gör den största satsningen på polisen i modern tid – eller om det var under 2000-talet. Vi har bett riksdagens utredningstjänst att titta på detta. Det

stämmer inte. Man kan titta på bnp och ekonomin i Sverige. Anslaget till svensk polis sjunker.

Det finns en annan viktig siffra som avslöjar det socialdemokratiska och miljöpartistiska korthuset, herr talman. För exakt ett år sedan klubbade vi årets polisbudget. Låt mig läsa en mening: Regeringen föreslår en ökning av anslaget med 100 miljoner kronor 2017. Det var 100 miljoner kronor. Ni hade inte en krona till fler poliser. Ni hade inte en krona extra till högre polislöner. Ni hade inte en krona extra till det lokala brottsförebyggande arbetet. Man kan läsa den meningen. Man behöver inte läsa hela innevarande års budget.

Sedan har ni på grund av en aktiv opposition tvingats backa och höja anslaget, men det spelar ingen roll. Vi har färre poliser i Sverige. Vi har färre poliser i yttre tjänst. Vi har färre poliser per capita. Vi har blivit en halv miljon fler jämfört med hur det har sett ut tidigare. Trots det har vi färre poliser i Sverige. Sedan har vi polisavhoppet. I dag noteras att det är ungefär 800 som har slutat – hälften har som sagt slutat på grund av pensionering. Ni vidtar inte en enda åtgärd för att locka tillbaka de hundratals poliser som har slutat. Varför är detta så viktigt? Jo, det är viktigt av denna anledning: När jag ringer till polisen om jag har blivit utsatt för ett villainbrott eller något annat brott måste jag kunna känna trygghet i att någon svarar och helst också att någon kommer och utreder mina ärenden.

Vi kan inte ha polischefer som dagligen sitter i radio och tv och säger: Vi kan inte utreda sexualbrott eller anmälda våldtäkter.

Vi kan inte ha polisområdeschefer, alltså de gamla länspolismästarna, som säger: Vi kan inte ha poliser ute i kommunerna, utan de måste lokaliseras och centraliseras till residensstäderna eller platser där vi just nu har många skjutningar.

Vi klarar inte ens av grova brott i till exempel orter som Västerås. Man måste ta in polisiära resurser från övriga Västmanland. Men detta är inte unikt för Västmanland, herr talman. Detta börjar bli en nationell trend, och den är mycket allvarlig.

Avslutningsvis vill jag säga något om det brottsförebyggande arbetet, som Socialdemokraterna brinner mycket för. Det är ytterligare en effekt av er politik. Samtliga polischefer som jag har besökt det senaste halvåret säger: Vi hinner inte med det brottsförebyggande arbetet, kärnan i omorganisationen. Vi hinner inte åka ut och träffa ungdomarna. Vi hinner inte åka ut till skolorna. Vi hinner inte vara ute och patrullera i stadsdelarna.

Detta behöver inte vara i de utsatta områdena. Det gäller i hela landet. Detta, herr talman, är ett resultat av en aktiv politik från S, V och MP, där polisen har varit längst ned på prioriteringslistan.

(Applåder)

Anf. 20 LINDA SNECKER (V) replik:

Herr talman! Det finns nog inget annat parti som så aggressivt, eller jag ska kanske säga passionerat, driver frågan om polisen. Roger Haddad pratar otroligt mycket om poliser och om utsatta områden. I beskrivningen av det Sverige som vi just nu lever i verkar Liberalernas liberala frihet vara som bortblåst. Ambitionerna om människors frihet och rätt att leva sina liv är inte riktigt i fokus.

Vad Roger Haddad inte alls nämner är hur samarbetet i justitieutskottet ser ut. Alliansen gör rekordmånga tillkännagivanden. Det är ni i Alliansen

väldigt stolta över. Ni slår er för bröstet: Vi påverkar riksdagen otroligt mycket och pressar regeringen. Ni är väldigt nöjda över det. Men ni säger inte hur dessa tillkännagivanden kommer till – att det är ett aktivt samarbete mellan Alliansen och Sverigedemokraterna och att det framför allt är Moderaterna som har flyttat sina positioner närmare Sverigedemokraterna.

Jag vet hur det är att vara i ett mindre parti och att försöka samarbeta med andra, större partier. Det är inte lätt. Man får inte igenom allt man vill.

Men vad har Liberalerna gjort för att Alliansen inte ska flytta sig närmare den främlingsfientliga positionen? Hur ser Liberalernas antirasistiska strategi i justitieutskottet ut? Vad gör ni för att påverka Moderaterna att inte närma sig Sverigedemokraterna? Vi antirasister har ett oerhört stort ansvar. Jag vill veta vad Liberalerna gör.

Anf. 21 ROGER HADDAD (L) replik:

Herr talman! Liberalerna är passionerade när det gäller polisfrågan. Det handlar om vår frihet. Det sa jag också i mitt huvudanförande. Vi behöver göra satsningar om det är så att människor inte vågar gå och handla efter klockan fyra när det blivit mörkt, inte vågar gå ut och ta ut pengar eller inte vågar skicka sina barn till dansklubben på grund av otrygghet. Det gäller särskilt i de områden som polisen pekar ut, där kriminaliteten är så pass påtaglig att samhället inte har lyckats stå emot. Som vi har varit inne på tidigare krävs det skolsatsningar och fältassistenter. Det krävs satsningar på trygghet. Vi har i budgeten också 2 000 kommunala ordningsvakter. Vi satsar en halv miljard på att förstärka kommunernas brottsförebyggande arbete. Men återigen: Detta beror på poliskrisen och situationen inom Polismyndigheten. Därför är vi angelägna om att stoppa vapen och behålla poliser.

När det gäller situationen i justitieutskottet har i alla fall inte jag medverkat till att ändra motioner eller lägga fram förslag i tron att det ska passa ett visst parti. Flera av de förslagen har vi drivit i många år. Det kan man se i årets betänkande, med hänvisningar till de senaste tre fyra årens tillkännagivanden. Några av dem är upprepningar på grund av att vi inte tycker att ni och regeringen gör tillräckligt. Det handlar till exempel om attacker mot blåljuspersonal och utredning av skärpta straff för vapenbrott. Det finns flera förslag, inte minst beträffande det hedersrelaterade våldet. Ni säger ju nej till några av våra förslag, men där har vi tillkännagivanden. Om Sverigedemokraterna i det här fallet ansluter sig till alliansmotioner i de frågor som vi har drivit i många år har jag inget problem med det. Men det är någonting som de i så fall har fattat beslut om själva. Det är inte något som jag aktivt har bett dem om.

Anf. 22 LINDA SNECKER (V) replik:

Herr talman! Roger Haddad svarar inte riktigt på mina frågor. Hur ser Liberalernas antirasistiska strategi ut, Roger Haddad? Hur arbetar ni som parti för att motverka främlingsfientlighet? Hur applicerar du den strategin i justitieutskottet? Det du gör nu är att rycka på axlarna och säga att er politik verkade ligga väldigt nära SD:s och att de råkade stödja den. Men det är inte riktigt det som sker. Det som sker är en positionsförändring av hela det politiska fältet, där etablerade partier närmar sig den främlingsfientliga kontexten för att det passar dem bra för att komma åt makten. Det är farligt när etablerade partier är mer intresserade av makt än av politikens

innehåll. Då börjar vi närma oss en världsordning som är långt ifrån den liberala världsåskådning som du verkligen brinner för.

Jag vill veta, Roger Haddad: Hur arbetar Liberalerna antirasistiskt i justitietskottet? Jag vill inte att du bara ska rycka på axlarna och säga: Oj då, Sverigedemokraterna stöttade vår politik – det kan vi inte göra någonting åt.

Anf. 23 ROGER HADDAD (L) replik:

Herr talman! Ett svar på Linda Sneckers fråga kanske är att Sverigedemokraternas partiledare Jimmie Åkesson förra året höll ett sommartal där han bland annat valde att hoppa på två borgerliga politiker, nämligen Annie Lööf och Roger Haddad. Det kan väl åtminstone indikera att vi är det parti som tydligast har tagit avstånd från de främlingsfientliga delarna i det partiet. Vi har sagt att vi inte under några förhållanden ska ge dem indirekt eller direkt inflytande över svensk politik.

Om vi sedan vid vårt landsmöte säger oss vilja skärpa straffen för vissa sexualbrott, slopa straffrabatten för unga lagöverträdare eller ändra den villkorliga frigivningen, vilket vi nu har fattat beslut om, är det utformat inom Liberalerna utan hänsyn till andra partier.

Anf. 24 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik:

Herr talman! Roger Haddad håller ganska högt tonläge när det gäller antalet poliser och att vi behöver fler. Under er tid vid regeringsmakten uppfattade i alla fall jag att utbildning var er absoluta kärnfråga. Mig veterligen måste väl också Roger Haddad vara medveten om att det tar ett antal år att få fram utbildade poliser. Ni höll fast vid antalet 20 000, vilket innebar att man för att få ekonomin att gå ihop kanske var tvungen att inte anställa så många som civilanställda.

Vad gjorde Liberalerna under tiden i regeringsställning med tanke på framtidsutsikten och framtidsinsikten att man faktiskt behövde fler poliser framöver? Vad gjorde ni för att skapa fler utbildningsplatser? Tryckte ni på Polismyndigheten, justitieministern och er egen utbildningsminister för att skapa fler utbildningsplatser, så att vi i framtiden skulle ha fler utbildade poliser?

Anf. 25 ROGER HADDAD (L) replik:

Herr talman! När vi tillträdde 2006 låg polisens budget på ungefär 15 miljarder. När vi lämnade regeringsmakten låg den på ungefär 20–21 miljarder. Det skedde en kraftig expansion av polisverksamheten. Åren 2009–2010 under vår första mandatperiod var det också en kraftig utbyggnadstakt inom polisutbildningen. Oavsett om man mäter för 2010 eller 2014 hade vi fler poliser per capita än vad ni har nu, Helene Petersson. Under er regering och ditt partis chefskap över Justitiedepartementet har det blivit färre poliser i yttre tjänst. Det är färre poliser, och polisen har kommit längre ifrån medborgarna.

Du stod här uppe i talarstolen och sa att vi är överens om allting. Det är vi inte alls. För ett år sedan när vi stod här och hade motsvarande debatt ville vi lägga nästan 900 miljoner på polisen. Ni ville lägga 100 miljoner, men det gällde mest avveckling av gamla Rikspolisstyrelsen och lite insatser mot illegal cabotageverksamhet. Ni har noll trovärdighet i den här frågan, Helene Petersson.

Anf. 26 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik:

Herr talman! Nu låter det som om Liberalerna inte var med på överenskommelsen om att omorganisera polisen. Mig veterligen var alla partier överens om att det skulle ske.

Vi har hela tiden sett att det behövs fler utbildningsplatser. Vi har också tillfört resurser.

En ny situation är att vi har en arbetsmarknad med oerhört låg arbetslöshet. Jag undrar om Roger Haddad är medveten om det. Detta innebär att de som arbetar inom Polismyndigheten är väldigt attraktiv arbetskraft. Vi har ett väldigt stort jobb att göra med att behålla dem, precis som Roger Haddad också har sagt. Då handlar det inte bara om löner utan även om arbetsmiljön och olika situationer i arbetet.

Det gäller också att ha en kunnig poliskår. Därför undrar jag varför ni är så starka motståndare till en högskoleutbildning. Ska vi få dem som begår brott att också bli fällda för brott gäller det att det fungerar på utredningssidan, så att åklagare och domstolar har möjlighet att löpa hela linan ut. Jag skulle gärna vilja höra en förklaring till varför ni är så starka motståndare till en högskoleutbildning.

Anf. 27 ROGER HADDAD (L) replik:

Herr talman! Helene Petersson i Stockaryd växlar och svarar inte på frågan om att det är färre poliser under nuvarande regering, men det är det som debatten handlar om. Det är större avhopp under er regering, Helene Petersson. Det är 1 000 poliser färre än när vi satt i regeringsställning, och det har ingenting med polisutbildningen att göra. Det är tusentals som söker. Det är mellan 6 000 och 10 000 sökande. Antalet platser har varit 800, och nu ska det utökas. Men det är 400 tomma platser.

Detta har ingenting med högskolebehörighet att göra. Ni tänker nu slå sönder en av Sveriges mest attraktiva utbildningar. Först sänkte ni begåvningsstesten förra året. Nu är ni på väg att sänka de fysiska kraven för att antas till polisutbildningen. Ni tog bort kravet på B-körkort vid ansökan. Ni har vidtagit flera sådana åtgärder, vilket i och för sig inte förvånar mig. Jag har jobbat med utbildningsfrågor i 15 år. Det har alltid varit socialdemokratisk utbildningspolitik att sänka kraven och maxa antalet platser i hopp om att man ska lösa det här problemet. Men det löser inte problemet. Det kommer bara att få motsatt effekt.

Anf. 28 ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! Vi har hittills i debatten hört en allians som lägger fram många förslag, som är redo att ta över, som också har fört regeringen framför sig under mandatperioden med hjälp av över 100 tillkännagivanden. I det betänkande som vi debatterar finns ytterligare elva.

Men det finns några förslag vi inte får igenom, och vi vill trycka extra på dessa förslag i kammaren i dag. Därför yrkar jag bifall till reservation 17 och reservation 20, men vi kristdemokrater står givetvis bakom samtliga våra reservationer.

Det är bra att regeringen lyssnar på goda förslag och gör det riksdagen beslutar, men det vore bättre med en alliansregering som kan ta över och ta tag i de stora problem som finns. Jag delar den bild som har kommit upp tidigare i debatten i kammaren, nämligen att vi inte ska svartmåla och inte heller skönmåla – men vi måste se verkligheten som den är.

Personrån, sexualbrott, misshandel, bedrägerier, trakasserier och hot ökar, enligt Brottsförebyggande rådets trygghetsundersökning. Vi ser våldsamma attacker på poliser och polisstationer runt om i landet. Förra veckan var det ett mordförsök på poliser i Uppsala när en handgranat enligt TT:s källor uppenbart kastades mot poliserna. Sju av tio poliser anser att utsattheten ökat bara de senaste två åren.

För någon vecka sedan blev en familj rånad i sitt eget hem av flera pistolbeväpnade gärningsmän. En mamma och ett barn blev enligt medieuppgifter fastbundna, och rånarna kunde stjäla två bilar. Nyheten flög förbi i flödet som en notis, men jag tror att det för bara några år sedan hade blivit stora rubriker. Vi ser hur gängkriminalitet och den organiserade brottsligheten breder ut sig, och vi får aldrig acceptera detta.

Det är bråttom. Om vi ska vända utvecklingen i utanförskapsområden, och om vi ska vända utvecklingen med att otryggheten breder ut sig i städer, behöver vi snabbt fler poliser på plats.

Vi kristdemokrater har föreslagit 10 000 fler poliser, och vi har också föreslagit att kommuner ska ges möjligheter att medfinansiera polistjänster. Dessa ska få en något kortare utbildning med mer praktik och knyts till lokalpolisområdena. 1,6 miljarder kronor lägger kommunerna på bevakningstjänster. I Västra Götaland och i Örebro län har kostnaderna ökat med närmare 50 procent sedan 2014. Det är dramatiska siffror, och det grundar sig i att regeringen inte har satsat tillräckligt på polisen i rätt tid.

För tre år sedan sa dåvarande inrikesministern enligt Svenska Dagbladet att 19 000 eller 20 000 poliser inte spelar någon roll. Det är klart att regeringens nonchalanta inställning då spelar roll i dag. Ett ökat antal poliser var inte en prioriterad fråga. I stället kritiserades vi som ville ha fler poliser för att spela sifferbingo.

Antalet poliser sjunker under denna regering. Nu får i stället kommunerna gå in och täcka upp genom att anställa väktare och ordningsvakter, som i mångt och mycket får ersätta poliser. Det är bra att kommunerna agerar, men väktare ska inte göra polisens arbete. Det handlar om att få ut poliser på gator och torg så att de är närvarande i sina lokala områden på lång sikt.

I min egen hemkommun Mullsjö har områdespoliserna tvingats flytta, trots att det är otryggt och trots att skolpersonal berättar att de behöver poliser de kan samarbeta med – men det är resursbrist. Vi vet att områdespoliser på flera håll flyttas från mindre kommuner till större. Vi vet att när polisen har genomfört en lyckad insats, till exempel nyligen i Biskopsgården, måste de snart lämna området eftersom det brinner mer någon annanstans. Då skapas ett vakuum där ny kriminalitet kan uppstå. Så får det inte vara, herr talman.

Det behövs fler poliser, men det räcker inte som lösning på problemen inom svensk polis. Den stora utmaningen är att få dem som i dag arbetar som poliser att stanna kvar i yrket. Många poliser känner stor frustration och otillräcklighet i en allt tuffare arbetsmiljö.

Vi hörde Mats Pertofts inlägg tidigare i debatten. Han sa att det är medierna som svartmålar arbetstrycket inom polisen. Jag har inte varit med på så många polispass att jag kan säga hur det ser ut varje vecka, men de gånger jag har varit med – och jag åker återkommande med på hela pass – har jag vid flera tillfällen sett hur poliser får lämna matlådan i mikron och

sticka ut på ett larm. De hinner inte äta. Jag satt en gång på en hamburgerrestaurang, och jag började äta mina pommes – jag brukar ta dem först – men poliserna sa åt mig att ta burgaren först eftersom man inte vet om man hinner kaka upp den. Mycket riktigt; när jag hade tagit ett par tuggor var vi tvungna att dra därifrån.

Det är inte medierna som berättar om arbetstrycket inom polisen för mig, utan det är poliserna själva. Jag ser det i deras egen vardag när jag är med ute på pass. Det är ett otroligt arbetstryck, det är en tuff arbetsmiljö och det är en ohållbar arbetssituation. Därför måste arbetssituationen för poliserna förbättras och attraktiviteten för yrket höjas så att inte fler poliser väljer att sluta.

Här finns inga genvägar. Kristdemokraterna föreslår därför en särskild lönesatsning. De medel som avsätts i vår budget skulle räcka till en löneökning på 4 000–5 000 kronor per månad för poliser i yttre tjänst. Det skulle också finnas en möjlighet till höjd ob-ersättning.

De strukturella problemen inom Polismyndigheten behöver åtgärdas. Här har Kristdemokraterna tidigare föreslagit att rikspolischefen ska ersättas med en chef med polisiär erfarenhet. Det behövs samtidigt en bred satsning på ledarskap inom Polismyndigheten. Därför föreslår vi att ett nytt organ inom polisen inrättas, ett polisens forskningsinstitut. Polismänskapsforskning är avgörande för att mäta effekterna av olika polisiära taktiker och tillvägagångssätt och att utveckla arbetsmetoder. Här har vi flera förslag.

Vi vill att polisen ska få tillgång till fler alternativa vapen, så att skarp-laddad pistol inte är det närmaste steget från pepparsprej. Vi vill att polisen ska få utföra kameraövervakning utan att söka tillstånd. I stället ska det finnas anmälningsplikt så att det snabbt går att få ut kameror. Kroppsburna kameror har nämnts i debatten. Det är något som vi också ser som ett viktigt redskap i polisens arbete. Men det finns mer saker att göra. Därför behöver den polismänskapsforskningen stärkas.

Herr talman! Brottsligheten måste mötas med både kortsiktiga och långsiktiga åtgärder. Snabba insatser krävs exempelvis genom lokal polisverksamhet, som jag har talat om. Det behövs samarbete mellan polis, skola och socialtjänst. När det gäller unga människor behöver samarbetet stärkas med civilsamhället och föräldrarna.

Det långsiktiga arbetet handlar om förebyggande insatser. De är av största vikt och något vi kristdemokrater återkommande trycker på.

Det är därför Kristdemokraterna lägger fram offensiva förslag för att satsa på skolor i utanförskapsområden. Vi satsar 1 ½ miljard per år i vår budget på ett annat utgiftsområde för att vända utvecklingen i skolor i utanförskapsområden. Det är pengar till fler lärare och fler speciallärare. Vi vill också göra det möjligt att lägga ned dåliga skolor, men innan dess vill vi ha nationella expertteam som kan gå ut och tillfälligt ta över kontrollen för att hjälpa till och avlasta en redan tungt belastad personal för att vända utvecklingen.

Vi vill också att polisens samarbete med skolor ska förbättras och att det ska finnas områdespoliser lokalt knutna just till den skola de ska arbeta nära och även på skolan i samarbete med skolpersonal och socialtjänst.

Vi måste också stötta de vuxna så att de är närvarande och delaktiga i de ungas liv. Här kommer Kristdemokraternas familjepolitik in. En familjepolitik som stöttar föräldrar, stöttar dem som har ansvaret för barnuppfostran, är en viktig del i det brottsförebyggande arbetet.

Poliser har vi debatterat mycket i kammaren. Det är en otroligt viktig satsning för att vända utvecklingen. Det måste finnas ett bredare perspektiv med ett helhetsgrepp. Då är satsningar på skola, socialtjänst, civilsamhälle och föräldrar bärande delar i arbetet.

(Applåder)

Anf. 29 MATS PERTOFT (MP) replik:

Herr talman! Andreas Carlson hänvisade till att jag tog upp risken för svartmålning av polisen i medier och i politiken. Det var i ett sammanhang där jag tog upp hur det har gått i lärarfrågan.

Det är inte helt obekant att vi här i Sverige länge har dragits med problem att rekrytera personer till lärarutbildningen. Det har varit så under lång tid. Från min sida var det helt seriöst. Det handlade inte så mycket om partipolitik, utan jag är allvarligt oroad över en situation där vi inte får tillräckligt många sökande till polisutbildningen.

Därför reagerar jag mot att Andreas Carlson raljerar lite grann och menar att det är svåra arbetsförhållanden. Jag håller med Andreas Carlson om att det är svåra arbetsförhållanden. Jag håller med om att vi behöver fler poliser. Det finns nog inget parti här i salen som inte vill det. Vi kan diskutera om hur många miljarder vi ska lägga på detta, men det är viktigt att det faktiskt går fram till svenska folket att vi är oroad över situationen och att vi gemensamt vill öka antalet poliser.

Men det är också viktigt att vi ser att det finns risk för svartmålning som kan hejda folk från att söka till polisutbildningen och att vi där måste vara nyanserade och inte alltför raljerande. Jag upplever att Andreas Carlson i sitt anförande här raljerade över min oro över detta. Jag tror att det vore bra om vi kunde dela denna oro.

Anf. 30 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Fru talman! Jag tackar för Mats Pertofts klarläggande. Det är klart att jag är orolig, men jag är snarare orolig för den verklighet som poliser – många gånger i yttre tjänst – beskriver. Jag tror att om vi som politiker inte tar på allvar den oro som de känner för att hinna med sitt arbete riskerar vi att i deras ögon göra en skönmålning av verkligheten. Det är det här som är balansgången som vi har diskuterat tidigare i den här debatten – vad är svartmålning, och vad är skönmålning?

Givetvis ska vi inte spä på detta och måla den verklighet som redan i dag är bekymmersam i ännu mörkare färger. Jag delar Mats Pertofts oro att en politisk debatt kan leda till det. Men om vi inte tar den här situationen på allvar, om vi inte tar situationen att så många poliser slutar på allvar, finns det risk att de får en ännu värre arbetssituation – och då tror jag att det snarare är den debatt som många poliser som jobbar i yttre tjänst är involverade i som riskerar att skrämja bort folk från yrket än att vi som politiker inte tar deras oro på allvar.

Det är därför vi måste höja lönerna, framför allt för poliser i yttre tjänst. Vi måste förbättra arbetsvillkoren, och vi måste snabbt se till att de får fler kollegor för att vända utvecklingen – framför allt den som handlar om hur

de har det i sin arbetssituation, inte om hur den arbetssituationen beskrivs. Vi måste gå till roten med problemet och förstärka så att lönerna höjs, arbetsvillkoren förbättras och de får fler kollegor. Det är min ingång i den debatten.

Prot. 2017/18:44
6 december

Rättsväsendet

Anf. 31 MATS PERTOFT (MP) replik:

Fru talman! Vi kan vara överens om att arbetsvillkoren måste bli bättre. Det är därför regeringen har lagt ett uppdrag om att se över detta.

Andreas Carlson vill gärna direktstyra pengar till högre löner och lova det redan nu. Jag avstår och låter hellre parterna sköta det, men jag vill se till att Polismyndigheten har resurser.

Det viktiga, det jag reagerade mot, var insinuationen att jag inte tar polisernas arbetssituation som den är nu på allvar. Jag vet hur det ser ut. Jag har också varit ute hos polisen och hört dessa kommentarer och beskrivningar. Jag respekterar dem som i dag tjänstgör som poliser väldigt högt. De arbetar ofta under svåra förhållanden. Det ska vi ha största respekt för. Men vi ska också se till att lyfta fram hur viktigt det är med polisen. Vi ska ge poliser respekt, lyfta fram arbetet och hoppas att så många som möjligt söker till den utbildningen.

Jag tror inte att polisen gagnas av att vi anklagar varandra för att inte mena allvar i det vi säger. Om de kände att vi i politiken i Sverige gemensamt vill att vi får flera poliser, respekterar polisyrket och vill förbättra deras arbetsförhållanden, om än på olika sätt, vore det någonting som skulle gynna utvecklingen – detta i stället för att vi försöker övertrumfa varandra på olika punkter och slå ned på varandra med mer eller mindre framgrävda eller sökta motsättningar.

Jag har inga avsikter att mörka arbetsförhållandena. Däremot har jag för avsikt att försöka uppmana så många som möjligt att söka till utbildningen.

Anf. 32 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Fru talman! Jag respekterar dig, Mats Pertoft. Det jag menade med en del av det citatet var att om man beskriver det som att medierna svartmålar beskrivningen tror jag att man missar att många poliser i det läget skulle känna att här är det några som skönmålar beskrivningen. Det är den balansgången som vi återkommer till.

När det gäller att det är viktigt att visa respekt för de poliser som arbetar, som kämpar hårt och på det sättet faktiskt försvarar vår trygghet med sina enorma insatser tycker vi att det är viktigt att visa dem respekt också genom att ha en riktad lönesatsning. När jag träffar poliser och Polisförbundet och frågar vad som är den viktigaste satsningen för att förbättra arbetsvillkoren är det ingen som inte sätter höjda löner överst.

Det är därför det är så viktigt för Kristdemokraterna att ha en riktad lönesatsning. Varför det? Det är ju arbetsmarknadens parter som ska lösa detta. Ja, men vilka är arbetsmarknadens parter? Staten är en part. Vi är en part. Vi ska inte gå in på detaljnivå och säga exakt hur ob-ersättningarna ska förbättras, men vi har ett ansvar att se till att det finns riktade resurser för att möjliggöra en kraftfull satsning på höjda löner när det är staten som är en av parterna. Det är därför Kristdemokraterna driver att vi ska ha en riktad lönesatsning som träffar framför allt poliser i yttre tjänst. Vi har talat om en höjning i storleksordningen 4 000–5 000 kronor i månaden.

Anf. 33 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Först ett tack till utskottet för en välvillig behandling av regeringens förslag i den här delen. Det är kanske inte så konstigt med tanke på att vi nu går fram med, som många har pekat på, historiskt stora satsningar på rättsväsendet i allmänhet och särskilt på polisen.

Jag har nu suttit i riksdagen i snart 20 år. Aldrig tidigare har någon regering, oavsett partifärg, föreslagit större satsningar på polisen från ett år till ett annat – 2 miljarder kronor mer från 2017 till 2018. De kommande åren kommer vi dessutom att fortsätta trappa upp anslaget ytterligare. Sammanlagt för 2018–2020 handlar det om 7,1 miljarder kronor.

Det här, fru talman, kan vi göra eftersom vi under de här tre åren har vänt det stora underskott som vi ärvde av den gamla regeringen till ett överskott i statsfinanserna. När vi nu har fått ordning på ekonomin är brottsbekämpning ett av de områden som vi prioriterar allra högst. Vi lägger inte våra pengar på stora skattesänkningar. Vi lägger dem i stället på offentlig verksamhet såsom rättsväsendet. De pengarna har vi nu att fördela.

Och dessa resurser behövs. Det är två stora teman som just nu dominerar den kriminalpolitiska debatten. Det ena är organiserad kriminalitet. Det andra är mäns våld mot kvinnor, där sexualbrotten är en del. Jag ska säga några ord om båda dessa teman.

Först gäller det den organiserade kriminaliteten. Det finns i dag ingen viktigare kriminalpolitisk uppgift än att knäcka den organiserade brottsligheten. Den har fått växa sig stark i över 20 års tid. Vi har sett en tillväxt när det gäller så gott som alla brott som kan knytas till den organiserade kriminaliteten – narkotikabrott, utpressning, misshandel, olaga hot, övergrepp i rättssak, våld och hot mot tjänsteman, skjutningar på öppen gata.

Det här finns i hela Sverige, men utvecklingen är särskilt allvarlig i de utsatta områdena. Det finns områden där de kriminella tror att det är de som bestämmer och där de angriper polis, ambulans och brandkår när dessa kommer för att hjälpa.

Detta är helt oacceptabelt, och jag är förbaskat trött på det. Svensk lag gäller överallt, och jag kommer aldrig att acceptera att det springer omkring individer i de här områdena som tror att de äger de kvarteren.

Om detta får fortsätta blir det systemhotande. Då kommer människor i allt högre utsträckning att dra sig för att anmäla brott, vittna om vad de sett och medverka i rättsprocessen. Då är vi snart inte längre en rättsstat, utan då har vi släppt fram en ordning där den starke kan ta för sig på den svages bekostnad.

Min uppfattning, fru talman, är att svensk polis och svenskt rättsväsen ska ha den bemanning, den utrustning, de verktyg och de lagar som behövs för att en gång för alla rycka upp den organiserade kriminaliteten med rötterna. Vi måste sätta hårt mot hårt mot dessa kriminella gäng.

Kampen mot den organiserade kriminaliteten måste vara kompromisslös, för om vi inte kväser detta i tid kommer det snart att gå oss ur händerna. Därför rullar vi ut ett åtgärdsprogram som har innehållit en hel del straffskärpningar under perioden. Vi har skärpt straffen för de grova våldsbrotten: grovt olaga hot, grov misshandel, grov utpressning, grovt rån och de grövsta narkotikabrotten. Vi har gjort det lättare att gå på pengarna och beslagta tillgångar som kriminella har tillgodogjort sig genom brott.

Vi har gjort det möjligt att fälla en gängledare för de brott hans gängmedlemmar har begått.

Nästa år kommer dessutom skärpta straff för grovt vapenbrott, som riksdagen nyss har behandlat lagstiftning om, och då får vi också häktningspresumtion och hemliga tvångsmedel för dem som misstänks för grovt vapenbrott. Går du hemifrån med ett skarpladdat vapen riskerar du att inte få komma hem igen på två år, för då häktas du i väntan på rättegång. Vi måste få bort vapnen från gatorna.

Och vi satsar på kameraövervakning. Just nu sitter det fler kameror uppe än någonsin tidigare i Sverige. Här i Stockholm har vi det i Husby, Rinkeby och Tensta, och i Ronna i Södertälje sattes det upp i höstas. Vi har det runt Sevedsplan i Malmö, och jag såg att det nu är på väg i Gottsunda i Uppsala och på flera andra ställen.

Vi kommer under våren att gå till riksdagen med ett lagförslag som ökar möjligheterna till kameraövervakning på brottsutsatta platser ytterligare. Samtidigt måste vi vidareutveckla de hemliga tvångsmedlen. Vi måste hålla jämna steg med den tekniska utvecklingen och med brottsutvecklingen, och därför måste vi till exempel ha möjlighet till hemlig data-avläsning.

Vi utvecklar alltså polisens verktyg, men det hjälper ju inte om man inte har tillräcklig bemanning. Därför genomför vi nu en stor expansion av polisorganisationen. Vi har fördubblat intagningen till polisutbildningen, från 600–700 per år, som det var under den förra borgerliga regeringen, till över 1 300 i år.

Vi kommer att fortsätta med detta och dessutom starta två nya polisutbildningar, en i Malmö och en i Västsverige, så att vi om några år, till 2024, har ökat antalet polisanställda med 10 000. För att nå dit tror jag att vi kommer att behöva öka antalet polisstudenter ytterligare kommande år, kanske uppemot 2 000 per år, som Helene Petersson nämnde i sitt tidigare inlägg – 1 000 per intag.

Glädjande nog kan jag konstatera att det finns väldigt många ungdomar som vill bli poliser – nästan 10 000 sökte nu i den senaste omgången, vilket var en ökning i förhållande till tidigare. Allt fler ungdomar vill bli poliser. För att svara på den fråga om krav som kom upp här tidigare vill jag säga: Ingen kommer att godkännas som polis utan att klara fyskraven eller utan att ha körkort. Så sprid inte den bilden vidare! Ingen kommer att godkännas utan att klara kraven.

För att klara den expansion som vi nu gör i polisverksamheten måste, som många har varit inne på, attraktiviteten i polisyrket höjas ytterligare. Vi måste se till att behålla dem som är poliser. Jag har många gånger sagt att den tiden är förbi när man utbildade en polis och sedan kunde räkna med att han eller hon skulle förbli det hela livet. Så är det inte längre. Den privata sektorn rycker i poliserna, kanske särskilt nu när arbetsmarknaden är så ljus och arbetslösheten är så låg som den är och det finns brister på många andra ställen.

Det blir då ännu viktigare att vi som statlig arbetsgivare förstår att vi som alla andra arbetsgivare konkurrerar på arbetsmarknaden om den bästa kompetensen. Därför måste vi ha arbetsvillkor som gör att poliserna stannar. För de vill stanna och brinner för uppgiften – de har ju valt detta – men de måste få rätt förutsättningar och bättre villkor.

Lönefrågan är förstås en del i detta, och just nu sitter Polismyndigheten och Polisförbundet i förhandlingar om de kommande årens löner. Jag är säker på att de som parter kommer att ta ansvar för detta på ett bra sätt. Lönerna måste upp, men det är parterna som ansvarar för lönebildningen, inte riksdagen eller regeringen.

Fru talman! Om vi ska rycka upp den organiserade brottsligheten med rötterna måste vi bura in de mest brottsaktiva individerna – ja. Men vi måste också bryta nyrekryteringen till de kriminella gängen.

Den yrkesgrupp jag har pratat mest med genom åren har varit poliser som jobbar på fältet. De säger nästan alltid tre saker: Ja, vi måste bli fler. Ja, vi måste få bättre verktyg. Men de säger också: Tänk på att det inte bara handlar om oss! Om detta ska fungera måste också det omgivande samhället fungera.

Om man ska vända en negativ utveckling måste också skolan fungera, och det måste finnas en socialtjänst som har goda resurser och som kan agera. Det måste finnas en fritidsverksamhet som får barnen att utvecklas, även om det kanske inte alltid ser så bra ut hemma, i familjen. Det måste finnas eldsjälarna i Organisationssverige – inom idrotten och kulturen – som kan bidra till att leda ungdomar som är på väg åt fel håll i en annan riktning. Det är därför vi alltid säger: Vi måste bekämpa brotten, men vi måste också bekämpa brottens orsaker. Detta blir naturligtvis mycket lättare om Sveriges ungdomar kan känna framtidstro, och då blir möjligheten att få jobb helt avgörande.

Jag minns när vi för några år sedan avvecklade de dyra subventioner för ungdomar på arbetsmarknaden som den förra regeringen införde och i stället inriktade stödet till de ungdomar som verkligen behöver hjälp att komma in på arbetsmarknaden. Jag minns hur oppositionen protesterade i himmelens sky och sa att nu skulle ungdomsarbetslösheten skena i väg. Och så blev det precis tvärtom.

Häromdagen kunde Arbetsförmedlingen konstatera att vi nu har den lägsta ungdomsarbetslösheten på många, många år. Vi får gå över tio år tillbaka för att hitta lägre siffror. Och vi klarar 90-dagarsgarantin, det vill säga att alla unga som är arbetslösa erbjuds jobb, utbildning eller praktik inom 90 dagar. Det trodde många var omöjligt, men det klarar vi nu. Det är en fantastisk framgång som jag tycker att vi alla borde glädja oss åt.

Detta är enormt viktigt för att kunna förebygga brott. När ungdomar kan känna framtidstro och se att de har ljusa framtidsutsikter och att det finns en möjlighet för dem att få jobb minskar också risken för att en del av dem hamnar i missbruk eller kriminalitet.

Så än en gång: Att knäcka den organiserade kriminaliteten handlar ytterst om att värna rättsstaten. Och vi kan göra detta om vi bestämmer oss för det och om vi både förebygger och bekämpar kriminalitet. Staten är i grunden alltid starkare än gängen.

Så långt den organiserade brottsligheten, men det finns också ett annat stort kriminalpolitiskt tema, som blivit än starkare den senaste tiden. Det är mäns våld mot kvinnor, där sexualbrotten är en del. Vi har den pågående metoo-kampanjen, där vi sett avslöjanden på område efter område. Det började med filmbranschen, sedan den bredare kultursektorn, politiken, räddningstjänsten, restaurangbranschen – det finns knappt någon bransch nu som inte har motsvarande upprop.

För några veckor sedan såg vi ett uppprop inom juridiken under rubriken ”Med vilken rätt?” Då var det 4 445 kvinnor i juristbranschen som protesterade mot sexism, trakasserier och allmänt svinaktigt beteende från män i branschen – 4 445! Och det var ändå bara första dagen – uppropet växte sedan efter några dagar.

Detta skakar om. Och det är bra. Framför allt visar det på ett existerande och växande samhällsproblem. Detta bekräftades för några veckor sedan av Brottsförebyggande rådet, som kunde visa att andelen kvinnor som uppger att de utsatts för sexuella övergrepp av olika slag har ökat kraftigt på senare år. Och det är en så kraftig ökning, fru talman, att den inte kan förklaras på något annat sätt än att det är en faktisk ökning.

Det som händer nu är att locket lyfts av, och vi får se det som vi kanske alla visste fanns, mer eller mindre, men som vi inte pratade om. Nu kan vi prata om det, tack vare att alla dessa kvinnor har brutit isen. Och när man måste prata om en sak kan man inte längre blunda. Då måste man agera. Naturligtvis måste vi veta mer om vad som sker.

I denna debatt ser jag att en del är närmast besatta av etnicitet, det vill säga att man till varje pris ska peka ut än den ena och än den andra folkgruppen som mer skyldig än andra.

I likhet med vad Linda Snecker sa tidigare menar jag att metoo-upppropet mer än något annat visar att detta är ett problem som finns i hela samhället, i alla sektorer och i alla samhällsklasser. Det finns i förorten – ja – men det finns kanske också på advokatbyrån på fina gatan. Det finns kanske rent av i Svenska Akademien också.

Naturligtvis måste vi veta mer om utvecklingen. Därför kommer vi att ge Brottsförebyggande rådet i uppdrag att fördjupa analysen när det gäller sexualbrotten för att kunna svara på frågorna om orsakerna. Men det är en förutsättningslös analys som man ska göra, och vi ska som politiker inte leda Brottsförebyggande rådet i den ena eller andra riktningen. Man måste göra en förutsättningslös analys.

Det räcker förstås inte att bara analysera. Vi måste samtidigt agera. Just denna månad, i december 2017, går vi i mål med en rad lagstiftningsprojekt som syftar just till att bekämpa mäns våld mot kvinnor.

Förra veckan föreslog vi att det ska bli lättare att belägga den som har kontaktförbud, men som inte följer kontaktförbudet, med fotboja. I morgon kommer ytterligare lagförslag som syftar till att bekämpa människohandel och trafficking. Nästa vecka har vi ytterligare ett paket. Och strax före jul kommer vi att gå till Lagrådet med den stora reformeringen av sexualbrottslagstiftningen med en samtyckesreglering, med skärpta straff i en del avseenden och med bättre stöd till brottsoffer.

Det är inte en slump att vi kommer att kunna leverera så mycket just nu. Detta är lagstiftningsprojekt som vi i allt väsentligt startade när vi tillträdde för tre år sedan och som nu är färdiga. Vi startade dem en gång eftersom vi visste att mäns våld mot kvinnor och bristande respekt för den sexuella integriteten är ett av våra stora samhällsproblem. Vi hoppas att få brett stöd för de lagförslag som vi nu överlämnar till riksdagen.

Fru talman! Avslutningsvis: Lagar i all ära. Men om vi ska lyckas med detta på riktigt måste vi också vara beredda att ta en djupare diskussion om det mer allmänna förhållningssättet mellan kvinnor och män. En sak förenar så gott som alla förövare när det gäller dessa brott, och det är så gott

som alla förövare är män. Det är uppenbart att om mäns våld mot kvinnor ska upphöra är det männen som måste förändras.

Men det är värre än så, vilket också alla vet. Män begår inte bara så gott som alla brott mot kvinnor. Män begår också så gott som alla brott mot andra män. Kort och gott begår män så gott som alla brott, åtminstone om vi talar om den grövre brottsligheten. Det räcker att man tittar på hur det ser ut på anstalterna och vilka som sitter där.

Innan män protesterar på temat att alla män inte begår brott – jag vet också att det är så – måste vi nog trots allt ändå ta till oss att det ser ut på det sättet. Vi kan inte komma ifrån att det är någonting som inte är helt friskt, helt enkelt. Vi måste kanske också se till att rannsaka oss själva – vilka förväntningar vi har på varandra och också på oss själva och hur vi lär oss att vara.

Detta är en mycket större och djupare diskussion. Men i bästa fall kan denna flodvåg av berättelser som nu väller fram leda till inte bara att vi plötsligt har fått ett språk för att tala om sådant som vi inte har talat om tidigare, utan kanske också till att vi börjar identifiera lösningar.

Fru talman! Den organiserade brottsligheten och mäns våld mot kvinnor är de två stora teman som dominerar kriminalpolitiken just nu. Den budget som vi nu behandlar och de lagförslag som nu kommer ger en bra grund för att kunna bekämpa båda.

(Applåder)

Anf. 34 JOHAN HEDIN (C) replik:

Fru talman! Det finns mycket att oroa sig för när det gäller brottsutvecklingen i Sverige. Den långsiktiga trenden har varit solklart positiv. Under de senaste 20 åren har det mesta blivit bättre. Det är några saker som har brutit den trenden. Det är gängvåldets utveckling, det är bedrägerierna, som har ökat lavinartat, och det är sexualbrotten, som har ökat och fortsätter att öka.

Men jag tror att det också finns en risk för att det byggs upp en skuld och att denna statistik inte visar hela bilden och att vi snart kommer att se en ganska kraftig vändning nedåt. Det beror på att när polisen har så knapphändiga möjligheter att arbeta tvingas man prioritera ganska hårt. Först i ledet kommer ingripandeverksamheten. När vi ringer 112 måste polisen rycka ut för att rädda liv. I nästa steg ska polisen utreda de brott som har blivit begångna. När man har klarat av det också kan man ägna sig åt brottsförebyggande verksamhet.

Vi har i dag en situation där polisen inte ens klarar av att åka på alla larm som rings in. Vi ser hur utredningar läggs på hög. Då är det brottspreventionen som får stryka på foten. Det finns en risk i detta. Jag blir lite fundersam över varför man har varit så saktfärdig med att försöka komma till rätta med detta.

Min partiledare, Annie Lööf, markerade detta redan i sitt jultal 2015. Det kommer ett nytt jultal på tisdag, så kolla in det. I jultalet aviserades stora resurstillskott till polisen, eftersom vi såg att detta var någonting som höll på att gå åt pipan helt enkelt.

Nu satsar regeringen. Visserligen satsar man inte lika mycket som Centerpartiet och Alliansen, men man satsar. Det är bra. Men min fråga är: Varför tog det så lång tid?

Anf. 35 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S)
replik:

Fru talman! Det korta svaret är att vi först var tvungna att ta hand om budgetunderskottet. Vi ärvde ett budgetunderskott på 60 miljarder från den förra regeringen. Därför kunde vi faktiskt inte genomföra så stora satsningar på i stort sett några områden. Vi var tvungna att föra en mycket stram finanspolitik både 2015 och stora delar av 2016 för att klara av detta.

Fru talman! Man kan inte, hur behjärtansvärda ändamål det än är fråga om, fortsätta att låna sig fram på det sätt som den gamla regeringen dessvärre gjorde. Man måste se till att vårda sina statsfinanser.

När man har pengar i kassan, då använder man dem. Det är det som vi nu gör. Detta är den största satsningen från ett år till ett annat, 2017–2018, med 2 miljarder till. Något liknande har vi inte sett under de senaste 20 åren.

Ett eftersläpande problem, som har diskuterats tidigare i debatten, är att ni utbildade så få. År 2014 tog ni in 689 polisstudenter. Det är inte svårt att se pensionsavgångarna framöver. Det är bara att titta på demografin i poliskåren. Då vet vi att mellan 400 och 500 poliser går i pension per år. Tar man då in bara 689 polisstudenter när 400–500 poliser går i pension är marginalen alldeles för liten. En del av de poliser som är verksamma kanske vill göra någonting annat, särskilt när arbetsmarknaden är mycket stark och många rycker i dem från olika håll.

Förklaringen i korta drag till att vi gör denna satsning nu är att det nu finns gott om pengar i kassan. Det gjorde det dessvärre inte när vi tillträdde 2014. När det gäller eftersläpningen på polisutbildningen tar det två och ett halvt år att utbilda en polis.

Nu får vi se till att fortsätta den expansion som vi är i färd med, och där hoppas jag på Centerns stöd.

Anf. 36 JOHAN HEDIN (C) replik:

Fru talman! Det är lite egendomligt att detta svar skiljer sig lite grann från det svar som denna regerings förra inrikesminister gav på denna fråga. Jag ställde redan i februari 2016 frågan varför man inte satsade och om man inte behövde satsa. Jag fick ett entydigt nej som svar. Det sas då inte ett ord om att det inte fanns resurser på grund av budgetunderskott, utan då fanns inte behovet. Var det så att regeringen inte såg detta behov 2016, eller såg man det och ville göra något fast man inte hade råd? Det är två olika svar, och jag skulle gärna vilja att statsrådet klargör vad det är som gäller.

Otryggheten sprider sig över landet. Jag vet att min kollega Helena Lindahl har diskuterat detta utifrån sitt lokala och regionala perspektiv. Vi har områden som sträcker sig över ytor motsvarande hela Danmark där det bara finns en tillgänglig polisbil. I den situationen får man sitta många timmar i bilen och fara fram och tillbaka. En polis jag pratade med hade åkt 70 mil under ett arbetspass – 70 mil! Det är ju hela Skåne. Vi måste se detta för att se allvaret i situationen, tror jag.

Något annat jag skulle vilja passa på att ta upp när jag ändå har statsrådet på tråden är vittnesskyddet. Centerpartiet tillför 50 miljoner årligen för att stärka vittnesskyddet. Det är otroligt allvarligt att folk inte vågar vittna, och det är enormt viktigt för hela förtroendet för rättsapparaten att

folk faktiskt kan förmås att ställa upp och vittna. Vad avser regeringen att göra för att stärka vittnesskyddet?

Anf. 37 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S) replik:

Fru talman! Till att börja med tror jag inte att Skåne är 70 mil, utan jag tror att det är ungefär 50×20 mil i kvadrat – eller rektangel. Det är alltså betydligt värre än så när det gäller geografiska ytor.

Polisen ska finnas i hela landet. Det är vår absoluta ambition. Därför måste vi se till att vi när expansionen av utbildningen nu genomförs – vi har som sagt fördubblat utbildningstakten från och med i år – också fördelar de resurser som kommer ut på ett bra sätt. Problemet är dock att vi inte kan ta poliser från hyllan, så att säga, utan är bundna av den tidigare ganska låga polisutbildningstakten. Utbildar man bara 689 poliser blir det inte fler. Nu tog jag emot 295 poliser som gick ut i höstas, och de är väl spridda över landet.

Det finns inga genvägar här. Det handlar om att utbilda fler, och det handlar också om att återrekrytera folk som har lämnat yrket. Här genomförde polisen en kampanj i somras och fick in över 150 intresseanmälningar. Det finns många poliser som har lämnat yrket men sedan saknar det och vill tillbaka. De saknar det de en gång brann för när de valde polisycket – den där känslan eller kallet, så att säga – och de vill väldigt gärna tillbaka. Nu genomför som sagt polisen, tillsammans med Polisförbundet, den typen av kampanjer för att få tillbaka dem i verksamheten.

Vi måste också se till att människor stannar i organisationen. Därför har vi gett ett särskilt uppdrag till Polismyndigheten att förbättra arbetsvillkoren och karriärmöjligheterna. Där är även lönefrågan en del, och just nu sitter man och förhandlar om detta.

Vittnesskyddet återkommer jag gärna till; jag ser framför mig att vi framöver behöver göra förstärkningar också i den delen.

Anf. 38 TOMAS TOBÉ (M) replik:

Fru talman! Justitie- och inrikesminister Morgan Johansson är väldigt nöjd. Finns det några som helst problem är det Alliansens fel att det är så.

Verkligheten är dock att otryggheten ökar i Sverige. Var tredje kvinna känner sig rädd att vara utomhus på kvällen i sitt eget bostadsområde. Antalet utsatta områden ökar. Sexualbrotten ökar. Trots tal om fler poliser är verkligheten att vi har fått färre poliser. Min första fråga till dig, justitie- och inrikesministern, är: Är du stolt över ditt resultat de första tre åren?

Min andra fråga handlar om ett väldigt angeläget område, inte minst utifrån det som har kommit fram i metoo-diskussionen men också utifrån vad som faktiskt sker när det gäller sexualbrott. Man måste ju klara av att hålla två saker i huvudet samtidigt. Det handlar om en bred attitydförändring hos män, men man måste också kunna se att det kan finnas specifika problem vi har att hantera.

Jag noterade att det nu talades om en kartläggning av sexualbrotten. Det välkomnar jag. Kan justitie- och inrikesministern alltså bekräfta att det handlar om en bred kartläggning som Brå ska kunna göra på precis det sätt man tidigare har gjort, till exempel 2005?

Anf. 39 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S)
replik:

Fru talman! Tomas Tobé frågar mig om jag är stolt. Jag är oerhört stolt över svensk polis. Jag ser ett fantastiskt bra polisarbete som görs på många, många ställen i landet.

Ta bara Malmö, där vi har haft bekymmer med skjutningar under året. Där kraftsamlar man och ser till att verkligen gå på de mest kriminella och brottsaktiva individerna, och nu sitter över 80 personer häktade. Det är en del av strategin – vi måste se till att de som är mest brottsaktiva tas in från gatorna. Samtidigt måste vi genom sociala insatser bryta nyrekryteringen till de kriminella gängen. Båda delarna behövs.

Jag ser hur man går från adress till adress på Norra Grängesbergsgatan, alltså en gata som har varit ett tillhåll för allsköns typer av kriminalitet. Det har varit svartklubbar, det har varit prostitution och det har varit narkotikahandel. Det har varit illegalt boende där folk som vistas illegalt i landet helt enkelt bor, under bedrövliga former. Där går man med Skatteverket, kommunen, miljö- och hälsoskyddsmyndigheterna, Kronofogden och andra myndigheter och städar upp på adress efter adress för att bekämpa den typen av brottslighet.

Jag ser hur man i Vivalla i Örebro nu satsar väldig kraft på förebyggande verksamhet. Det har blivit mycket bättre bara under de senaste åren. Jag ser Göteborg, där skjutningarna har halverats på ett år. Jag är stolt över svensk polis och det den gör, men jag är också väldigt medveten om att man behöver bättre resurser och bättre verktyg. Det är precis det vi nu förser polisen med.

När det gäller sexualbrotten hörde Tomas Tobé rätt: I regleringsbrevet till Brottförebyggande rådet ger vi ett uppdrag att analysera bakgrunden till detta. Om man kommer att göra precis som man gjorde 2005 tänker jag inte lägga mig i – det måste faktiskt vara myndigheten själv som får avgöra det – men man ska bland annat titta på vad orsakerna kan vara till att vi ser denna utveckling.

Anf. 40 TOMAS TOBÉ (M) replik:

Fru talman! Jag tackar justitieministern för att han nyanserar sin syn på kartläggningen utifrån de första kommentarerna när Moderaterna presenterade detta. Det är gott så, och det kan ge myndigheten lite möjligheter att nu arbeta vidare med frågan.

Min ena fråga gällde dock huruvida justitieministern var stolt över sin gärning. Nu talar justitieministern väldigt väl om svensk polis, och det kan jag också göra. Det är fantastiskt att se hur svensk polis sliter varje dag, och en del resultat har vi nu också kunnat se i både Biskopsgården och Malmö när det gäller skjutningar.

Ord hjälper dock inte här, utan det är politik som behövs. Polisen behöver med andra ord få fler kollegor. Då är det inte så intressant att en socialdemokratisk partikongress säger sig vilja ha 10 000 fler poliser. Ditt resultat, ministern, är ju att det har blivit färre poliser med den här regeringen. Det var det som var min fråga: Är du stolt över att det efter tre år med denna regering ändå är färre poliser på våra gator och torg?

Om vi ska uppnå målet om fler poliser tror jag inte att man kommer att komma undan lönefrågan. Man kommer inte att komma undan att tillsätta mer medel i en riktad lönesatsning för att få upp polislönerna. Därför blir

en ytterligare fråga, fru talman: Varför ska det vara så svårt för den här regeringen att inse att läget är så pass allvarligt att vi behöver göra riktade satsningar till polisen? Varför är det bara när det gäller lärare man kan dra slutsatsen att det är angeläget att göra den typen av satsningar?

Anf. 41 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S) replik:

Fru talman! Frågan är vilken satsning det i så fall är som ska genomföras. Jag har lyssnat på debatten, och Centern föreslår 2 000 i månaden, tror jag. Moderaterna föreslår 3 000 i månaden, och Liberalerna föreslår vad – 4 000 i månaden? Sist hörde jag KD, som sa att det ska vara 5 000 i månaden. Jag tycker att det i sig visar hur ogörligt det är att ta lönefrågor in i riksdagen och regeringen.

Vi har en arbetsmarknadsmodell i Sverige som har levererat reallöneökningar i landet under 20 års tid. Det är för att den bygger på partsmodellen, det vill säga att parterna själva tar ansvar för lönebildningen. Sedan finansierar vi det från den offentliga kassan när avtal väl har slutits, men vi går inte in och bestämmer hur mycket sjuksköterskorna ska ha, hur mycket brandbefälen ska ha, hur mycket poliserna ska ha och hur mycket andra som jobbar i det offentliga ska ha. Det blir nästan omöjligt till slut.

Ni kan säga att ni ska lägga på en tusenlapp eller två, Tomas Tobé, men man måste ändå gå ned på detaljnivå och titta på vilka grupper det i så fall skulle handla om. Vissa personer, med vissa tjänster, ska kanske ha ett större påslag medan andra ska ha ett mindre påslag. Ska riksdagen sitta och bestämma det också?

Det fungerar inte. Låt oss slå vakt om den svenska arbetsmarknadsmodellen – den levererar reallöneökningar år efter år. Vi måste dock se till att resurssätta myndigheterna på ett sådant sätt att de klarar av det.

Polisförbundet vill inte heller ha det på detta sätt. De vill också att det ska vara parterna som ska ta ansvar, inte att vi ska sitta här och bestämma om detta.

Nu sitter Polismyndigheten och Polisförbundet och förhandlar om lönerna. Jag är helt säker på att de kommer att ta ansvar för lönebildningen, precis som de alltid har gjort, och att utfallet kommer att bli bra. Jag är ganska säker på att de ganska snart kommer att gå i land med detta. Vad ska Tomas Tobé göra med sina yrkanden här i kammaren när det visar sig att parterna redan har tagit ansvar?

Anf. 42 LINDA SNECKER (V) replik:

Fru talman! Jag tror att du, Morgan Johansson, just gjorde någonting oerhört viktigt här i riksdagens kammare genom att som justitieminister verkligen visa på var ansvaret ligger när det gäller mäns våld mot kvinnor. Jag tror att du gjorde någonting väldigt viktigt genom att som man och regeringsföreträdare ta vrålet från metoo på allvar.

Det gläder mig. Jag tror att vi just nu står vid någonting som kommer att leda till en förändring, vilket jag vet att både du och jag vill se. Tack för det uttalandet – det värmer mig som feminist jättemycket!

Det var dock inte det jag tänkte säga i detta replikskifte. Jag tänkte snarare tala om hur vi ska få bukt dels med vinsterna i välfärden, dels med den ekonomiska brottsligheten. Enligt Brottsförebyggande rådet har den

ekonomiska brottslighet som riktas mot välfärden nämligen en koppling till den organiserade brottsligheten, särskilt i Sveriges tre storstäder.

Det är inte ovanligt att gäng tar över helt legala och välfungerande företag, som har en god ekonomisk historik, och sedan utnyttjar dem hela vägen. Gängen kan till exempel köpa varor på kredit eller använda sig av svart arbetskraft eller olika former av bidrag. När räkningarna sedan ska betalas är hela företaget tömt och personerna i bolagsstyrelsen borta. Detta gynnar den organiserade brottsligheten, som delvis lever på en svart ekonomi.

Min fråga är: Vad ska vi göra åt detta?

Anf. 43 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S)
replik:

Fru talman! Tack för de varma orden, Linda Snecker! För mig är det självklart att om man ska ändra på detta är det män som måste ändra på sig – så enkelt är det. Vi måste också själva fundera över hur vi förhåller oss ibland. Vi måste vara beredda att säga ifrån när det sägs saker och ting som är oacceptabla, även när det sker i slutna rum.

Samtidigt är det ingen slump att det vi levererar i december – hela vårt reformpaket – kommer nu. Vissa av dessa processer startade vi redan i opposition, inte minst när det gäller samtyckesregleringen, som vi ju drev fram en ny utredning om. Flera utredningar startade vi redan den första veckan efter att vi tillträtt 2014.

Nu går vi i mål med detta. Slumpen är möjligen att det kommer precis samtidigt som metoo, vilket gör att det blir ännu tydligare att vi måste göra någonting åt detta.

Vad gäller ekonomisk brottslighet och privatisering håller jag med om att det under den förra mandatperioden fanns en slentrianmässig syn på att privatisera delar av den offentliga verksamheten, vilket också tog sig märkliga uttryck. Jag tror att man hade en alldeles för stor tillit till att privata företag skulle hantera offentliga medel på ett bra sätt.

Därför tillsatte vi en särskild utredare, Lars-Erik Lövdén, vars uppgift var att gå igenom och trycktesta alla de offentliga systemen för att se var riskerna finns för att det börjar läcka och för att organiserad kriminalitet tar sig in i de offentliga systemen.

Han lämnade sitt betänkande i våras, och vi kommer under våren att kunna leverera en hel del lagförslag på det området för att täppa till de luckor som finns.

Anf. 44 LINDA SNECKER (V) replik:

Fru talman! Jag har kikat på denna utredning om kvalificerad välfärdsbrottslighet och fusk med ersättningar. Många förslag ser bra ut, men det som missas i utredningen och som jag hoppas kan åtgärdas i propositionen är de byråkratiska lättnader gentemot företagare som alliansregeringen genomförde. Detta skedde i en iver att göra det enklare för företag, vilket är behjärtansvärt, men det saknades kontrollmekanismer för att undvika att systemen utnyttjas hela vägen.

Riksrevisionen kommer nu i dagarna, tror jag, att komma med en rapport om avskaffandet av revisionsplikten och vilka effekter detta har fått för brottsligheten. Vad som oroar mig är att civilutskottet nästa vecka kom-

mer att avslå en motion från Vänsterpartiet och hänvisa till ett tillkännagivande där Alliansen vill att fler bolag ska slippa revisionsplikten, vilket kommer att leda till att man öppnar för att det kommer att bli ännu lättare att ägna sig åt ekonomisk brottslighet.

Här har vi en stor komplikation. Alliansen lämnar tillkännagivanden som kan leda till en ökad ekonomisk brottslighet och ser inte hela vidden av att vinster i välfärden kan utnyttjas på fel sätt. Vi måste ha en revisionsplikt och lite krånglig byråkrati för att fula företag inte ska utnyttja det välfärdssystem vi har.

Jag är orolig över att Alliansen inte ser vidden av hur den ekonomiska brottsligheten gynnar den organiserade brottsligheten. Detta måste vi ta tag i.

Anf. 45 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S)
replik:

Fru talman! Vi ser ju detta. Vi har redan från början sagt att vi måste göra en kriminalpolitisk bedömning av alla nya förslag som vi lägger fram, till exempel när det gäller näringspolitiken. Det finns nämligen en risk att man använder sig av exempelvis aktiebolag som brottsverktyg.

Det finns också risker om kontrollen över anställningsstödet, som Arbetsförmedlingen under den förra perioden betalade ut utan tak, inte är tillräcklig. Man kunde till exempel anställa en vaktmästare med lön på 60 000–70 000 i månaden men sedan inte ens ge honom hälften utan stoppa pengarna i egen ficka. Det fanns inga tillsynsmyndigheter.

Systemet med RUT och ROT är också många gånger vidöppet för fusk och fiffel. Lövdén har lagt fram ett förslag om att det ska krävas att man betalar för RUT-tjänster och ROT-tjänster med spårbara betalningsmedel, alltså inte med kontanter utan med fakturor eller kort, så att det i efterhand ska gå att kontrollera det hela och se hur mycket pengar det har handlat om.

Det finns massor med sådana här byråkratiska detaljer som helt enkelt måste skruvas på. Det finns, som sagt, en lång rad förslag i Lövdéns utredning som vi nu jobbar vidare med.

Vi är inte de enda som har sett detta. För ett par år sedan skrev Anna Dahlberg, som är ledarskribent på Expressen, en stor ledare där hon pekade på – och, tror jag, till och med formulerade det som – att Alliansen hade öppnat kassorna för de kriminella genom att man inte hade varit tillräckligt medveten om och vaksam på just detta. Och Expressen är ju trots allt en liberal tidning!

Anf. 46 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja haka i en fråga som Johan Hedin ställde, som jag tycker att han inte riktigt fick svar på.

Johan Hedin tog upp en fråga som han ställde till Morgan Johanssons företrädare, före detta inrikesministern Anders Ygeman. I februari 2016 ställde han frågan om vi inte behöver satsa på fler poliser och fick ett entydigt svar – nej!

2014 ska Anders Ygeman enligt uppgift ha sagt till flera höga polis- chefer att det inte spelar någon roll om antalet poliser är 19 000 eller

20 000. Detta har Morgan Johansson inte velat svara på, och Anders Ygeman sa i en radiodebatt häromdagen att det var trams. Jag undrar om det är så att detta helt enkelt är felaktigt.

Det är lätt i en debatt att skylla på Alliansen, att Alliansen gjorde för lite. Men regeringen själv signalerade så sent som för ett och ett halvt år sedan och för tre år sedan så tydligt att det inte behövs fler poliser, och under galgen, efter hårt tryck från oppositionen, kom man, i alla fall från Socialdemokraterna, med förslaget om 10 000 fler polisanställda. Det blir ju inte riktigt seriöst med tanke på de här citaten bakåt i tiden.

Min fråga är dels vad regeringen har för ansvar – man kan inte bara skylla på Alliansen – dels vad pengarna kommer att räcka till. Kommer de pengar som regeringen har avsatt i sin budget att räcka till 10 000 fler poliser och en kraftfull lönesatsning på poliser. Det är ett felaktigt påstående från Morgan Johansson, för Polisförbundet har faktiskt föreslagit och krävt en polislönesatsning, en riktad satsning, men det är givetvis parterna som ska fördela medlen. Vi i Alliansen vill inte sätta de exakta lönesummorna, men vi vill ha en riktad polissatsning för att det ska räcka till ökade löner.

Kommer regeringens pengar att räcka till 10 000 fler poliser och kraftfullt höjda löner?

Anf. 47 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S)
replik:

Fru talman! Vi har sagt att vi ska ha 10 000 fler polisanställda fram till 2024. Det går vi nu in och resurssätter för. Och som sagt de 2 miljarder som vi anslår nästa år är mer än Polismyndigheten själv äskade. De äskade 1,6 miljarder, och de får 2 miljarder. Sedan trappar vi upp det till 2,3 miljarder och året därpå till 2,8 miljarder. Vår bestämda ambition är precis den.

Vår ambition är faktiskt högre än Moderaternas. Moderaterna vill ha 10 000 fler anställda till 2025, och vi säger att vi vill ha 10 000 fler anställda till 2024. Man säger också att man vill ha 5 000 civilanställda och 5 000 poliser. Fördelningen i dag är ungefär en tredjedel civilanställda och två tredjedelar poliser. Då kanske vi talar om 6 000–7 000 poliser och 3 000–4 000 civilanställda till 2024. Det är Polismyndigheten som ska bedöma fördelningen däremellan, men där någonstans kanske vi kommer att landa.

Vi säger att vi är beredda att öka utbildningsplatserna ytterligare. Det blir fler utbildningsorter och uppemot 2 000 nya polisstudenter per år som ska tas in.

Ja, vi är beredda att resurssätta så att vi når upp till vårt mål, och vi menar att de pengar vi nu har gått ut med för nästa år och för åren framöver räcker så här långt.

Som sagt: Lönefrågan ligger hos parterna. Jag är säker på att man kommer att hitta en bra lösning, och det rör sig om veckor tills man är färdig med det.

När det gäller vad Anders Ygeman har sagt har han klart sagt att det där är fullständigt fel, och jag har ingen anledning att tvivla på det. Det är förmodligen något rykte som gärna sprids, men han säger att det är fullständigt fel.

Rättsväsendet

Anf. 48 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Fru talman! Ja, det stämmer att regeringen lägger mer på Polismyndigheten än vad Polismyndigheten har äskat. Men Polismyndigheten har ju inte äskat pengar för 10 000 polisanställda, så min fråga är: Hur mycket pengar kommer att finnas kvar när man tar höjd för att ha 10 000 fler polisanställda.

Vi kristdemokrater vill ha 10 000 fler poliser. Men vi vill också ha en riktad lönesatsning, så att det inte helt plötsligt blir en liten tummetott kvar till poliserna i yttre tjänst, så att fler inte ska sluta. 950 poliser slutade förra året, och 800 har slutat hittills i år. Vi måste få ett stopp på detta, och vi måste få tillbaka dem. Då kan man ha informationskampanjer och man kan vända sig till dem, men det många av dem själva säger är att skillnaden i lön blir för stor när de får ett jobberbjudande någon annanstans. Man behöver kanske inte matcha hela skillnaden, men de har bolån att betala, familjer att försörja, och de behöver en försvarbar lönehöjning. Det är därför vi vill ha en riktad lönesatsning, så att inte pengarna försvinner bort långt i framtiden. Pengarna måste hamna i polisernas plånböcker, så att de väljer att stanna kvar i yrket. Attraktiviteten måste höjas, och man måste locka tillbaka poliser som har slutat.

Det som är oklart med regeringens budget är vilket utrymme parterna har. Polisförbundet har äskat medel för en polislönesatsning. Morgan Johansson sa i sitt inlägg här tidigare att de inte vill ha det. De vill inte att vi politiker är inne och petar i lönenivåerna, och det är det ingen från Alliansen som har föreslagit. Vi talar om vad våra riktade lönesatsningar skulle räkna till, exempelvis om man skulle vilja höja lönerna för poliser i yttre tjänst. Sedan är det givetvis dags för parterna att förhandla om lönerna. Men när man inte pekar ut hur mycket pengar det finns att röra sig med, när man samtidigt utfäster ett löfte om 10 000 fler poliser, är jag oroad för att det blir en alldeles för liten lönesatsning.

Anf. 49 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S) replik:

Fru talman! Det här går faktiskt inte ihop. Man kan inte i ena andetaget säga att riksdag och regering inte ska ta över lönebildningen och i nästa andetag säga att poliserna ska ha 5 000 eller om det nu är 2 000, 3 000 eller 4 000 mer, beroende på vilket borgerligt parti man frågar – ni har ju helt olika uppfattningar i den delen.

Nu har vi tagit över lönebildningen. Gången är den att vi respekterar den svenska arbetsmarknadsmodellen, den som har levererat våra löneökningar under 20 års tid. Där är det parterna som tar ansvar för lönebildningen. Det är de som förhandlar, och de sitter just nu och gör det.

Lika lite som alliansregeringarna klev in i lönebildningen för poliserna under sin period kommer vi att göra det. Jag tittade på löneutvecklingen, genomsnittslönerna, under alliansregeringens tid, och den var inte så förfärligt lysande. Jag tror att lönerna steg med ungefär 2–2,5 procent per år. Det kanske finns en eftersläpning här som man måste ta hänsyn till. Men nu låter vi parterna förhandla. Vi finansierar, och vi tar inte in själva lönebildningen i regering och riksdag. Polisförbundet vill inte heller att vi ska sitta här och bestämma om löner.

Andreas Carlson ställer frågan om pengarna kommer att räcka. Ja, det beror lite grann på valet. Om vi får sitta kvar kommer vi att fortsätta prioritera offentlig verksamhet, rättsväsendet, framför stora skattesänkningar. Men om det blir ett regeringsskifte kanske det blir annorlunda. Under era åtta år sänkte ni skatterna med 140 miljarder! Och ni ökade polisanslagen med ungefär 5 miljarder. Det visar tydligt vilken prioritering ni gjorde. Vi gör en annan prioritering. Vi ser att det finns stora behov i rättsväsendet, och det kommer vi att prioritera under den kommande mandatperioden om vi vinner valet.

Anf. 50 ROGER HADDAD (L) replik:

Fru talman! Tänka sig att vi lyckades både sänka skatten och satsa mer pengar på polisen under alliansregeringsåren, sett till bnp per capita.

Det är under din tid, Morgan Johansson, som vi har tappat flest poliser varje år. Det är under din tid som ansvarig minister som vi har flest tomma platser på polisutbildningen.

Ni har noll trovärdighet. Hur skulle de 100 miljoner som ni aviserade för exakt ett år sedan för det här budgetåret ha räckt till allt det som ni står och lovar?

Sanningen är, fru talman, att den socialdemokratiskt ledda regeringen inte har en enda krona för att höja polisernas löner – inte en enda krona!

Vi vill ha en lönesatsning motsvarande 4 000 kronor till alla poliser, och det skulle motsvara 4 000 kronor utifrån den budget vi lägger fram. Ni kanske vill satsa 2 000, 3 000 eller 10 000, men säg det då! Men ni har inga pengar i er budget.

Den enda anledningen till att ni backade i april och nu bokstavligen kovänder när det gäller polisbudgeten för nästa år är att rikspolischefen sa att om han inte får mer pengar måste han sparka 1 500 medarbetare – i en situation med ökad brottslighet, ökad otrygghet och allt färre poliser. Det är resultatet av Socialdemokraternas så kallade polispolitik.

Min andra fråga gäller polisutbildningen. Åren 2011, 2013 och 2014 utbildades fler än under 2015, och 2012 utbildades fler än under 2016, då ni hade ansvar för det här politikområdet.

Till skillnad från er satsar vi mer på prövningskapacitet hos Rekryteringsmyndigheten. Ni gör inte motsvarande satsning på polisutbildningen. Tvärtom fick jag besked häromdagen om att nu ska Rekryteringsmyndigheten skära ned antalet platser. Hur ska ni få ihop det här, justitieministern?

Anf. 51 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S) replik:

Fru talman! Ni sänkte skatten med 140 miljarder och lade 5 miljarder på polisen. Redan där var det snett.

Ni säger att ni lyckades. Men det gjorde ni inte alls, för ni lånade av utländska banker. Arvet från er var 60 miljarder i underskott. Ni tog hela överskottet 2006 och lämnade efter er ett stort underskott 2014.

Ni lånade till både skattesänkningar och investeringar. Så kan man inte hålla på. Man måste ha ordning och reda i statsfinanserna. När man har det kan man genomföra stora satsningar, precis som vi gör. Man kan inte hela tiden gå till utländska bankirer och låna så som ni gjorde.

Påstår Roger Haddad att det inte blir några lönehöjningar? Jag hörde honom bombastiskt säga att det inte finns en enda krona avsatt till lönehöjningar framöver. Jag har ju precis förklarat hur svensk arbetsmarknad fungerar. Det är parterna som förhandlar, och sedan finansierar man det med utgångspunkt i de avtal som tecknats.

Just i denna stund sitter Polisförbundet och Polismyndigheten och förhandlar om framtidens löner, och vi kommer givetvis att finansiera det avtalet när det är färdigt. Men det är de som ansvarar för lönebildningen. Påstå inte att det inte kommer att bli några löneökningar, för det är jag helt övertygad om att det kommer att bli – och vi kommer att finansiera det avtalet när det kommer.

Vi går vidare till polisutbildningen. Ni tog in 689 på polisutbildningen 2014. De gick ut 2016. Jag har flera gånger påpekat att det är alldeles för lite när man har pensionsavgångar på 400–500. Min fråga till Roger Haddad är: Om ni ville ha fler poliser, varför utbildade ni så få?

Anf. 52 ROGER HADDAD (L) replik:

Fru talman! År 2012 utbildade alliansregeringen över 800 poliser. Det var fler än 2015 och 2016.

Problemet är att er utbildningssatsning inte hade ekonomisk täckning när vi stod här för ett år sedan och ni föreslog bara 100 miljoner till svensk polis, Morgan Johansson. De pengarna skulle gå till att avveckla gamla Rikspolisstyrelsen. Det stod inte en mening om fler platser, högre polislöner eller fler medarbetare. Det är en efterhandskonstruktion. Det är socialdemokratisk kovändning.

Dessutom gick de tre lärosätena ut på DN Debatt den 22 april och sa att regeringens utfästelser vad gäller utbildningstakt är orealistiska. Det påverkar kvaliteten, det påverkar de praktiska momenten och det påverkar handledningen.

Återigen: Varför lägger ni inga pengar på Rekryteringsmyndigheten så att man kan pröva fler? Ni måste ha ställt er frågan varför det står 400 platser tomma. Jag har lyssnat på och träffat Rekryteringsmyndigheten och läst i medierna, och man säger att man inte klarar av att pröva alla sökande. Det är kärnproblemet, inte att kraven är för höga. Ni sänkte begåvningskraven förra året, och det är fel väg att gå.

Hur ska ni få det att gå ihop med alla utfästelser? Jag får inte ihop det.

Anf. 53 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S) replik:

Fru talman! Det går ihop om man inte så fort man tillträder bestämmer sig för att lägga alla pengar på skattesänkningar. Då går det ihop, för då har man pengar över till offentlig verksamhet såsom vård, skola, rättsväsen eller annat. Man kan inte ha den sneda fördelningen med 140 miljarder i skattesänkningar och bara 5 miljarder till polisen. Då blir det inte bra.

När jag frågar Roger Haddad varför de inte utbildade fler poliser kommer Roger Haddad dragandes med 2012. Men jag talar om 2014, för det var de som gick ut 2016. Roger Haddad beskyller mig för att det var för få 2015 och 2016, men det var er utbildningsdimensionering åren före som styrde, Roger Haddad. Utbildar man 689 poliser 2014 får man för få 2016. Så enkelt är det.

Varför gjorde ni inte mer? För att ni inte prioriterade det. Det finns vissa saker som borgerliga regeringar aldrig gör. För det första klarar ni aldrig statsfinanserna, så det är alltid budgetunderskott efter er. För det andra klarar ni aldrig jobben, så det är alltid arbetslöshet efter er. För det tredje startar ni aldrig några nya polisutbildningar. Vi startade i både Växjö och Umeå och kommer att starta i Malmö och Västsverige.

Det handlar om att signalera att detta är ett område där vi kommer att anslå stora resurser de kommande åren. Då får man ett stort intresse. Det var 10 000 som sökte polisutbildningen nu senast, vilket är fler än tidigare. Allt fler ungdomar vill bli poliser, och det är fantastiskt glädjande. Det gör att vi har goda möjligheter att utöka så som vi vill.

Rekryteringsmyndigheten har förstärkts och kommer att förstärkas för att få bort den flaskhals vi talade om.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 10.)

§ 6 Sveriges deltagande i det permanenta strukturerade samarbetet inom Europeiska unionen

*Sveriges deltagande
i det permanenta
strukturerade
samarbetet inom
Europeiska unionen*

Sammansatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande 2017/18:UFöU3
Sveriges deltagande i det permanenta strukturerade samarbetet inom
Europeiska unionen (prop. 2017/18:44)
föredrogs.

Anf. 54 MIKAEL JANSSON (SD):

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservationen.

Vad är Pesco? Är Pesco en liten förändring, närmast försumbar? Ja, så låter det mellan varven i den svenska debatten.

Vi hör det från regeringen som anser att Sverige är alliansfritt. Alliansfriheten påverkas inte av Pesco, säger regeringen.

De borgerliga partierna har en spegelvänd uppfattning. Sverige är inte alliansfritt, så Pesco förändrar inget. Samarbetet löper endast i den dagsaktuella riktningen. Så säger de borgerliga partierna.

Vilket av dessa politiska block har rätt? Enligt min mening har inget av de två nämnda blocken rätt i att Pesco är en liten förändring. Pesco är en stor förändring av vår försvarspolitiska inriktning som relativt snart kommer att få stora konsekvenser.

Vi kan i och för sig samarbeta försvars- och säkerhetspolitiskt med andra länder utan att ge upp alliansfriheten. Det är sant, men det finns en gräns där trovärdigheten i alliansfriheten börjar urholkas. Den gränsen är nådd i flera hänseenden i och med att vi skrivit under värdlandsavtalet och övar enligt detsamma.

Ryssland och Kina är naturligtvis tvungna att i sina krigsplanläggningar räkna in att Sverige övar enligt värdlandsavtalet. Vi kommer in i och blir en del av en ekvation där Sverige räknas som potentiellt offensivt och spänningshöjande.

Pesco är ytterligare ett samarbete som tangerar gränsen för vad alliansfria länder kan kosta på sig. Och som det hörs på namnet, om Pesco leder

till att EU:s gemensamma försvar bildas har vi naturligtvis inte längre kvar vår alliansfrihet.

I praktisk mening kommer Pesco att handla mycket om försvarsmaterielutveckling. Här kan endast den politiskt närsynte missa Pescosamarbetets överstatliga mekanismer.

Genom att godkänna ett system där medlemsstater momentant och mellanstatligt samarbetar militärt inom EU:s ram medverkar man samtidigt till att tränga ut andra samarbetsformer.

Redan från start kommer en del av EDF-projekten att uppträda som duplicerande och konkurrerande till andra samarbetsprojekt utanför EU:s direkta inflytande.

Alliansen, som inte anser att Sverige är alliansfritt och som röstade för EU:s gemensamma försvar vid voteringen i EU-parlamentet, torde anse att Pesco ligger i linje med deras ambitioner för Sverige. Men regeringen som betraktar Sverige som alliansfritt har en del att förklara.

SD säger alltså nej till Pesco för att vi anser att samarbetet är duplicerande till partnerskapet med Nato och för att vi är emot EU:s militarisering.

Låt oss se vad vi har. Med en Sverigebaserad framgångsrik försvarsindustri som har förmåga att utveckla tekniska samarbeten på marknadsmissiga grunder med företag i andra länder bör vi titta mer på möjligheterna till bilaterala samarbeten med vår strategiska partner Brasilien och med Indien.

Jag kan konkretisera med exempel där Pesco leder till duplicering. Exempel ett är Military Schengen. Det är det genomförandeprogram som regeringen driver med syfte att avveckla nationsgränserna för andra medlemsstaters militära förband. Implementeras Military Schengen uppstår en duplicering. Världlandsavtalet med Nato får en konkurrerande struktur avseende såväl juridik, särskilt materiel, som standardisering och övningar.

Exempel två är att EU vill konsolidera Europas stridsflygsproduktion. Det ska ske i ett Edaformat. Om vi tänker oss en positiv utveckling där Indien köper JAS 39 Gripen, ingår vi då i en Edastruktur kommer det i så fall att bli en EU–Indien-affär och inte en Sverige–Indien-affär. Våra strategiska partner skulle lämnas utanför om andra medlemsländer så kräver.

Det är lätt att se många sådana exempel där Pesco blir duplicerande och konkurrerande till andra strukturer. Pesco är början på en ny inriktning som leder vår försvarsmaterielförsörjning i en helt ny riktning. Faror i denna nya riktning är att vi får byråkrati, och vi kan misslyckas med de svenska förhandlingarna inom EU-systemet.

Vi binder också upp oss vid en Europaunion som vi inte vet om den kommer att bestå i framtiden. Den kommer kanske att tappa fler medlemmar och bli obsolet. Det gäller att planera långsiktigt rätt.

Långsiktigt rätt är ett rustat Sverige och Finland med starka totalförsvaret. Ett rustat Sverige och Finland har en krigsavhållande tröskel. Det skulle definitivt kosta mer än det smakar att angripa oss. Våra rustningar är defensiva och hotar ingen. De skapar ingen farlig upptrappning av spänning i Östersjön.

Låt oss välja rätt väg, samma väg som guidade oss genom det förra kalla kriget. Det är ett totalförsvarsrustat Sverige med en känd defensiv hållning. Låt oss undvika att välja fel säkerhetspolitisk väg. Låt oss inte skapa en situation där vi bidrar till att krig kan drabba vårt land.

Fru talman! Låt Sverige förbli fortsatt alliansfritt!

Anf. 55 LOTTA JOHANSSON FORNARVE (V):

Fru talman! Åhörare i kammaren, lyssnare och ledamöter! Vi diskuterar nu Sveriges deltagande i det permanenta strukturerade samarbetet inom Europeiska unionen, Pesco.

Sveriges militära alliansfrihet har tjänat oss och vår omvärld väl och har möjlighet att göra det under lång tid. Den militära alliansfriheten har bidragit till att generation efter generation i vårt land kunnat leva i fred och sluppit att uppleva krigets fasor. Den har dessutom gett oss ett utrikespolitiskt handlingsutrymme som gjort att Sverige kunnat spela en viktig internationell roll för fred och nedrustning när den politiska viljan funnits.

Sverige har dock sakta men säkert alltmer frångått en traditionell och framgångsrik säkerhetspolitik som bygger på militär alliansfrihet, nedrustning, fredliga lösningar på konflikter, stöd till FN och solidaritet med tredje världen. Sedan vi blev medlemmar i Europeiska unionen har den svenska militära alliansfriheten urholkats alltmer. I dag är vi med och bidrar till militariseringen av EU, vårt samarbete med Nato stärks och det uppstår allt oftare frågetecken om de internationella militära insatser vi deltar i.

Fru talman! Deltagandet i Pesco innebär ytterligare ett steg i samma riktning. Vänsterpartiet är emot denna utveckling. Ett deltagande i Pesco innebär dessutom en rad åtaganden som rör viktiga försvars- och säkerhetspolitiska områden. De deltagande medlemsstaterna åtar sig att arbeta för att de gemensamma målsättningarna ska uppfyllas. Det handlar om investeringar i försvarsmateriel, om att ge stöd till gemensamma EU-insatser och bidra till EU:s stridsgrupper, snabbare militär rörlighet mellan länderna samt genomförande av stridsgruppsövningar.

Sverige har till exempel redan erbjudit Vidsel som ett testområde för ammunition, missiler och flygfarkoster inom ramen för Pesco. Vänsterpartiet ser med oro på hur stora delar av Norrbotten görs om till ett militärt övningsfält. En ökad övningsverksamhet oavsett om den sker tillsammans med Nato, Pesco eller andra konstellationer inom EU riskerar att få negativa konsekvenser såväl för människor och miljö som för viktig näringsverksamhet i området.

Pesco innebär också en rad åtgärder som kan komma att påverka framtida försvarsbudgetar. Dessutom är mycket fortfarande oklart. I propositionen beskrivs till exempel hur substansen i samarbetet kommer att utgöras av olika projekt där deltagarna förbinder sig att delta i minst ett sådant. Vad projekten kommer att bestå i är dock i stort sett höljt i dunkel.

Pesco är ett samarbete av mellanstatlig karaktär, någonting regeringen lutar sig mot i propositionen. Icke desto mindre innebär samarbetet en tydlig inriktning där målet är att bygga en tätare försvarsunion inom EU. Man motiverar ett svenskt deltagande med komplexa säkerhetspolitiska utmaningar i Europa. Men utvecklingen av en alltmer militariserad union bidrar snarare till ökad upprustning och oro än till minskade spänningar.

Fru talman! Den säkerhetspolitiska situationen i Europa har förändrats och försämrats. Vi ser växande motsättningar, militär upprustning och ökad konfrontation på vår kontinent och i vårt närområde. Rysslands folkrättsvidriga annektering av Krim och destabiliseringspolitik i Ukraina bidrar till ökad spänning, samtidigt som även Nato rustar i vårt närområde. Europa har hamnat i en farlig upprustningsspiral.

*Sveriges deltagande
i det permanenta
strukturerade
samarbetet inom
Europeiska unionen*

Kriget i Syrien och turkiska kränkningar av mänskliga rättigheter skapar en politisk osäkerhet, samtidigt som terrordåd och starka rasistiska och fascistiska strömningar ökar otryggheten i Europa. Också klimatförändringar, cyberattacker, pandemier och naturkatastrofer måste inkluderas i det säkerhetspolitiska perspektivet.

Flera av de stora utmaningar vi står inför löser vi inte genom militära medel, utan här krävs andra åtgärder. Det är åtgärder som bygger på samverkan och dialog i stället för konfrontation.

Fru talman! Vänsterpartiet menar att en oberoende och militärt alliansfri utrikespolitik är avgörande för Sveriges handlingsfrihet även i framtiden. Vi vill att Sverige främst ska inrikta sin internationella säkerhetspolitik på fredliga lösningar och på att förebygga kriser snarare än att förespråka militära lösningar. Därför säger vi nej till en ökad militarisering av EU som inrättandet av Pesco innebär. Jag yrkar därför avslag på propositionen och bifall till Vänsterpartiets reservation.

Anf. 56 ALEXANDRA VÖLKER (S):

Fru talman! Säkerhet och stabilitet är något som vi aldrig kan ta för givet. Bara i vårt närområde har vi de senaste åren sett hur läget säkerhetsmässigt har försämrats. Säkerhet och stabilitet är därför något vi alltid måste arbeta med och ta på allvar.

Vi vet också att säkerhet är något som vi bygger tillsammans med andra. Vårt första försvar är diplomatin och starka internationella relationer. Genom Förenta nationerna arbetar vi för säkerhet, fred och stabilitet i världen i stort. Genom Europeiska unionen arbetar vi för ett stabilt och sammanhållet Europa, ett Europa utan krig.

EU är vår viktigaste säkerhetspolitiska plattform. Att genom ömsesidigt beroende och solidaritet mellan medlemsstaterna skapa säkerhet i Europa måste vi ständigt värna och utveckla.

EU:s globala strategi bygger på insikten att inget av de europeiska länderna i dag på egen hand kan förebygga eller möta hoten mot vår gemensamma säkerhet, utan det krävs att medlemsstaterna samarbetar. Vi har mycket att vinna på att ta till vara varandras kunskap och förmågor och att utveckla projekt gemensamt, snarare än var och en för sig.

För att ytterligare harmonisera försvarspolitiken och utöka det försvarspolitiska samarbetet inom Europeiska unionen skapas nu det permanenta strukturerade samarbetet, Pesco. För Sverige är det viktigt att vi är med redan nu, från början, för att ha inflytande över de beslut som fattas och kunna påverka utformningen av samarbetet. Det ger oss också bättre förutsättningar att påverka genomförandet av EU:s gemensamma utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik.

Redan i försvarsinriktningsbeslutet, som vi i riksdagen antog i juni 2015, slog vi fast att samarbetet i EU intar en särställning i svensk utrikes- och säkerhetspolitik. Redan då sa vi att EU bör stärkas som säkerhetspolitisk aktör och att Sverige aktivt bör bidra till den konceptuella utvecklingen inom den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken. Ett svenskt medlemskap i Pesco stämmer därför väl överens med det försvarspolitiska inriktningsbeslutet.

Viktigt i sammanhanget, med tanke på de missförstånd som lätt uppstår, är att Pesco är frivilligt för medlemsstaterna och inget som påverkar den nationella suveräniteten. Den frivilliga, mellanstatliga grunden gör också att det stämmer väl överens med vår alliansfrihet.

Att vi är alliansfria betyder inte att vi inte ska samarbeta med andra. Vi samarbetar därför att det gynnar båda parter, var och en för sig och gemensamt, att göra så. Genom att dela med sig av kunskaper, erfarenheter och förmågor blir vi gemensamt starkare. Därför är samarbete en viktig del av den socialdemokratiska försvars- och säkerhetspolitiken.

Fru talman! Genom Pesco möjliggörs och förenklas ett närmare samarbete mellan medlemsstaterna i EU. Exakt vilka projekt Sverige kommer att delta i återstår att se, men det är tydligt att Sverige har mycket att vinna. Pesco innebär ett antal åtaganden som alla går ut på att öka samarbetet mellan medlemsstaterna, minska överlappningen och stärka de nationella förmågorna. Det är värt att notera att åtagandena är politiska målsättningar som ska uppfyllas över tid och med beaktande av nationella omständigheter.

Genom Pesco kan EU-medlemsländerna ytterligare harmonisera sina behov. Vi åtar oss att öka samarbetet gällande cyberförsvar genom informationsutbyte, utbildning och operativt stöd. Ett annat av åtagandena innebär att medlemsstaterna ska öka interoperabiliteten, det vill säga systemens förmåga att fungera tillsammans.

Utöver de övergripande målen för Pesco förpliktar sig de deltagande länderna att delta i minst ett av dess projekt. Det är medlemsstaterna själva som föreslår projekten och beslutar vilka projekt de vill ingå i. Från svensk sida har vi, som vi hört tidigare, föreslagit samarbete kring gemensamma tester i Vidsel i Norrbotten. Vidsel har redan i dag ett stort övningsområde, Europas största.

Vi socialdemokrater anser att Pesco är ett viktigt steg i att stärka EU som säkerhetspolitisk plattform och yrkar därför bifall till utskottets förslag om ett svenskt deltagande i det permanenta strukturerade samarbetet inom Europeiska unionen.

Anf. 57 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V) replik:

Fru talman! Jag vänder mig till dig, Alexandra Völker, som representant för det största regeringspartiet och frågar dig: Anser inte du att Sverige har frångått en traditionell och framgångsrik säkerhetspolitik som har byggt på militär alliansfrihet, nedrustning, fredliga lösningar på konflikter, stöd till FN och solidaritet med tredje världen, när vi nu tar ytterligare steg mot en ökad militarisering av EU genom deltagandet i Pesco? Alliansfriheten har tjänat oss väl under mycket lång tid och inneburit att generation efter generation i vårt land har sluppit uppleva krigets fasor.

Anf. 58 ALEXANDRA VÖLKER (S) replik:

Fru talman! Tack, Lotta Johnsson Fornarve, för frågan! Jag tycker att det är väldigt bra att Vänsterpartiet tillsammans med Socialdemokraterna står upp för den svenska alliansfriheten. Den är viktig för svensk utrikespolitik.

Svensk utrikes- och försvarspolitik bygger på en solidarisk grund, där vi har en stark roll inom Förenta nationerna och tar till vara alla de internationella organ vi har för att påverka för stabilitet, fred och nedrustning.

Som jag sa tidigare är också Europeiska unionen en viktig sådan plattform. Vi ser att samarbete är viktigt, och det är något som den socialdemokratiska regeringen också har varit tydlig med. Vi har varit tydliga med att Förenta nationerna är en viktig plattform och har arbetat hårt för en plats i FN:s säkerhetsråd. Vi har utökat det försvarspolitiska samarbetet med många av våra grannländer, inte minst Finland, som vi numera samarbetar med bortom fredstida förhållanden. Vi samarbetar också utökat inom EU.

Detta ligger helt i linje med den svenska och den socialdemokratiska försvars- och säkerhetspolitiken, så jag tycker absolut att detta stämmer väl överens. Grunden är som sagt att alliansfriheten kvarstår. Detta är mellanstatliga samarbeten, och det tycker vi är väldigt bra.

Anf. 59 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V) replik:

Fru talman! Tack, Alexandra Völker, för svaret! Jag tycker ändå att det är lite märkligt att Alexandra Völker inte ser att alliansfriheten riskerar att urholkas när man går in i ett sådant här utökat militärt samarbete med EU, som också innebär ett ytterligare närmande till Nato. Ska vi bli trovärdiga som en alliansfri röst för fred och nedrustning i världen kan vi inte skapa denna typ av allianser eller ingå i ett utökat militärt samarbete i EU. Vi måste stå på egna ben och verkligen stå upp för alliansfriheten.

Jag tycker att det är märkligt att Socialdemokraterna inte ser detta. Tidigare har man varit ganska restriktiv när det gäller denna typ av samarbeten, men nu börjar man fråga det. Jag tycker att det är väldigt beklagligt.

Anf. 60 ALEXANDRA VÖLKER (S) replik:

Fru talman! Den socialdemokratiska politiken att värna vår alliansfrihet står som sagt fast. Det tycker jag att vi har varit tydliga med såväl under hela denna mandatperiod som genom historien.

Våra funderingar när det gäller samarbeten är alltid i vilken form de ska ske. Att vi vill samarbeta har vi varit väldigt tydliga med. Vi tycker att det är viktigt att värna olika former av och plattformar för samarbete. Detta är en plattform där vi får möjlighet att ytterligare samarbeta med länder i Europa. Man skapar ökade incitament, och det är inget som kommer i konflikt med vår alliansfrihet. Detta är jätteviktigt för oss socialdemokrater.

Att vi kan öka vårt samarbete i fråga om cyberförmåga och även kan samarbeta ytterligare i försvarsprojekt tycker vi är bra. Vi har haft den typen av försvarsindustrisamarbeten med många länder runt om i världen. Det är alltså inget nytt för vår politiska syn.

Detta är absolut en ny plattform, och vi tycker att den är bra och viktig. Som jag sa är detta också något som stämmer väl överens med det försvarspolitiska inriktningsbeslut som riksdagen antog redan 2015. Detta är alltså inget nytt.

Anf. 61 HANS WALLMARK (M):

Fru talman! Ärendet handlar om Sveriges deltagande i det permanenta strukturerade samarbetet inom Europeiska unionen; det brukar förkortas Pesco. Just den benämningen tänker jag använda fortsättningsvis.

Merparten av EU:s medlemsstater har för avsikt att delta i Pesco från och med den 11 december i år. Få länders regeringar, om ens någon, gör likt den svenska och går till sitt parlament med en proposition. Detta är bra och hedrande. Det är kanske också förklarligt att den rödgröna regeringen agerar på detta sätt då den under de tre senaste åren inte lyckats prestera speciellt många propositioner men just i fråga om Pesco känt till ett brett parlamentariskt stöd och därför lagt fram något som man denna gång med säkerhet vet vinner kammarens bifall.

Om man nu tycker att det är viktigt med en proposition är det noterbart att ingen minister dock anser det mödan värt att delta i dagens debatt. Man lägger fram en proposition men skickar ingen minister. Det säger någonting om regeringens syn på EU: Det är en hel del fumlande och famlande. Det är svårt att se en klar, förutsägbar och tydlig linje från den rödgröna regeringens sida.

Fru talman! Det försämrade säkerhetsläget gör att vi i Europa måste göra vad vi kan för att öka våra försvarsansträngningar så att vi kan ta ett större ansvar för vår egen kontinents säkerhet. Det är därför bra att det europeiska försvarssamarbetet utvecklas och att steg tas för att bygga upp fungerande strukturer som även har ett konkret innehåll. Det finns en stor potential i att öka samarbetet så att det fungerar som ett bra komplement till det existerande militära Natosamarbetet.

I grunden handlar det om att både EU och Nato har att hantera samma typ av utmaningar. Där finns en insikt, åtminstone i Bryssel och mellan flertalet av medlemsstaterna, om än inte hos svenska socialdemokrater, om att Nato är den hårda militära kärnan medan EU har en större palett att tillgå av humanitär stöd, konflikthanterande och bredare insatser. Därför är det uppenbart haltande att de som säger nej till Nato ändå nu är villiga att säga ja till Pesco, för det är ju två delar av samma helhet. I ljuset av det är faktiskt Vänsterpartiets och Sverigedemokraternas motstånd begripligt om än beklagligt.

Fru talman! EU:s försvarssamarbete kommer att bli ett större samarbetsområde än tidigare. Det är oundvikligt. Därför måste Sverige vara med och påverka. Vi får inte hamna i samma sits som vi just nu befinner oss i när det gäller Natosamarbetet och som innebär att Sverige reduceras till motsvarande ett partnerland som bara har att rätta sig efter de beslut som fattas. Vi vill sitta med vid bordet och ha säte och stämma – därför denna proposition, och därför detta ja från Moderaternas sida.

Det europeiska försvarssamarbetet befinner sig fortfarande på många sätt i en uppstartsfas. Det betyder att det fortfarande finns stora möjligheter att påverka hur samarbetet kommer att utvecklas framöver. Sverige måste definiera vad våra kärnintressen är, hur vi kan driva dessa och med vilka vi kan agera.

Redan finns ett femtiotal projekt som diskuteras inom ramen för Pesco. Tanken är, som sagt, att varje stat ska delta i minst ett. Hade det funnits en minister på plats, vilket det ju nu inte gör, hade min bestämda uppmaning till den personen varit att regeringen tillsammans med relevanta myndigheter ska ta fram ett trovärdigt och bra projekt att erbjuda alla andra inom ramen för Pesco. Det skulle kunna vara det här som har nämnts om Vidsel.

Uppenbart kommer inget svenskt projekt att utses att delta i den första omgången. Jag tycker därför att det borde vara en uttalad ambition från regeringssidan, uttryckt av en minister om det hade varit möjligt, att ha ett projekt åtminstone i den andra omgången under nästa år.

Fru talman! Från moderat håll har vi pekat på ett antal faktorer som vi måste ha med oss som utgångspunkter i det fortsatta arbetet med såväl ramverket Pesco som de mer konkreta sakerna som försvarsfonden och krishanteringsarbetet:

- Fokus på höjd operativ förmåga behövs både nationellt och på europeisk nivå.
- Vi vill inte se en gemensam EU-armé.
- Det är viktigt att värna svenska intressen. Gör inte vi det kommer ingen annan att göra det.
- Små och medelstora länder och företag ska garanteras tillträde till de olika samsamarbetsprojekten.
- Budgetrestriktivitet är viktigt. Medel bör tas från andra områden för att finansiera försvarssamarbetet.
- Samarbetet ska i så liten utsträckning som möjligt duplicera Natosamarbetet.
- Det är viktigt med uppföljning så att samarbetet resulterar i ökad förmåga och bra samordningsvinster.
- Det är avslutningsvis viktigt med fortsatt samarbete med Storbritannien i säkerhetspolitiska frågor.

Fru talman! Utskottet har vid ett flertal tillfällen understrukit vikten av att internationella samarbeten och insatser ges nationella, uppföljningsbara mål och att målpuppfyllelsen redovisas för riksdagen på lämpligt sätt. Detta gäller även för deltagandet i Pesco. Regeringssidan har inte definierat vad som ska eftersträvas och vilka mål som gäller så att det går att utvärdera. Där har regeringssidan en hemläxa att göra. Vad vill man egentligen uppnå?

En av de viktigare anledningarna är väl att regeringen vill markera Sveriges intresse och ambition inom EU. Det är klokt och det är bra, även om det nu är famlande och fumlande.

Fru talman! Även om man upprepar för sig själv att detta är i enlighet med något slags proklamerad alliansfrihet behöver det inte vara så i andras ögon, vilket illustrerades på ett mycket lämpligt sätt av dialogen mellan Vänsterpartiet och Socialdemokraterna. Det är inte så det låter i andra medlemsstater som nu ansluter sig till Pesco. I somliga kretsar i Bryssel beskrivs denna möjlighet som en sovande skönhets som fanns med i Lissabonfördraget. Nu aktiveras den. Det gör att länderna knyts närmare varandra, och i utomstående ögon blir det allt svårare att förstå den svenska hållningen som den kommer till uttryck av den rödgröna regeringen. Det gör att regeringen för in oss i ett alltmer påtagligt osäkerhetsläge.

Vi är med i mycket, och med Pesco blir det ännu mer. Vi axlar gemensamt ansvar, och med Pesco blir det ännu mer. Men vi saknar ändå helt den bindande säkerhetsgaranti som bara finns i ett svenskt Natomedlemskap och därmed skyddet i artikel 5.

Låt mig, fru talman, därför påminna om Alliansens särskilda yttrande som finns bifogat till utskottets betänkande. Där står att ”militär alliansfrihet inte enkom är en option som enskilda stater kan välja att göra anspråk på. Alliansfriheten beror även på att den vinner trovärdighet i omvärldens ögon.

Sverige har under lång tid integrerats med Nato inom ramen för ett alltmer avancerat partnerskap, det så kallade värdlandsavtalet och genom deltagande i en lång rad av Natos internationella krishanteringsinsatser.

Sverige är även medlem av Europeiska unionen och har deltagit i snart sagt alla unionens militära och civila insatser. Såvitt avser den gemensamma säkerhets- och försvarspolitikerna måste vi anses tillhöra unionens kärna.

Den rödgröna regeringen synes inte förstå att vårt nära samarbete med EU och Nato påverkar bilden av och tilltron till den proklamerade, militära alliansfriheten. Därmed påverkas även realismen i den av regeringen förda säkerhetspolitiken”.

Jag vill tacka min gode vän Allan Widman som i stor utsträckning har hållit i pennan vid nedteckningen av dessa kloka ord.

Fru talman! Här har Socialdemokraterna och Miljöpartiet anledning att ge svar.

Fru talman! I avvaktan på svar från Socialdemokraterna och i avvaktan på en minister som inte dyker upp kan jag säga att jag menar att Miljöpartiet möjligtvis står nära sin riksdagsgrupp och regeringsföreträdare som i kompromissens namn nu står bakom ett svenskt deltagande i Pesco. Men de står rätt långt från sina väljare som nog är mer skeptiska och misstänksamma mot den här formen av organiserade samarbeten.

Vidare menar jag att Sverigedemokraterna möjligtvis står nära sin riksdagsgrupp men att de står rätt långt från många av sina väljare som i olika opinionsmätningar visar större förståelse för att stärkt svensk försvarsförmåga går genom olika samarbeten, inklusive ett svenskt Natomedlemskap.

Anf. 62 ANDERS SCHRÖDER (MP):

Fru talman! Jag vill börja med att inte ge Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet rätt men ändå uttrycka att jag förstår var deras oro kommer från. Jag skulle säga att Pesco är ett rimligt förslag och ett initiativ som togs av delvis fel anledning. Det blir tydligt när man lyssnar på den europeiska debatten.

Det har funnits, vilket har framgått i diskussionerna, en vision från en del EU-medlemsstater och en del regeringsföreträdare i andra länder, till exempel Macron och den höga representanten Mogherini, om att det här ska bli någon sorts överstatligt militärt projekt. Det är någonting som den här regeringen hela tiden har varit skeptisk till.

Som tur är landade Pesco inte i den riktningen. Man gick tvärtom på den mer inkluderande tyska linjen, som den har kallats. Det innebär att nästan alla EU-medlemsstater kommer att delta och att åtagandena till stora delar inte är särskilt bindande utan är mer av politiska ambitioner. Det är positivt.

*Sveriges deltagande
i det permanenta
strukturerade
samarbetet inom
Europeiska unionen*

Jag instämmer såklart i det som Alexandra Völker uttryckte tidigare och vill återigen understryka vikten av att ha samarbeten på EU-nivå, också om försvarsfrågorna. Vi är en del av EU. Vi behöver jobba med de andra medlemsländerna. Och det finns klara poänger med att vi bidrar till det gemensamma samarbetet, till att skapa säkerhet i vårt närområde och att vi är med och formar det samarbete som nu utvecklas. Genom att ha varit med och format har vi också kunnat styra bort från den överstatlighet som regeringen har varit tydlig med att man inte vill se.

Det är också viktigt att vi undviker alla tankar på att det skulle fylla någon sorts territorialförsvarsfunktion. Det har varit våra ingångar.

Sverigedemokraterna uttryckte tidigare att de ser det här som ett stort steg, som något som inkräktar på alliansfriheten. Jag får inte riktigt ihop det. Om man tycker att det inkräktar på alliansfriheten borde det principiella problemet vara att vi är med i EU. Sverigedemokraterna är kritiska till det och är alltså konsekventa på det sättet. Men för oss som tycker att Sverige ska vara med i EU och samarbeta med andra länder är det här ett logiskt steg att ta på mellanstatlig grund.

Det finns klara vinster med samarbeten också utifrån den mer pacifistiska skolan, som mitt parti har rötter i. Lotta Johnsson Fornarve talade lite drömskt om den mer strikta alliansfriheten under kalla kriget, då Sverige förespråkade nedrustning. Sverige har en stor vapenproduktion i dag. Men jag vill påminna om att den var betydligt större under kalla kriget. Vi skulle kunna producera allt själva och kunna försörja det svenska försvaret. Då behövde vi exportera. Vår vapenexport är alltså intimt kopplad till den politik vi förde då.

Samarbetena med andra länder möjliggör för minskad vapenproduktion i EU, om det görs på rätt sätt. Det bidrar till säkerhet, för närområdet och för de europeiska länderna. Vi får också minskade kostnader, vilket även Vänsterpartiet borde kunna se som positivt.

Avslutningsvis vill jag säga att EU ska bygga på samarbete och bidra till att skapa trygghet i vårt närområde. Pesco kan bidra till det. Men någon EU-armé ska det inte bli. Det kommer regeringen, och jag tror även de flesta oppositionspartier, att hålla koll på.

Anf. 63 HANS WALLMARK (M) replik:

Fru talman! Lite besviken är jag över att ingen minister från Socialdemokraterna deltog i debatten och att det inte blev några socialdemokratiska repliker. Därför får jag ta replik på den rödgröna sidan, och den striden får Anders Schröder från Miljöpartiet utkämpa. Det kanske inte är helt tacksam, men nu är det som det är.

Jag vill först ställa ett par frågor med anledning av det som sas i Vänsterpartiets anförande. Ser den rödgröna sidan detta som en militarisering av EU? Som jag försökte beskriva handlar det om en helhet – det pratar man också om i Bryssel. Men man hanterar den på två sätt: i Natostrukturen och i EU-strukturen. Frågan är relevant och förtjänar ett svar från den rödgröna sidan.

Den andra frågan gäller ett projekt som den rödgröna regeringen lyfter fram och som jag hoppas att man kan göra mer för, när man får in det som ett EU-projekt inom ramen för Pesco. Det gäller Vidsele. Är det militarisering av Norrbotten om fler skulle börja använda Vidsele?

Fru talman! Jag vill att Anders Schröder ska rätta mig om jag har fel. En av huvudanledningarna till att den rödgröna regeringen har lagt fram propositionen är att man vill påverka och utveckla det som nu skapas inom ramen för Pesco. Man vill ha säte och stämma, vara med vid bordet. Är det korrekt uppfattat att det är drivkraften bakom att Socialdemokraterna och Miljöpartiet ställer sig bakom det permanent strukturerade samarbetet inom försvars- och krishanteringsområdet?

Anf. 64 ANDERS SCHRÖDER (MP) replik:

Fru talman! När det gäller om det här skulle vara militarisering har vi varit tydliga med, och det har varit tydligt i själva uppgörelsen om Pesco, att det handlar om samarbeten som inte ska omfatta någon form av EU-armé eller territorialförsvar. Däremot diskuteras till exempel insatsgrupper i närområdet. Om man vill kalla det militarisering eller inte får Hans Wallmark avgöra.

Jag tror i vilket fall att det finns klara poänger med att Sverige bidrar till säkerhet i vårt närområde. Och vi behöver naturligtvis samarbeta med andra länder för att göra det på olika sätt. Det här kan vara *ett* sådant forum.

Vad gäller den svenska drivkraften finns det inte *ett* svar på det. Vi gör en mängd olika avvägningar. Men det är klart att vi väger in det också. Vi har också påverkat själva diskussionen om grundandet av Pesco. Genom att vara med i de diskussionerna har vi kunnat styra forrådet av Pesco i en viss riktning.

Som Alexandra Völker uttryckte finns det också ett värde i att komma in i Pesco direkt. De inledande besluten kommer att forma inriktningen för lång tid framöver.

Anf. 65 HANS WALLMARK (M) replik:

Fru talman! Anders glömde en fråga. Det var säkert ett förbiseende. Misstolka det inte som kritik. Det gällde huruvida Vidselprojektet ska ses som en del av militariseringen av Norrbotten. Den diskussionen förekom, och Vänsterpartiet har lyft fram den. Det vore därför elegant om Miljöpartiet kunde utveckla sin syn på det.

Jag önskar att det projektet kan få luft under vingarna och bli ett Pesco-projekt. Det hade varit bra om det hade blivit så i första omgången. Nu hoppas jag att den här regeringen gör vad den kan för att det åtminstone ska bli av i den andra omgången.

Anders Schröder säger att man är tydlig. Det finns en dubbelhet i det där med tydlighet. Därför finns det skäl att inte bara lyssna på vad Socialdemokraterna och Miljöpartiet i den rödgröna regeringen önskar. Det är också klokt att lyssna på vad som sägs i Bryssel och vad andra medlemsstater säger.

Det finns en helt annan drivkraft i Pesco. Man ser det som en dubbelhet – man har den hårda, militära kärnan i Nato, och man har den mjukare men ändå kombinerbara kraften i EU. Och tillsammans ska man lösa gemensamma projekt. Just därför är det svårt att se var det ena börjar och det andra slutar. Och därför finns det återkommande varningar för att duplicera. Om man inte skulle glida in i varandra skulle ingen tala om dupliceringsrisken.

Så tillvida vill jag ge Vänsterpartiet rätt i att det här är fortsatta led i att öka försvarsansträngningar i Europa. Det är i grunden bra.

Fru talman! Det är bra att Miljöpartiet bekräftar min bild att en drivkraft är att ha säte och stämma. Det är märkligt att man vill sitta med vid olika sammanträdesbord – FN, EU, Nordefco, Nordiska rådet och nu Pesco. Men det enda sammanträdesbordet som har avgörande betydelse och som påverkar svensk försvars- och säkerhetspolitik, nämligen Nato, vill man inte sitta med vid. När avgörande beslut ska fattas vill man skickas ut i köket. Kan Miljöpartiet förklara det?

Anf. 66 ANDERS SCHRÖDER (MP) replik:

Fru talman! Ja, då återkommer vi till Hans Wallmarks och kanske Alliansens favoritämne i dessa sammanhang. Det är ju en diskussion som du och jag har haft några gånger tidigare.

Natodiskussionen är bra mycket bredare än bara frågan om ifall man ska sitta med vid bordet eller inte. Det handlar om en bredare säkerhetspolitisk analys av dels vårt närområde, dels Sveriges roll, dels hur vi ser på Rysslands utveckling, dels hur vi vill hantera detta. Det är ju någonting som du och jag skulle kunna diskutera här fram och tillbaka i en halvtimme.

Jag kan konstatera att regeringen gör en annan bedömning. Vi vill verka för avspänning i närområdet då vi inte tror att det är bra med tvära politiska kast i den här typen säkerhetspolitiska frågor. Därför står vi fast vid vår linje om militär alliansfrihet.

När det gäller om olika typer av samarbeten skulle innebära någon sorts militarisering av Norrbotten eller någon annan del av Sverige är det naturligtvis inte så. Sverige måste också kunna bedriva samarbeten, det är ju hela poängen. Sedan behöver man tänka igenom vilka samarbeten som är rimliga. Man behöver också se till att inte förvandla detta till någon sorts extra resurspool där försvarsindustrin får mer och mer pengar som kanske inte är motiverade och så vidare.

Mitt mål är att vi ska göra saker effektivare, vilket i slutändan kan leda till minskad export. Det är den inriktning som jag har.

Anf. 67 MIKAEL JANSSON (SD) replik:

Fru talman! Det är klädsamt att Anders Schröder förstår oron. Det har vi också hört från regeringen, att man inser att Pesco kan vara ett stort hot mot svensk försvarsindustri. Nu hör vi från Miljöpartiet att man tycker att det är bra att försvarsmaterielproduktionen minskar. Så har jag inte förstått Socialdemokraterna, så där verkar det vara spänningar i regeringen.

Pesco innebär en så liten förändring. Det är ett så litet samarbete att Miljöpartiet tycker att man gott kan gå med där. Det är inte att militarisera EU. Jag känner igen det från folkomröstningen i Sverige om medlemskap i EU. Då sas det från ja-förespråkarna att EU bara är ett mellanstatligt samarbete. Det är ingen politisk union och ingen statsbildning i vardande och så vidare.

Min första fråga till Anders Schröder är: Anser du att EU endast är ett mellanstatligt samarbete?

Anf. 68 ANDERS SCHRÖDER (MP) replik:

Fru talman! Det är väl ganska enkelt att svara på så sätt att vi har ett Europaparlament som fattar beslut. Naturligtvis fattar Europaparlamentet beslut som också påverkar Sverige.

Men den intressanta diskussionen är ju: Är Pesco överstatligt eller inte? Där är svaret nej.

Jag ser inte riktigt kopplingen till den här debatten.

Anf. 69 MIKAEL JANSSON (SD) replik:

Fru talman! Visst är Pesco ett mellanstatligt samarbete där man själv väljer vilka delar som man vill samarbeta kring. Men byggs det en sådan fast struktur kommer den ju att växa, och det är också tanken med ett högkvarter.

Vi ska inte glömma att EU-parlamentet har röstat för ett EU-gemensamt försvar, vilket också allianspartierna röstade för, fast de inte vill kännas vid det nu.

Det här kommer inte att sluta med att det enbart är mellanstatligt. Det är en önskan som inte kommer att uppfyllas.

Det som oroar mig lite grann är att Socialdemokraterna i regeringen antyder att Pesco kan vara ett hot mot svensk försvarsindustri. Vår försvarsindustri går bra och den har ett gott samarbete med företag i andra länder. Vi har strategiska partner i andra världsdelar som vi kan använda för att stärka vår industriella utveckling. Men Pesco är ett hot. Om vi lägger alla våra ägg i EU-korgen innebär det att vi kanske tappar förmågan att utveckla dessa framgångsrika samarbeten.

Miljöpartiet antyder att det är bra att försvarsmaterielproduktionen minskar. Är det inte så att också Miljöpartiet önskar en stark svensk försvarsindustri?

Anf. 70 ANDERS SCHRÖDER (MP) replik:

Fru talman! Jag tycker att Mikael Jansson ger uttryck för en ganska deterministisk och kanske defaitistisk syn på EU-projektet och på politik när han framställer det som att allting i EU alltid måste växa och att allting kommer alltid att förvandlas till någon sorts superstat. Det är bara en fråga om hur lång tid som det kommer att ta.

Jag tror ju på politik och politiska beslut. Det är vi som väljer hur samarbetena ska formas, förutsatt att vi är en del av dessa. Den här regeringen har varit väldigt tydlig med hur man vill att samarbetet ska utformas, nämligen på mellanstatlig grund, någonting som vi också har fått gehör för. Jag kan konstatera att jag inte delar Mikael Janssons analys där.

När det gäller vapenproduktionen ser jag inte det märkliga i att man på EU-nivå skulle vilja ha en mindre överproduktion av vapensystem samtidigt som man vill ha ett effektivt och välfungerande försvar.

Nästan alla EU-länder har egen vapenproduktion i dag, och det leder till att man måste producera små volymer som inte är lönsamma och inte så effektiva. Eller också måste man sälja vapensystem till andra länder, vilket skapar ett tryck på försäljning. Därmed kan produktionen öka mer än vad som är nödvändigt, vilket i sin tur bidrar till att öka den säkerhetspolitiska risken i länder i vårt närområde.

Jag tror att det här är en klok säkerhetspolitisk inriktning.

Anf. 71 KERSTIN LUNDGREN (C):

Fru talman! Centerpartiet vill att EU ska kunna bli en tydlig global politisk aktör. Då hörs också Sveriges röst tydligare och når längre. Den globala strategin utgör en grund för detta. Då krävs det också att EU kan agera som en säkerhetspolitisk aktör, både civilt och militärt. Försvaret av EU bygger på och ska fortsatt bygga på den transatlantiska länken. Nato är vitalt för vår säkerhet, precis som för en stor del av EU. Som har framgått tidigare är EU komplementärt till Nato.

I det samarbete som vi nu bygger är det viktigt med öppenhet för dem som ännu inte har kommit med. Det är också viktigt med öppenhet för britterna som så här långt ser ut att lämna EU.

Fru talman! EU agerar i dag med militära insatser för att säkra fred. Sverige har deltagit i alla gemensamma insatser. Vi har tagit ansvar för battlegroups, även om den dåvarande oppositionen S, MP och V gärna ville avskaffa dem. Nu är alla med på att hävda battlegroups, och det är bra.

Fördraget talar om solidaritet. Då måste vi också kunna göra den trovärdig med mer än battlegroups. Det permanenta strukturerade samarbetet ger ett bidrag till EU:s förmåga att utveckla och gemensamt bevara freden, att gemensamt förebygga konflikter och att stärka den internationella säkerheten i enlighet med principerna för FN-stadgan. Det är mellanstatligt.

Pesco, som vi nu talar om, innebär en gemensam ökad förmåga – i bästa fall – liksom en strävan efter effektivare europeisk försvarsindustri, forskning och utveckling. EU får på det sättet del av en bredare säkerhetspolitisk palett att arbeta med.

Fru talman! Det finns de i kammaren som talar om alliansfriheten från förr. SD och V ser helst att Sverige inte är med i en politisk union, för så får man nog tolka en del av inläggen. Man ska inte samarbeta strukturerat med andra – kanske inte ens med Finland, för Finland har ju valt att gå med i Pesco. Men trots detta säger den som tydligt vill samarbeta med Finland att vi ska stå utanför.

På Vänsterpartiet låter det som om man fortfarande talar inte bara om alliansfrihet utan faktiskt om neutralitet, fru talman. Det handlar om att stå neutral i relation till Ryssland. Denna världsbild existerar fortfarande i vissa av inläggen här i kammaren.

När jag lyssnar till Socialdemokraterna och Miljöpartiet i regeringen hör jag att de till skillnad från Vänstern och Sverigedemokraterna tycker att vi ska vara med i EU, att vi *är* med i en politisk union, att vi gärna ska gå med i Pesco och att vi ska värna den transatlantiska länken. De gläds också över guldkort i Natosamarbetet.

Både Socialdemokraterna och Miljöpartiet – och de är nog rätt ensamma om det i dag – hävdar emellertid alltjämt att Sverige är alliansfritt. För om man lyssnar i denna kammare framstår det nästan som att även Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna numera anser att Sverige inte är alliansfritt – speciellt inte om vi beslutar i enlighet med propositionen och betänkandet att gå med i Pesco.

Om vi går utanför kammaren, fru talman, finns det nog ingen som uppfattar att Sverige är alliansfritt, för alla ser att Sverige är med i en politisk union. Alla ser att Sverige samarbetar militärt i EU med EU-medlemmarna. Alla ser att Sverige har ett nära samarbete med Nato. Ingen utanför

våra gränser ser någon alliansfrihet, utan bara att S och MP räds Natos säkerhetsgaranti.

Detta tar vi upp i Alliansens gemensamma särskilda yttrande i betänkandet. Jag yrkar härmed bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationerna.

Anf. 72 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V) replik:

Fru talman! Kerstin Lundgren nämnde Vänsterpartiet i sitt anförande och menade att vi står neutrala gentemot Ryssland. Jag tror att hon uttryckte det ungefär så. Jag vill bara klargöra att vi absolut ser väldigt allvarligt på Rysslands kränkningar gentemot Ukraina och den folkrättsliga annekteringen av Krim.

Vi ser dock också att Nato rustar upp i området, och vi ser en rustningspiral i vårt närområde som är väldigt farlig. Vi tror inte att mer vapen och mer spänning i vårt område är det bästa sättet för att möta detta, utan vi tror, menar och hävdar att det bästa sättet för att möta den ökade upprustningen är att fortsätta stå alliansfria. På så vis kan vi bidra till att minska spänningen i närområdet. Ett deltagande i Nato skulle definitivt inte innebära det. Det skulle i stället utgöra en stor säkerhetspolitisk risk.

Jag måste fråga Kerstin Lundgren om hon verkligen tycker att det är säkert att gå med i en organisation som leds av en president, Donald Trump, som är oerhört oberäknelig. Det är en organisation som har Turkiet, Polen och Ungern som medlemsländer. Det är länder som knappast kan räknas som de mest demokratiska i världen. Känns det säkrare att hålla hand med Erdoğan, som jagar sina egna medborgare och trakasserar och fängslar journalister, människorättsaktivister och oppositionella, än att kämpa för alliansfrihet?

Anf. 73 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Fru talman! Lotta Johnsson Fornarve och Vänsterpartiet verkar ha uppfattningen att vår alliansfria röst har bidragit till att människor inte fängslas i Turkiet. Själv ser jag att oberoende av om vi är alliansfria händer just detta.

Jag undrar, Lotta Johnsson Fornarve, anser Vänsterpartiet att Ukraina och Georgien har tjänat på att stå utanför Nato? Tror ni att Ryssland skulle ha annekterat Krim eller befinna sig i östra Ukraina eller i Georgien om de var medlemmar i Nato?

Anf. 74 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V) replik:

Fru talman! Tack, Kerstin Lundgren! Jag är övertygad om att Rysslands agerande gentemot sina grannländer naturligtvis är en del av Rysslands aggression. Jag tror dock inte att Natos utvidgning österut har bidragit till att minska spänningarna i vårt närområde.

I detta sammanhang tycker jag absolut att det är viktigt att Sverige fortfarande är alliansfritt. Vi kan fungera som en internationell röst i världen för fred och nedrustning, och vi kan fungera som medlare. Men det kan vi inte göra om vi inte är trovärdiga med vår alliansfrihet. Vi kan inte ansluta oss till PESCO eller Nato, för då förlorar vi vår trovärdighet som medlande part.

Prot. 2017/18:44
6 december

*Sveriges deltagande
i det permanenta
strukturerade
samarbetet inom
Europeiska unionen*

Jag frågade Kerstin Lundgren om hon anser att det är tryggt att ingå i en allians med Erdoğan och Trump men fick inte riktigt något svar på frågan.

En ytterligare sak med Nato är att det är en kärnvapenallians med massförstörelsevapen. Ska vi verkligen vara med i en sådan allians?

Anf. 75 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Fru talman! Vårt utanförstående innebär att vi utgör en säkerhetsrisk. Det har framgått av flera utredningar, som jag tror att även Lotta Johnsson Fornarve har haft möjlighet att ta del av. Vi står utanför Nato, och vi skapar därmed en yta, precis som Ukraina och Georgien, där Rysslands aggression kan spela.

Vad som har hänt, och som Lotta Johnsson Fornarve och Vänsterpartiet uppenbarligen inte har sett, är att den utveckling som hade börjat tidigare men som blev synlig i samband med Georgienkriget och med Ukraina och den ryska annekteringen av Krim liksom den fortsatta upprustningen i Ryssland leder till att många av inte minst Rysslands gränsländer känner att de är direkt hotade av den ryska aggressionen. De förväntar sig stöd och hjälp av oss och EU. Där är Pesco en viktig del för att öka samarbetet och tryggheten. De förväntar sig också stöd och hjälp genom den tydliga transatlantiska länken och medlemskapet i Nato.

När man talar om medlare vill jag ge ett tips till Lotta Johnsson Fornarve och Vänsterpartiet, och det är att studera Norge. Vår granne har varit medlem i Nato sedan starten. De har haft en viktig medlarfunktion i många konflikter, trots medlemskapet. De säger snarare att det har varit en styrka, då de har haft tillgång till viktiga aktörer. Detta är en tydlig signal som det finns skäl att lyssna till, även för Vänsterpartiet.

Anf. 76 MIKAEL JANSSON (SD) replik:

Fru talman! Jag har lite problem med att förstå Centerpartiet säkerhetspolitiska linje. Den är väldigt otydlig. Det är förstås inte länge sedan Centern gjorde en kovändning i Natofrågan, så det kanske är en sådan tid när Centern inte riktigt har slagit fast sina positioner.

Jag vet att Centern i EU-parlamentet röstade för ett EU-gemensamt försvar. Därför ställer jag frågan: Är Kerstin Lundgren också för att EU ska ha ett gemensamt försvar?

Anf. 77 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Fru talman! Vi talar i de här sammanhangen om en försvarsunion, vilket inte ska blandas ihop med en gemensam armé. Jag utgår från att Sverigedemokraterna i det här sammanhanget hänvisar till ställningstagandet med anledning av González Pons resolution. Om så är fallet uppmanar jag Sverigedemokraterna att studera röstningsresultatet tydligare. Jag vet att ni röstade nej, men ni borde veta att vi avstod, precis som flera andra i Alliansen. Är det något annat betänkande som ni hänvisar till tycker jag att ni måste vara tydliga.

Vi är jättetydliga: Vi står upp för svensk säkerhetspolitik, som ska vara tydlig och också sikta på ett medlemskap i Nato. Detta bygger säkerhet. Det gör inte det som Sverigedemokraterna försöker påstå – att vi själva

ska klara att agera och rusta för att stå emot ryska angrepp. Den tröskelnivån klarar inte ens Sverigedemokraterna att uppnå i sina orealistiska budgetförslag.

Ska man tala om en säkerhetspolitiskt otydlig linje, fru talman, är det Sverigedemokraterna, som försöker slå blågula dunster i ögonen på svenska folket. Jag hoppas att ingen låter luras, för det är en retorik och en modell som inte fungerar i dagens värld – möjligen i Sverigedemokraternas inre rum.

(Applåder)

*Sveriges deltagande
i det permanenta
strukturerade
samarbetet inom
Europeiska unionen*

Anf. 78 MIKAEL JANSSON (SD) replik:

Fru talman! Det var ingen tydligt svar. Från regeringens sida säger man att Sverige är alliansfritt. Vi sverigedemokrater säger att Sverige är alliansfritt, och det är vår strävan att fortsätta att vara det.

Utän att tydligt säga att Centerpartiet har en motsatt linje försöker ni förlöjliga oss som talar om alliansfrihet. Om Sverige inte är alliansfritt, vilket försvarsallians är vi då med i? Försök vara tydlig, tack!

Anf. 79 KERSTIN LUNDGREN (C) replik:

Fru talman! Vår utgångspunkt är att konstatera fakta. Sverige är i dag inte med i någon militär allians. Det är ett faktum. Det är samma faktum som Finland använder som utgångspunkt för sitt ställningstagande.

Från vår horisont är det givet: Om vi ska bygga säkerhet bygger vi säkerhet tillsammans med andra och inte ensamma, för det är inte säkert. Vi bygger säkerhet tillsammans inom Nato genom att bli medlemmar, och det vill vi gärna se hända så snart som möjligt.

Välkommen med, Sverigedemokraterna! Ni har ju uppenbarligen insett att om dagens beslut går igenom är Sverige inte längre alliansfritt, för då har alliansfriheten tappat trovärdighet. Detta borde leda till insikten att även Sverigedemokraterna måste ändra åsikt och tycka att vi ska gå med i Nato.

Anf. 80 ALLAN WIDMAN (L):

Fru talman! Europeiska unionen är, bör vi minnas en dag som denna, fredens union. Efter över tusen år av konflikter som har slitit de europeiska länderna isär har vi nu kunnat iaktta 72 år av fred på vår egen kontinent. Varje steg i integrationen som sker mellan medlemsstaterna gör unionen starkare och kriget alltmer omöjligt.

Precis som Hans Wallmark var inne på i ett tidigare anförande är det naturligtvis i första hand omvärldsutvecklingen som är den drivande motorn i den snabba utveckling som den gemensamma säkerhets- och försvarspolitikerna nu genomgår. Det handlar inte minst om utvecklingen i Ryssland, som inte bara militärt utan också politiskt, socialt och på i stort sett samtliga plan fortsätter att driva i en alltmer osäker och oförutsebar riktning.

En viktig förutsättning för Pesco och GSFP är naturligtvis också att man sedan toppmötet i Warszawa – till slut, ska jag säga, fru talman – har kommit fram till en tydlig samordning vad gäller ansträngningen på försvars- och säkerhetspolitikens område mellan Nato och EU.

I propositionen från regeringen, vilket upprepas i betänkandet på s. 7, finns det ett väldigt lakoniskt uttalande: ”Regeringen konstaterar vidare att

samarbetet är mellanstatligt och förenligt med Sveriges militära alliansfrihet.”

När jag läser detta är min första reflektion att även Nato är en mellanstatlig organisation, och ska nu regeringen bli konsekvent i sin logik finns det, som många har varit inne på, fler mellanstatliga samarbeten att ansluta till.

Sverige, tillsammans med Finland, drev fram den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik i slutet av 90-talet, och vi har deltagit i samtliga civila och militära insatser i EU sedan dess. Ingenting är mer naturligt än att Sverige är bland de första länderna som kommer att ansluta till det permanenta, strukturerade samarbetet.

Det har gjorts många uttalanden från de olika partierna i dag om att det inte handlar om en EU-armé och inte ens om ett gemensamt europeiskt försvar. Jag vill påminna om att bästföredatumet på tvärsäkra politiska ställningstaganden, inte minst när det har gällt EU, har varit tämligen kort. Vi får se vad framtiden bär med sig.

Fru talman! För ungefär tio år sedan introducerades i svensk försvarspolitik någonting som kallades för nätverksbaserat försvar. Det blev aldrig så mycket av det där, men miljarderna rullade i alla fall under ett antal år. Jag träffade en person som jobbade i det projektet alldeles nyligen, och han sa: Det viktiga var inte målet. Det viktiga var resan i sig.

Jag tror att vi måste betrakta Pesco och de kommande ansträngningarna på det här politikområdet med samma ögon.

Ja, vi är djupt integrerade både med Nato och med EU. Vi är partner, och vi är guldpläterade partner till Nato. Vi har ett host nation support-avtal. Vi är med eller avser att vara med i Joint Expeditionary Force. Vi har deltagit i Nato Response Force, och vi har deltagit i de flesta av Natos militära krishanteringsinsatser de senaste decennierna.

Vi är nu med i Pesco. Vi är med i den europeiska försvarsfonden EUDF, och vi kommer också att delta i det som kallas för Card och som innebär att man gör årliga översyner av utvecklingen av det militära försvaret i respektive medlemsstat.

Jag säger inte att all denna integration är oförenlig med att hävda militär alliansfrihet – det är mycket möjligt att det går – men jag är bekymrad över att regeringen inte förstår att all den integration som vi har och som vi avser att göra påverkar hur omvärlden betraktar vår militära alliansfrihet.

Jag tror inte, fru talman, att jag är särskilt modig när jag säger att Sverige förmodligen i Rysslands ögon redan är ett land som har valt sida. Det innebär att vi säkerhetspolitiskt har försatt oss i en, tror jag, mycket bekymmersam situation där vi å ena sidan inte har en trovärdighet kring vår militära alliansfrihet och å andra sidan inte omfattas av några ömsesidiga försvarsförpliktelser.

Detta, fru talman, är vad jag brukar kalla för det säkerhetspolitiska ingenmanslandet, och jag tror att det är ett ansvar för samtliga partier att se till att vi tar oss ur detta moras.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 81 ALEXANDRA VÖLKER (S) replik:

Fru talman! Vi har hört en diskussion i dag från Alliansen i allmänhet. Den gäller för det första om inte Sverige borde ta steget och gå med i Nato och för det andra vilken bild omvärlden har av Sveriges alliansfrihet. Och vilka konsekvenser tror regeringen att detta skulle kunna få?

När jag sitter och lyssnar kan jag inte låta bli att fundera över att det är tydligt att allianspartierna gör allt för att måla upp en viss bild av Sveriges alliansfrihet och av Sveriges ställning i världen. Jag undrar helt enkelt om allianspartierna, och i det här fallet Liberalerna, funderar någonting över vilken signal man själv sänder ut i världen och om man funderar på vilka konsekvenser detta får för övriga nationer.

När man lyssnar på allianspartierna låter det som att det inte skulle få någon större betydelse om Sverige skulle gå med i Nato i förhållande till hur det är i dag, utöver när det kommer till skydd.

Jag undrar därför helt enkelt om Allan Widman har bilden av att ett svenskt medlemskap i Nato inte skulle innebära någon större förändring av svensk utrikespolitik.

Anf. 82 ALLAN WIDMAN (L) replik:

Fru talman! Inte i somras men förra sommaren stod jag tillsammans med Hans Wallmark nere i sydöstra Skåne. Vi väntade på att två B52:or skulle komma inflygande direkt från USA och simulera minutläggning i Hanöbukten. I väntan på detta gjorde 17 Natonationer landstigning på Österlen inför våra ögon.

Fru talman! Jag menar att the writing is on the wall. Det är inte på något sätt en hemlighet att Sverige har dessa oerhört nära band till Nato. Vi har i den här kammaren klubbat ett avtal om världlandsstöd, vilket ger möjlighet till planering och förberedelse inför att Nato i händelse av krig, konflikt eller kris ska kunna komma till Sverige och hjälpa oss med alla till buds stående medel. Jag menar att man i och med detta har monterat ned väldigt mycket av det som brukar ingå i en militär alliansfrihet.

Den mycket specifika fråga som Alexandra Völker ställer är: Skulle detta innebära någon stor omvälvning av svensk utrikespolitik? Jag skulle vilja säga att jag tror att hela Europa och stora delar av västvärlden har väntat på att Sverige skulle ta detta steg in i Nato, och det har man gjort under flera decennier.

Anf. 83 ALEXANDRA VÖLKER (S) replik:

Fru talman! Allianspartierna arbetar som sagt gemensamt sedan ett par år tillbaka tydligt för ett svenskt Natomedlemskap. Det är ingen hemlighet. Jag förstår därför att man också använder denna debatt för att lyfta upp frågan och få den på tapeten.

Jag kan ändå inte låta bli att fortfarande fascineras av synen att ett svenskt Natomedlemskap inte skulle få några större konsekvenser för den svenska utrikes- och säkerhetspolitiken. Jag vet att Allan Widman är mycket väl medveten om att den är mycket större än att bara gälla Europa och västvärlden. Jag har svårt att se att Alliansen på fullaste allvar kan mena att ett svenskt Natomedlemskap skulle få så liten betydelse för svensk utrikespolitik.

Är det alltså detta Liberalerna menar – att ett svenskt medlemskap i Nato inte skulle få några större konsekvenser för svensk utrikespolitik?

Anf. 84 ALLAN WIDMAN (L) replik:

Fru talman! Jag känner mig lite osäker på vilken fråga Alexandra Völker egentligen ställer. Min bild är att vår omvärld har väntat på att Sverige skulle ta steget in i Nato under väldigt lång tid.

Vi har gjort allt vi kan för att göra oss Natofähiga. Inte minst den nu sittande regeringen driver på anpassningen tekniskt, taktiskt och organisatoriskt i riktning mot just Nato. Detta är nog så småningom vad alla förväntar sig.

Huruvida det skulle innebära någon stor påverkan på den förda utrikespolitiken kan kanske inte jag som fattig försvarspolitiker egentligen bedöma. Men en sak vet jag, och det är att det inte finns någon annan enskild åtgärd som så snabbt och så kraftfullt skulle stärka vår nationella säkerhet som ett medlemskap i Nato.

Anf. 85 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Fru talman! Det vi diskuterar i dag är regeringens förslag till riksdagen att godkänna att Sverige deltar i det permanenta strukturerade samarbetet inom ramen för Europeiska unionen. Samarbetet är ett led i uppföljningen av EU:s globala strategi och erbjuder ett ramverk för utvecklingen av militära förmågor, det vi i dag kallar för PESCO.

För Kristdemokraternas del är det här inte svårt. Vi är varma vänner till EU, och vi tycker att detta är någonting positivt. Det är ett mellanstatligt samarbete som vi bejakar. Det är bra att Sverige kommer med tidigt i samarbetet. Det finns ett femtiotal projekt som pågår, och det är viktigt att Sverige så fort som möjligt får med ett eget projekt.

Det är viktigt att påpeka att detta inte är en EU-armé och att det inte heller på något vis duplicerar Natosamarbetet. Det ska inte vara något dubbelarbete. Det är också viktigt att det inte på något vis försvårar samarbetet med Storbritannien.

Som flera här har varit inne på finns det även ett annat samarbete, som är lite av elefanten i rummet. Detta är ett mellanstatligt samarbete, som har påpekats. Vi har ett tuffare säkerhetspolitiskt läge, som jag tror att vi alla ledamöter här i Sveriges riksdag känner av, i och med kriget som just nu pågår i östra Ukraina, det som hände 2014 när Ryssland olagligt tog Krim och den rädsla som har skapats i Baltikum, så nära Sverige.

I detta läge är PESCO-samarbetet bra. Vi är i dag nära partner till Nato, och det är bra. Sverige kommer som sagt att bli medlem i PESCO, och det är bra. Men vi har inte skyddet; vi har inte paragraf 5. Det är genom ett sådant ställningstagande vi verkligen skulle öka tryggheten för Sverige. Vi lever kvar i något slags dubbelmoral där vi tror att vi ska få hjälp från Nato, men vi är inte medlemmar.

Krister Bringéus, utredare av Sveriges säkerhetssamarbete – utredningen blev färdig för ett och ett halvt år sedan – har uttryckt att omvärlden redan på ett sätt ser oss som medlemmar av Nato. Han slog fast att ett svenskt Natomedlemskap skulle öka förutsägbarheten. Vår omvärld ser det som att vi tillhör Nato, men vi har inte skyddet. Därför är det många länder som inte förstår Sveriges hållning, och det är många bland svenska folket som inte heller gör det.

Det steg som vi nu kommer att ta är bra; det är ett steg på vägen. Men Kristdemokraterna hoppas att det inte ligger alltför långt bort för Sverige att bli en fullvärdig medlem av Nato. Det skulle på riktigt öka tryggheten för svenska folket – både för oss och för vår omvärld. Det skulle hjälpa till att skapa trygghet också för våra grannar.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 10.)

Prot. 2017/18:44
6 december

*Sveriges deltagande
i det permanenta
strukturerade
samarbetet inom
Europeiska unionen*

§ 7 Internationellt bistånd

Internationellt bistånd

Utrikesutskottets betänkande 2017/18:UU2
Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd (prop. 2017/18:1 delvis)
föredrogs.

Anf. 86 SOFIA ARKELSTEN (M):

Fru talman! Naturligtvis står Moderaterna bakom alla sina reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till vår reservation 8. Budgetramarna är redan antagna, så vi deltar inte i beslutet om biståndsram och fördelning av anslag i punkt 3. Nya Moderaterna utvecklar synen på den obalanserade och underfinansierade budgeten i ett särskilt yttrande som hänvisar till vår budgetmotion.

Sverige ska vara ett generöst biståndsland, där varje krona går till de människor som behöver det mest och där biståndet gör skillnad på riktigt. Biståndet har under den senaste mandatperioden hanterat flera hastiga politiska förändringar som riskerar att påverka både kvalitet och förutsägbarhet. Det finns brister i uppföljningen. Omvärlden förändras. Kriserna i världen är färre men värre och pågår längre. Det är uppenbart att hela styrningen av biståndet i stort måste ses över. Det gäller våra styrdokument, processer och regelverk.

Grunden är tydlig. Sverige har länge haft och ska fortsätta att ha ett av världens mest generösa bistånd. Biståndsviljan hos svenska folket är fortsatt hög, och enprocentsmålet har stort stöd. Sverige både kan och ska göra mer; därför måste biståndet utvecklas för att vara relevant, effektivt och användbart och göra riktig skillnad.

Nya utmaningar och förutsättningar påverkar dagens internationella biståndssamarbete rejält. Genom hållbarhetsmålen är världen överens om vad som är problemen, men det finns olika sätt att komma fram till lösningarna. När grundläggande värderingar om demokrati och öppenhet utmanas måste vi också ha en tydlig politisk idé om biståndets roll.

Det svenska biståndet ska bidra till att omvandla förtryck till frihet, fattigdom till framsteg och resursslöseri till hållbar utveckling. Öppenhet och handel är vägen till välstånd och ett redskap för ökad förståelse och tolerans. Biståndet ska alltid främja demokrati, mänskliga rättigheter och hållbar utveckling samt hävda rättsstatens principer, internationell rätt och jämställdhet.

Flera stora biståndsgivarländer har en tydlig koppling mellan sin biståndspolitik och sina utrikespolitiska mål och värderingar. Här behöver Sverige bli bättre. Vi vill se en starkare koppling mellan svensk utrikespo-

litik, biståndspolitik och fördelningen av bistånd samt en större samstämmighet mellan biståndet och vår säkerhetspolitik, internationella insatser och konfliktförebyggande arbete.

Biståndspolitiken handlar om vägval och om att prioritera begränsade resurser. Med tanke på de enorma humanitära behoven ska biståndet fokuseras där det behövs mest för att lindra nöd och hindra död. Moderaterna vill stärka det humanitära stödet vid kriser och katastrofer. Den rödgröna regeringen höjer nu budgetmedlen till bistånd, men bara en mindre del av detta går till det humanitära. Det är fel prioritering när det behöver satsas mer där nöden är som störst.

Fru talman! Den svåra situationen i världen gör att bland annat olika FN-organisationer snabbt måste kunna agera där de gör mest nytta. Vi anser därför att obundna medel, det så kallade kärnstödet, till de multilaterala organisationerna ska ökas ytterligare, men vi vill också utvärdera hur de investerade biståndspengarna används. Senast förra veckan lanserade EBA en rapport om just detta. Kärnstöd är bra, men de öronmärkta pengarna, som det redan är bestämt vad de ska gå till, gör FN-organen svårstyrda och ineffektiva. EBA föreslår helt enkelt ett stopp för allt som inte är kärnstöd.

Vägen ur fattigdom går via ekonomisk tillväxt och handel. Vårt bistånd ska därför öka möjligheterna för fattiga människor att ta del av utbildning, hälsovård och jobb. På så vis kan de dra nytta av och bidra till den ekonomiska tillväxten. Miljöproblem, migration, handels- och säkerhetsfrågor är integrerade delar av utvecklingsagendan. Biståndet ska därför också bidra till en förbättrad miljö, begränsad klimatpåverkan och ett hållbart nyttjande av naturresurser.

Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, SRHR, är grundläggande rättighetsfrågor. Där har vi stor samsyn. SRHR och vaccin är effektivt och bra bistånd. Både SRHR och vaccin utmanas nu och måste värnas. Sverige ska därför satsa mer på exempelvis vaccinalliansen Gavi.

Kvinnors och barns rättigheter och möjligheter ska prioriteras och prägla utformningen av all utvecklingspolitik. Våra krav måste här vara tydliga: Kultur, religion och tradition kan aldrig motivera avsteg från principen om jämställdhet, icke-diskriminering och alla människors frihet och lika värde.

Utveckling drivs ytterst av människors egen vilja och förmåga. Vår utgångspunkt är människors behov och förutsättningar, inte staters eller regeringars. För att främja rättsstatens principer vill Moderaterna utöka Sveriges förmåga att genomföra demokratibistånd. Svenskt bistånd ska stödja frihetskämpar och stärka yttrandefriheten eftersom mänskliga rättigheter och grundläggande fri- och rättigheter är en förutsättning för långsiktig utveckling. Vi ser med oro på det krympande utrymmet för det civila samhället.

Fattigdomsbekämpning genom breda fredsinsatser är effektiv biståndspolitik. Detta drar den nuvarande regeringen ned på. Sverige ska fortsätta att fokusera en stor del av sitt bistånd på konfliktdrabbade länder och postkonfliktländer. Ofta krävs både fredsfrämjande och långsiktiga utvecklingsinsatser. Sverige bör verka för att civila och militära resurser används i koordinerade insatser samordnade av FN eller Nato, EU och AU.

Fru talman! Ett effektivt bistånd kan inte bygga enbart på god vilja utan måste leverera verkliga resultat. Därför behövs forskning, fakta och statistik. Moderaterna kräver en ansvarsfull hantering av biståndsmedel. Därför har vi varit osams med nuvarande regering om regeringens slappa hantering. Regeringen är KU-anmäld för hanteringen av biståndet med snabba kast och hot om att lägga två tredjedelar av biståndsbudgeten på flyktingmottagning i Sverige. Så sent som i början av veckan fick vi veta att regeringen aktivt mörkat vad gäller kampanjen till FN:s säkerhetsråd, där man redan kritiserats hårt för att ha använt biståndspengar till kampanj. Detta är nu också KU-anmält och ska granskas. Det finns uppenbarligen mer.

Nuvarande regering har brustit på många sätt. Det finns mycket att förklara. Därför är det anmärkningsvärt att biståndsministern inte är på plats för dagens debatt. Enligt kalendariet är anledningen en utrikes resa. Det är faktiskt en dålig prioritering av ministern att missa debatten om sin sista höständringsbudget.

Vi ställer höga krav på ansvar för hanteringen i Sverige. Ansvaret för resultat innebär också högt ställda krav på våra samarbetspartner när det gäller ekonomisk styrning, redovisning och rapportering, kamp mot korruption och att snabbt agera mot missförhållanden. Om kraven inte möts ska det få konsekvenser, exempelvis genom stoppade utbetalningar och genom omprövningar.

Biståndet kan och bör användas till mer och till fler insatser och åtgärder. På samma sätt som vi har ett brett säkerhetsbegrepp behöver vi ett brett biståndsbegrepp. Det handlar om innovation och förnyelse. Sverige ska därför verka för ett uppdaterat regelverk som bättre speglar dagens behov, och fokus ska vara på vad som händer bortom biståndet.

(Applåder)

Anf. 87 MARKUS WIECHEL (SD):

Fru talman! Att bidra till utveckling och fattigdomsbekämpning och att verka för mänskliga rättigheter är djupt förankrat i Sverige. Det är något vi ska vara stolta över. Varje år satsas stora pengar på biståndsbudgeten, och i år ligger regeringens biståndsram på närmare 43 miljarder. Insatserna för de mest utsatta där de skulle göra som mest skillnad menar vi dock är alltför svaga.

Även om mediebevakningen inte är lika intensiv när det gäller flyktingkrisen som 2015 pågår det fortfarande flera kriser runt om i världen. Omfattande kränkningar och ökat våld i delstaten Rakhine i Burma har tvingat 620 000 rohingyer att fly till Bangladesh sedan augusti 2017. Där lever de under eländiga förhållanden, och ännu saknas tillräckliga medel. I Jemen har 2 miljoner människor flytt från bombattacker och flyganfall.

Detta är en av världens största, mest akuta kriser och kanske dess mest bortglömda kris. För inte så länge sedan gick jag själv igenom World Food Programmes olika insatser i landet. Samtidigt som fler än 17 miljoner människor är i behov av livsmedelsassistans kan World Food Programme endast ge hjälp till ungefär 7 miljoner människor. I ett sådant scenario förstår jag varför människor är så fruktansvärt desperata att de flyr till krigets Somalia.

I Syrien har över halva befolkningen, 12 miljoner människor, tvingats fly. En halv miljon människor har dödats, och hundratusentals människor

har kidnappats, torterats, utnyttjats eller skadats som en följd av de problem som finns i landet. Även om det har lugnat sig i flera delar av landet är det mesta lagt i ruiner, och människor är i stort behov av humanitärt stöd.

Dessutom pågår en stor svältkatastrof och matkris i flera delar av Afrika. 20 miljoner människor i Nigeria, Sydsudan och Somalia är i akut behov av humanitär hjälp. Sydsudan, som är ett av världens mest fattiga länder, tvingas nu genomlida Afrikas största flyktingkris.

Fru talman! Det är på grund av de fruktansvärda fakta som jag just radat upp som Sverigedemokraterna, utöver det generella biståndet, önskar satsa ytterligare 10 miljarder kronor av biståndsbudgeten på flyktinghjälp i olika krisers närområde.

Detta skulle till exempel kunna räcka till ca 300 000 tält, 1,3 miljoner vinterpaket med bland annat en kamin inför vintern samt 2,7 miljoner nödpaket till familjer genom UNHCR.

Vi skulle även kunna bidra med ca 600 000 paket med vinterkläder för barn, 250 000 skolpaket med material för 12 miljoner barn, 600 000 välkommen-till-världen-paket, 1,2 miljoner svältkatastrofpaket, 800 000 flyktpaket till barn, 500 000 paket med vätskeersättning och lika många paket med nötkräm för undernärda genom Unicef.

Utöver detta önskar vi satsa 3,5 miljarder i långsiktig flyktinghjälp på bland annat infrastruktur och utbildning för vuxna.

Under tusentals år har minoriteter i Irak bebott Nineveslätten i forntida assyriska riket. De senaste åren har antalet boende i området minskat drastiskt som en följd av det försämrade säkerhetsläget i Irak och Kurdistan.

När terrororganisationen Islamiska staten tog kontroll över området förvärrades situationen ytterligare. Islamiska staten fördrev och/eller mördade ett stort antal människor, tog över deras tillgångar och förstörde deras hus, kyrkor och infrastruktur. Tusentals år gamla och ovärderliga kulturskatter förstördes. Många av invånarna i området har länge önskat mer självstyre, då historien tydligt har visat hur det kan gå när de inte har självbestämmande. Resultatet blev att den irakiska regeringen skapade en självstyrande assyrisk provins på Nineveslätten den 21 januari 2014.

Terrororganisationen Islamiska staten har nu äntligen fördrivits från området, men det mesta är lagt i ruiner. Trots detta vill många människor flytta tillbaka till sina hem och försöka bygga upp sina liv igen, vilket är fullt förståeligt. Men faktum kvarstår: Hus, sjukhus, skolor, vägar, elektricitet och det mesta av infrastrukturen behöver återuppbyggas. Utöver detta kämpar de syrianer, assyrier, kaldéer med flera som bor i området för att försöka behålla sin identitet. De flesta talar fortfarande arameiska, det språk som man talade i det forna assyriska riket. Men i takt med att den kristna gruppen blir mindre finns också en risk för att dess språk, kultur och identitet hotas.

Regeringen bör stötta minoriteter som bor på Nineveslätten, när det gäller att de ska kunna behålla sin identitet, samt bidra till återuppbyggnaden efter islamisternas fruktansvärda härjningar. Vi föreslår därför att satsningar ska göras inom biståndet för att återuppbygga områden som förstörts i krig och dit människor börjar vilja flytta tillbaka. Nineveslätten är ett tydligt exempel på ett sådant område.

Fru talman! Regeringen prioriterar, inte helt oväntat, annorlunda i sin biståndsbudget. Man prioriterar bland annat en strategi fram till 2019 för

Palestina. Det handlar om 1,5 miljarder kronor, där delar går till Palestinska myndigheten, som uppmuntrar och belönar terrorism och sprider antisemitism.

Genom Sida gör man likaså utbetalningar som åtminstone historiskt har gått till mycket tvivelaktiga grupper i Syrien och Gaza – för att nämna ett par exempel. Jag skäms över detta och kan inte förstå att regeringen inte gör mer för att säkerställa att viktigt stöd inte går till fel mottagare.

Regeringen gör dessutom avräkningar på 2,7 miljarder av biståndsbudgeten för flyktningmottagning i Sverige. Glädjande nog har avräkningarna i biståndsbudgeten nu minskat, vilket är en direkt följd av ett minskat asylmottagande i Sverige. Detta är någonting som Sverigedemokraterna sedan länge förespråkat. Vi ser nu därför hur mer resurser kan användas till de mest utsatta i stället för till förhållandevis välmående migranter.

Den enda kostnaden för flyktningmottagning som biståndet bör bekosta menar vi är vidarebosättning via UNHCR. Med mindre avräkningar kan vi stärka den faktiska biståndsbudgeten med 250 miljoner mer än regeringen, utöver andra effektiva åtgärder.

Att regeringen beviljar amnesti för ensamkommande från Afghanistan – vissa kanske helt och hållet saknar asylskäl – samtidigt som insatserna för flyktingar internationellt är alltför svaga i förhållande till biståndsbudgetens storlek är en ytterst märklig prioritering.

Detta är ett av skälen till att jag stolt kan yrka bifall till Sverigedemokraternas reservationer 9 och 14. Med Sverigedemokraternas biståndsbudget kan vi faktiskt göra skillnad på riktigt.

Anf. 88 KERSTIN LUNDGREN (C):

Fru talman! Världen blir bättre. I dag när vi firar Finlands 100 år av självständighet i förhållande till Ryssland ser vi en framgång för demokratin i vår närmiljö. Vi ser och vet vad det betyder för våra grannar och för oss. Det är en bild att ta med framåt när vi bistår våra EU-grannar i det östliga partnerskapet. Det handlar om att de ska bli fria från Ryssland – fria och självständiga.

Fru talman! Världen blir bättre, men vår världsbild släpar efter. Hans Rosling – frid över hans minne – gjorde tydligt för oss att våra fördomar lurar oss att se det som var och inte det som är. Mödradödligheten har gått ned. Barnadödligheten minskar. Fler barn vaccineras. Fler människor får tillgång till rent vatten. Den extrema fattigdomen har halverats sedan 1990, i millenniemålens spår.

Vår generation har möjlighet att utrota den extrema fattigdomen till 2030. Vår generation har möjlighet att ge alla flickor utbildning och möjlighet att gå ut hela grundskolan. Vår generation kan ge flickor rätt att äga, arva och få tillgång till land och rätt att försörja sig själva och att starta företag. Vår generation kan möta klimatutmaningarna med klimatsmarta ekonomiska styrmedel och lösningar och med ny teknik och anpassningar.

Fru talman! Vi har en gemensam agenda. Vi har globalt enats om Agenda 2030 och Parisagendan. De är naturligtvis också styrande för det svenska biståndet, som vi ser det.

Centerpartiet vill se biståndet som en resurs bland andra för att mobilisera hela samhällen för resultat och inte bara prat. Vi står upp för att ta vårt ansvar, men vi kräver av andra aktörer att de gör detsamma, precis enligt Agenda 2030. Det är det nya. Drygt 70 procent av de människor som

lever i stor fattigdom bor inte i världens fattigaste länder utan i folkrika medelinkomstländer som Indien, Kina och Indonesien. För att nå målen till 2030 måste verkligen alla länder ta sitt ansvar för en politik som utrotar extrem fattigdom.

Fru talman! Sveriges bistånd ska fokusera strategiskt, inte på allt och alla utan på de fattigaste länderna. Det ska fokusera på att motverka återkommande konflikter, som vi blivit alltför vana vid. Det ska fokusera på mänskliga rättigheter, demokrati, ett rättvist rättssystem, utbildning, jämställdhet, handelsrelaterat bistånd, lokalt ägarskap och klimatet.

Det räcker inte, fru talman, att man i budgeten som vi behandlar – och då menar jag inte bara vår egen del av den, som vi behandlar i dag, utan helheten – talar 200 gånger om Agenda 2030. Det krävs andra åtgärder för att det ska hända saker. Vi ser att människors frihet utmanas. För elfte året i rad har den globala ofriheten ökat, enligt Freedom House. Vi ser hur mänskliga rättigheter hotas. Kvinnors rätt till sina kroppar och sina val angrips av rädda män i Vita huset och Warszawa och i andra länder. Vi ser hur hbtq-personer hotas och mördas. Jag ska snart träffa några personer som utsätts för den typen av hot. Vi ser hur civilsamhällets utrymme krymper, likaså yttrandefrihet och pressfrihet. De olikänkande pekars ut och sätts i fängelse utan rättssäker grund i alltför många länder. Det finns krafter som inte ser att mänskliga rättigheter är universella, krafter som bygger murar och system för att stoppa mänskliga rättigheter vid sina gränser.

Men vi och vårt bistånd får inte låta oss hindras. Vi måste vara smartare och hitta vägar att stötta och främja dem som står upp för att bryta ofrihet till frihet. Vårt bistånd ska göra skillnad. Det ska vara strategiskt, fokuserat och värdebaserat. Vi måste vara beredda att markera tydligt om det går fel i länder där vi verkar, så som till exempel skedde – och här vill jag ge regeringen beröm – när det gällde Kambodja. När man slår ned oppositionen och fängslar oppositionella är det rätt att tydligt markera att det demokratibistånd som har gått via regeringen då dras in. Så måste vi göra också i andra länder.

Fru talman! Centerpartiet står upp för att 1 procent av bni ska gå till bistånd för att nå målen till 2030. Vi är beredda att anslå additionella medel för att klara klimatet. Men vi anser självklart att hela vårt bistånd ska användas för klimatanpassning och klimatåtgärder. Om vi inte använder vårt bistånd på det sättet riskerar vi att kasta det andra biståndet i sjön, så att de åtgärder vi vidtar går till spillo till följd av klimatförändringarna. Det handlar alltså om att förebygga också här – förebygga att människor tvingas på flykt, förebygga nya konflikter. Vi vill ha bistånd för utveckling som blir inkluderande och socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbar.

Fru talman! Det hade varit spännande att få föra ett samtal om biståndet och Agenda 2030 med regeringen. Tyvärr har jag fått notera att bistånds-, utvecklings- och klimatminister Isabella Lövin är på utlandsresa. Jag försökte, fru talman, se vad för typ av resa som prioriterades före deltagande i behandlingen av utskottsbetänkandet, men det framgick inte av hemsidan. Det hade varit klädsamt med sådan transparens, men den saknades. Men vi kanske får besked i den här debatten av andra företrädare för regeringspartierna om vad som föranledde den prioriteringen. Även när vi diskuterade internationellt samarbete saknades regeringen. Utrikesutskottets båda budgetdebatter sker alltså utan regeringen närvarande, och det tycker jag är anmärkningsvärt, fru talman.

Jag yrkar bifall till Centerpartiets reservation nr 10 under punkt 5. När det gäller anslaget har vi avstått i utskottet. Jag ser inte att det skulle finnas något yrkande just där, så det blir väl inte föremål för ställningstagande, fru talman.
(Applåder)

Anf. 89 LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V):

Fru talman! Åhörare, lyssnare, ledamöter! Vänsterpartiet vill se en rättvis och jämlik värld där alla människor har samma möjligheter och samma frihet att leva det liv de vill. Utvecklingspolitiken är ett viktigt medel för att nå detta samhälle, och biståndet är en del av detta.

Vår värld präglas i dag av djupa orättvisor. Klyftorna är stora mellan fattiga och rika länder, mellan fattiga och rika människor och mellan kvinnor och män. Världens åtta rikaste människor äger lika mycket som den fattigaste halvan av jordens befolkning. Över 650 miljoner människor saknar i dag tillgång till rent vatten. Var 19:e sekund dör en kvinna till följd av komplikationer vid en graviditet. Av dessa dödsfall sker 99 procent i fattiga länder.

Världen skulle kunna se annorlunda ut. Det finns tillräckligt med resurser för att utrota fattigdomen och ge människor ett värdigt liv. Vänsterpartiet menar att utveckling och fattigdomsbekämpning kräver åtgärder på en rad områden: skuldavskrivningar, en klimatpolitik där de rika länderna och de multinationella företagen tar sitt ansvar, ett stärkt regelverk för vapenhandel, tydligare globala regler för utländska investeringar, rättvisa handelsregler samt en effektiv biståndspolitik som följer biståndets principer.

I grunden anser vi att det krävs en ny ekonomisk världsordning med en tydlig omfördelning av makt och resurser från rika länder och rika människor till fattiga länder och fattiga människor. Det samlade globala biståndet uppgår till omkring 125 miljarder dollar per år, men för varje biståndskrona som går från den rika världen till den fattiga går över 9 kronor i motsatt riktning i form av skatte- och kapitalflykt. Därför är det extra viktigt att värna biståndet och inte låta de i sammanhanget små beloppen gå till sådant som bör finansieras på annat sätt eller som redan har tillräcklig finansiering.

Fru talman! Vi i Vänsterpartiet är stolta över att ha varit med och förhandlat fram den största svenska biståndsbudgeten någonsin, en budget som innehåller viktiga satsningar för att stärka det fredsbyggande arbetet, jämställdhet, SRHR, mänskliga rättigheter, ytterligare utbyggnad av förnybar energi och en bättre miljö.

Samtidigt ser vi att mycket behöver göras för att utveckla och stärka det svenska biståndet. Regeringen gjorde 2016 en nystart av politiken för global utveckling, PGU. Man kopplade samman PGU med Agenda 2030 och tydliggjorde ytterligare behovet av samstämmighet inom utvecklingspolitiken. 14 år efter att PGU först antogs är det dock uppenbart att svensk utvecklingspolitik fortfarande inte är samstämmig. De stora målkonflikterna och hindren för en kraftfull utvecklingspolitik kvarstår. Här finns vapenexporten, EU:s jordbrukspolitik och skatteflykten som några av de klarast lysande exemplen.

Den svenska utvecklingspolitiken ska utgå från två perspektiv, nämligen fattiga människors perspektiv på utveckling och ett rättighetsperspektiv. För att nå framgång på dessa områden behövs ett tydligt könsperspektiv, något Vänsterpartiet har krävt länge. Det är därför välkommet att regeringen har infört jämställdhet som ett av tre tematiska perspektiv i policyramverket. Jämställdhetsperspektivet måste också omsättas i praktiken genom hela den svenska utvecklingspolitiken.

Fru talman! Trots att det råder bred enighet om att jämställdhetsfrågor är centrala både för utvecklingen i stort och i svenskt utvecklingssamarbete saknas tydliga siffror på hur stor andel av det svenska biståndet som går till flickor och kvinnor respektive pojkar och män. Vänsterpartiet menar att Sverige i en värld där kvinnor systematiskt diskrimineras och åsidosätts bör ha som mål att avsätta hälften av biståndet eller mer till flickor och kvinnor.

Att få bestämma över sin egen kropp och uttrycka sin egen sexualitet är en grundläggande mänsklig rättighet, men det är en rättighet som kränks och inskränks i många länder som Sverige bedriver utvecklingssamarbete med.

Bristande tillgång till preventivmedel och sexualupplysning, bristande mödravård och starka begränsningar i aborträtten är centrala hinder för utveckling och fattigdomsbekämpning. Alltför många givare saknar viljan eller modet att engagera sig i dessa kontroversiella frågor. Samtidigt ser vi hur de krafter som motarbetar aborträtten är aktiva i många fattiga länder och flyttar fram sina positioner. Ett tydligt exempel är president Trumps beslut om att återinföra Mexico City Policy, som hindrar USA från att finansiera organisationer som arbetar för aborträtten.

RFSU har i flera rapporter granskat hur stor andel av det svenska biståndet som går till SRHR. Våren 2016 presenterade de sin tredje rapport, som visar att stödet under åren 2006–2010 motsvarade drygt 6 procent av den svenska biståndsbudgeten. Nuvarande regeringen har själv uppgett att 8 procent av den svenska biståndsbudgeten för 2018 nu går till SRHR.

SRHR måste prioriteras högre i vårt utvecklingssamarbete. Av den anledningen har Vänsterpartiet under flera år drivit att minst 10 procent av biståndsbudgeten ska öronmärkas för SRHR.

Fru talman! En stor del av den västahariska befolkningen lever sedan årtionden under mycket knappa förhållanden i flyktingläger i Algeriet. Situationen i lägren blir allt svårare, med stor brist på vatten och näringsrik kost, på grund av ett minskat bistånd från flera bidragsgivare runt om i världen.

Biståndet till de västahariska flyktinglägren måste också differentieras. Nutritionssituationen är dålig enligt internationell standard. Sidas bistånd ligger kvar på ungefär samma nivå, men en stor del kanaliseras via strategiska partner, däribland flera FN-organ. Det är ett beslut som kan ifrågasättas då man i lägren inte har sett några tecken på att FN har ökat sitt engagemang. Distributionen av den viktiga makrillen som tidigare gjordes av den svenska organisationen Praktisk Solidaritet har helt upphört. Det är bra att regeringen ser allvarligt på situationen, och jag hoppas därför att man kommer att vidta åtgärder.

Fru talman! I år, 2017, befinner sig över 65 miljoner människor på flykt runt om i världen, enligt FN:s flyktingorganisation UNHCR. FN upp-

skattar att över 128 miljoner människor är i behov av humanitärt stöd, vilket är den högsta siffran någonsin. Utvecklingspolitiken har en viktig roll i att bekämpa migrationens orsaker, såsom fattigdom, förföljelse, krig, förtryck och miljöförstöring. Men utvecklingspolitiken och biståndsinsatserna får aldrig användas för att förhindra människor att fly eller att ta sig till Europa.

Den 7 juni 2016 presenterade EU-kommissionen sitt meddelande New Migration Partnership Framework. Det är en tydlig signal om det skifte av EU:s utvecklingspolitik som anades sommaren och hösten 2015, i riktning mot att använda bistånd för att stoppa migration.

Några av de mer uppmärksammade exemplen på hur EU har använt bistånd för att stoppa migration finns i Turkiet, Afghanistan och Libyen. När EU våren 2016 slöt avtal med Turkiet om att stoppa människor från att ta sig till kontinenten var det med ekonomiska löften till stor finansierade genom bistånd. När Afghanistan tecknade ett återtagandevalt med EU hösten 2016 var det efter hot om att EU skulle dra tillbaka biståndet ur landet. Sommaren 2017 utökade EU stödet till Libyens kustbevakning med 46 miljoner euro. Det är pengar som förmedlades från en av EU:s biståndsfonder.

Amnesty, Human Rights Watch och FN har sedan en tid tillbaka rapporterat om kränkningar och grova övergrepp utförda av miliser i Libyen samt den libyska kustbevakningen. Nyligen kom ytterligare kraftig kritik mot EU:s samarbete med Libyen från FN:s människorättschef Zeid Raad al-Husseini. Han menar att EU:s arbete för att stoppa människor på flykt är inhumant. Han sa bland annat att det lidande som migranter som hålls fängslade i Libyen tvingas utstå är en skandal för mänsklighetens samvete.

EU har ett tydligt ansvar för det som nu händer i Libyen. Att bistånd som ska bidra till utveckling och hjälpa de mest utsatta används till att stödja övergrepp på människor på flykt är fullkomligt oacceptabelt. Detta måste stoppas.

Jag står naturligtvis bakom samtliga av Vänsterpartiets yrkanden, men jag väljer att yrka bifall till reservation 15.

Anf. 90 BIRGITTA OHLSSON (L):

Fru talman! Jag vill inleda med att jag står bakom samtliga av Liberalernas reservationer, men jag vill för tids vinnande yrka bifall till enbart reservation 1 – demokrati bör vara ett överordnat mål för svensk biståndspolitik.

I en tid där land efter land drar ned på sitt bistånd är det viktigt att värna solidaritet, vårda värderingar och vakta enprocentsmålet. När en av världens största biståndsgivare, USA, drar ned på stödet till kvinnors sexuella och reproduktiva rättigheter, när regering efter regering i Europa minskar sitt stöd till människor i stängda diktaturer, när FN under den största krisen för flyktingar fått mindre än 35 procent av sina behov täckta, i en sådan tid prövas solidaritet.

Ett av de förslag som vi liberaler driver i budgeten är att lägga ytterligare 350 miljoner kronor till FN:s flyktingorgan UNHCR.

Men politik är inte bara att vilja. Det är också fråga om att välja och prioritera ett solidariskt och värderingsstyrt bistånd. När den tidigare amerikanske presidenten Barack Obama höll ett av sina sista tal citerade han filosofen John Rawls. Om man utan att veta vilket kön, vilken klass eller

vilken del av världen man skulle födas i historiskt sett, skulle man ändå tveklöst välja 2010-talet. Det kan kanske vara svårt att tro när vi tittar på nyheterna på kvällarna, men världen har aldrig varit så bra som den faktiskt är i dag – och mycket kommer att bli ännu bättre. Vi ser just nu världens och historiens största fattigdomsminskning.

Från 1990 till i dag minskade andelen extremt fattiga i världen från 37 procent till 9,6 procent. Varje dag under ungefär 25 års tid lyftes 138 000 människor ur fattigdom.

Inte minst i Asien minskar fattigdomen i raketfart. Andelen människor där som tar sig ur fattigdomen är hela 77 personer per minut. Till år 2030 förmodas antalet människor som lever i fattigdom minska med ytterligare 200 miljoner. Andelen personer som lever under fattigdomsgränsen i Afrika förmodas minska från 34 procent till 23 procent till år 2030.

Vi har också sett de senaste åren att varje dag har 285 000 fler människor fått tillgång till säkert vatten, och mödradödligheten har också halverats sedan 1990.

Om vi blickar tillbaka på året 2017 kan vi lägga till att den islamistiska terrorismen i Syrien och Irak har bekämpats framgångsrikt av kurdiska peshmerga tillsammans med västallierade. Vi kanske kan få se år 2018 som det år då Daish/IS krossades helt.

Vi ska inte heller glömma att 2017 har varit året då Colombias regering slöt fred med Farcgerillan. Flera länder med diktaturhistoria planerar val. Häromveckan lämnade Robert Mugabe makten efter 37 år som diktator i Zimbabwe, även om hans efterträdare Emmerson Mnangagwa tyvärr tycks gå i hans fotspår med en regering bestående av Mugabes gäng och gamla militärer men tyvärr ingen opposition.

Demokratin backar också, för elfte året i rad – 83 procent av befolkningen i Nordafrika och Mellanöstern lever i ofria länder, förtrycket i Turkiet och Venezuela exploderar och vi ser totalförbud vad gäller abort i sju latinamerikanska länder och enorma bakslag för hbtq-personers rättigheter i länder som Egypten.

En gång skrev den tidigare folkpartiledaren Per Ahlmark boken *Det är demokratin, dumbom!* Det är så – utan demokrati ingen frihet, utan demokrater ingen demokrati och utan demokrati är det omöjligt att skapa hållbara samhällen med fattigdomsbekämpning som når alla.

Vi liberaler tycker inte att det är FN:s utvecklingsmål som ska vara vägledande för svenskt bistånd. Det är demokrati som ska vara det övergripande målet.

Fria val är den enda garanten för demokratin och räknas också som en mänsklig rättighet enligt artikel 21 i FN:s universella förklaring. I svenskt demokratibistånd ska det därför vara centralt att garantera och bevara fria val och även att kritiskt granska ofria val. Rättsstaten är garanten för att medborgarna själva ska kunna utkräva ansvar av staten.

Så länge som demokrati inte sätts främst kommer Liberalerna inte att ställa sig bakom en framtida ny politik för global utveckling.

Vi föreslår också ett demokratilyft inom biståndet med ytterligare 221 miljoner i vårt budgetförslag. Det är ett stöd som ska fokusera på civila och politiska rättigheter, till exempel organisationsfrihet, yttrandefrihet och rätten att delta i fria val.

Det ska vara ett stöd som kan riktas till demokratiska organisationer, frihetliga civilsamhällsföreningar och oppositionspartier men också till

enskilda individer, såsom demokratiaktivister, kvinnorrättsadvokater, hbtq-kämpar och oberoende journalister.

Det ska också vara ett stöd som kan riktas till länder som är auktoritära men inte traditionellt fattiga vad gäller ekonomi. Här tänker jag på länder som Ryssland, Singapore och andra.

Vi liberaler tror på ”more for more”-principen i biståndet. Länder som genomför reformer ska belönas. Länder som tvärtom går ifrån demokratisering måste få mindre bistånd, och stödet måste fhasas ut.

Ett av de tydligaste exemplen i dag på kravlöst svenskt bistånd tycker vi är stödet till den palestinska myndigheten. Det har inte hållits val i Palestina på över ett decennium. Korruptionen är omfattande, homosexuella förtrycks, kritiska röster tystas och antisemitisk våldspropaganda flödar utan att ansvariga politiker reagerar. Kvinnors situation blir allt svårare.

Det långsiktiga stödet till sådana samhällen ska i stället kunna kanaliseras via internationella organisationer, världssamfundet, civilsamhället eller demokratisk opposition. Vi kan inte, som vi gjorde under andra halvan av 1900-talet, betala stöd till regeringar som varken vill eller förmår förändra sig.

Utöver stödet till demokratifokus vill vi liberaler i vårt budgetförslag öka stödet till utbildning, särskilt för flickor. I Kina brukar man säga att om du utbildar en man utbildar du en individ, men om du utbildar en kvinna utbildar du en hel familj.

Vi som sitter här i kammaren i dag kan tillhöra den generation som utrotar analfabetismen under vår livstid.

I dag saknar 775 miljoner vuxna och 120 miljoner unga världen över grundläggande läskunnighet. Samtidigt är det ungefär 58 miljoner barn som inte går i skolan, ofta för att familjen inte har råd att betala skolavgifter. Unicef beräknar att i många fattiga länder hoppar ungefär var fjärde elev av innan de ens har hunnit avsluta grundskolan. Vi ser också i dessa enormt svåra tider för flyktingar att det saknas medel till skolgång för många av de barn som växer upp i flyktingläger.

På många platser nekas kunskapsstörstiga flickor rätten till utbildning trots att det är en mänsklig, inte en manlig, rättighet. Det är förödande att hindra flickor från att utbilda sig eftersom barnäktenskap och tonårsgraviditeter är oåterkalleliga livshändelser. De påverkar också nästa generation. I dag går mindre än 2 procent av biståndet i världen till tonårsflickor.

När flickor i Pakistan inte fick gå till skolan insåg jag att utbildning är makt för kvinnor och att det är därför terroristerna är rädda för utbildning. Orden kommer från Malala Yousafzai. För fem år sedan sköt talibanerna henne i huvudet. År 2014 fick hon Nobels fredspris. Den 17 augusti i år började hon studera på ett av världens bästa universitet i Oxford i Storbritannien.

Fru talman! För mig var detta en ljuvlig hämnd mot islamisterna men också en seger som inspirerar flickor världen över och ett bevis på att vi alla måste fortsätta bära framtidstron.

(Applåder)

Anf. 91 SOFIA DAMM (KD):

Fru talman! Vi har alla ett moraliskt ansvar att arbeta för att utrota fattigdom och förtryck i världen. Idén om att alla människor, var de än bor, har samma värde och att vi alla har ett ansvar för varandra utgör en stark

motivation till den solidaritet som är grundläggande i den kristdemokratiska ideologin. Den solidariteten stannar inte vid Sveriges gräns.

De övergripande målen för Sveriges utvecklingssamarbete måste vara att hävda människovärdet, höja de fattigaste människornas levnadsnivå och främja mänskliga rättigheter och demokrati.

Fru talman! Nästa år blir biståndsbudgeten den största någonsin. Den svenska ekonomin växer snabbt till följd av den internationella högkonjunkturen, och som en konsekvens av detta stärks också biståndsbudgeten rejält. Det ger oss utrymme att hjälpa fler i en värld med enorma behov men också utrymme att vässa det svenska biståndet. Reformutrymmet ger svängrum för nytänkande utan att riskera de åtaganden som Sverige redan har gjort.

Vi kristdemokrater anser att biståndets kvalitet måste öka och att vi måste våga bryta invanda mönster. Vi föreslår därför att ett särskilt uppdrag ges till Sida och till Expertgruppen för biståndsanalys att utveckla hur kvalitetsarbetet i myndigheter och organisationer kan stärkas i samband med att biståndsramen ökar. Klart är att det inte kan fortsätta som inför 2018. Att regeringen exempelvis inte gör mer för att stärka de svenska civilsamhällesorganisationernas möjligheter att administrera ett ökat stöd utan i stället väljer att lägga ökningen enbart på FN är inte rimligt.

I tider av högre och växande bistånd är det också viktigt att Sverige inte ständigt bygger ut åtagandena tematiskt utan identifierar de områden där Sverige har tydligt mervärde och förmåga att agera komplementärt i förhållande till andra givare. Inriktningen måste styras av hur behoven i världen ser ut.

Kristdemokraterna vill i denna debatt lyfta tre områden som särskilt angelägna.

För det första, fru talman, bör svenska biståndsinsatser tydligt fokusera på världens allra fattigaste. Det handlar om tillgång till hälsovård, till rent vatten och till skolgång. Att det varje dag dör 7 000 barn som inte ens har fått fira att de levtt en månad borde vara vår tids största moraliska dilemma.

Satsningar på SRHR och tillgången till vaccin är helt avgörande. För förbättrad mödrahälsa krävs långsiktigt arbete. Snabba och konkreta lösningar såsom fler utbildade barnmorskor är viktiga och avhjälpes en del av problemen, men för verklig förändring av kvinnors och flickors situation krävs i många fall förändrade strukturer och värderingar. Många svåra skador och dödsfall i samband med förlossning sker för att mamman varit alltför ung för att kroppen ska klara av en graviditet och en förlossning. Sedvänjan att unga flickor gifts bort måste aktivt motverkas på ett kulturellt och värderingsmässigt plan för att mödradödligheten ska minska.

Fru talman! Det är inte rimligt att barn i vår tid ska behöva mista livet i relativt enkla sjukdomar som diarré och lunginflammation. Just vaccinationsprogram har visat sig vara ett mycket effektivt bistånd, då en relativt billig punktinsats bokstavligen räddar liv.

Fortfarande saknar 780 miljoner människor tillgång till rent vatten i vår värld. Det har förödande konsekvenser för människors hälsa, och barn drabbas särskilt hårt.

En av de sjukdomar som sprids i förorenat vatten är kolera, som varje år skördar minst 100 000 människoliv. I det krigshärjade Jemen ser vi nu det största kolerautbrottet i modern tid med 800 000 fall, och antalet ökar.

I flyktinglägren i Bangladesh sprids sjukdomen för närvarande i en rasande fart. Det här är en sjukdom som inte borde finnas i vår värld 2017.

För det andra gör det rådande världsläget att Kristdemokraterna vill avsätta en betydande del av den svenska biståndsbudgeten till hjälpinsatser för människor på flykt. FN:s flyktingorgan UNHCR är den centrala aktören för att hjälpa flyktingar. Så bör det även förbli. Dock har en gigantisk organisation lite utrymme för flexibilitet, och insatserna kan komma för sent.

Kristdemokraterna anser därför att det också, liksom i Danmark och Norge, är dags att bygga upp en egen struktur för att kanalisera hjälpinsatser till flyktingar.

Det faktum att Sverige tar emot färre människor på flykt betyder inte att behoven i världen minskat. Tvärtom är antalet flyktingar i världen rekordhögt. Sverige måste bidra på nya sätt för att möta dessa människors behov.

För det tredje, fru talman, ska Sverige vara en kompromisslös röst för fred, frihet och mänskliga rättigheter i världen. Att stärka demokratin och öka respekten för mänskliga fri- och rättigheter ska vara centrala mål för det svenska biståndet. Sverige ska stödja demokratikämpar och verka för stärkt yttrandefrihet och tankefrihet i länder där den begränsas. Demokrati och frihet är den bästa garanten för fred och säkerhet. Bara med varaktig och stabil demokrati som grund kan social och ekonomisk utveckling få hållbart fäste i samhällen.

Flera av det civila samhällets organisationer arbetar särskilt för att stödja oppositionella grupper och människorättsförsvarare i repressiva stater runt om i vår värld. Detta arbete är oerhört betydelsefullt för de enskilda som dagligen riskerar sin egen och familjens säkerhet för att stå upp för de fri- och rättigheter som vi alla äger. Svenska organisationers insatser till stöd för demokratikämpar och människorättsförsvarare runt om i världen måste ytterligare prioriteras och stärkas.

Fru talman! I tider då miljontals människor flyr från korrupta och diktatoriska regimer måste vi börja fråga oss vad dessa länders regeringar är skyldiga att göra för att bistå den egna befolkningen. Demokratikämpar och humanitära organisationer är, framför allt i diktaturer, i stort behov av omvärldens bistånd, och det är av största vikt att medel främst kanaliseras via dem och inte via korrupta regimer. Sverige bör utarbeta strategier för att sätta press på mottagarländer att ta ansvar för sina medborgare och leva upp till ratificerade konventioner.

Vi ser exempelvis hur Palestina fortsätter att utvecklas i fel riktning. Uppvigling till våld, indoktrinering och hatpropaganda fortsätter att vara vardagsmat i regionen. Det är angeläget att stödja den palestinska civilbefolkningen, men Kristdemokraterna anser att politiken gentemot och biståndet till den palestinska myndigheten måste göras om och att inget bilateralt bistånd ges till den palestinska myndigheten så länge insatser går till terrorhyllningar och uppvigling till våld mot Israel.

När Sverige sluter avtal med regimer såsom i Iran och Kuba är det högst oklart vilka krav som ställs när dessa länder öppnas upp för omvärlden.

Avslutningsvis, fru talman, låter det alltför ofta i debatten som att Sverige är det nav som världen snurrar kring. Det är vi inte, men vi ska fort-

sätta att bidra efter bästa förmåga. För att göra detta behöver vår biståndspolitik skärpas. Det duger inte att fastna i gamla hjulspår när det finns en värld med stora behov och skattebetalare här i Sverige som förtjänar att deras kronor går till insatser som gör skillnad, på riktigt.

Kristdemokraterna står givetvis bakom samtliga reservationer men väljer av tidsskäl att yrka bifall till reservation 13, som redogör för de prioriteringar vi anser bättre hade bidragit till att göra just skillnad.
(Applåder)

Anf. 92 MARIA ANDERSSON WILLNER (S):

Fru talman! Om det, Gud förbjude, varit krig i Europa i dag och vi var satta att skapa fred, skulle vi då gjort ett Versaillesavtal eller en Marshallplan?

I dag präglar en allt hårdare retorik den internationella politiken, nationalismen sprider ut sig och kortsiktiga politiska eller ekonomiska vinster står i vägen för de långsiktiga visionerna. Då ska svensk politik vara modig och framåtsyftande, och vår biståndspolitik likaså.

I våras var jag i Libanon. Vi besökte bland annat ett tältläger där syriska flyktingar bodde på en soptipp. Det som skilde barnens hem från soptippen var en grusvall. Barnen sprang och lekte på den där soptippen. Sopbilar körde mellan tälten för att lämna av soporna. Just nu hårdnar klimatet i Libanon alltmer, och den libanesiska befolkningens möjlighet att ställa upp som värdar åt en stor mängd syriska flyktingar börjar utarmas.

Vi vet att samhällsutvecklingen är som svagast i konfliktländer och länder med bristande respekt för mänskliga rättigheter. Detta gör det än viktigare att arbeta ännu hårdare i de länder där resultaten uteblir. Mer kraft behöver läggas på stöd till sviktande och konfliktdrabbade stater, där en allt större andel av världens extremt fattiga i dag lever. Därför är jag extra glad över den av regeringen beslutade Syrienstrategin, som nu har varit verksam i två år.

Syftet med strategin är att bidra till att stärka motståndskraften och återhämtnings- och anpassningsförmågan hos den syriska befolkningen och hos utsatta grupper i Syriens grannländer, som drabbas hårt av konflikten. Insatserna inom ramen för strategin förväntas bidra till att värna mänsklig säkerhet och frihet från våld.

Strategin ska också bidra till stärkt demokrati och jämställdhet och till ökad respekt för mänskliga rättigheter i Syrien och för flyktingar från Syrien i angränsande länder. Strategin gäller fram till 2020 och omfattar sammanlagt 1,7 miljarder kronor.

När vi bryter ned detta handlar det om värdighet för barnen i Libanon, försörjningsmöjligheter för de vuxna, ökad tillgång till grundläggande samhällstjänster, arbete mot könsrelaterat våld, för stärkt demokrati och mänskliga rättigheter och stärkt civilsamhälle. Insatserna genomförs tillsammans med civilsamhället, olika FN-organ och andra utvecklingsaktörer, till exempel Världsbanken.

I dag är 65 miljoner människor på flykt och 135 miljoner människor i behov av humanitärt stöd. Sverige är en ledande humanitär aktör och kommer fortsätta att vara det även 2018. Sveriges humanitära stöd hyllas av såväl UNHCR som Ocha.

Svenska humanitära medel ska fortsatt användas i de krissituationer där behoven är som störst. Flera av de stora humanitära kriserna under

2017, såsom Jemen, Sydsudan, nordöstra Nigeria, Syrien och Somalia, bedöms fortsätta även under 2018.

Sverige ska fortsatt ha en ledande roll vad gäller mer lokalt ägarskap, mer innovativa arbetsätt och stärkt samverkan mellan humanitärt bistånd och långsiktigt utvecklingssamarbete. Syrienstrategin är ett gott exempel på detta arbetsätt.

Mot bakgrund av torkan och hungersnöden på Afrikas horn har regeringen för avsikt att stärka sitt engagemang i området med nya strategier för Sudan och Somalia och genom att öka stödet till att motverka humanitära kriser i bland annat Etiopien och Sydsudan.

Regeringen avser att fortsätta att utveckla satsningen på politisk dialog och fredsprocesser med särskilt fokus på förebyggande av väpnad konflikt samt kvinnors och ungas deltagande och inflytande i fredsprocesser.

Sverige har under många år varit ett av de mest humana länderna sett till vårt utvecklingssamarbete med fattigare länder och 1 procent av bni i bistånd. Detta har gällt såväl socialdemokratiskt ledda som moderatledda regeringar. Tyvärr ser vi nu att Moderaterna inte har någon ambition att leva upp till enprocentsmålet förrän 2022. Detta är inte, såsom formulerades i Alliansens budgetmotion för 2015, ett mål för innevarande mandatperiod. Nu är målet skjutet långt på framtiden.

Socialdemokraterna och Miljöpartiet föreslår i budgeten för 2018 att biståndsramen höjs till 49 miljarder. För 2018 tillförs 500 miljoner, och därmed uppnår vi målet om 1 procent av bni enligt den nya beräkningen. Totalt ökar biståndsramen med 2,9 miljarder jämfört med 2017.

Moderaterna å sin sida vill minska biståndet med 3,4 miljarder jämfört med regeringens förslag.

Att lyfta människor ur fattigdom och förtryck handlar om så mycket mer än att sätta upp tält och dela ut matpaket. Det handlar om att bygga framtidstro och förutsättningar för människor att leva, inte bara överleva. Barnen i Libanon förtjänar det. Genom kombinationen av humanitärt bistånd och långsiktigt utvecklingssamarbete kan Sverige tillsammans med samarbetsländer, civilsamhällesorganisationer och enskilda människorättsaktivister bidra till detta.

Jag vill, innan jag avslutar, passa på att tacka mina kolleger i utskottet för en hittills bra debatt och en bra beredning av ärendet. Jag vill också tacka Centern, Liberalerna och Kristdemokraterna, som står upp för enprocentsmålet för svensk bistånd.

Med detta, fru talman, yrkar jag bifall till förslaget i utrikesutskottets betänkande 2.

(Applåder)

Anf. 93 BIRGITTA OHLSSON (L) replik:

Fru talman! Det finns en synnerligen aktuell biståndsfråga som vi säkert kommer att diskutera i denna kammare längre fram, och den handlar om ett avtal mellan EU och socialistdiktaturen Kuba.

Jag som liberal är oerhört bekymrad över detta avtal på väldigt många punkter och hoppas såklart att Sverige ska vara ett modigt land som säger nej till detta avtal. Det rimmar nämligen mycket illa både med Europeiska unionens ideal om demokrati, öppenhet och mänskliga rättigheter och med den biståndspolitik som jag tror att många av oss vill skriva under på.

Varför bör Sverige säga nej till detta avtal mellan EU och Kuba? Jo, först och främst har den kubanska demokratiörelsen inte fått vara med över huvud taget och kommentera detta. Hela processen har varit helt sluten. Inga kubanska oberoende journalister har heller på något sätt fått tillgång till dokumentet. Avtalet säger inte heller någonting alls om förändring när det kommer till just mänskliga rättigheter och demokrati. Den kubanska regeringen kan alltså fortsätta med sin diktatur – business as usual – utan några motprestationer och krav.

Vi har redan sett under väldigt många år att socialistdiktaturen har visat att man har noll intresse av att förändra sig på det sättet. Skrivningarna i detta avtal är också mycket svagare när det kommer just till mänskliga rättigheter än vad de har varit i motsvarande avtal med andra länder i Centralamerika.

Därför vill jag veta lite grann vad Maria Andersson Willner, den socialdemokratiska gruppen och den rödgröna regeringen har för syn på detta avtal. Det är en fråga som kommer att komma upp snart, och då kommer man att behöva få ett stöd från denna kammare när det gäller hur man ska gå vidare.

Anf. 94 MARIA ANDERSSON WILLNER (S) replik:

Fru talman! Tack för frågan, Birgitta Ohlsson. Vi följer detta avtal noga. Ett avtal med Kuba om ett utvecklingssamarbete måste såklart syfta till att stärka förutsättningarna för en demokratisk utveckling.

När vi i Sverige besöker Kuba i fråga om olika relationer som vi har med landet är vi mycket noga med att träffa civilsamhället, och vi försöker på olika sätt stötta de aktörer som ändå finns. Självklart kommer vi också att bevaka detta i det EU-samarbete som ska leda fram till ett avtal. Vi hoppas att detta avtal ska leda till en positiv utveckling för Kuba på sikt.

Anf. 95 BIRGITTA OHLSSON (L) replik:

Fru talman! Med tanke på den beskrivning som jag nu gjorde när det gäller avtalet tycker jag ändå att det kunde vara på sin plats att jag får en lite starkare åsikt än att man följer detta avtal. Det är ändå ganska känt att detta är ett mycket dystert avtal för alla personer som tror på öppenhet, demokrati och frihet.

Om EU ingår detta avtal med Kuba ligger vägen öppen för liknande avtal med skurkstater som Vietnam, Etiopien och andra. Då öppnar man upp en väg där det kommersiella, mammon, får styra, men där mänskliga rättigheter inte betyder någonting över huvud taget. Det finns en del EU-länder som verkligen har ett stort intresse av att öppna upp för kommersiell verksamhet, men de vill inte ställa några motkrav. Jag skulle därför vilja ha ett mycket starkare avståndstagande från Socialdemokraterna i denna fråga.

Vi kan också se att sedan 2014, då USA, EU och en del medlemsländer inledde en ny relation till Kuba, har förtrycket förvärrats betydligt på många punkter. Och de ekonomiska reformerna har helt stannat av i landet. En del sa att det skulle bli en kubansk perestrojka, glasnost och allt det som man förväntade sig. Men det har blivit noll av all form av öppenhet. Då är det otroligt viktigt att Sverige som en anständig demokratisk nation faktiskt sätter ned fötterna.

I oktober presenterade EU en årlig rapport om mänskliga rättigheter och demokrati i världen. Man beskrev då Kuba på följande sätt: Kuba är en enpartidemokrati.

Bara detta visar hur ytterst olämpligt det är att en del EU-länder driver på för att närma sig en socialistisk diktatur. Jag tycker att man borde göra på ett helt annat sätt och frysa relationen och stötta oppositionen.

Jag skulle alltså vilja ha lite större klarhet i fråga om detta. Denna fråga kommer nämligen mycket snart att bli aktuell för denna kammare och för partierna här. Då är det viktigt att det stora regeringsbärande partiet faktiskt har en klarare åsikt om att säga nej.

Anf. 96 MARIA ANDERSSON WILLNER (S) replik:

Fru talman! Vi kommer att få anledning att återkomma till Kuba. Precis som Birgitta Ohlsson hänvisade till är detta en fråga som är aktuell.

Svenskt utvecklingssamarbete syftar till att stödja den pågående moderniseringen av landet och värna mänskliga rättigheter. Det är vår grundsyn. Vi tror också att det även fortsättningsvis är viktigt att driva denna linje i EU för att vi ska få till stånd bra relationer mellan EU och Kuba. Men vi får, som sagt, anledning att återkomma till frågan.

Anf. 97 SOFIA DAMM (KD) replik:

Fru talman! Jag vill börja med att ge Maria Andersson Willner och regeringen en eloge för att de visade handlingskraft när det gällde att dra in biståndet till regimen i Kambodja.

Vi är flera ledamöter som sitter här i kammaren i dag som nyligen besökte Kambodja och förfärades över den situation som råder och hur regeringen drar åt tumskruvarna för oppositionella och civilsamhällets organisationer och deras möjligheter att verka.

Däremot känner jag inte att man är konsekvent när det gäller att vara lika handlingskraftig när det gäller andra regimer som också behandlar sina egna medborgare på ett helt förkastligt sätt.

I mitt anförande talade jag om att just kunna ställa krav på länder för vilka vi är en aktiv biståndsgivare. Det är inte en alldeles enkel fråga, och jag har viss förståelse för att det är olika avvägningar som ska göras.

Jag skulle ändå vilja be Maria Andersson Willner om en viss tydlighet i fråga om balansgången mellan olika samarbetsavtal och hur man kan använda sig av detta för att trycka på regimer men också för att öppna upp så att människorättsförsvarare och andra kan bli en del i en process. Jag tänker på exempelvis situationen i Iran och Kuba, som har tagits upp här. Vi har slutit avtal med dessa länder. Hur tycker Maria Andersson Willner att vi har lyckats med att trycka på dessa skurkationer att ta steg mot ökad respekt för mänskliga fri- och rättigheter genom att vi har samarbetsavtal med dessa länder?

Anf. 98 MARIA ANDERSSON WILLNER (S) replik:

Fru talman! Tack, Sofia Damm, för frågan. Jag tror att vi alltid behöver värna en konstruktiv dialog. Oavsett vilka länder som det handlar om är det alltid bättre att tala med varandra än att inte tala med varandra. När det gäller hur väl vi har lyckats i fråga om Iran och Kuba är det ett pågående arbete. Det finns många frågetecken kring utvecklingen i Iran, och vi ska ha en mycket ärlig och rak kommunikation med Iran om de utmaningar

som vi ser. Men, som sagt, jag tror alltid att samarbete, samtal och en konstruktiv dialog där vi kan framföra våra synpunkter och vår oro för utvecklingen är att föredra.

Anf. 99 SOFIA DAMM (KD) replik:

Fru talman! Tack, Maria Andersson Willner, för svaret. Jag vill verkligen uppmuntra regeringen till den handlingskraft som visades mot Kambodja och att den ska få smitta av sig när det gäller relationerna till andra regimer som betar sig vedervärdigt mot den egna befolkningen.

Jag ska återigen ta upp exemplet Kuba. Den officiella bilden är att landet öppnar upp sig mot omvärlden och att regimen är mottaglig för förändring. Även Iran är ett exempel på det. Det är så diskussionen går. Men jag ser inga sådana tecken.

Nu är vi i färd med att godkänna detta avtal, som Birgitta Ohlsson också tog upp. Om man ska skriva under ett sådant avtal tror jag att det är mycket viktigt att man vet att människorättsförsvarare har fått vara en del i processen och att situationen för människor blir bättre. Det är nämligen det som är svensk utrikespolitik och ska så förbli. Jag ville avsluta med en uppmaning till Maria Andersson Willner.

Anf. 100 MARIA ANDERSSON WILLNER (S) replik:

Fru talman! Jag delar helt Sofia Damms uppfattning i den här frågan. Det är viktigt att vi är tydliga och konsekventa. Jag tar med mig den uppmaningen och det berömmet.

Anf. 101 SOFIA ARKELSTEN (M) replik:

Fru talman! Jag vill börja med att betona att jag uppskattar det resonerande tonläge Maria Andersson Willner, och faktiskt vi alla, har i den här debatten. Det är ändå en av fördelarna med att få arbeta i utrikesutskottet, att vi oftast företräder något slags samsyn och har en svensk linje. Fienden är inte alltid i rummet.

Dock är detta en budgetdebatt. Nuvarande regering höjer biståndet men prioriterar fel. Höjningen av det humanitära biståndet och av kärnstödet till våra multilaterala samarbetspartner är inte särskilt stor. Ungefär 9 procent av biståndsbudgeten går till klimat, en finansiering som tidigare var additionell. Man drar ned på anslaget till det som kallas "hållbar fred", även om man talar mycket om fred och fredsbyggande. Den strategin kallades tidigare "globala insatser för mänsklig säkerhet" men bytte namn när regeringen i somras beslutade om en ny strategi.

Detta är inte riktiga prioriteringar i det läge vi har just nu, där vi behöver satsa mer på humanitär hjälp för att rädda liv och lindra nöd. Det vore upplysande, fru talman, att få höra från Socialdemokraterna hur man har resonerat när man valt att dra ned på fred – inte höja – och det som kanske mest är krishantering, vilket är så otroligt viktigt just nu.

Anf. 102 MARIA ANDERSSON WILLNER (S) replik:

Fru talman! Tack för att du lyfte fram dessa frågor, Sofia! Vi skulle önska att vi kunde höja i alla delar. När det gäller strategin för hållbar fred finns det insatser även på andra områden, men jag kan dela uppfattningen

att den strategin är oerhört viktig för att vi ska åstadkomma förutsättningar för utveckling runt om i världen.

Samtidigt är det så att vi har en större budget än vad Moderaterna har. Det innebär andra förutsättningar att allokera resurser dit de behövs. Det är inte så att vi minskar biståndsbudgeten, utan det är snarare tvärtom så att Sofia Arkelsten företräder ett parti som inte står fast vid enprocentsmålet och som jämfört med regeringens förslag saknar över 3 miljarder. Det ger sämre förutsättningar att på bredden bidra till utveckling.

Vi har hört återkommande i debatten här i dag att vi lever i en värld med enorma behov. Vi måste fokusera på de fattigaste och de mest utsatta, och man ska inte sticka under stol med att det krävs resurser om vi ska kunna göra det arbetet.

Anf. 103 SOFIA ARKELSTEN (M) replik:

Fru talman! Det är sant att vi ligger lägre i det moderata budgetförslaget. Vi har satt en trappa för att nå fram till enprocentsmålet. Den lilar med den trappa vi har satt för att vi ska nå tvåprocentsmålet, för att uppnå Nato-standard också när det gäller försvarsbudgeten.

Det går fort i hockey, och det går fort när budgetprocessen ska ske under ett valår. Det är inte så att ni hela tiden har uppnått 1 procent av bni genom det nya sättet att räkna; ni har tidigare lagt fram en 0,99-procentsbudget. Jag vill bara vara tydlig med det, som något slags konsumentupplysning.

Jag tycker ändå att vi behöver tala lite mer om ekonomin. Biståndsbudgeten är en del av statsbudgeten. Det vet alla. Det vore därför intressant att höra hur Socialdemokraterna resonerar vad gäller den kritik budgeten har fått. Konjunkturinstitutet, Finanspolitiska rådet, Riksrevisionen med flera meddelar helt enkelt att budgeten inte är i balans och att varken det nya eller det gamla överskottsmålet kommer att nås. Detta står i strid med det finanspolitiska ramverket och skär in i det finansiella sparandet.

Har ni ens tänkt på detta, Maria Andersson Willner? Den moderata budgeten är inte lika stor, men den är i balans och tar hänsyn till den ekonomiska verkligheten. Upplys oss gärna om huruvida dessa viktiga instanser har fel!

Anf. 104 MARIA ANDERSSON WILLNER (S) replik:

Fru talman! Tack för detta, Sofia! Det är befriande att jag kan stå här och företräda 1 procent av statsbudgeten och inte behöver förhålla mig till alla de andra. Oavsett balans eller inte kan vi konstatera faktum: Bni ligger på en viss nivå, och 1 procent av bni är lätt uträknat – typ 49 miljarder kronor. Det är också det vi avsätter för biståndsbudgeten.

Jag tycker att det är bra att du förtydligar att vi inte heller har haft 1 procent under hela mandatperioden, Sofia. Vi har dock fullföljt det löfte vi gav, nämligen att vi under mandatperioden skulle komma upp i den nya nivå som den förändrade bni-beräkningen ger. Det gör vi också för 2018, och jag är väldigt stolt över att vi har lyckats med det. Jag bekymrar mig över om Moderaterna nu kommer att lyckas med detta om man faktiskt sacker efter så här mycket redan nu. Det är en fin ambition att man ska uppfylla målet 2022, men 2015 var ambitionen att man skulle uppfylla det 2018. Nu har man skjutit på detta till 2022.

Min kollega från Kristdemokraterna talade om att världen snurrar runt Sverige, och det kanske den inte riktigt gör. Men vi har i alla fall haft synen att vi är en humanitär stormakt, och vi har fått mycket kredd för att vi har stått upp för enprocentsmålet. Det är väldigt få länder som ens lever upp till målet om 0,9 procent, och jag är stolt över att vi nu också levererar 1 procent enligt den nya beräkningsgrunden.

(Applåder)

Anf. 105 MARKUS WIECHEL (SD) replik:

Fru talman! Jag har besökt hjälparbetare, flyktingar och andra som berörs av fruktansvärda konflikter i flera länder runt om i världen. Några exempel är Jordanien, Libanon, där jag har varit två gånger, Syrien, Turkiet, Israel och Palestina. Jag har även besökt FN:s högkvarter i New York två gånger och träffat företrädare för organisationer som verkar i flera olika länder.

Det råder inget tvivel om att FN gör ett fantastiskt arbete för många utsatta runt om i världen, och jag är övertygad om att Maria delar den uppfattningen. Jag uppskattar därför hennes anförande och de varma orden om arbetet i och omkring kriser och deras närområden. Det jag undrar är följande, med tanke på min ganska uppmärksammade resa till Syrien för inte så länge sedan: Varför struntar regeringen och Socialdemokraterna fullständigt i det viktiga arbete FN gör inne i Syrien?

Anf. 106 MARIA ANDERSSON WILLNER (S) replik:

Fru talman! Tack för möjligheten att diskutera Syrien, Markus Wiechel!

Det stämmer inte att Sverige inte bryr sig om det arbete som görs inne i Syrien. Vi jobbar på olika sätt med den nya strategi vi har, som jag redogjorde för till viss del och som nu har verkat under snart två år, för att på olika sätt vara behjälpliga i att stärka motståndskraft och bidra till återuppbyggnad. Vi bidrar också stort till humanitärt stöd i Syrien. Sverige bidrar alltså till utsatta människor i Syrien på flera sätt.

Anf. 107 MARKUS WIECHEL (SD) replik:

Fru talman! Det gläder mig naturligtvis att höra om regeringen skulle vilja öka stödet till dem som drabbas i Syrien.

Regeringen har tidigare, bland annat genom Sida, bistått med medel till Islamic Relief. Det är en organisation som av många personer anses vara en del av Muslimska brödrskapet. Detta är naturligtvis ganska oroväckande med tanke på de kopplingar som finns där. Jag hoppas att Maria och Socialdemokraterna kanske inte står bakom ett fortsatt stöd dit.

I övrigt har det vid de möten jag har haft med företrädare för FN i och även omkring Syrien visat sig att svenska Sida inte ger några pengar direkt till det arbete som utförs i landet utan snarare till det arbete som utförs i länderna runt omkring.

Det här är naturligtvis problematiskt, för det omöjliggör för dem att finansiera viktiga projekt för nödlidande. Detta är en organisation som kan verka både i regimkontrollerade områden och i områden som kontrolleras av olika rebellgrupper. I något fall kan organisationen till och med verka i områden som kontrolleras av Islamiska staten. När de inte får direkt stöd till sina insatser där omöjliggörs en långsiktig planering av insatserna.

Min fråga är specifik: Är det så att Socialdemokraterna skulle vilja se ett ökat riktat stöd till FN:s organisationer i Syrien?

Prot. 2017/18:44
6 december

Anf. 108 MARIA ANDERSSON WILLNER (S) replik:

Fru talman! Stödet till Syrien utvecklas kontinuerligt. Vi har just nu en Syrienkrisstrategi som verkar. Den omfattar 1,7 miljarder under åren 2016–2020. Vi har ett humanitärt stöd som sedan 2011 har uppgått till 2,7 miljarder kronor. Vi jobbar på olika sätt för Syrien genom vår plats i säkerhetsrådet.

Självklart måste vi hela tiden vara beredda att hitta ett så effektivt stöd som möjligt för att vi ska nå ut till civilbefolkningen i Syrien och för att de som är hårdast drabbade, det vill säga vanligt folk, ska nås av det stöd som vi ger.

Anf. 109 EMMA NOHRÉN (MP):

Fru talman! I dag debatterar vi biståndsbudgeten, utgiftsområde 7. Jag måste säga att det är roligt att vara här i kammaren och lyssna, för vi har en väldigt livaktig biståndsdebatt i Sveriges riksdag.

Trots att vi ibland för fram kritik vad gäller detaljer och hur vi ska prioritera är i alla fall en sak klar: övertygelsen om att Sverige ska ha ett kraftfullt bistånd och att biståndet behövs. Detta är en tid då vi står inför enorma utmaningar, och biståndet har nästan aldrig varit viktigare.

I dag debatterar vi något historiskt – den största biståndsbudget som någonsin har lagts fram i Sverige. Biståndsramen föreslås uppgå till 49 miljarder kronor. Med det når vi upp till målet om 1 procent av bni, vilket är ett mål som ytterst få länder uppnår. Jag är förstas otroligt stolt och glad över detta, och jag tror att vi som svenskar också kan vara väldigt stolta över det.

Biståndet behövs för människor i nöd. Det minskar fattigdomen och bidrar till att främja säkrare och mer välmående samhällen.

Precis som Kerstin Lundgren och Birgitta Ohlsson så förtjänstfullt har talat om får vi inte glömma bort att samhället faktiskt blir bättre. Vi har sett stora framsteg. Vi har en kraftigt minskad fattigdom, halverad barnadödlighet och minskad mödradödlighet. Vi ser att analfabetismen minskar, och vi går åt rätt håll när det gäller hur många som dör av malaria.

Detta är en fantastisk utveckling, som vi måste hålla i. Tyvärr kan vi inte luta oss tillbaka och vara nöjda.

Fru talman! Nästan dagligen möts vi av rapporter från krigens och konflikternas frontlinjer. Läget är mycket allvarligt med många blodiga konflikter – fler än på länge. Det handlar inte bara om Syrien, som kanske är den konflikt som oftast kommer upp i nyheterna, utan också om Jemen, Irak, Sydsudan, Ukraina, Afghanistan med flera.

Runt om i världen är i dag 65 miljoner människor på flykt och 140 miljoner i behov av humanitär hjälp. Det är fyra gånger fler än 2010.

Samtidigt har vi kunnat ta del av internationella studier som beskriver en värld där fler än 200 miljoner människor drabbas av naturkatastrofer varje år. Vi ser en värld där jordskred, orkaner och torka har blivit vanligare, och som det ser ut kommer dessa saker att bli alltmer vanliga. Klimatförändringarna är här, och de tilltar.

Internationellt bistånd

Vi vet att det är världens fattiga som drabbas hårdast. Det är de fattiga som drabbas hårdast av katastrofer, förändrat klimat, torka, översvämningar och monsuner. Men bland de fattiga finns en grupp som utsätts särskilt mycket: kvinnor. Det är 14 gånger vanligare att en kvinna dör i en naturkatastrof än att en man gör det – 14 gånger vanligare.

Det beror på vilka sysslor vi har, var i samhället vi befinner oss, vilka färdigheter vi har lärt oss, om vi kan simma och så vidare. Så kan vi inte ha det. Det är en fruktansvärd siffra, och den är kopplad till den ojämlikhet som råder på så många andra sätt.

Fru talman! Krig och konflikter, den humanitära situationen, jämställdhet, den pågående klimatförändringen samt det krympande utrymmet för demokrati i världen är de svåraste utmaningarna vi står inför. Det är också därför de är centrala i vår biståndspolitik.

Jag tänkte att jag skulle ge en översikt av de satsningar som finns med i den budgetproposition som vi är här för att debattera om.

Den första punkten gäller fredsbyggande arbete. Utan fred, ingen utveckling – det är ett självklart men livsavgörande samband. När allt fler av världens fattiga lever i konfliktdrabbade och sviktande stater måste vi satsa på att komma åt grundorsakerna till dessa konflikter.

Vi ökar därför ansträngningarna för att förebygga väpnade konflikter och satsar mer resurser på att bygga hållbar fred. Vi ökar biståndet med 2 miljarder till de allra fattigaste länderna, varav många befinner sig i konflikt- eller postkonfliktsituationer.

Vi har tagit fram en ny strategi för hållbar fred som kombinerar strategiskt globalt stöd med snabbfotade insatser på landnivå. Strategin ska stärka den nödvändiga bryggan mellan det humanitära biståndet, som är så viktigt i en konfliktsituation, och det långsiktiga utvecklingsarbetet för att få ett stabilt land att leva i framöver.

Den andra punkten gäller det humanitära biståndet. Som jag sa tidigare står vi inför de mest omfattande humanitära kriserna sedan FN bildades. Tyvärr räcker inte pengarna inom systemet till på långa vägar. I år är det bara ungefär 37 procent av de humanitära appellerna som är täckta. Underskottet har ökat med fyra gånger på tio år.

Vi behöver mer internationellt samarbete, inte mindre. Vi behöver länder som tar ansvar, och det gör Sverige. I fjol var vi den sjätte största bilaterala givaren i världen, och vi ökar nu det humanitära stödet med ytterligare 1,3 miljarder kronor.

Vi har i år antagit en ny strategi för humanitärt bistånd, som rymmer både flexibilitet och stärkt samverkan för det långsiktiga utvecklingsbiståndet och det humanitära biståndet.

Vi slår också vakt om kärnstödet. I går twittrade UNHCR om att man tack vare Sveriges kärnstöd kan vara snabbfotad där det händer saker. Ingen ska behöva vänta på politiska beslut från olika givarländer när katastrofen har slagit till.

Det kan heller inte vara så att vi ska slänga upp alla bollar och att alla ska springa på allting samtidigt. Vi måste ha koordination för att göra nytta. Sverige är en drivande part för att se till att FN och medlemsländerna stärker koordinationen, så att vi inte får en överlappning och en fragmentisering. Det är ett långsiktigt arbete, men Sverige använder sig av detta.

En tredje del i våra prioriteringar handlar om global jämställdhet. Vi har redan talat om skillnaden mellan män och kvinnor i katastrofer. Vi ser att bakåtsträvande krafter hotar flickors och kvinnors möjligheter att bestämma över sina liv och kroppar.

Kvinnorätsorganisationer motarbetas. Sexuellt våld och trakasserier är en farsot världen över. Vi ser det till och med här, i världens mest jämställda land, i kölvattnet av metoo-kampanjen som har spridit sig över världen, även om den väl också kom hit från andra håll.

Diskriminering och exkludering är skamligt utbredda företeelser. De utgör allvarliga hinder för kvinnor att fullt ut åtnjuta de mänskliga rättigheterna, som vi borde ha lika tillgång till.

Sverige för en feministisk utrikes- och utvecklingspolitik av just dessa skäl. Utan riktat stöd till jämställdhet och till kvinnors och flickors rättigheter är verklig utveckling inte möjlig.

Därför har vi gett Sida i uppdrag att ta fram en ny strategi för global jämställdhet och kvinnors och flickors rättigheter. Vi har också tagit fram en ny global strategi för hållbar social utveckling, som omfattar ungefär 1 miljard de kommande fem åren. Den ska stärka tillgången till sjukvård och preventivmedel och verka för bättre utbildning för flickor och kvinnor. Och vi har ett integrerat jämställdhetsarbete i det svenska utvecklingsarbetet.

Fru talman! Den fjärde frågan är klimatfrågan som är den stora fråga som slår mot oss alla, även om den främst drabbar de fattiga.

Vi måste kraftigt få ned klimatutsläppen, och det brådskar. Skördarna försämras av torka, och monsunregnen är ihållande. Vi har ett varmt hav som gör att migrerande fiskar byter väg, och runt ekvatorn kan vi nu se en blöt öken som är tom.

Parisavtalet bekräftade att de utvecklade länderna ska ta ett ansvar för att bidra till klimatfinansieringen, och det tänker Sverige leva upp till. Vi stärker därför klimatarbetet i de flesta landstrategierna. Vi har lanserat en ny hållbar strategi för miljö, klimat, hav samt hållbart nyttjande av naturresurser, och vi ökar de totala insatserna för miljö, klimat och hav med nästan 750 miljoner kronor.

Slutligen har demokrati och mänskliga rättigheter eroderat på många håll. Det går bakåt i över 60 länder. Vi ser att det är auktoritära styren och ett sluttande plan här.

Regeringen vill använda biståndet för att motverka denna oroande utveckling. Vi har gett Sida i uppdrag att skapa genomslag och synergier för att stärka demokratisk utveckling. Regeringen förbereder en ny strategi för mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer. Vi ökar stödet till UNFPA, Unaid och UN Women – de tre nyckelinstitutionerna för arbetet i SRHR, och vi är en av världens absolut största givare till dessa. Vi har tagit steg för att integrera SRHR i det humanitära biståndet.

Herr talman! Sveriges bistånd ska vara resultatriktat och långsiktigt. Det ska verka där de största utmaningarna och orättvisorna finns. Med det fokus och de satsningar som vi aviserar i budgeten har Sverige ett kraftfullt verktyg för att göra detta. Det gör skillnad på marken för människor som lever i fattigdom och förtryck, och det gör skillnad i verkligheten.

(Applåder)

Anf. 110 SOFIA ARKELSTEN (M) replik:

Herr talman! Jag vill börja med att välkomna Emma Nohrén till sin första debatt i utrikesutskottet.

Det var väldigt tråkigt att statsrådet valde att inte vara här. Nu uppfattar jag det som att Emma Nohrén vet mer än regeringen.se och möjligen kan svara på var ministern är någonstans, för där stod det bara ”utrikes resa”.

Jag har en annan, mer politisk fråga. Prioriterar Miljöpartiet klimatinvesteringarna mer än det traditionella biståndet?

Före valet lovade Miljöpartiet 1 miljard till klimat som skulle ligga utanför biståndsbudgeten och vara additionellt. Sedan blev det en halv miljard som låg inom budgeten. Nu ser vi mer och mer skiftet från det humanitära och fredsbevarande, som vi redan har diskuterat här ett par gånger, till rena klimatinsatser, som egentligen kan finansieras också på andra sätt.

Enligt regeringen själv går 9 procent av budgeten till klimat. Jag har bett riksdagens utredningstjänst att titta på detta, men det var komplicerat att komma fram till hur mycket det skulle bli. Det är 9 procent i år, och året innan var det 5 procent. Det har växlat något, men trenden är ganska tydlig.

Det är uppenbart att biståndsministern lite har abdikerat och numera är klimatminister och inte ens är här. Den riktiga biståndsministern är numera Sidas gd Carin Jämtin, och hon kommer ju från Socialdemokraterna.

Min fråga är: Kommer ni att försöka göra biståndsbudgeten till mer av en klimatbudget?

Anf. 111 EMMA NOHRÉN (MP) replik:

Herr talman! Tack för frågan! Jag får väl lite oortodoxt också säga grattis på födelsedagen till ledamoten.

Vi kan börja med varför biståndsministern inte är här. Jag är givetvis inte någon ersättare för henne. Men hon är på resa i Mali, och precis som när vi ledamöter är ute och reser kan man inte alltid berätta innan vart man är på väg. Det är av säkerhetsskäl som det är först efteråt som man kan berätta var man har varit. Hon har varit i Dinjiflodens innersta delta, som är en viktig våtmark. Hon har också kollat på hur man kan få livsmedelsförsörjningen att fungera, frågor kopplade till jordbruk och hur man ska få med kvinnorna. Hon har pratat om SRHR i skolan och om hur man kan få med kvinnor i fredsprocessen.

Givetvis hade hon förstås gärna varit här. Men det är inte alltid man kan råda över säkerhetsläget, när det passar att åka och vilka man kan träffa, och det hoppas jag att vi kan ha överseende med.

När det gäller klimatbudgeten har vi antagit en ny strategi för hållbar miljö, klimat och hav samt hållbart nyttjande av naturresurserna som en del av det här arbetet. Klimatinsatser och delar för miljön är sådant som måste ingå i biståndsbudgeten, och det är inte alltid som man kan plocka ut vad som är vad. Men om man bara inriktar sig på ett humanitärt stöd eller bara på en viss del missar man det som orsakar en hel del katastrofer. Vi måste jobba på fred front och hjälpa de fattiga länderna, så att de kan bli klimatsmarta, och hjälpa dem att komma med på banan och uppfylla Parisavtalet. De ska också kunna ta genvägen förbi olja och fossilt bränsle.

Jag ser detta som en stor del av ett bistånd, inte som en del utanför.

Anf. 112 SOFIA ARKELSTEN (M) replik:

Herr talman! Det är uppenbarligen en viktig resa, och jag förutsätter att statsrådet bara gör viktiga resor. Däremot ifrågasätter jag tajmningen. Hon hade flera datum att välja på så att vi hade kunnat ha denna budgetdebatt tillsammans.

Inför den här debatten gjordes en enkel mediesökning, och den gav nästan fyra gånger så många träffar på Lövin och klimat som på Lövin och bistånd det senaste halvåret. Det var ungefär dubbelt så mycket klimat som bistånd halvåret innan. Men när ministern tillträdde var det ungefär lika.

Den enda gången som bistånd var viktigare för ministern i medierna var hösten/vintern 2015. Då handlade diskussionen om huruvida två tredjedelar av biståndet skulle läggas på flyktingmottagning i Sverige eller inte.

Biståndet har ett starkt stöd, men min bild är att det urholkar stödet för biståndet när man gör FN-kampanjer för biståndsmedel och även ger stora summor till gröna fonden, som fortfarande inte är riktigt operativ och levererar. Det oroar mig.

Då är min fråga: Hur ska Miljöpartiet försvara detta inför väljarna?

Anf. 113 EMMA NOHRÉN (MP) replik:

Herr talman! Tack för frågan, ledamot Arkelsten! Jag ser inte riktigt hur alla dessa frågor hänger ihop på det utgiftsområde som vi nu debatterar. Men vi har faktiskt en minister med två portföljer. Hon är både klimatminister och minister för internationell utveckling, och det är klart att hon måste synas i båda frågorna och hålla portföljerna skilda åt, men ofta samverkar de också.

Vi har en klimatutmaning i världen som är enorm och som drabbar alla, och den drabbar de fattigaste allra hårdast. Men vi måste ha alla våra delar med när vi talar om biståndet.

Regeringen fokuserar på klimatdrabbade stater, förebyggande samt humanitärt bistånd, klimat, minskat demokratiskt utrymme, brister i respekt för mänskliga rättigheter, inte minst SRHR. Alla dessa delar ingår. Det är svårt att ha en pott till en sak och en pott till en annan. Vi jobbar med strategier och tematiska saker efter det policyramverk som vi har antagit och som alla remissinstanser var positiva till. Många internationella aktörer, till exempel nu Kanada och Frankrike, efterfrågar och vill använda sig av detta.

Jag tror att vi har på fötterna när vi gör vår klimatbudget *och* vår biståndsbudget.

Anf. 114 SOFIA DAMM (KD) replik:

Herr talman! Det är såklart olyckligt att biståndsminister Isabella Lövin inte deltar i årets enda debatt om prioriteringar för det internationella bistånd som Sverige bedriver. Men jag uppskattar att Emma Nohrén däremot deltar i dagens debatt, nyligen utsedd som ansvarig för dessa frågor. Jag vet också att hennes engagemang är stort för dessa frågor.

Just därför, herr talman, är jag förvånad över de prioriteringar som Miljöpartiet gör när de ansvarar för det internationella biståndet i Sveriges regering.

Det bekymrar mig, nu när biståndet ökar så markant, att regeringen inte ökar anslaget för att stärka upp våra svenska civilsamhällesorganisationer med en enda krona – de organisationer som många gånger har de rätta kanalerna och kontakterna för att nå fram med ovärderliga biståndsinsatser.

Hur har det blivit så här? Hur kan Miljöpartiet arbeta så hårt i regeringsställning för att stärka FN men inte för att stärka de svenska CSO:erna?

Anf. 115 EMMA NOHRÉN (MP) replik:

Herr talman! Jag tackar för välkommandet, Sofia Damm. Det ska bli spännande att fortsätta att arbeta i detta utskott – om jag nu får fortsatt förtroende.

Som jag sa i en tidigare replik till Sofia Arkelsten har regeringen fokuserat sina satsningar på konflikttrabbade stater, förebyggande och humanitärt bistånd, klimat, minskat demokratiskt utrymme, SRHR och mänskliga rättigheter. Givetvis är civilsamhället en stor del av detta, och man får också en pott som används till detta. Jag kan inte se att vi på något vis har dragit ned på det.

Anf. 116 SOFIA DAMM (KD) replik:

Herr talman! Jag tackar Emma Nohrén för svaret.

Nej, ni har inte dragit ned, men ni har inte ökat till civilsamhällesorganisationerna i en tid då biståndet ökar så pass markant. Ni väljer i stället att kanalisera biståndsökningen via FN.

Under en frågestund här i kammaren tidigare i höstas ställde jag en liknande fråga till biståndsminister Lövin. Hon motiverade det med att vi behöver ett starkt FN, vilket vi gör, och att vi behöver reformera FN, vilket jag håller med om. Hon svarade också att vi genom våra medel dit har stor påverkan på FN-politiken.

Jag får känslan av att regeringens något oproportionerliga FN-vurm kostar lite för mycket. Vi ska hela tiden påvisa att vi står upp för FN.

Stefan Löfven uttryckte detta i samband med vår fredsbevarande insats i Mali. Det förvånar mig inte lika mycket som att höra en miljöpartistisk företrädare betona hur viktigt det är att köpa sig inflytande i FN-skrapan i New York. Jag har upplevt Miljöpartiet som ett parti som står upp för civilsamhällesorganisationerna, så jag undrar: Varför gör man inte det längre?

Anf. 117 EMMA NOHRÉN (MP) replik:

Herr talman! Jag delar inte bilden av att vi inte gör detta. Vi står upp för civilsamhället. Som jag sa i mitt anförande är bara 37 procent av de humanitära appellerna täckta. Vi har ett fyra gånger större underskott nu än vad vi har haft på tio år. Det Sverige kan bidra med gör skillnad.

Som sjätte största givare i världen har vi ett inflytande över var och hur man ska använda dessa pengar. Vi ser en minskad demokrati och villkorade pengar från många andra länder. De vill bestämma och styra, och då blir det svårt.

Jag tror att det sätt som vi fokuserar att satsa pengarna på och det sätt vi styr via policyramverk är den väg vi ska gå och använda våra pengar.

Anf. 118 MARKUS WIECHEL (SD) replik:

Herr talman! Jag vill också önska Emma Nohrén välkommen till utskottet. Jag ser fram emot kommande debatter.

Jag har många frågor till regeringspartiet Miljöpartiet. Men när Emma Nohrén glädjande nog lyfte fram behovet av att stötta kvinnor runt om i världen blev det ganska enkelt att välja vad jag ska fråga om. Det gäller regeringens bistånd till vissa organisationer.

Precis som i det tidigare replikskiftet med Maria Andersson Willner ställer jag mig lite frågande till hur regeringen genom Sida kan stötta Islamic Relief som av många bedömare anses vara en del av Muslimska brödraskapet. Hur rimmar det med att dels försöka skapa jämställdhet och jämlikhet runt om i världen, dels stötta alla grupper?

Anf. 119 EMMA NOHRÉN (MP) replik:

Herr talman! Vi har våra landstrategier, och dem följer vi. Ett bistånd ska vara principfast och inte villkorslöst, och man ska kunna ompröva det om det behövs. Vi såg det senast i Kambodja där situationen gjorde att man fick ändra på det.

Vad jag vet förekommer det inga konstigheter i det stöd som går till Syrien. Jag är fullt och fast övertygad om att man följer upp det som pågår, vad som sker och var pengarna är. Vi har också indikatorer och resultatberäkningar för hur biståndet används.

Anf. 120 MARKUS WIECHEL (SD) replik:

Herr talman! Miljöpartiet har tidigare haft ett antal företrädare som har fått lämna på grund av sina kopplingar till Muslimska brödraskapet. Det är ett av skälen till att jag är särskilt oroad när man i regeringsställning slussar pengar till en organisation som av många anses vara en del av detta brödraskap.

Om nu regeringen ser att Islamic Relief uppfyller ett antal villkor som regeringen ställer, vilka krav är det då man ställer på organisationer som denna?

Anf. 121 EMMA NOHRÉN (MP) replik:

Herr talman! Det är fabulöst att kleta på oss miljöpartister något vi inte alls står för, och jag känner mig inte bekväm med det.

Det bistånd vi ger enligt de landstrategier vi har kontrolleras och följs upp. Det kan också revideras efter hand om man får reda på saker. Jag tror dock att detta är helt adekvat.

Anf. 122 ANDERS ÖSTERBERG (S):

Herr talman! År 1781 öppnades den tysk-romerske kejsaren Fredrik II:s grav i Palermo. Muslimerna hade kallat honom al-anbaratur, kejsaren, medan kristna smädat honom som sultanen av Lucera. Fredrik var klädd på det mest märkliga vis: i orientalisk silkessvepning broderad med arabiska bokstäver. I handen höll Fredrik ett saracenskt svärd. Och ändå var det han som ensam erövrade Jerusalem åt de kristna – och detta helt utan blodspillan. Han erövrade Jerusalem med ett stycke juridik.

Hans grav visar att historien är mer komplicerad än vad vi brukar tro.

Någon kanske undrar varför jag talar om den tysk-romerske kejsaren Fredrik II i en debatt om svenskt bistånd. Det är en helt rimlig fråga.

Historiens insikt visar att mycket kunde ha blivit annorlunda, och det kan det fortfarande bli. Genom att behärska och begripa gamla beslut och skälen till dem kan vi lättare få distans till dagens tillfälligheter och uppslag till nya mer bestående lösningar. Historia sedd genom ett nyckelhål blir till historier.

Det svenska biståndet till Palestina ska bidra till att stärka palestinska folket och dess institutioner, så att Palestina den dagen det finns ett fredsavtal och den israeliska ockupationen upphör står väl rustat för att fungera som stat. Vi ställer tydliga krav på god kontroll, respekt för mänskliga rättigheter, kamp mot korruption och arbete för jämställdhet, och vi driver på för fortsatt reformarbete.

En viktig del av Sveriges stöd går till att främja ett livskraftigt och självständigt civilsamhälle. Det är centralt att stödja palestiniernas mänskliga rättigheter och främja demokratiskt ansvarsutkrävande, såväl i dag som i framtiden.

Samtliga projekt följs upp och granskas på flera sätt, inklusive i linje med internationell revisionsstandard. Alla organisationer måste respektera mänskliga rättigheter och avstå från diskriminering och uppvigling. Annars ska samarbetet avbrytas.

En del debattörer ifrågasätter det svenska biståndet till Palestina för att Palestina är präglad av korruption, dock ofta utan att ge exempel på detta. Det är viktigt att projekt som är fyllda av korruption eller som sprider antisemitism kommer fram. Det är inte den utvecklingen vi vill stödja. Om sådana projekt upptäcks ska de avslutas.

En del andra säger att Sverige bör avbryta biståndet till Palestina på grund av att Abbas går i en alltmer auktoritär riktning. Det stämmer att han gör det. Men vi får inte glömma att Sverige har erkänt Palestina och sagt att vi stöder ett demokratiskt och fredligt Palestina som ska leva sida vid sida med staten Israel. Vi ska dock fördöma alla steg i en auktoritär riktning.

Att ställa krav på att Palestina måste ha full demokrati för att få svenska biståndspengar kan låta rimligt, men i själva verket är det inte genomtänkt. Sverige arbetar för demokratiutveckling, och då är det märkligt att ställa krav på perfekt demokrati för att man ska få del av svenskt bistånd. Om allt redan var bra skulle utvecklingsbiståndet inte behövas. Bara den som inte behöver bistånd skulle då få sin ansökan godkänd. Därför är det viktigt att Sverige har kvar sitt bistånd till Palestina – inte på grund av problemen utan på grund av de många utmaningar som finns kvar.

Ger Sverige bistånd till Palestina utan några som helst villkor? Sveriges stöd till den palestinska myndigheten kanaliseras via EU genom den så kallade Pegasemekanismen. Den omfattar olika typer av sektorstöd med tydliga mål och indikatorer och går till löneutbetalningar till palestinska tjänstemän, läkare, lärare och sjuksköterskor. EU-kommissionen säkerställer att inga pengar går till personer eller organisationer som står på EU:s lista över terrororganisationer eller personer som i Israel dömts för terroristbrott. Såvitt vi kan se fungerar EU:s kontrollmekanism väl.

Det palestinska samhället är fullt av människor som vill leva i fred, utveckla handel med omvärlden och bygga ett land som bygger på rättsstatens principer. Därför ska vi vara kvar. Det handlar också om vårt gemensamma arv och om ett gemensamt tillträde.

På tal om historiskt arv: Hur gick det för kejsar Fredrik II i hans kamp för att vinna Jerusalem, och vad tyckte han egentligen? En söndagseftermiddag i februari 1229 undertecknade Fredrik II ett avtal. Det innebar att Jerusalem under tio års tid skulle vara en kristen stad. De kristna skulle inte under några som helst omständigheter få lämna det avtalade området och inte heller under några som helst omständigheter få bygga upp Jerusalems stadsmur. Staden skulle således vara helt försvarslös.

Efteråt sa kejsar Fredrik: Hade jag inte varit rädd för att förlora ansiktet inför mitt eget folk, hade jag aldrig besvärat sultanen. För mig är varken Jerusalem eller något i Palestina värt besväret. Så kunde ett korståg sluta, utan religiös fanatism, utan blodsutgjutelse, men med en smula juridik i stället. Att det förvånar oss en del betyder kanske att vi tagit alltför mycket i historien som givet.

År 1250 begravdes Fredrik II i Palermos kristna katedral svept i silkestyg med arabiska bokstäver. Jag tror att det svenska engagemanget i Palestina, till skillnad från kejsar Fredriks, är värt besväret.
(Applåder)

Anf. 123 MARKUS WIECHEL (SD) replik:

Herr talman! Anders Österberg har här än en gång talat varmt om bidrag till den palestinska myndigheten. Det reser med rätta en hel del olika frågor.

För det första är erkännandet av Palestina i sig någonting man kan ifrågasätta. Det gäller inte minst med tanke på att det inte uppfyller de krav som Sveriges regering har ställt på erkännandet.

För det andra vet man i dag att det har slussats pengar från den palestinska myndigheten PLO till terrordömda personer. Palestinska myndigheten ska varje år lägga motsvarande 2,7 miljarder kronor på löner och bidrag till personer som genomfört terrordåd. Det nämnde inte Anders i sitt inlägg.

Man driver skolor där ett flertal skolböcker har visat sig innehålla antisemitiska drag. Man har i vissa fall till och med hyllat fruktansvärda människor som Adolf Hitler. På vilket sätt uppfyller det regeringens mål och ambitioner?

Anf. 124 ANDERS ÖSTERBERG (S) replik:

Herr talman! Först vill jag säga att stödet till den palestinska myndigheten är helt avgörande. Det är via den palestinska myndigheten som man kommer att klara av att bygga upp en självständigt fungerande stat. Därför är det viktigt att EU ger stöd till den palestinska myndigheten.

Frågan var: På vilket sätt stöder den svenska regeringen att man ger stöd till fångar i Palestina och att det finns skolböcker med antisemitism? Det var något åt det hållet. Det gör den inte alls. Om det förekommer antisemitism ska det självklart bort. Det ska inte gå några svenska biståndspengar dit. Det går inte heller några biståndspengar till dömda palestinier.

Anf. 125 MARKUS WIECHEL (SD) replik:

Herr talman! Svenska biståndspengar går bland annat till PLO. PLO har däremot betalat dömda terrorister med bidrag och löner. Indirekt går svenska skattepengar till att betala löner för dömda terrorister.

Jag har stor respekt för att man vill verka för fred i regionen. Det hoppas jag att de flesta vill. Jag har också stor respekt för att man vill verka för en tvåstatslösning. Men vi är inte där än.

Faktum är att vi inte kommer att nå fred eller en hållbar utveckling där genom att stötta PLO som systematiskt motarbetar utvecklingen genom bland annat löneutbetalningar till dömda terrorister. Det är för mig fullkomligt orimligt hur man kan ha den hållningen.

Regeringen vill stötta aktörer i området som verkar för mer fred. Det gör man inte genom PLO. Då får man på något sätt hitta någon annan utväg.

Det jag ville ha svar på tidigare handlade om hur regeringen kan motivera att man slussar pengar till PLO som man vet slussar pengar vidare till dömda terrorister och som styr en region där det förekommer antisemitism i skolböcker.

Anf. 126 ANDERS ÖSTERBERG (S) replik:

Herr talman! Om det förekommer pengar som PLO betalar via svenska biståndsmedel till dömda terrorister ska det inte ske. Då har Markus Wiechel också en skyldighet att rapportera detta. Jag hoppas att Markus Wiechel gör det.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 10.)

§ 8 Energi

Näringsutskottets betänkande 2017/18:NU3
Utgiftsområde 21 Energi (prop. 2017/18:1 delvis)
föredrogs.

Anf. 127 SOFIA FÖLSTER (M):

Herr talman! Energifrågor är kanske inte de som alltid toppar tidningarnas löpsedlar, men det är ett av de få politikområden som rör oss alla. Föreställ er för en sekund att vi misslyckas med leveranssäkerheten och att elen av någon anledning helt slås ut. Det kan vara som följd av en naturkatastrof, terroristattack eller av annat skäl.

Den här delen på året går den första tanken till ljus och värme. Nästa problem blir kontakten med omvärlden. När fasta telefoner successivt ersätts med mobiler och smartphones ställer man sig frågan hur vi ska kunna ta kontakt med omvärlden och inte bli avskärmade.

För att inte tala om alla de samhällsviktiga funktioner som är så beroende av att elen fungerar. Jag tänker på sjukhus, polis, brandkår, äldreboenden och skolor, eller industrin där varje förlorad produktionstimme är ett slag mot konkurrenskraften.

En trygg energiförsörjning utgör basen för att samhällets kugghjul ska snurra. Det inte bara efterfrågas utan förväntas av såväl medborgare som företag. Men frågan är dock större än så, eftersom vi står inför stora klimatutmaningar.

Världen behöver gemensamt ställa om och minska utsläppen för att skydda vår planet. En klimatsmart energiproduktion och användning är en av de viktigaste faktorerna för att kraftigt minska vår miljöpåverkan.

Vi behöver lämna kolkraft, olja och naturgas därefter till förmån för en koldioxidfri energiproduktion och elbilar. Här är vi i Sverige en bra bit på väg, men vi kan göra mycket mer.

Dessa två värden, leveranssäkerhet och hållbarhet, utgör ledstjärnor för vår energipolitik. Men det finns också någonting annat, ett tredje värde som för oss moderater är oerhört viktigt. Det är modernitet.

Vi behöver ett samhällsklimat där teknikutveckling och innovation bejakas och där förutsättningarna finns för nya uppfinningar som skapar möjligheter vi inte ens kan föreställa oss i dag.

Jag skulle vilja hävda att ny teknik är vårt absolut viktigaste verktyg för att påverka världen i klimatfrågan. Vem tror att det räcker med att åka på internationella toppmöten och försöka övertala Donald Trump eller Xi Jinping att byta uppfattning, ställa om eller sluta med kolkraft?

Jämför det med uppfinningar som katalysatorn, elbilen och LED-lampan som skakat om hela världen och förbättrat miljön avsevärt. Vad de uppfinningarna har gemensamt är att ingen av dem har blivit uppfunna av politiker. De har uppfunnits av kreativa människor på fria marknader och i moderna företag. Politikens uppgift måste därför vara att undanröja hinder för att nästa tekniksprång ska kunna ske och utvecklas här.

Ett av de hindren är bristen på teknikneutralitet i politiken. Energipolitiken har länge dominerats av att man ställt olika kraftslag mot varandra i stället för att bygga ett system där det primärt är utsläppen som bestraffas. I denna budget fortsätter regeringen att strössla subventioner på enskilda kraftslag och lösryckta projekt, när vi redan har kommit överens om långsiktiga spelregler i till exempel elcertifikatssystemet.

Långsiktighet och en teknikneutral polluters pay-princip skapar incitament för ett tekniksprång som vi knappt kan drömma om i dagsläget. Då kan vi inte på förhand kedja fast oss vid den teknik som finns i dag. Därutöver behövs en mer företagsvänlig politik, där det går att få lönsamhet i miljöframsteg eller energiteknik. Dessutom behövs en än mer frihandelsvänlig regering, som tar bort tullar som gör att det i dag är svårt att exportera miljö- och energiteknik över hela världen.

Utöver de viktiga värdena leveranssäkerhet, hållbarhet och modernitet – den generella inriktningen – vill jag också gå in på några särskilda delar av budgeten och kommentera dem specifikt.

Låt mig börja med den största nya satsningen i regeringens budget, ökat investeringsstöd för solceller, som vi säger nej till. För bara ungefär ett och ett halvt år sedan gick regeringen fram med en skattehöjning på just solel. Efter massiv kritik från bland annat Alliansen var man tvungen att dra tillbaka denna skatt, och snabbt svänger pendeln. Nu går man fram med stora subventioner på solenergi.

Som ni säkert kan gissa av min inledning är vi oerhört positiva till teknikutveckling. Vi bejakar ny teknik och ser positivt på att enskilda människor gör insatser för att förändra och påverka miljön och påskynda energiomställningen. Det må så vara att regeringens intentioner varit goda, men att förhastat experimentera med olika styrmedel kan också slå fel.

Så sent som i förra veckan presenterade Riksrevisionen en omfattande granskning av just stödet till solenergi. I rapporten visas följande: ”De statliga stöden till solenergi baseras på underlag som saknar genomarbetade samhällsekonomiska analyser. En annan utformning av stöden skulle sannolikt givit mer förnybar el för pengarna.” Riksrevisionen menar dessutom att riksdagen inte har fått fullgod information inför sina beslut i frågan.

Mot bakgrund av detta är det anmärkningsvärt att regeringen fortsätter att ösa på med subventioner på detta område, efter den kritik som har kommit. Regeringen skulle bevisligen kunna använda pengarna på ett bättre sätt, eller åtminstone försöka försvara sig och analysera hur skattepengar kan användas bättre. Det är, menar jag, en ansvarslös hantering av skattebetalarnas pengar.

En annan fråga jag vill kommentera, som ofta hamnar i skymundan, gäller ett kraftslag som även i denna budget från regeringen har lämnats utanför rampljuset: vattenkraften. Faktum är att Sverige är det land i Europa som har störst andel förnybar el, och det beror på vattenkraften, som står för 40 procent av vår energitillförsel. Den fungerar som både bas- och reglerkraft och är vind- och vädertålig. Trots detta hotas vattenkraften av konstanta omprövningar som gör att många kraftverk måste läggas ned.

Därför är jag oerhört glad över den blocköverskridande överenskommelsen, där vi tydligt har kommit fram till att vattenkraften inte bara ska värnas utan också utökas. Nu stundar förhandlingar där vi ska fördjupa oss i frågan, och vi räknar med att intentionerna i den överenskommelse som fastslagits fortsätter att värnas.

Ytterligare en fråga jag vill kommentera är forskning och anslagen till forskning. Vi menar att det måste gå att forska på alla stora kraftslag vi har i Sverige, vilket naturligtvis inkluderar kärnkraft. Oavsett vilken regering vi kommer att ha efter nästa och nästnästa val kommer kärnkraften att vara en betydande del av vår energimix framöver.

Även för dem här inne som inte tycker så är det viktigt att avfallet från kärnkraften hanteras på bästa möjliga sätt. Därför borde det vara självklart att vi ska forska och utöka vår kunskap även på detta område. I vilket fall som helst finns det alltså goda skäl att inte ha ideologiska skygglappar vid tilldelningen av forskningsanslag. Därför vill vi att man ska kunna forska på alla stora kraftslag vi har i Sverige.

Avslutningsvis är det min fasta övertygelse att vi går en ljus framtid till mötes, även om vi nu står inför klimatutmaningar och andra hot. Det kräver dock en politik som bejakar ny teknik, är öppen gentemot omvärlden och levererar väl genomtänkta reformer, där varje skattekrona används på det absolut mest effektiva sättet. Detta är ledorden såväl för vår budgetmotion som för de regeringsår som väntar när vi tar över efter valet.

(Applåder)

I detta anförande instämde Hans Rothenberg (M).

Anf. 128 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD):

Herr talman! Det lackar mot jul, och vi har nu den årstid framför oss som präglas av mörker och kyla, vilket för människan historiskt utgjort en överlevnadsfråga.

Även om kunskanden hos energipolitiker ökat överlag under den gångna mandatperioden och genom det arbete som bedrivits inom ramen för Energikommissionen, kanske framför allt kring skillnaden mellan effekt och energi, lyser en viss okunskap igenom när man i handling inte gör särskilt mycket åt den utveckling som vi nu kan se.

Inför varje vinter sammanställer Svenska kraftnät en rapport över kraftbalansen, det vill säga hur mycket elproduktion som finns att tillgå vid den förväntade tiden med högst elförbrukning under den vinter som kommer. Sverige har historiskt sett haft en god marginal men går nu i rasande takt från att självt kunna klara av timmarna med störst elförbrukning till att bli mer beroende av vår omvärld och fossil kraft från de länder som omger Sverige.

För en normalvinter är Sveriges kraftbalans fortfarande positiv, men man har gått från en marginal på 2 600 megawatt vintern 2015/16 till 1 300 megawatt den påföljande vintern. Inför den vinter vi står inför nu är den nere på 655 megawatt. På mindre än tre år har marginalen minskat med 75 procent.

För en tioårsvinter är läget än mer alarmerande. Där har man gått från en marginal på nästan 1 100 megawatt för två vintrar sedan till -247 megawatt, och för innevarande vinter landar man på -845 megawatt. Det går i rasande takt nedåt.

Subventionsdriven utbyggnad av vind- och solkraft ökar samtidigt kraven på reglerkraft, där vi nu framöver kanske inte kommer att hinna med i svängningarna med den vattenkraft som finns i Sverige. Utmaningarna, eller rättare sagt de politiskt pådrivna problemen, när det gäller tillhandahållandet av effekt förstärks dessutom av den högst beklagliga förtida stängning och avveckling av väl fungerande kärnkraftverk som nu står för dörren.

Kärnkraften svarar för den baskraft som utgör den bottenplatta på vilken hela det svenska kraftsystemet vilar och är inte minst betydelsefull för den elintensiva basindustrin i Sverige. Tillåts detta fundament försvinna, som en följd av politiska grepp där man försöker förstöra elmarknadens marknadsekonomi, hotas såväl industrins konkurrenskraft som vår välfärd.

Herr talman! Inget i den energiöverenskommelse som har slutits mellan fem av riksdagens partier styr mot att vi ska producera el främst när vi har behov av den. Dessa partier har även infört planeconomiska inslag, där man nu i lag bestämmer hur mycket el ska som tillföras. Skulle marknadspriserna och subventionerna bli för låga ska regeringen ratta på subventionskranarna så att man kan börja bygga igen.

I detta utgiftsområde för energipolitiken har regeringen lagt allt sitt fokus på investeringsstöd för solceller under anslaget för energiteknik. Detta anslag har ökat från ungefär 100 miljoner kronor under det sista året i den föregående mandatperioden till den nu föreslagna nivån på nästan 1 miljard kronor. Det är ett tiofaldigande av nivån på ungefär fyra år.

Energi

I alla alternativa förslag från oppositionspartierna på utgiftsområdet återfinns kraftiga sänkningar av detta anslag. Vi går längst och tar helt bort anslaget. Endast ett oppositionsparti är undantaget och vill i stället satsa mer, nämligen Centerpartiet. Trots att anslaget har tiofaldigats under en fyraårsperiod anser man att ytterligare medel behövs till subventioner och lägger 40 miljoner kronor extra. Man har återkommande vid dessa höjningar aviserat fler subventionskronor än vad regeringen har lagt. Man kan nästan tro att Centerpartiet, även om regeringen skulle satsa fler miljarder och dessutom tiofaldiga beloppet en gång till, skulle finna det logiskt att satsa några kronor extra. Centerpartiet har försökt profilera sig som något slags plusmenyvariant av regeringens subventions- och bidragspolitik på området.

Herr talman! Om man knyter an detta till det som är den verkliga utmaningen i det svenska kraftsystemet, att bemästra våra säsongsmässiga variationer, är det tämligen intressant att notera regeringens ambitioner på detta utgiftsområde. Sverige har redan gått ned till ett importbehov under en tioårs vinter och kommer troligen att göra det inom kort även för en normal vinter med de aviserade stängningarna av ytterligare två kärnkraftverk. Regeringen borde kanske lägga större energi på att få fram effekt när vi efterfrågar den och inte tvärtom.

Frågan är hur mycket solkraften kommer att bidra med till att lösa Sveriges effektsituation framledes. Den bedömning som Svenska kraftnät gör, som är det affärsverk som inför varje vinter utvärderar det här, av tillgängligheten för solkraft när vi har effektbehovet är att den kommer att bidra med 0 procent. Är man lite bevandrad i matematikens värld vet man att 0 procent av väldigt lite är lika mycket som 0 procent av väldigt mycket. Av det borde man också kunna dra vissa slutsatser.

Vad gäller regeringens uppskruvade subventionstempo kring solceller får man inte ens stöd av branschorganisationen Svensk Solenergi, vilket nog nästan får ses som unikt. De gick så sent som för två månader sedan ut med krav på att fasa ut stödet till solceller.

Riksrevisionen har även granskat det samlade stödet till solel, vilket nyligen publicerades i en rapport där man uttalar rätt kraftig kritik när det gäller det stödet.

Tänkandet kring subventioner har slagit an hårt och präglar även mycket av regeringens politik på andra områden där man sträcker sig till att vi ska subventionera allt möjligt, till och med lagandet och lappandet av skor och kläder.

Frågan är hur långt man är beredd att gå på det energipolitiska området framöver, där man absolut inte verkar vilja låta sig styras av korrekta pris-signaler från marknaden. Det som behövs på det här området är mer marknad och mindre politik.

Herr talman! Utgångspunkten i stort för energipolitiken ska vara att serva Sverige som industrination och välfärdsland, inte det omvända. Vi har i dag ett stort elöverskott som vi slumpar bort till våra grannländer till ett pris som ligger en bit under hälften av kostnaden för vad som behövs för att uppföra anläggningarna som ska alstra den här elenergin.

En självklar insats gällande att stärka värdet av den el som framställs i Sverige för svenska intressen och att stimulera elanvändningen där den kan användas rationellt i Sverige borde vara utgångspunkten.

Vår elproduktion är redan i dag uteslutande fossilfri, men vårt fossila beroende återfinns främst i vissa sektorer som transportsektorn och inom industrin. Det finns goda förutsättningar att i allt snabbare takt elektrifiera de sektorerna, då kostnaderna för framför allt batterier sjunker stadigt, vilket gör att exempelvis transportsektorn snart är konkurrenskraftig gentemot fossildrivna bilar – detta utan en enda krona i subventioner. Behovet från statens sida är främst kopplat till satsningar på infrastruktur för en ny tids fordonsflotta.

Ledstjärnan för att minska vårt beroende av fossila energikällor ska främst vara kopplad till elektrifiering och inte till att rikta dyra och verkningsslösa subventioner som leder till återvändsgränder.

Med detta, herr talman, vill jag yrka bifall till reservationen i betänkandet.

Anf. 129 RICKARD NORDIN (C):

Herr talman! Det händer otroligt mycket på energiområdet, inte minst på elsidan. Teknikutvecklingen går framåt. Kostnadsreduktionen på sol, vind och batterier är massiv, och det skapar nya möjligheter och nya utmaningar och sätter gamla affärsmodeller i gungning.

Även politiskt har det hänt mycket de senaste åren, inte minst tack vare den här teknikutvecklingen. Jag kan stolt säga att Centerpartiet var en bärande del i att vi fick den breda energiöverenskommelsen som kom till stånd för ett och ett halvt år sedan på plats.

Vi gör det här för att vi tar ansvar för Sverige. Vi vet att industrin behöver långsiktiga spelregler, och vi vet att det behövs tuffa målsättningar för att omställningen till ett förnybart energisystem ska kunna ta fart. Då är den här överenskommelsen när det gäller el väldigt viktig.

Efter att energiöverenskommelsen kommit på plats har det varit en ganska hektisk tid som inte har varit lika publik. Skattesatserna har justerats, ett mål för energieffektivisering har spikats, elcertifikatssystemet har förlängts och nu utreds det hur vi ska slopa anslutningsavgifterna för havsbaserad vindkraft.

Det finns självklart frågor kvar att hantera. Den kanske allra viktigaste som är kvar i den här energiöverenskommelsen handlar om juridiken kring vattenkraften.

Det är också tydligt i överenskommelsen vad målet och utkomsten av det arbetet ska bli. Processen ska inte bli onödigt ekonomiskt eller administrativt betungande för den enskilde. Dagens situation för den småskaliga vattenkraften med miljonprocesser, som kostar pengar, tid och energi, för prövningar av dammar som har funnits i ett halvt millenium ska förändras.

För oss är det en självklarhet att det ska gå att göra miljöinvesteringar även i de små kraftverken som i dag har tillstånd som sträcker sig långt tillbaka i tiden. De ska kunna göras utan prövningar som kräver summor i mångmiljonklassen och långa domstolsprocesser som nöter ut kraftverksägarna.

Det är viktigt att vi löser de här frågorna. Det blir en verklig värdemätare på hur angelägen regeringen är om att den här energiöverenskommelsen ska hålla. Om den ska det krävs det att vi har ett förtroende och tillit mellan partierna, och då måste man leverera på den här punkten. Då duger inga svepskäl när det gäller vad EU kräver och inte kräver. Den bluffen

har redan dragits gällande solskatten. Vi gick inte på den då, och vi går inte på den nu.

De senaste åren har vi inte bara haft en energiöverenskommelse, utan vi har också sett en regering med en helt egen definition av bra miljöpolitik. Centerpartiets gröna politik handlar om att höja skatterna och införa regler som gör det jobbigare och svårare att släppa ut. Vi vill se mindre av skatter på förnybart och på jobb och företagande, och vi vill göra det enklare för dem som gör miljösmarta val.

Regeringen däremot verkar ha en politik om att höja skatten på det förnybara. Man har höjt skatten på solel, vindkraft, etanol och rapsdiesel, och så har man skylt på EU. När man sedan från EU:s sida biter ifrån och säger att det inte alls är EU:s fel tvingas regeringen att backa. Men man backar inte hela vägen, utan man har fortfarande kvar en solskatt, och man har fortfarande kvar skatten på vindkraft som man höjde, liksom vissa skatter på de förnybara bränslena.

Det krävs också konstanta påtryckningar på regeringen för att man när man är nere i Bryssel ska fajtas för att det ska vara samma regler för det fossila som det förnybara. I dag är det otroligt mycket tuffare krav på det förnybara när det gäller spårbarhet än vad det är på det fossila. Det är helt orimligt. Ett grundkrav skulle vara att det åtminstone är *lika* villkor.

Vi i Centerpartiet avfärdar inte bara skattehöjningarna på det förnybara utan kommer också med ett helt batteri av egna, gröna, förslag som skapar mer förnybar elproduktion, en grönare transportsektor och minskar utsläppen av klimatgaser, partiklar och annat.

Ett axplock av det här, ett litet potpurri, är att vi vill

- införa den gröna bilbonusen på upp till 100 000 kronor för den som väljer en miljösmart bil
- slopa fastighetsskatten för vindkraft
- ta bort elskatten som i dag finns på fartyg och bussar
- tillåta grannar att skapa små mikronät för att dela på den solel som kanske finns på det bästa taket i stället för att alla ska sätta upp solceller på var sitt tak
- ha ursprungsmärkning av drivmedel vid pumpen så att det går att välja den gröna dieseln från Piteå i stället för den svarta dieseln från Putin
- införa en kretsloppspremie för biogas som tar vara på den biogödsel som produceras och som faktiskt ersätter fossilt producerad handelsgödsel.

Vi tar oss också i vår budget an de stora utmaningar som vi ser i framtidens elsystem. Vi behöver lägga resurser på teknikutveckling och pilotprojekt i stället för på bidragssystem. Därför väljer vi också att exempelvis lägga resurser på energilager. Det handlar om att premiera dem som vill ha ett Teslabatteri hemma, men även om lite större pilotprojekt som att exempelvis göra gas från el när vi har överskott, det som kallas power to gas.

Energilager handlar inte bara om att den enskilde konsumenten ska kunna lagra sin egenproducerade el. Det är visserligen bra och kul att kunna göra det, så att man kan använda den när man behöver den. Men det handlar om otroligt mycket mer. Med energilager hos konsumenterna kan

man kapa effekttoppar, det vill säga jämna ut produktionen lite mer över dygnet. Batteriet kan laddas på natten och kicka igång när man behöver det lite extra. Det kan också hjälpa till att utjämna produktionen, inte bara hos sig själv utan kanske i sitt kvarter.

Det ger ekonomiska vinster för konsumenten, men också för nätägaren som kanske inte behöver investera lika mycket i sina nät för att klara just maxanvändningen.

Med smart reglering och kloka strukturer kan samhället dessutom få en backup som kan användas vid frekvensproblem eller annat som skapar störningar i systemet.

Kort sagt – med olika typer av energilager finns det stor potential att lösa många problem samtidigt, även om det självklart inte är den enda lösningen på de problem vi står inför. Regelverken behöver också lira med det. Det gör de inte i dag.

Sverige ska vara ett föregångsland när det gäller miljö-, klimat- och energifrågor. Att vara ett föregångsland innebär för Centerpartiet att man levererar resultat och kombinerar det med tillväxt. Det är på det sättet vi får andra länder att följa efter. Indien, Kina eller USA kommer aldrig att följa efter ett land som begränsar sin mobilitet, hämmar sin tillväxt och begränsar för företagen. Det verkar vara den modellen den här regeringen jobbar med.

Den här regeringen siktar på det mest detaljerade regelverket eller högtflygande visionen. Men det imponerar inte på andra. Det är när man levererar konkreta resultat som andra vill följa efter. Därför behöver vi regler och styrmedel som gör så att våra företag kan ta fram spjutspetstekniken som vi sedan exporterar till andra. Det är bra för den svenska ekonomin, och det är bra för de globala klimatutsläppen. Klimatet är globalt. Och vi behöver få andra att följa efter oss.

Men viktigast av allt är kanske att utsläppen ökar nu, enligt SCB. Det gjorde de inte under alliansregeringen. Men det gör de under det rödgröna styret, när Miljöpartiet innehar miljö- och klimatministerposten.

Att den som satsar mest pengar inte får mest resultat har kanske aldrig varit tydligare. Klimatet kommer inte att vänta. Det är därför Centerpartiet har valt att inte heller vänta. Vi har gjort överenskommelser på klimatområdet, på energiområdet, eftersom det är nödvändigt. Vår politik behöver få mer genomslag.

Nu behöver regeringen ta sig i kragen och börja leverera. En bra inspirationskälla är Centerpartiets budget. Den ligger uppenbarligen ett par år före regeringens egen politik. Den ligger i framkant, och den skapar verklig klimatnytta. Det är jag stolt över. Men det är framför allt vad Sverige, världen och klimatet behöver.

(forts. § 11)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.52 på förslag av andre vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 16.00, då votering skulle äga rum.

§ 9 Beslut om ärende som slutdebatterats den 4 december

KrU1 Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

Punkt 3 (Lag om ändring i lagen (1989:41) om finansiering av radio och TV i allmänhetens tjänst)

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

Votering:

264 för utskottet

43 för res. 1

1 avstod

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 S, 73 M, 20 MP, 19 C, 18 V, 17 L, 14 KD, 1 -

För res. 1: 42 SD, 1 -

Avstod: 1 -

Frånvarande: 11 S, 10 M, 4 SD, 4 MP, 3 C, 3 V,
2 L, 2 KD, 2 -

Punkt 9 (Donation av föremål)

1. utskottet

2. res. 2 (S, MP, V)

Votering:

167 för utskottet

139 för res. 2

43 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 S, 72 M, 41 SD, 1 MP, 19 C, 17 L, 14 KD, 2 -

För res. 2: 101 S, 19 MP, 18 V, 1 -

Frånvarande: 11 S, 11 M, 5 SD, 4 MP, 3 C, 3 V, 2 L, 2 KD, 2 -

Karin Svensson Smith (MP) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Punkt 10 (Former för samverkan och inflytande inom filmområdet)

1. utskottet

2. res. 3 (S, MP, V)

Votering:

169 för utskottet

139 för res. 3

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 S, 73 M, 42 SD, 1 MP, 19 C, 17 L, 14 KD, 2 -

För res. 3: 101 S, 19 MP, 18 V, 1 -

Frånvarande: 11 S, 10 M, 4 SD, 4 MP, 3 C, 3 V, 2 L, 2 KD, 2 -

Isak From (S) och Karin Svensson Smith (MP) anmälde att de avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Punkt 11 (Mål för kulturpolitiken)

1. utskottet

2. res. 4 (SD)

Votering:

247 för utskottet

44 för res. 4

17 avstod

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 S, 73 M, 20 MP, 19 C, 18 V, 14 KD, 1 -

För res. 4: 42 SD, 2 -

Avstod: 17 L

Frånvarande: 11 S, 10 M, 4 SD, 4 MP, 3 C, 3 V, 2 L, 2 KD, 2 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 10 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

JuU1 Utgiftsområde 4 Rättsväsendet

Punkt 9 (Ekonomisk brottslighet)

1. utskottet

2. res. 8 (V)

Votering:

290 för utskottet

18 för res. 8

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 S, 73 M, 42 SD, 20 MP, 19 C, 17 L, 14 KD, 3 -

För res. 8: 18 V

Frånvarande: 11 S, 10 M, 4 SD, 4 MP, 3 C, 3 V, 2 L, 2 KD, 2 -

Punkt 18 (Polismyndighetens överbyråkratisering)

1. utskottet

2. res. 16 (L)

Votering:

291 för utskottet

17 för res. 16

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 S, 73 M, 42 SD, 20 MP, 19 C, 18 V, 14 KD, 3 -

För res. 16: 17 L

Frånvarande: 11 S, 10 M, 4 SD, 4 MP, 3 C, 3 V, 2 L, 2 KD, 2 -

Punkt 19 (Åtgärder för att säkerställa kvaliteten i polisutredningar)

1. utskottet

2. res. 17 (M, C, L, KD)

Votering:

184 för utskottet

124 för res. 17

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 S, 41 SD, 20 MP, 18 V, 3 -

För res. 17: 73 M, 1 SD, 19 C, 17 L, 14 KD

Frånvarande: 11 S, 10 M, 4 SD, 4 MP, 3 C, 3 V, 2 L, 2 KD, 2 -

Punkt 23 (Fler poliser)

1. utskottet

2. res. 20 (M, C, L, KD)

Votering:

184 för utskottet

123 för res. 20

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 S, 41 SD, 20 MP, 18 V, 3 -

För res. 20: 73 M, 19 C, 17 L, 14 KD

Frånvarande: 11 S, 10 M, 5 SD, 4 MP, 3 C, 3 V, 2 L, 2 KD, 2 -

Punkt 47 (Statistik om gärningspersoners ursprung och nationalitet)

1. utskottet

2. res. 41 (SD, -)

Votering:

263 för utskottet

44 för res. 41

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 S, 73 M, 20 MP, 19 C, 18 V, 16 L, 14 KD, 1 -

För res. 41: 42 SD, 2 -

Frånvarande: 11 S, 10 M, 4 SD, 4 MP, 3 C, 3 V, 3 L, 2 KD, 2 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

1. utskottet

2. res. (SD, V)

Votering:

241 för utskottet

65 för res.

43 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 S, 73 M, 16 MP, 19 C, 16 L, 14 KD, 1 -

För res.: 42 SD, 3 MP, 18 V, 2 -

Frånvarande: 11 S, 10 M, 4 SD, 5 MP, 3 C, 3 V, 3 L, 2 KD, 2 -

UU2 Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

Punkt 1 (Mål för utgiftsområdet)

1. utskottet

2. res. 1 (L)

Votering:

291 för utskottet

16 för res. 1

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 S, 73 M, 42 SD, 20 MP, 19 C, 18 V, 14 KD, 3 -

För res. 1: 16 L

Frånvarande: 11 S, 10 M, 4 SD, 4 MP, 3 C, 3 V, 3 L, 2 KD, 2 -

Punkt 5 (Prioriteringar inom utgiftsområdet)

1. utskottet

2. res. 8 (M)

3. res. 9 (SD)

4. res. 10 (C)

5. res. 13 (KD)

Förberedande votering 1:

19 för res. 10

14 för res. 13

274 avstod

42 frånvarande

Kammaren biträdde res. 10.

Förberedande votering 2:

44 för res. 9

19 för res. 10

244 avstod

42 frånvarande

Kammaren biträdde res. 9.

Förberedande votering 3:

73 för res. 8

44 för res. 9

190 avstod

42 frånvarande

Kammaren biträdde res. 8.

Huvudvotering:

124 för utskottet

73 för res. 8

110 avstod

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 S, 20 MP, 1 V, 1 -

För res. 8: 73 M

Avstod: 42 SD, 19 C, 17 V, 16 L, 14 KD, 2 -

Frånvarande: 11 S, 10 M, 4 SD, 4 MP, 3 C, 3 V, 3 L, 2 KD, 2 -

Amineh Kakabaveh (V) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Punkt 6 (Övriga frågor inom utvecklingssamarbetet)

1. utskottet

2. res. 14 (SD)

3. res. 15 (V)

Förberedande votering:

44 för res. 14

18 för res. 15

245 avstod

42 frånvarande

Kammaren biträdde res. 14.

Huvudvotering:

215 för utskottet

44 för res. 14

48 avstod

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 102 S, 73 M, 20 MP, 19 C, 1 -

För res. 14: 42 SD, 2 -

Avstod: 18 V, 16 L, 14 KD

Frånvarande: 11 S, 10 M, 4 SD, 4 MP, 3 C, 3 V, 3 L, 2 KD, 2 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

Anf. 130 MARIA WEIMER (L):

Herr talman! För oss i Liberalerna handlar politiken främst om klimatet. Jag vill lyfta blicken utanför riksdagen och Sveriges gränser. Vi vet att en fjärdedel av alla koldioxidutsläpp i världen kommer från el och värme. Det vet även sex andra riksdagspartier som står bakom de svenska klimatmålen.

Detta vet dock inte klimatförnekarna, och det vet inte Donald Trump. USA:s president fortsätter att sprida lögner och faktafel om energipolitik och klimat. Jag önskar att Trump hade kunnat vara här med oss i dag i vår debatt. Vi hade nog haft väldigt mycket att prata om.

Vetenskapen slår fast att vi behöver minska utsläppen om jordens uppvärmning ska stoppas. Vad gör Trump? Han lämnar Parisavtalet, som är det första globala klimatavtalet någonsin. Vetenskapen slår fast att koleldning är som gift för klimatet. Vad gör Trump? Han öppnar upp gamla kolgruvor som Obama hade lyckats stänga.

När politiken blir faktaresistent finns det anledning till oro. Den amerikanska klimat- och energidebatten är så verklighetsfrånvärd att en senator tog med sig en snöboll upp i talarstolen för att "bevisa" att klimatförändringar är en myt eftersom det ju finns snö. Jag tror att det är dags för en ny kampanj: Make climate action great again!

Herr talman! Varför tar jag upp det här? Jo, för de stora och största utmaningarna inom energipolitiken finns inte i Sverige. I Sverige har vi kommit långt med vårt klimatarbete. Vi är som vanligt bäst i klassen, och det är bra att vi fortsätter vara det. Vi ska tjäna som en förebild för andra, och vi ska inspirera och sprida ny teknik.

Utmaningarna finns i andra länder, inte bara i USA, där Trump firar klimatförnekarnas julafton, utan även i länder som ligger rätt nära oss. Våra grannar Polen och Tyskland eldar gladeligen med kol, som om vi fortfarande levde på 1800-talet.

Herr talman! Jag besökte Vattenfalls tyska kolgruvor häromåret och stod mitt i de 70 meter djupa hålen i Welzow-Süd. Jag fick hålla i bitar av det så kallade svarta guldet, som är till sådan stor skada för klimatet.

Herr talman! Vi måste göra mer för att stänga Europas kolgruvor. Detta är energipolitikens stora utmaning, och det borde vi egentligen diskutera mer här i dag. Vi måste kräva att Tyskland och Polen lägger ned sin kolindustri, gärna genom att erbjuda dem svensk el.

Det är först när EU har gjort sin hemläxa som vi kan sätta press på USA, Kina och de andra stora utsläppsländerna. President Obama hade rätt när han sa: Vi är den första generationen som har full vetskap om klimatet, och vi är den sista generationen som kan göra något åt det.

Av detta skäl prioriterar Liberalerna klimatet i energipolitiken, herr talman, och därför har vi svårt att förstå regeringens mål om 100 procent förnybart. Fokus borde ju ligga på utsläppen. Risker med regeringens politik är att vi får stänga fler reaktorer och importera smutsig el till Sverige. Vi ser redan tecken på detta under kalla vinterdagar.

Liberalerna tror att kärnkraften behövs för att vi ska klara klimatarbetet, men vi är inte längre kärnkraftskramare till varje pris. Vi välkomnar förnybar energi med öppna armar. Billiga solpaneler är en revolution för energipolitiken över hela världen.

Energi

De subventioner till solpaneler som regeringen föreslår är dock helt bortkastade. Branschen själv säger att de inte behövs. De försenar installationsprocessen, vilket gör att folk väntar på stöd i stället för att investera i solpaneler själva. Subventionerna bidrar dessutom till att företagen slipper pressa priserna.

Herr talman! Den stora energipolitiska debatten den här mandatperioden har rört energiöverenskommelsen. Liberalerna står inte bakom den. Vi anser att överenskommelsen innebär stora subventioner till väderberoende elproduktion, som kostar mycket utan att tillföra någon klimatnytta. Den överproduktion av förnybar energi som vi kommer att få i och med regeringens politik kan skada vårt och våra grannländers elsystem. Regeringens politik kan få drastiska konsekvenser för länder i vår närhet. Detta perspektiv saknas tyvärr när politiken stannar vid Sveriges gräns, för Sverige är inte en ö.

(Applåder)

Anf. 131 PENILLA GUNTHER (KD):

Herr talman! I går fick vårt utskott besök av en stor delegation från Indonesien. Om man jämför kan man säga att vi nästan inte har några utmaningar alls i vårt land.

Vi tycker att Sverige är ett till ytan stort land. Vi har många sjöar, kustområden och två större öar av stor betydelse inte minst för besöksnäringen – Öland och Gotland. Tillgången till el hela dygnet, hela året och över hela landet kräver stabila elnät och förbindelser mellan fastlandet och öarna. Jämför vi med Indonesien, som har 17 000–18 000 öar, har vi som sagt smärre utmaningar.

Icke förty är det faktiskt så att Gotland har väntat på en ny kabel från fastlandet under lång tid. Före sommaren 2017 kom beskedet från Svenska kraftnät att man inte anser det vara samhällsekonomiskt försvarbart att fullfölja detta löfte. Föga förvånande delades inte åsikten av befolkningen på Gotland, som anser sig ha lika rätt till en stabil elförsörjning som resten av landet.

Energimyndigheten har uttalat att ön ska bli helt självförsörjande på el och att en elledning mellan ön och fastlandet inte kommer att behövas om 20 år. Havs- och landbaserad vindkraft, solkraft och biokraft som spillvärme från industrierna på ön ska medverka till en tillräcklig elproduktion för både vanliga konsumenter och företag.

Under nästa år ska Energimyndigheten presentera en plan för hur Gotland ska bli en självständig elproducerande ö, något som naturligtvis är oerhört positivt på lång sikt. Men hade jag bott på Gotland hade jag ändå ställt mig frågan: Om 20 år? Hur fungerar det de närmaste åren då? Det är väl ändå ganska viktigt för oss alla.

Vi kristdemokrater vill att Energimyndigheten verkligen ser över det behov som finns för närvarande och de närmaste åren. Det är också så, herr talman, att Svenska kraftnät har ett stort pågående arbete med att utveckla de stora stamnäten i stort i Sverige. Med anledning av klimatet och den väderlek vi har i Sverige vet vi att ju fler ledningar som kan läggas i marken, desto mindre är risken för avbrott vid oväder och tunga snöfall.

Det finns ungefär 160 lokala elnätsägare i Sverige i dag. Med detta har naturligtvis säkerhetsaspekten kommit i dagen men inte tillräckligt i fokus, tycker vi kristdemokrater. Tillgången till el är väsentlig i vårt samhälle,

och det kan gå lätt och snabbt att utsätta ett land för stora påfrestningar när varken it eller annan infrastruktur fungerar på grund av att just elektriciteten inte fungerar.

Vi vill därför att Energimyndigheten och Svenska kraftnät ges i uppdrag att se över säkerheten, risken att utsättas för angrepp på elnäten runt om i Sverige och vilken beredskap de lokala nätägarna ska kunna ha om det sker oförutsedda händelser. Kristdemokraterna har tidigare fört fram behovet av en cybersäkerhetsmyndighet, och där skulle även detta uppdrag kunna inkluderas.

Herr talman! För oss kristdemokrater är det viktigt att de olika energislagen kompletterar varandra och kan användas på det mest optimala sättet. I dag och sedan några år tillbaka är det ganska inne att kunna producera sin egen el och kalla sig för mikroproducent. Samtidigt har ryckiga förutsättningar för solet och dålig lönsamhet för vindkraft inte gjort det så enkelt för dem som faktiskt vill vara det.

Några som skulle kunna kallas för reella mikroproducenter är de som äger och driver småskalig vattenkraft runt om i landet. Kanske drivs den mest för den egna verksamheten men också för närsamhällets behov. Vi vet att det i flera år har varit problem för den småskaliga vattenkraften. Det har ställts krav på miljömässiga åtgärder som inte alltid har setts som de mest optimala i omfattning av vare sig kostnader eller just för miljön.

Jag känner mig trygg i den formulering som vi kom överens om just i energiöverenskommelsen, att vi ska hitta lösningar så att det inte blir administrativt och ekonomiskt betungande för den enskilde i förhållande till den eftersträlvade miljönyttan, precis som min kollega Rickard Nordin från Centerpartiet också nämnde.

I dagsläget har en departementspromemoria som kan ses som ett första utkast från tjänstemännen på Miljö- och energidepartementet – alltså ett utkast som inte är politiskt förankrat eller skrivet – varit ute på remiss. Det har kommit in en stor mängd synpunkter, och nu påbörjas det politiska arbetet med att ta till vara de förslag till ändringar som har kommit från remissinstanserna.

Jag kan lova dem som eventuellt tittar på oss just nu på webben eller på tv att det finns en god vilja till positiva förändringar här. Det finns en mycket god vilja att tillgodose den skrivning som finns i energiöverenskommelsen. Om detta ska ingen tveka. Jag tror också, och min förhoppning är, att vi ska komma överens, precis som vi har gjort i andra delar i energiöverenskommelsen. Men en god vilja till förändringar handlar också om, som i vilka förhandlingar som helst, att man kanske inte alltid kan få igenom allt man önskar.

Jag skulle avslutningsvis vilja nämna behovet av fortsatt forskning och utveckling kring ny teknik på energiområdet. Kristdemokraterna har skrivit i energimotionen i flera år om behovet av forskning kring kärnteknik även fortsättningsvis. Det kanske kan låta onödigt om vi ändå ska lägga ned kärnkraften. Men så länge vi har den måste vi ha kompetens på området, och då behövs också forskning.

Jag vet att jag har talat om det förut, och jag vill återigen poängtera ett annat område som jag verkligen tror skulle ha en potential också i Sverige, och det är geotermisk energi.

Det finns produkter som vi säger oss använda av just miljöskäl, och användningen av el för snart sagt alla produkter och områden i samhället

kräver särskild eftertanke när det gäller vad produkterna görs av och hur de görs. Ska vi komma framåt och utveckla en cirkulär ekonomi kan vi inte sticka huvudet i sanden och ta elcykeln, messa med mobilen och mikra maten utan att förstå behovet av malm och metaller för framställande av batterier, stål och motorer.

Jag ser därför fram emot att vi i den här kammaren framöver kommer att se helheten i och mellan de olika näringar och producenter som behövs för att vi ska dra nytta av våra egna resurser i Sverige och skapa arbetstillfällena och företag, inte minst för att andra länder söker kunskap om miljövänlig teknik som vi skulle kunna tillhandahålla i än större omfattning. (Applåder)

Anf. 132 PATRIK ENGSTRÖM (S):

Herr talman! Sverige ska hålla ihop. Det gemensamma samhällsbygget ska framtidssäkras. I tre år har regeringen amorterat på statsskulden och satsat på ansvarsfulla investeringar i samhällsbygget i stället för orättvisa skattesänkningar och nedskärningar.

Underskott har vänts till överskott. Därför har vi nu utrymme att gå vidare med kraftfulla investeringar som är nödvändiga för att stärka ett hållbart samhällsbygge.

Regeringens målsättning är att energiproduktionen ska vara 100 procent förnybar. Energipolitiken ska skapa villkor för en effektiv och hållbar energianvändning och en kostnadseffektiv svensk energiförsörjning med liten inverkan på hälsa, miljö och klimat samt underlätta omställningen till ett ekologiskt hållbart samhälle.

I den som jag tycker helt fantastiska energiöverenskommelsen mellan regeringen, Moderaterna, Centerpartiet och Kristdemokraterna sattes målet 50 procent effektivare energianvändning till 2030 och 100 procent förnybar elproduktion till 2040. Nu pågår arbetet med att genomföra energiöverenskommelsens olika delar, och regeringen avser att återkomma till riksdagen med en proposition för att slå fast de energipolitiska målen.

Herr talman! Klimatet är mänsklighetens största utmaning. Förnybar energi och effektiv energianvändning bidrar till att lösa klimatutmaningen. Därför satsar regeringen drygt 800 miljoner kronor på mer förnybar energi, effektivare energianvändning och mer energi- och klimatrådgivning.

Satsningarna består av energieffektivisering i industrin. Vi ökar stödet till solceller med hela 525 miljoner kronor per år. Den kommunala energi- och klimatrådgivningen förlängs och utökas. Vi inför ett nytt stöd till kommunerna för att ge mer vindkraft. Vi ger också mer resurser till lokal och regional energi- och klimatomställning samt säkrare energiförsörjning.

Utbyggnaden av vindkraft och solenergi fortsätter, men vi vill också göra det lättare för hushåll och företag att använda energin mer effektivt. Sverige har goda förutsättningar för förnybar elproduktion, och det är rimligt att Sverige på sikt även är nettoexportör av el. Elcertifikatssystemet är ett effektivt styrmedel för att öka andelen förnybar energi. Bioenergi utgör det största förnybara energislaget och är en central del av regeringens ambitioner om förnybar energi.

För att bryta fossilberoendet är det nödvändigt med en omställning av transportsektorn. För att nå målet behövs långsiktiga förutsättningar för biodrivmedel. I och med förslaget Bränslebytet – från fossilt till förnybart levereras just detta.

Man tar även fram en strategi för elektrifiering och föreslår dessutom ett bonus–malus-system för att främja en mer miljövänlig fordonsflotta. Regeringen har för avsikt att analysera biogasens nytta, hur denna resurs tas till vara på bästa sätt och hur den kan ges konkurrenskraftiga villkor på både lång och kort sikt. Vattenkraften spelar en central roll för Sveriges elförsörjning, dels som enskild produktionskraft, dels som regler- och balanskraft.

För att uppnå målen på klimat- och energiområdet behövs kraftfulla satsningar på forskning och innovation. En stor del av anslagen på energiområdet går just till forskning. Detta är en väl avvägd prioritering. Insatserna ska fokusera på ett tryggt, hållbart och resurseffektivt energisystem som är alltmer tvärsektoriellt och har en tvärvetenskaplig inriktning. Insatserna ska även fokusera på områden som har förutsättningar för tillväxt och export.

Det är viktigt att energikonsumenter får möjlighet att stärka sin ställning på energimarknaden och minska sina egna energikostnader. En utredning är tillsatt med uppdrag att identifiera de hinder som hushåll, mindre företag och andra aktörer möter.

Den svenska energipolitiken ska bygga på samma tre grundpelare som energisamarbetet i EU. För närvarande pågår ett intensivt arbete för att införa en europeisk energiunion. På det globala planet ska Sverige verka för genomförandet av Parisavtalet och Agenda 2030 och vara en kraft i energiomställningen. Under nästa år, 2018, kommer Sverige att stå värd för två toppmöten om energi tillsammans med övriga nordiska länder och EU. Det blir då möjligt att demonstrera det globala ledarskapet inom hållbar energi i syfte att driva på energiomställningen och genomförandet av Parisavtalet.

När det gäller oppositionen kan jag konstatera att Moderaterna, Liberalerna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna avvisar flera av regeringens satsningar. Det gäller framför allt de satsningar som har med förnybar energiproduktion att göra. Man hänvisar till att marknaden ska lösa våra gemensamma energiutmaningar. Centern visar däremot tydligt att man ser möjligheter med förnybar energiproduktion, vilket naturligtvis är glädjande. Sverigedemokraternas svar på förnybar energi är bland annat kärnkraftsforskning och en forskningsreaktor. Jag noterar också att flera partier har en lägre pris- och löneuppräkningstakt, vilket bör betyda färre anställda eller lägre löner på energimyndigheterna.

Skillnaderna i ramanslaget visar tydligt de olika prioriteringarna: Centern har minus 150 miljoner kronor, Moderaterna minus 1 235 miljoner, Sverigedemokraterna minus 905 miljoner, Liberalerna minus 900 miljoner och Kristdemokraterna minus 683 miljoner.

Sammantaget, herr talman, yrkar jag bifall till regeringens förslag till anslagsfördelning inom utgiftsområde 21 och de bemyndiganden som finns knutna till några av anslagen. Jag yrkar även bifall till förslagen om Svenska kraftnäts investeringsplan och finansiella befogenheter liksom förslaget om elberedskapsavgiftens storlek. Jag yrkar avslag på motionerna.

Herr talman! Avslutningsvis vill jag försöka beskriva varför det är så extremt viktigt att det övergripande målet för energipolitiken är att på kort och lång sikt trygga tillgången på el och annan energi på ett hållbart sätt och till konkurrenskraftiga villkor jämfört med vår omvärld.

Som ni säkert hör är jag från Dalarna – en fantastisk plats att leva och bo på. Dalarna är Sveriges tredje största exportlän och det största turistlänet utanför Stockholm, Göteborg och Malmö. Jag bor i Avesta, en industrikommun med stolt stål- och kartongsindustri i världsklass. I Avesta finns ett litet fint samhälle som heter Horndal. Även Horndal hade tidigare en betydande industriproduktion, men den är numera nedlagd.

Alltför ofta beskrivs den här typen av kommuner och samhällen i negativa ordalag som jag vänder mig starkt emot, för i dessa kommuner och brukssamhällen finns en enorm kraft bland invånarna. Man är van vid strukturomvandlingar, man är flexibel och man är stolt över att producera exempelvis rostfritt stål eller kartong av yppersta världsklass – material som bidrar till en bättre och klimatsmartare värld.

Nu sker något fantastiskt. I Horndal finns nämligen en knutpunkt för stamnätet. Svenska kraftnät planerar nu reinvesteringar för över 1 miljard kronor som påverkar Horndal – detta på grund av elnätets ålder. Det här gör att företag, exempelvis Google, som är i behov av fler serverhallar, ser denna del av landet som mycket attraktiv att etablera sig i. Nu planerar Google investeringar i miljardklassen i lilla Horndal i södra Dalarna. Det kan bli den största industriinvesteringen på många år.

Det här visar tydligt vikten av trygg tillgång på el till konkurrenskraftiga villkor jämfört med vår omvärld. Det visar också vikten av att underhålla den infrastruktur vi har byggt upp i landet.
(Applåder)

Anf. 133 SOFIA FÖLSTER (M) replik:

Herr talman! Låt mig börja med att säga att denna debatt och denna fråga inte är någon tävling om vem som kan satsa mest av skattebetalarnas pengar eller strössa ut mest pengar på olika saker. Tävligen borde handla om vem som lyckas få ut mest resultat för pengarna, alltså vem som lyckas få utsläppen att minska i stället för att öka, som de har gjort de senaste åren.

Med anledning av det har regeringen i och med satsningen på höjt investeringsstöd för solceller också fått ganska mycket kritik, bland annat av Riksrevisionen. Man menar att det inte finns några analyser som visar att detta ger någon särskild effekt, och man menar att skattepengarna skulle kunna användas mycket mer effektivt någon annanstans. Riksrevisionen säger till och med att riksdagen inte har haft tillräckligt goda underlag för att kunna fatta beslut i frågorna.

Mot bakgrund av detta och av den kritik som har kommit från branschen – den bransch som nu alltså ska subventioneras mer med regeringens satsning på solenergi – skulle jag vilja ställa en fråga till Patrik Engström. Tycker Socialdemokraterna och regeringen att det är ansvarsfullt att använda skattebetalarnas pengar på det här sättet?

Anf. 134 PATRIK ENGSTRÖM (S) replik:

Herr talman! När det gäller solceller tar jorden på två timmar emot lika mycket energi från solen som hela världens befolkning använder under ett år. Det gäller att hitta sätt att använda solenergin smart, precis som Sofia tar upp, både i Sverige och i andra länder.

Jag kan konstatera att Riksrevisionen har lämnat sin rapport med ett antal rekommendationer om stödet till solceller. Vi får återkomma i denna

fråga. Det jag samtidigt kan konstatera är att Riksrevisionen också år 2013 lämnade en rapport om stöd till olika energislag. Man sa ungefär samma sak då.

Jag ska citera ur vad man skrev då, 2013: ”Den övergripande slutsatsen är att det finns en risk att staten inte använder sina styrmedel inom klimat- och energipolitiken så att utsläppen minskar i enlighet med klimatmålen och till rimliga kostnader.”

Det ingår naturligtvis i Riksrevisionens uppdrag att granska hela tiden, men detta sa man alltså under en regeringsperiod, och man säger det även nu. Vi kommer naturligtvis att återkomma i den här frågan under nästa år. Det är jag helt övertygad om. Men jag noterar förstås också vad Riksrevisionen har sagt.

Anf. 135 SOFIA FÖLSTER (M) replik:

Herr talman! Det är oerhört viktigt att vi, som sitter på ansvaret att fördela skattebetalarnas pengar, ser till att varje skattekrona används så effektivt som möjligt, särskilt inom miljö- och klimatpolitiken. Vi står ju inför ett enormt klimathot.

Det räcker alltså inte bara med att göra satsningar och ha en feelgoodpolitik – där man vidtar symboliska åtgärder och sedan sover gott om natten – som inte ger den största möjliga effekten. Det är just detta som vi har kritiserat.

Om det finns svidande kritik inte bara från Riksrevisionen utan också från branschen själv måste man åtminstone ha en ordentlig analys och ordentligt underlag för att motivera varför en viss subvention är den mest effektiva, mot bakgrund av alla andra saker man skulle kunna lägga skattepengar på.

Jag skulle återigen vilja fråga Socialdemokraterna och regeringen: Litar man inte på Riksrevisionens granskning? Delar man inte den uppfattning som Riksrevisionen har, eller står man upp för att det är rätt att använda skattepengar utan att ha ett ordentligt underlag och ordentliga analyser som grund för hur vi använder dem? Och tror inte även Patrik Engström att det finns bättre sätt att använda skattebetalarnas pengar när det tydligt framgår av den rapport som har kommit att denna satsning troligtvis inte har större effekt än andra möjliga satsningar?

Anf. 136 PATRIK ENGSTRÖM (S) replik:

Herr talman! Som jag sa tidigare har jag också sett rapporten. Vi kommer naturligtvis att återkomma i debatten om den.

Genom energiöverenskommelsen är vi överens om att vi måste ta ett antal steg för att bli bättre på klimatområdet. Det är ganska tuffa mål vi har satt upp åt oss själva. Det tycker jag, som är ny i utskottet. Det är tuffa mål som ger spänst i debatten.

Då är frågan: Om man som Moderaterna drar ned 1,2 miljarder på energibudgeten, anser man då att det blir mer klimatsmart energi, eller anser man att det inte har någon effekt? Det borde åtminstone enligt mitt sätt att se det ha en ganska ordentlig effekt. 1,2 miljarder är ju oerhört mycket pengar. Någonstans borde det synas. Det är ju inte så att pengarna bara försvinner, även om Moderaterna inte gillar solceller.

Under 2008 eller 2009, då jag var villaägare, var jag själv väldigt intresserad av att investera i solceller. Nu blev det inte så för mig, för det

Energi

blev kö. Det fanns inte resurser. Så kan det naturligtvis vara. Men det var faktiskt ni som införde solcellsstödet. Vi har byggt ut det, för vi tycker att det är en bra investering.

Sedan är det naturligtvis så att det här energislaget, liksom många andra nya energislag, inte är kostnadseffektivt på en gång, men på sikt kommer det också att vara det. Det är en del av den elmix vi kommer att ha i framtiden. Det är jag helt övertygad om.

Anf. 137 RICKARD NORDIN (C) replik:

Herr talman! Vi behöver smarta styrmedel som gynnar energieffektivisering, och vi behöver miljösmarta drivmedel. Vi behöver de långsiktiga spelregler som ledamoten Engström talar om. Vi behöver också gynna de kloka investeringar som har gjorts. Men tyvärr går regeringens politik helt på tvärs mot detta när det handlar om sjöfarten.

De nya farledsavgifterna minskar miljöstyrningen. När svensk sjöfart skriker efter tuffare regler, helst på internationell nivå, gör regeringen ingenting. Man minskar i stället miljöstyrningen. Hur kan regeringen försvara ett sådant beslut, Patrik Engström?

Anf. 138 PATRIK ENGSTRÖM (S) replik:

Herr talman! Tack, Rickard, för frågan. Där får jag säga pass. Jag är för ny när det gäller de här frågorna. Jag kan inte svara på frågor om sjöfarten. Tyvärr, jag kan inte svara på detta.

Anf. 139 RICKARD NORDIN (C) replik:

Herr talman! Tyvärr säger också regeringen pass när det gäller de här frågorna. Man har väldigt höga klimatambitioner internationellt sett. Men när vi har en svensk bransch som skriker efter internationella spelregler – en bransch som ligger i framkant och som skulle gynnas av mycket tuffare miljökrav – gör regeringen ingenting. I stället har man nya farledsavgifter som minskar miljöstyrningen.

De nya elfärjorna mellan Helsingborg och Helsingör får en 76-procentig ökning, trots att man har investerat 300 miljoner för att de ska gå på el i stället för på fossila drivmedel. Det är helt oacceptabelt!

Jag hoppas att Patrik Engström tar med sig detta och ser till att det blir förändring av detta hos regeringen, så att man inte behöver svara pass framöver.

Anf. 140 PATRIK ENGSTRÖM (S) replik:

Herr talman! Tack, Rickard! Absolut, vi får återkomma i den här frågan.

Jag har en fråga till Rickard och Centerpartiet när det gäller budgeten. Jag ser ju att regeringens budgetram och Centerpartiets budgetram ligger väldigt nära varandra, vilket är glädjande. Men naturligtvis är det olika profiler på utgiftsområdena.

När det skiljer så mycket mellan Moderaterna och Centerpartiet när det gäller budgeten på energiområdet undrar jag: Vem är det som kommer att bestämma en eventuell alliansbudget på energiområdet – är det Centerpartiet som blir tongivande i energifrågorna, eller kommer man att falla till föga för Moderaterna? Detta är en viktig fråga, om inte annat för väljarna.

Anf. 141 ANDRE VICE TALMANNEN:

Frågan får anses vara retorisk eftersom Rickard Nordin inte har några fler repliker.

Energi

Anf. 142 LISE NORDIN (MP):

Herr talman! Inte mycket av det som oppositionspartierna hittills har lyft fram i den här debatten har handlat om den budget vi har att diskutera här och nu. Farledsavgifter hänger till exempel inte alls ihop med den här budgeten, men det är väldigt kreativt att lyfta in andra frågor i den här debatten.

Jag hoppas att vi ska tala om den budget som handlar om utgiftsområde 21, Energi, som vi har att diskutera i den här debatten.

Det finns en budgetpost som jag är glad försvinner från och med 2018 års budget. Det är anslaget *Ersättning för vissa kostnader vid avveckling av Barsebäcksverket*. Det är totalt flera miljarder kronor som har betalats i skadestånd till kärnkraftsägarna för de två reaktorer som stängdes i Barsebäck 1999 och 2005. När olönsam och farlig kärnkraft stänger är det inte rimligt att det är staten och i förlängningen skattebetalarna som ska betala för det. Därför är jag glad att vägen till målet 100 procent förnybar elproduktion inte går via en återinförd avvecklingslag, som innebär att skadestånd betalas ut när kärnkraft stänger ned. Det är marknaden som ska ta det ansvaret.

Fem partier har enats om målet att Sverige ska ha 100 procent förnybar elproduktion år 2040. Detta, tillsammans med målet att Sverige ska vara en av världens första fossilfria välfärdsnationer, är grunden i det budgetförslag som regeringen tillsammans med Vänsterpartiet har lagt fram.

När vissa säger att arbetet ska göras någon annanstans säger Miljöpartiet tvärtom att Sverige har en viktig roll. Genom att visa vägen till ett hållbart samhälle kan vi påverka det globala miljöarbetet i långt högre grad än vad som står i proportion till hur många procent av världens befolkning som bor just här.

Utvecklingen av förnybar energi i Sverige är en del av en global trend. I veckan meddelades att Costa Rica nu har drivits med 100 procent förnybar energi i över 300 dagar. Sverige har bättre geografiska förutsättningar än de flesta länder för denna omställning, tack vare vattenkraften, skogen och goda vindlägen. Vi har också företag och forskning som ligger i framkant.

Regeringen har nu presenterat en energibudget med ett totalt anslag på 3,6 miljarder kronor för nästa år. Den största andelen är satsningen på energiforskning. Andra stora satsningar gäller solcellsstöd, åtgärder för energieffektivisering och bonus till kommuner som satsar på vindkraft.

De borgerliga partierna och Sverigedemokraterna har gemensamt att de gör stora nedskärningar i budgeten. Moderaterna skär ned mest – 1,2 miljarder kronor. Det är alltså 30 procent av regeringens budget som försvinner. Det blir färre solceller, mindre energieffektivisering och mindre energiforskning.

Solenergi är det mest populära energislaget hos svenska folket. Under den borgerliga regeringens år växte kön med människor som väntade på att få del av solcellsstödet. Under den förra regeringens tid satsades 50 miljoner kronor per år på solceller. Nu avsätts 915 miljoner kronor för nästa år och framöver. Skillnaden mellan 50 och 915 miljoner kronor per år visar den stora ambitionsskillnaden.

I budgeten föreslås också att utbetalningen av investeringsstödet ska göras enklare. Min granne hemma ska inte behöva fylla i papper för att få del av stödet, utan pengarna ska i stället betalas ut automatiskt. Det skulle vara ett sätt att ytterligare sänka trösklarna för solcellsinvesteringar.

Flera förbättringar har gjorts de senaste åren från regeringens sida. Jag kan konstatera att det aldrig har varit så enkelt och lönsamt att sätta solceller på sitt tak som det är i dag. Dessutom förlängs nu i budgeten stödet till energilager. Det är en väldigt spännande teknisk utveckling att människor kan ha solceller på taket och lagra energi i ett batteri, som kan användas när man behöver ett tillskott.

Miljöpartiet vill att fler människor ska delta i energiomställningen. Förra året växte solcellsmarknaden med 63 procent, jämfört med året tidigare. Energimyndigheten bedömer att sol kan stå för 10 procent av vår totala elförsörjning år 2040 och därmed vara en väldigt viktig pusselbit i omställningen till ett helt förnybart energisystem.

De fem partierna bakom energiöverenskommelsen är överens om ett mål om att Sverige ska ha 50 procent effektivare energianvändning 2030. För att nå det målet behövs det fler åtgärder. Energieffektivisering är bra för både miljön och konkurrenskraften. Nu kommer ett nytt program för energieffektivisering i industrin på plats. Mycket av energieffektiviseringsarbetet handlar om att göra alla de där smarta lösningarna för minskad energianvändning. Det handlar om bättre ventilation och belysning i våra fastigheter och om nya uppvärmningslösningar eller om att tilläggsisolera vinden. De åtgärderna vidtas runt om i landet. Många små åtgärder ger totalt sett en stor effekt. Därför är det viktiga satsningar i budgeten på de kommunala klimat- och energirådgivarna, som ger hjälp och råd till företag och människor när det gäller deras situation och deras fastigheter.

Vi har också den nya satsningen på att förstärka resurserna för energi- och klimatarbete hos de offentliga aktörerna på regional och lokal nivå. De borgerliga partierna skär bort denna satsning. Moderaterna gör det med motiveringen att det är en diffus titel. För att klara våra klimat- och energipolitiska mål behöver alla vara med: staten, regionerna, kommunerna, företagen och privatpersoner.

Fru talman! Klimatet är vår tids ödesfråga. Naturvårdsverket har just presenterat den officiella utsläppsstatistiken för Sverige. Utsläppen i Sverige fortsätter att minska. Men takten måste öka. Transporterna är ett nyckelområde. Regeringen har gjort flera satsningar som kommer att vara avgörande för att minska transporternas utsläpp: Klimatklivet, reduktionspliktssystemet för mer biobränsle i tanken och det nya bonus-malus-systemet för miljöbättre bilar. Dessutom är det viktiga satsningar på att stärka biogasens roll och en nationell plan för elektrifiering av transportsektorn.

Det tar tid att vända den atlantångare som transportsektorns fossilberoende kan liknas vid. Naturvårdsverket bedömer i sin nya rapport att dagens beslutade och planerade styrmedel kommer att leverera betydande

utsläppsminskningar. Det innebär att klimatmålet till 2030 för första gången nu är i sikte, enligt myndigheten.

Naturvårdsverkets siffror omfattar inte flygets utsläpp. Räknar man in flygets utsläpp är läsnigen mer dyster. Svenskarnas flygande ökar och därmed också utsläppen. Att regeringen nu inför en flygskatt, som är på plats från den 1 april nästa år, är ett viktigt steg på vägen. Viktig är också den utredning som tillsätts om att se över möjligheterna att ha mer flygbiobränsle.

Tyvär vill alla de borgerliga partierna riva upp flygskatten. Vi minns att man till och med har hotat med att fälla ministrar för att man ogillar idén om en flygskatt som innebär att alla transportslag betalar för sina klimatutsläpp. Centerpartiet har gått så långt att man sagt att det första man skulle göra om man hamnar i en regering om ett år är att riva upp flygskatten. Att ha som högsta politiska prioritering att riva upp en flygskatt är svårt att förstå, med tanke på de samhällsutmaningar som Sverige och världen står inför.

Avslutningsvis vill jag ge några kommentarer till de borgerliga partiernas budgetförslag. Det är inte mycket som förenar deras förslag förutom vissa likalydande textstycken, där man kritiserar regeringen. Oppositionspartier kan unna sig att inte presentera alla konsekvenser av de nedskärningar de gör, men det är inte lätt att se vad det är som försvinner i deras budgetförslag.

Liberalernas budget är kanske den som är mest lättläst. Men jag har svårt att förstå varför Liberalerna exempelvis vill ta bort informationsplattformen för solceller, som Energimyndigheten nu ska ta fram. Det är ett förslag som myndigheten lade fram i sin solelsstrategi för ett år sedan.

Både Centerpartiet och Liberalerna räknar på en lägre pris- och löneomräkning, vilket påverkar beräknad kostnad för bland annat myndigheterna. Detta siffertrixande ger Centerpartiet en besparing på 743 miljoner kronor för 2018 som de presenterar som nya budgetpengar att satsa på annat. Jag skulle hypotetiskt kunna räkna på att ingen statligt anställd skulle ha någon sjukdag nästa år, men det skulle inte vara en särskilt trovärdig budget.

Fru talman! Förnybar energi och effektiv energianvändning kan bidra till att lösa klimatutmaningen. Jag är stolt över en budget med flera viktiga satsningar för mer vindkraft, solceller, energieffektivisering och åtgärder för minskade klimatutsläpp.

Jag yrkar bifall till regeringens budgetförslag.
(Applåder)

Anf. 143 SOFIA FÖLSTER (M) replik:

Fru talman! Energipolitiken berör många områden. Klimatfrågan är ett område som vi ofta debatterar. Men en annan fråga som energipolitiken numera går in på är säkerhetspolitiken. Energidebatten har fått en enorm sprängkraft i och med Rysslands planering av Nord Stream 2. Detta innebär att Ryssland får ett utökat inflytande över Östersjön. Det cementerar också beroendet av naturgas för hela Europa. Det gör att bygget av Nord Stream 2 är oerhört allvarligt både ur säkerhetssynpunkt och ur klimatsynpunkt.

Här har regeringen agerat ganska passivt under senare tid. Och inte minst har den S- och MP-styrda majoriteten i Karlshamn sagt ja till att ryska rör ska lagras där.

Jag är oerhört oroad över den utveckling som sker i Ryssland, där Ryssland blir mer auktoritärt, men också över den energipolitik där det nu finns en risk att Nord Stream 2 byggs. Jag skulle därför vilja fråga Lise Nordin, som representant för ett av regeringspartierna: Är regeringen för eller emot Nord Stream 2?

Anf. 144 LISE NORDIN (MP) replik:

Fru talman! Tack, Sofia Fölster, för frågan! Jag håller helt med om att den fossila energin är en stor utmaning, både av klimatskäl och av säkerhetspolitiska skäl.

Regeringen har föredragit sin åsikt vid besök i näringsutskottet. Man ser med oro på planen att bygga Nord Stream 2. Sverige har varit drivande för att få upp frågan om den nya gasledningen på EU:s agenda. Också EU behöver engagera sig i frågan, som inte bara handlar om ett samarbete mellan Ryssland och Tyskland.

Vi behöver fasa ut den fossila energin för att klara klimatmålen. När man har diskuterat målen för 2030 har EU-kommissionen pekat ut att ökade insatser för energieffektivisering och mer förnybar energi är helt avgörande för att vi ska kunna bli mer självförsörjande inom EU vad gäller energi.

Jag känner inte riktigt att Moderaterna har varit särskilt tydliga i diskussionen om hur vi behöver mer förnybar energi och energieffektivisering för att stärka den säkerhetspolitiska situationen. Vi har ju i dag i Sverige möjlighet att ställa om till ett helt förnybart energisystem och sluta importera både uran och olja, som vi i dag är beroende av. Jag skulle säga att den som är engagerad i fråga om säkerhetspolitik och energi också har ansvar för att svara på hur vi ska kunna minska vårt beroende av uran, som Sverige i dag köper från andra länder. Så länge vi fortsätter att ha kärnkraft i Sverige kommer vi att fortsätta importera uran.

Min fråga tillbaka till Sofia Fölster är: Hur brett är Moderaternas engagemang för att på riktigt fasa ut såväl den fossila energin i Sverige och Europa som importen av uran? Det handlar om att sätta upp tydliga ambitioner om mer förnybar energi och energieffektivisering. Där välkomnar jag som miljöpartist om Moderaterna blir mer aktiva.

Anf. 145 SOFIA FÖLSTER (M) replik:

Fru talman! Jag tyckte att jag ställde en ganska konkret fråga till Lise Nordin, nämligen om regeringen är för eller emot Nord Stream 2. Den här frågan har vi ställt gång på gång från oppositionens och Alliansens sida.

Vi är också oroliga. Vi är också glada att frågan kommer upp på agendan och att regeringen vill diskutera frågan i EU. Men det viktiga är ju inte bara att frågan diskuteras, utan även vad man säger i de diskussionerna. Om man på riktigt vill påverka EU:s ställningstagande i den här frågan och vill påverka våra nordiska grannländer att hjälpa oss till exempel i den här debatten måste man ha ett tydligt ställningstagande om huruvida man är för eller emot Nord Stream 2.

Jag tycker att det är självklart att regeringen borde kunna sätta ned foten och säga: Vi ser det här som ett stort säkerhetshot. Vi är emot Nord Stream 2 och kommer att göra allt som står i vår makt för att det inte ska bli ett bygge av den här gasledningen.

Detta har jag ännu inte hört från regeringen, men jag hoppas på att kanske få det svaret i nästa replik, så jag ställer frågan igen: Är regeringen för eller emot ett bygge av Nord Stream 2?

Anf. 146 LISE NORDIN (MP) replik:

Fru talman! Sofia Fölster frågar mig om regeringens åsikt. Jag tillhör visserligen ett regeringsparti, men jag är riksdagsledamot. Frågor om regeringens åsikt är det klokare att ställa i ett annat forum. Men jag kan konstatera att regeringen har varit tydlig i den offentliga kommunikationen. Bland annat har utrikesminister Margot Wallström pekat på många av de risker regeringen ser med ett bygge av Nord Stream 2. Det skulle ge oss ytterligare infrastruktur i Europa som ökar den ryska energipolitiska makten och det fossilgasberoende som vi har i dag.

Det blir också en fråga om vem som kommer att ha makt att avgöra om den här kabeln ska byggas eller inte. Som jag förstår det kommer Sverige inte i något officiellt sammanhang att få en fråga att svara ja eller nej på. Vi kan dock ställa många frågor och uttrycka den oro som finns samt lyfta upp frågan på EU:s agenda. Jag har inte noterat att Moderaterna uttryckt någon åsikt om vad man tycker om kabeln, men det vore väldigt välkommet.

Nu har tyvärr Sofia inte någon mer replik, men hon svarade inte på min fråga om engagemanget för att öka självförsörjningen och minska den ryska energipolitiska makten. Detta handlar också om att Sverige importerar uran. Kanske får vi återkomma till detta vid ett annat tillfälle.

Anf. 147 RICKARD NORDIN (C) replik:

Fru talman! Vi debatterar nu vad som finns i energibudgeten och kanske framför allt vad som inte finns i den.

Jag var i dag på en biogaskonferens, och i går besökte jag en biogas-anläggning. Krisen för den svenska biogasen fördjupas för varje dag som går. Svensk biogas håller i snabb takt på att konkurreras ut av dubbelsubventionerad importerad dansk biogas. I maj ställde jag en fråga till regeringen om vad man gör för att avvärja krisen. I en debattartikel svarade man att man ser situationen och tar den på allvar. Nu har det gått mer än ett halvår. En budget har lagts fram. Men ingenting har hänt.

Under tiden har situationen för de svenska biogasanläggningarna förvärrats ytterligare. Fler anläggningar är nu på väg att läggas ned eller försöks säljas. Andra anläggningar hittar inte avsättning för sin gas och tvingas därför fackla gasen, det vill säga bränna den till ingen nytta. Hur länge kan regeringen låta det här fortgå? Miljarder skatte kronor och privata investeringar håller bokstavligt talat på att gå upp i rök.

Den svenska biogas- och biogödselsatsningen är unik och ligger i världsklass. Men om inget görs i närtid riskerar inte bara ett utmärkt exempel på cirkulär ekonomi att eroderas. Det är också så att en ny industrigren riskerar att slås ut.

När, Lise Nordin, får vi rimliga förutsättningar för den svenska biogasen? För ett halvår sedan sa sig regeringen vara medveten om problematiken. Ändå görs ingenting. Det finns ingenting i den här budgeten som kan åtgärda situationen. Betyder det att regeringen inte bryr sig, eller hur har ni tänkt lösa situationen?

Anf. 148 LISE NORDIN (MP) replik:

Fru talman! Än en gång lyfts en fråga som inte har någon koppling till utgiftsområde 21 Energi, som vi debatterar här och nu. Men jag ska göra ett försök att svara på den här viktiga frågan ändå.

I regeringens budget – men inom två andra utgiftsområden – finns två satsningar som är viktiga för biogasen. Den ena är Klimatklivet, som är den största investeringssatsning på biogas som har funnits i en statlig budget. Klimatklivet betalas ut via Naturvårdsverket och ges till de projekt som har största möjliga klimatnytta per investerad krona. En mycket stor del av de pengar som betalas ut till Klimatklivet har gått just till biogas, för där finns en stor klimatnytta. Centerpartiet och de andra borgerliga partierna föreslår att skrota Klimatklivet, som har varit en viktig del i den biogasutveckling vi har sett i Sverige de senaste åren.

Den andra viktiga satsning på biogas som finns i budgeten, men inte i det utgiftsområde som vi debatterar nu, är den så kallade metanreduceringsersättningen, som ligger under utgiftsområde 20. Det är ett stöd som ges till bönder som tillverkar biogas av gödsel. Sådan biogasproduktion har en dubbel klimatnytta, eftersom man fångar in gödsel som annars läcker metan och i stället tillverkar biogas som kan ersätta fossila alternativ.

Situationen för biogasen är väldigt allvarlig. Det är en utmaning att Sverige har valt att satsa på att gynna miljöfordon, bland annat biogasbilar, medan Danmark har kraftiga produktionsstöd. Detta gör att många tankar dansk biogas i miljöbilar som har subventionerats av Sverige. Biogasen är i ett allvarligt läge. Den här regeringen tycker jag satsar väldigt tydligt på biogasen i budgeten, bland annat genom Klimatklivet. Jag kan inte förstå varför Centerpartiet vill skrota hela satsningen på Klimatklivet.

Anf. 149 RICKARD NORDIN (C) replik:

Fru talman! Lise Nordin verkar inte förstå att biogas kan användas på många ställen, inte minst i elproduktion, vilket i högsta grad är relevant för den här diskussionen. Något som Lise Nordin inte heller riktigt verkar koppla är att investeringar i nyproduktion genom Klimatklivet inte kommer att hjälpa dem som redan har investerat men i dag inte har avsättning. Dessutom verkar Lise Nordin ha missat att de flesta som har sökt om de här pengarna antagligen kommer att behöva lämna tillbaka dem – jag fick rapporter om det i dag – därför att de inte kan bygga med nuvarande priser och med tanke på situationen.

De svar jag får gäller en sak som redan har funnits länge, nämligen metangasreduceringsstödet, som inte spelar någon roll för den nuvarande uppkomna situationen, samt Klimatklivet, som innebär att vi ska ha in fler producenter, vilket definitivt inte hjälper till. Om de anläggningarna över huvud taget hade byggts hade det ju snarare förvärrat situationen.

På kort sikt klarar regeringen inte av att leverera någonting över huvud taget. På lång sikt behöver vi definitivt tillsätta en utredning om styrmedel

gällande vad som ska hända efter 2020 och gärna även dessförinnan. Vi behöver en nationell strategi för biogasen, där man tar vara på all nytta. Det har inte bara att göra med elproduktion – det är *en* nytta. Det gäller klimat, självförsörjning, säkerhet, luftkvalitet och alla de andra sakerna också.

På kort sikt föreslår Centerpartiet en ny miljöbilsdefinition. Vi behöver se över hur trängselskatterna kan kopplas till det här. Vi behöver se över parkeringsregler, miljözoner och ursprungsmärkning vid pumpen. Vi behöver tuffa mål när det gäller insamling av matavfall. Vi måste se till att vi upphandlar på ett helt annat sätt.

Inget av det här klarar regeringen av att leverera. Man har inga lösningar på kort sikt. Man har inga lösningar på lång sikt heller. Lise Nordin kan bara hänvisa till Klimatklivet, som handlar om att investera i nya anläggningar, precis på samma sätt som man har gjort vid andra tillfällen. Man bryr sig inte om dem som redan har investerat och som ska överleva. Men det är det som spelar roll, inte fina politiska poänger om att man ska bygga nytt. Det är lätt att bygga monument, men att ta hand om dem och se till att de funkar är uppenbarligen mycket svårare.

Anf. 150 LISE NORDIN (MP) replik:

Fru talman! Jag hade önskat att några av de idéer som Centerpartiet nu pratar sig varmt om hade funnits i någon budget under de åtta år då man själv satt i regering. Jag kan inte minnas att det skulle ha funnits några satsningar på biogas i regeringens budgetar under de åtta år då Centerpartiet hade del av regeringsmakten.

Nu har vi två väldigt viktiga satsningar i budgeten. Den ena är Klimatklivet. Rickard svarar fortfarande inte på varför Centerpartiet vill ta bort Klimatklivet. Det rör sig om klimatinvesteringsatsningar på 4 miljarder kronor. Den andra är det rena produktionsstöd som metanreduceringsersättningen utgör. Där får man ett direkt stöd för hur mycket biogas man producerar.

Rickard Nordin säger att kopplingen till den här debatten är att man kan använda biogas för elproduktion, men jag tror inte att det är Centerpartiets åsikt. Alla bedömare pekar på att biogasen gör störst nytta om den ersätter det fossila i transportsektorn. Jag tycker att det är klokt att satsningarna styr i den riktningen att vi använder biogasen där den gör största möjliga klimatnytta.

Förutom Klimatklivet och metanreduceringsersättningen finns en annan viktig pusselbit som handlar om att det fossila blir dyrare så att biogasen och andra biobränslen kan konkurrera. Vidare handlar det om att höja CO₂-skatten så att det fossila blir dyrare och därmed gynna det förnybara. Den debatten har Centerpartiet inte varit särskilt bidragande i. Kanske ser vi nu en förändring.

Anf. 151 PENILLA GUNTHER (KD) replik:

Fru talman! Lise Nordin började sitt anförande med att säga att det fanns frågor som vi inom allianspartierna hade lyft upp som inte hade med utgiftsområdet att göra. Men jag törs påstå att Lise Nordin i allra högsta grad har lyckats få med en rad frågor som vi inte heller behandlar i betänkandet, till exempel flygskatten. Uran är en annan fråga.

Det här är jätteintressant. Om flygskatten skulle bringa en sådan fantastisk miljönytta för Sverige och svenskt näringsliv, och inte minst bidra till den regionala tillväxten, tror jag att vi alla hade kunnat säga att visst skulle en extra skatt på varje passagerare vara kanon. Vem behöver inte få in de pengarna?

Nu fungerar det inte riktigt så. Om bara Sverige inför flygskatten har den knappast en global klimatbetydelse. Däremot kommer den att få betydelse för det lokala och regionala näringslivet när de små regionala flygplatserna inte kommer att kunna hålla flyglinjer med flygbolag som är intresserade av att flyga fram och tillbaka mellan de orterna och Stockholm. Hur tänker Lise Nordin lösa den frågan?

Vad gynnar det miljöarbetet om inte företagen kan utvecklas och få anställda och förtroendevalda som kan ta sig till arbeten och uppdrag?

Anf. 152 LISE NORDIN (MP) replik:

Fru talman! Det blir inkonsekvent när Penilla Gunther, och många andra i debatten, argumenterar att å ena sidan skulle flygskatten inte göra någon klimatnytta, men å andra sidan skulle den vara ett sådant dråpslag att landsbygden läggs ned och flygplatser kommer att stängas. De båda påståendena går inte att förena.

Jag är den första att säga att flygskatten behöver vara högre om den på riktigt ska innebära att flyget också betalar sina klimatutsläpp. Jag tycker att det är viktigt att systemet är på plats, vilket innebär att Sverige kommer att ha en flygskatt, det vill säga att flyget är med och betalar för sin klimatpåverkan på samma sätt som järnvägstrafiken, biltrafiken, sjöfarten och alla andra transportslag.

Penilla Gunther från Kristdemokraterna säger att det inte blir någon klimatnytta om bara Sverige deltar. Än en gång är det samma resonemang om att det inte spelar någon roll vad vi gör i Sverige. Jag hävdar att det spelar en stor roll vad vi gör. Sverige kan visa vägen, vara ett föredöme, och Sverige har ett moraliskt ansvar för sina utsläpp. Jag anser att en svensk inte har rätt till större utsläpp för att denne råkar bo i ett land med färre invånare. Vi måste se till utsläppen per capita. Svenskarnas klimatutsläpp ökar när det kommer till flyget. Flygandet kan inte fortsätta att öka som det gör nu om vi ska ha en chans att nå ett klimatmål. Det är alla klimatforskare eniga om. Det behövs en flygskatt, och det behövs även en utveckling av bioflygbränsle.

För att människor ska kunna fortsätta att resa behöver det satsas exempelvis på höghastighetståg, så att vi kan åka tåg enkelt mellan våra större städer och inte behöva flyga.

Jag skulle vilja veta vad Kristdemokraterna föreslår för att minska klimatutsläppen motsvarande det som beräknas om man inte vill ha flygskatt. Vad är Kristdemokraternas alternativ?

Anf. 153 PENILLA GUNTHER (KD) replik:

Fru talman! Denna dubbelmoral som Miljöpartiet står för är fantastisk. Om just den inhemska flygskatten hade bidragit till en sådan fantastisk klimatnytta som Lise Nordin försöker förespegla svenska folket hade det säkert varit okej för oss alla. Men de stora utsläppen sker under de långa flygresorna när folk åker till Thailand eller andra delar av världen på semester.

Vad har Miljöpartiet gjort med sin vice statsminister Isabella Lövin, som har suttit i Europaparlamentet i flera år? Har hon bara handlat för fiskarnas väl och ve eller något annat miljöområde, i stället för att jobba för att ta bort tullar på biomassa eller över huvud taget jämställa, helst förbättra, villkoren för de förnybara bränslena? I allra högsta grad skapar detta mer och bättre förutsättningar för biobränsle för flyget. Vi vet att det inte räcker till – hur gärna man än vill jobba med frågan. Det gör man på alla flygplatser – för både de stationära fordonen och för flygbolagen.

I förslaget från regeringen framgår det att det ska utgå kompensation till Gotland och Norrland. Norrland är för mig ett odefinierat område. Det är mycket stort. Vad menas med Norrland? Gotland är väl definierat geografiskt, men vad betyder Norrland? I vilken omfattning skulle den kompensationen ske och på vilket sätt? Det finns ett antal flygplatser där man funderar mycket över den saken.

Anf. 154 LISE NORDIN (MP) replik:

Fru talman! Jag hoppas att Kristdemokraterna inte har missat att flygskatten, som kommer att införas den 1 april nästa år, inte bara handlar om flygresor som sker inom Sveriges gränser utan också om flygresor som sker till andra länder.

Jag vill också påpeka att flera länder inför flygskatt. Sverige är inte på något sätt först ut. Tvärtom är det allt fler länder som anser att även flyget ska betala sina klimatkostnader.

För i princip alla klimatfrågor är det alltid ett bättre alternativ att ha globala lösningar där samma regler gäller för alla länder. Men innan vi har nått dit kan inte alternativet vara att alla står med armarna i kors. Tvärtom ser vi att globala framgångar i klimatarbetet i princip alltid föranleds av att det finns länder som visar vägen. Att införa en flygskatt i Sverige är därför ett rimligt steg. Det är en helt rimlig princip att flyget också betalar för sina klimatutsläpp.

Om Kristdemokraterna tycker att den här nivån på flygskatten ger en för låg klimatnytta ser jag gärna fram emot en diskussion om hur hög skatten borde vara för att ge en klimatnytta.

Jag tolkar det som att Penilla Gunther undrar vad Miljöpartiet och Isabella Lövin tidigare har gjort vad gäller de globala klimatfrågorna. Jag skulle säga mycket. Sverige, via denna regering, har varit pådrivande i de internationella klimatavtalen och har haft avgörande roller. Vi har arbetat intensivt med att skärpa EU:s utsläppshandelssystem, som nu har inneburit stora förändringar och höjt priset på koldioxid även i Europa. Och vi har drivit på för att EU ska sätta högre mål för förnybar energi, klimat och energieffektivisering inom EU.

Vi kan inte bara titta på Sverige eller titta globalt. Vi måste jobba både och. Det handlar både om flygskatten i Sverige – en viktig symbolfråga – och om att fortsätta arbeta internationellt. Vi utgår från att fler länder kommer att ta efter om Sverige visar vägen.

Anf. 155 BIRGER LAHTI (V):

Fru talman! Jag skulle kunna hålla ett tio minuter långt anförande bara med utgångspunkt i mina kladdanteckningar från när jag har lyssnat, men jag ska försöka hålla mig till vad jag har tänkt att säga.

Jag börjar med att reflektera över det sista anförandet om flygskatten. Jag håller givetvis med Lise Nordin om att det vore galet om inte den globala världen någon gång skulle sätta sig och säga att det är klart att flyget ska betala med tanke på klimataspekten. Det vore annars galet. Att det skulle vara en stor grej med 60 kronor på en inrikesbiljett förstår jag inte.

Utgiftsområde 21 Energi var det jag tänkte börja med. Vänsterpartiet har förhandlat fram budget efter budget tillsammans med den rödgröna regeringen – så även budgeten för 2018 och utgiftsområde 21 Energi.

Jag tänker emellertid inte beröra resultatredovisningen, det som står i början av betänkandet, i någon större skala. Jag måste bara nämna det som några har varit inne på med stödet till solel och att Riksrevisionen i sin senaste granskning har några frågetecken gällande utformningen. Jag håller med Riksrevisionens slutsats att man kanske bör titta på utformningen av stödet så att maximal nytta kan fås för stödpengarna. Då menar jag inte att man inte ska ge stöd, men man kanske kan fila på utformningen för att få mest nytta av pengarna.

Vi i Vänsterpartiet är relativt nöjda med anslagsfördelningen. Jag kommer inte att lyfta eller sänka några anslagsposter, inte ens med mina egna tankar eller funderingar.

Vad jag kan konstatera gällande andra partiers förslag till anslag är att det är Centerns som i sammanhanget står närmast vårt och regeringens förslag. Skillnaden är i det närmaste kosmetisk. Men gällande de andra partiernas förslag så skiner skillnaden solklar, för att försöka sig på lite roligt språkbruk i sammanhanget.

Nåväl, fru talman. Vi i Vänsterpartiet har en tydlig ställning i vår syn på vår framtida energiförsörjning: Den ska vara förnybar och kostnadseffektiv men samtidigt säker i såväl kvalitet som leveranssäkerhet. Det finns säkert många olika sätt att komma fram till en trygg energiförsörjning som ger så lite avtryck på klimatet och miljön som möjligt, och vi har nu tillsammans med sittande regering kommit fram till en fördelning som ska leda till det som jag nyss räknade upp som viktiga beståndsdelar för att nå dit på sikt.

Jag är givetvis glad över att utskottet noterar Gotlands energiförsörjning och påpekar att Sverige ska ha trygg energiförsörjning i hela landet med goda förutsättningar för fortsatt utbyggnad av förnybar energi.

Mycket i energipolitiken som regeringen landar i har givetvis bäring på den energiöverenskommelse som slutits med Moderaterna, Centern, Kristdemokraterna och regeringspartierna. Att Vänsterpartiet inte är med i denna överenskommelse har givetvis med kärnkraften att göra.

Vänsterpartiet är i dag det enda riksdagsparti som klart och tydligt säger att kärnkraften inte ska vara en del av energilösningen i framtiden. Jag baxnar ibland när jag hör hur Miljöpartiet tolkar uppgörelsen och jämför med hur Moderaterna tolkar den.

Nåväl, fru talman. Det är inte min uppgift att bli tvistelösningstribunal för tolkningar om energiuppgörelsen. Men när jag läser om forskningen inom kärnteknik och blykyld fjärde generationens reaktor i Sverige blir i alla fall jag inte övertygad om de framtidsscenarioer som målas upp som konsekvenser av uppgörelsen. Den som lever och får uppleva åren efter 2040 får då ge betyg till dagens politiker och bedöma vilken tolkning som låg närmast sanningen i uppgörelsen.

Vi i Sverige är lyckligt lottade att vi har ett stort och kraftfullt energibolag som därtill ägs av oss alla gemensamt, nämligen Vattenfall, och att vi har våra utbyggda älvar som kan parera de volatila förnybara energislag som växer mer och mer – detta tack vare elcertifikatslösningen, som tjänat syftet väl.

Men tänk er in i situationen att vi i dag skulle söka tillstånd för att bygga ut ett stort älvsystem, Jag skulle lite försiktigt kunna säga: Lycka till! Det skulle aldrig kunna genomföras.

Därför skulle det betyda enormt mycket om Vattenfall skulle få påtryckningar av regeringen att titta på den torrlagda älvfåran i Lilla Lule älv i Vuollerim för att åtminstone lite ödmjukt ge tillbaka lite vattenmiljö till Jokkmokks kommun. Vi vet att större ingrepp i dessa utbyggda älvsystem inte kommer att bli genomförda på så sätt att man återskapar något som varit, förutom i fallet i Vuollerim som jag hänvisar till.

Fru talman! Jag började för dryga veckan sedan att i slutet av mitt anförande lyfta upp något från mina politiska motståndare. Då lyfte jag upp en enskild motion från en M-märkt riksdagsledamot som jag tyckte hade en bra idé.

Det tänker jag faktiskt kosta på mig igen – att nämna ett yrkande i en motion som lämnats in i ärendet. Detta bara för att visa god debatt och mitt sätt att ta motståndares goda idéer på allvar. Nu ser jag att den berörda ledamoten inte är här, så det blir lite av en antiklimax, men det handlar om vätgasstrategin.

Det är klart att vätgas är och kommer att vara intressant ur många aspekter i framtiden. Energimyndigheten har dock gått in och finansierat projekt där just vätgas är tänkt att ersätta kol och koks i den svenska stålindustrin, så tyvärr slår motionären in öppna dörrar. Men tanken på en strategi är välmenad, kan jag tänka mig. I motionen i övrigt hittar jag bara typisk skrämselfpropaganda.

Med det här sagt yrkar jag givetvis bifall till förslaget i betänkande NU 3 och anslaget till utgiftsområde 21 Energi.

Anf. 156 PENILLA GUNTHER (KD) replik:

Fru talman! Birger Lahti och jag brukar inte alltid ha så väldigt olika åsikter – konstigt nog, kanske en del tycker, men så är det.

I det här fallet, Birger, måste jag ändå ställa en fråga. Om du håller med om att en flygskatt vore bra måste jag ställa frågan: Hur reser du?

Jag antar att du varje vecka flyger till jobbet på riksdagen och hem igen. Säg att flygskatten blir verklighet, vilket den verkar bli.

Det är ju så att uppe i ”Norrland” – detta stora, av regeringen odefinierade område – finns det ett antal regionala flygplatser. De är ägda av kommun, region, landsting eller privata ägare som inte har statligt stöd och som inte drar nytta av samma stöd som till exempel Swedavia har.

Det är ju inte så att flyglinjer drivs av ideella krafter eller av subventioner hur som helst, utan det krävs någon sorts kommersiell tanke – en affär, en business – som gör att man har tillräckligt många passagerare så att det lönar sig att driva de här flyglinjerna.

Det har inte slagit Birger Lahti att om flygbolagen inte har tillräckligt med passagerare på grund av att flygskatten bidrar till att antalet minskar skulle detta kunna minska intresset hos dem att flyga på Norrland, detta stora område?

Jag skulle också gärna vilja veta hur Birger Lahti, som själv kommer från området, tolkar det geografiska området Norrland i fråga om kompensation för flygskatten till just det området.

Anf. 157 BIRGER LAHTI (V) replik:

Fru talman! Tack, Penilla, för frågan! Jag är glad att du ställer den, för då får vi lite perspektiv på det vi talar om.

Jag tror inte att någon som flyger från min flygplats slutar flyga för att det blir ett påslag på 60 kronor. Ingen, tror jag, slutar köpa biljett när det blir ett påslag på 60 kronor. Däremot tror jag att flygplatsen som jag flyger från kanske berörs av de undantag som man har tittat på. Först och främst finns det inga alternativ.

Det stämmer som du säger – jag flyger varje vecka, och ibland får jag faktiskt dåligt samvete när jag ser att det är få som flyger och jag vet hur dyr upphandlingen är som staten har gjort. Men jag kan ibland trösta mig med att det inte finns några alternativ. Jag har inga tåg eller annat som jag skulle kunna använda mig av.

Det jag är glad över är att Vänsterpartiet i förhandlingarna har drivit på för att pengarna som rullar in från flygskatten ska investeras i järnväg. Då blir det effekter på rätt sätt på klimatet och miljön. Jag vet inte om vi lyckas med det, men det är någonting som vi driver på för att det vore bra att göra med de pengarna.

Det har diskuterats någon gång att det vore bättre att i stället satsa på biobränsle för flyget. Men en flygskatt utesluter inte de bitarna. Jag håller lite grann med om det som Lise sa: Vi är inte de enda som tittar på flygskatt. Men jag vet att ju fler länder som använder sig av någon form av incitament för att få även flyget att betala sina utsläpp, desto fler är det som hakar på.

Jag är glad att Sverige nu äntligen fattar detta beslut, för det är ingen som slutar flyga från min flygplats på grund av ett 60 kronor högre biljettpris.

Anf. 158 PENILLA GUNTHER (KD) replik:

Fru talman! Nej, det kan hända att man som resenär eller passagerare som får sina resor betalda av det offentliga inte tänker på den kostnad som läggs på avgiften för biljetten, men för dem som reser i det privata eller som har uppdrag för föreningar, organisationer eller företag och behöver åka fram och tillbaka till Stockholm över dagen till exempel kostar det något extra. Och varje extra krona kan bli ganska mycket pengar i slutändan om man reser tillräckligt mycket.

Det är också en fråga om vilka flyglinjer där man anser det vara lönsamt att bedriva verksamhet på vissa flygplatser. Det kanske inte handlar om Birger Lahtis och hans kamraters vilja att flyga därifrån och dit, utan det handlar om att det kanske helt enkelt inte finns något flygbolag som är intresserat av att använda sig av den rutten för sina flygningar.

Vi kan dra lärdomar från Norge, där man har provat införandet av flygskatt. Där har minst en flygplats lagts ned hittills därför att flygbolagen valde att lämna den. Frågan låg inte hos passagerarna, utan den låg hos flygbolagen, som inte ansåg det vara tillräckligt lönsamt.

Min fråga kvarstår även till Birger Lahti, för jag fick inget svar från Lise Nordin: Vad ska kompensationen gå till? Vilket område och vilka

flygplatser ska få ta del av denna kompensation? Om man nu säger att Norrland är ett jätteområde och det finns ett antal flygplatser, hur ska detta gå till? Ni i Vänsterpartiet, som förhandlar om budgeten med regeringen, hur har ni kommit överens om detta?

Prot. 2017/18:44
6 december

Energi

Anf. 159 BIRGER LAHTI (V) replik:

Fru talman! Tack, Penilla Gunther, för debatten!

Du kommer inte att kunna svara när jag ställer en fråga till dig. Jag kan bara konstatera att du säger att de 60 kronorna kanske inte betyder något när någon annan betalar biljetten, men som jag sa är jag övertygad om att det inte finns någon som ska hälsa på någon eller göra en dagsresa till Stockholm som inte tar biljetten om det inte finns någon annat alternativ. Det är ingen som slutar flyga på grund av 60 kronor.

Jag har inte suttit i förhandlingsgruppen, så jag vet inte hur man har diskuterat eller vilka flygplatser det gäller. Tyvärr kan jag inte ge svar på det. Men om jag hade fått chansen skulle jag ha frågat dig: Vad är din medicin för att flyget ska bidra med något när det gäller utsläppen? Vad skulle ni ha för förslag? Detta är i alla fall något som helt klart bidrar med mer pengar till statskassan som vi kan investera i järnväg eller något annat. Pengarna är inte bortkastade.

Det blir fel om man skulle undanta flyget som någon helig zon och säga: Nej, de ska inte bidra med något när det gäller klimatutsläpp. Det vore fel tycker jag.

Tyvärr kan du inte svara när jag säger: Vad är ert svar på klimatkompensation från flyget? Detta är i alla fall det närmaste jag kan komma på i dag. Tack för frågan!

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 7 december.)

§ 12 En strategi för arbetet med mänskliga rättigheter i Sverige

*En strategi för arbetet
med mänskliga
rättigheter i Sverige*

Konstitutionsutskottets betänkande 2017/18:KU6

En strategi för arbetet med mänskliga rättigheter i Sverige (skr.
2016/17:29)

föredrogs.

Anf. 160 MIA SYDOW MÖLLEBY (V):

Fru talman! I det här betänkandet behandlar vi regeringens skrivelse 2016/17:29, det vill säga *Regeringens strategi för det nationella arbetet med mänskliga rättigheter* samt följdmotioner på skrivelsen och en del motioner från allmänna motionstiden 2015, 2016 och 2017.

I strategin behandlas bland annat frågan om inrättande av en fristående institution för mänskliga rättigheter i enlighet med Parisprinciperna i Sverige.

De flesta partierna i utskottet är helt överens om att en institution behövs, och det är något som har diskuterats länge. Det är flera partier som har motionerat i frågan många gånger. Vänsterpartiet har under flera år skrivit motioner med krav på en sådan institution. Vi har också skrivit att

vi tycker att den ska läggas hos Justitieombudsmannen. Senast som vi motionerade om en institution var nu i samband med denna skrivelse.

Att den ska kopplas till Justitieombudsmannen har varit självklart för ganska många. Vi har tyckt att det är en rimlig koppling mellan det arbete som Justitieombudsmannen gör i dag och de principer som finns med i Parisprinciperna. Ett viktigt skäl har också varit att det är ett sätt att garantera oberoendet för institutionen.

I samband med att utskottet nu skulle behandla skrivelsen gav utskottet en utredare i uppdrag att analysera om det är lämpligt och bra att koppla den till Justitieombudsmannen och i så fall hur det skulle gå till. Utredaren såg flera problem med konstruktionen och påtalade också att det går att säkra oberoendet på andra sätt.

I Sverige har vi en ordning där nästan alla myndigheter är kopplade till Regeringskansliet, och samtidigt är myndigheterna väldigt oberoende. Möjligheten att göra en annan konstruktion för en MR-institution, till exempel koppla ihop den med andra befintliga myndigheter, såsom Diskrimineringsombudsmannen, Barnombudsmannen och så vidare, är inte tillräckligt utredd.

Utskottet är överens om att det skulle vara bra med en utredning skyndsamt för att titta på andra vägar. Utskottet är därför överens om ett tillkännagivande till regeringen. Jag lämnar detta nu eftersom jag antar att andra kommer att prata om det, och Vänsterpartiet har två reservationer i betänkandet som jag nu tänkte prata lite om i stället.

I skrivelsen påpekas det att det är viktigt att de som jobbar med särskilt utsatta grupper har kunskap om de mänskliga rättigheterna och de skyldigheter de medför för offentlig verksamhet. Universitetskanslersämbetet har därför på regeringens uppdrag kartlagt hur frågor om mänskliga rättigheter och mäns våld mot kvinnor och barn beaktas i utbildningar till barnmorska, forskollärare, jurist, läkare, psykoterapeut, sjuksköterska och andra yrken där man kommer i kontakt med särskilt utsatta grupper.

Kartläggningen har visat att undervisningen om mänskliga rättigheter generellt fungerar väl men att undervisningen om mäns våld mot kvinnor och barn behöver utvecklas för att studenterna ska få de kunskaper de behöver för att kunna möta våldsutsatta personer på ett bra sätt i sitt kommande yrke.

Regeringen anger att den ska följa utvecklingen, men Vänsterpartiets uppfattning är att det inte räcker att sitta bredvid och titta på och följa utvecklingen. Vår uppfattning är att man ska återkomma med förslag till åtgärder.

Den andra reservationen handlar om att Vänsterpartiet menar att det är dags för Sverige att ratificera ILO:s konvention 169 om urfolks rättigheter. Nuvarande regering har skärpt arbetet för samernas rättigheter och pratar mycket mer om ILO 169 än vad tidigare regering gjort. Vi menar dock att det behövs mer än prat och att man faktiskt ser till att återkomma med ratificering av konventionen.

I den budget vi har förhandlat med regeringen avsätts mer pengar till sametinget, och arbetet med en konsultationsordning går framåt. Detta var något som vi diskuterade för bara några dagar sedan här i kammaren. Det är bra att detta arbete görs, men vår uppfattning är som jag sa att vi också måste gå vidare med en ratificering av ILO 169. Detta bör regeringen återkomma med snarast, och därför yrkar jag bifall till reservation 2.

Anf. 161 EVA-LENA GUSTAVSSON (S):

Fru talman! Eleanor Roosevelt sa följande: Var börjar de allmänna rättigheterna? På små platser, nära hemmet – så små och så nära att de inte kan urskiljas på världskartor. De är, trots det, den individens tillvaro, hans eller hennes bondgård eller kontor. Så är de platser där varje man, kvinna och barn söker efter rättvisa, lika möjligheter, lika värde utan diskriminering. Om dessa rättigheter inte har någon betydelse där har de lite eller ingen betydelse någonstans. Om inte människor upprätthåller dessa rättigheter i sin närmaste omgivning får vi söka dem förgäves i de större sammanhangen.

Eleanor Roosevelt var den person som såg till att dessa rättigheter skrevs ned för alla i världen och är grunden i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna. Om detta skulle vi kunna säga så mycket.

Vi behandlar nu konstitutionsutskottets betänkande *En strategi för arbetet med mänskliga rättigheter i Sverige*. Först vill jag rikta ett tack till civilsamhällets organisationer för deras kunskande, engagemang och inspel till oss i KU i dessa frågor. Vi har tagit del av flera skrivelser och även bjudit in till en träff med flera av MR-organisationerna under hösten.

Vi socialdemokrater anser att det är av största vikt att stå upp för de internationella konventioner om mänskliga rättigheter där Sverige har förbundit sig att säkerställa att dessa åtaganden fullgörs i landet. Men värnandet av de mänskliga rättigheterna ska också ske inom ramen för den konstitutionella ordningen.

Parisprinciperna antogs 1993, och sammanfattningsvis kan man säga att Parisprincipernas utgångspunkter för en institution för mänskliga rättigheter ska vara att främja, skydda och övervaka. Det finns flera statliga utredningar och skrivelser från regeringen om en institution för detta. Viljan är alltså god, men frågan har varit mycket mer komplex än vad vi kanske tänkte. Vi har fått internationell kritik om att vi ännu inte har någon institution enligt Parisprinciperna.

Trots att vi redan har flera myndigheter som Justitieombudsmannen, Diskrimineringsombudsmannen, Barnombudsmannen, Forum för levande historia och Myndigheten för delaktighet med flera som på olika sätt tangerar Parisprinciperna har vi ingen institution som helt uppfyller kraven för A-status i Parisprinciperna. Därför måste vi sträva efter att leva upp till dem och säkerställa att Sverige har en svensk institution för mänskliga rättigheter enligt dessa principer. Konstitutionsutskottet ser vikten av att en sådan institutions uppdrag och roll är tydliga och passar in i den svenska konstitutionella ordningen.

Frågan om en svensk MR-institution kan tyckas ha dragits i långbänk, och nu skickas den återigen vidare. Varför har det tagit så lång tid? Frågan om en svensk institution är helt enkelt mycket viktig. Konstitutionsutskottet har behandlat frågan med stor seriositet genom kontakter med civilsamhällets organisationer och genom ett studiebesök för att undersöka den finska modellen. Därefter fick professorn i konstitutionell rätt Hans-Gunnar Axberger ett utredningsuppdrag av KU. I juni i år presenterades rapporten *JO som IMR?* I detta perspektiv är KU:s samlade bedömning att återföra frågan till regeringen. I betänkandet skriver vi att regeringen skyndsamt måste gå vidare med frågan och att det är mycket viktigt att involvera civilsamhällets organisationer. Det måste vara en prioritet för regeringen i det fortsatta arbetet.

Både konstitutionsutskottet och civilsamhällets organisationer är tydliga med att en svensk institution för mänskliga rättigheter behöver vara konstruerad så att oberoendet verkligen säkras. Det kan handla om särskilda processer för tillsättande och avsättande av chefer med mera. Med en sådan konstruktion kan riksdagen och konstitutionsutskottet även fortsättningsvis spela en roll.

Med detta yrkar Socialdemokraterna bifall till utskottets förslag i betänkande KU6.
(Applåder)

Anf. 162 MARTA OBMINSKA (M):

Fru talman! Vi debatterar regeringens skrivelse 2016/17:29 *Regeringens strategi för det nationella arbetet med mänskliga rättigheter*. Utskottet föreslår dels att skrivelsen läggs till handlingarna, dels ett tillkännagivande till regeringen om att låta utreda frågan om en nationell institution för mänskliga rättigheter. Jag yrkar därmed bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Fru talman! De mänskliga fri- och rättigheterna slår fast att alla människor är födda fria och lika i fråga om värde och rättigheter. Till våra mänskliga fri- och rättigheter hör opinionsfriheter, såsom yttrande- och mötesfrihet, kroppslig integritet, rörelsefrihet, rättsäkerhet, skydd mot diskriminering och egendomsskydd.

Fru talman! Sverige har kommit långt när det gäller att värna mänskliga fri- och rättigheter och undertecknade tidigt både Europakonventionen och FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna. I regeringsformen stadgas att ingen lag eller annan föreskrift får meddelas i strid med Europakonventionen. Konventionens ställning kan beskrivas som överordnad svensk lag men underordnad de svenska grundlagarna. Genom regeringsformens 2 kap. skyddas också i vår grundlag direkt en rad mänskliga fri- och rättigheter.

I utskottets betänkande behandlas frågan om en nationell institution för mänskliga rättigheter. Till att börja med vill jag, liksom Eva-Lena Gustavsson, tacka civilsamhället för engagemanget och inspielen. Vi har berett frågan under en längre tid och tagit del av professor Hans-Gunnar Axbergers rapport.

Institutioner för mänskliga rättigheter regleras i Parisprinciperna, som inte är ett folkrättsligt bindande regelverk. Parisprinciperna bör analyseras ytterligare, och man bör ta ställning till och tydliggöra vilka krav som egentligen ställs enligt principerna. Sverige bör eftersträva att leva upp till Parisprinciperna och säkerställa att Sverige har en institution för mänskliga rättigheter enligt dessa principer. Det är dock viktigt att en sådan institutions uppdrag och roll är tydliga och passar in i den svenska konstitutionella ordningen.

Fru talman! Vi anser att en svensk institution för mänskliga rättigheter inte bör inrättas som en ny myndighet under riksdagen eller knytas till Justitieombudsmannen. Huvudregeln när det gäller myndigheter är att de lyder under regeringen. Riksdagen och dess förvaltning är inte utformade för styrning av och stöd till myndigheter. Att institutionen ska ligga under parlamentet är inte heller någonting som Parisprinciperna kräver.

Ett argument som har framförts för att en institution för mänskliga rättigheter ska knytas till riksdagen är oberoende. En verksamhets oberoende

ställning eller självständighet kan säkerställas på andra sätt. Som Eva-Lena Gustavsson nämnde kan det vara fråga om beslut om utnämning och entledigande men även beslut om anslag.

Det bör övervägas i vilken utsträckning det existerande systemet med exempelvis Justitieombudsmannen, Diskrimineringsombudsmannen och Barnombudsmannen tillsammans uppfyller Parisprinciperna. Det bör även analyseras om en institution för mänskliga rättigheter kan hanteras inom ramen för den befintliga myndighetsstrukturen.

Utskottet anser att regeringen skyndsamt på nytt bör låta utreda frågan om en ny nationell institution för mänskliga rättigheter i Sverige. Om regeringen genom vårt utskott har för avsikt att involvera riksdagen är vi beredda att medverka i lämplig form i den fortsatta beredningen. Det är viktigt att även fortsättningsvis ta till vara det civila samhällets kunskaper och perspektiv.

Fru talman! Då vårt förslag är att låta regeringen utreda frågan om en nationell institution för mänskliga rättigheter har vi avhållit oss från för många formella medskick. Vi moderater har dock i en motion, 2015/16:2502, skrivit att det i uppdraget till den nya institutionen bör ingå att förebygga och motverka enskildas kränkningar av andra enskildas mänskliga fri- och rättigheter.

Det har kommit en rad oroande beskrivningar av hur enskilda människor hindras i sin livsföring av andra enskilda eller grupper av enskilda.

Den 20 november 2001 höll 25-åriga Uppsalabon Fadime Sahindal ett tal här i riksdagen om hur svårt det var att balansera mellan familjens krav och förväntningar och det svenska samhället, som står för helt andra värden och synsätt. Två månader senare dödades hon av sin egen pappa. Talet och det tragiska mordet var ögonöppnare för många.

Än i dag begränsas kvinnors, hbtq-personers och andra människors möjligheter att utöva sina mänskliga fri- och rättigheter. Det handlar om det som brukar kallas för hedersförtryck och hedersvåld och som bland annat kan innebära kontroll av klädsel, oskuldskontroller och tvångs- och barnäktenskap.

Ett annat exempel där enskilda människor begränsas av andra enskilda är näthat och hot och våld mot journalistredaktioner. Antalet fall av hot mot dessa är stort, enligt exempelvis undersökningar från organisationerna Utgivarna och Journalistförbundet.

Institutionen för mänskliga rättigheter borde i samarbete med myndigheter och det civila samhället kartlägga dessa typer av hot mot mänskliga rättigheter, arbeta för att den värdegrund som bär upp de mänskliga rättigheterna ska bli bättre förankrad hos fler och på olika sätt stödja dem som vill leva i frihet och trygghet – i enlighet med sina mänskliga fri- och rättigheter.

(Applåder)

Anf. 163 AGNETA BÖRJESSON (MP):

Fru talman! Vi debatterar nu betänkande KU6 *En strategi för arbetet med mänskliga rättigheter i Sverige*. Förslaget är att lägga skrivelsen *Regeringens strategi för det nationella arbetet med mänskliga rättigheter* till handlingarna. Samtidigt föreslår utskottet att regeringen på nytt och skyndsamt utreder frågan om en nationell institution för mänskliga rättigheter.

*En strategi för arbetet
med mänskliga
rättigheter i Sverige*

Jag vill först säga att jag yrkar bifall till utskottets förslag och avslag på motionerna.

Redan i budgetpropositionen 2016 fick vi ett nytt mål gällande Sveriges åtaganden om mänskliga rättigheter, nämligen att målet för politiken för mänskliga rättigheter skulle vara att säkerställa full respekt för Sveriges internationella åtaganden om mänskliga rättigheter.

När regeringen nu kommer med sin skrivelse presenterar man också den sammanhållna strukturen och talar bland annat om att det ska finnas ett starkt rättsligt och institutionellt skydd av de mänskliga rättigheterna. Man föreslår där att en institution ska läggas under riksdagen. Dessutom presenterar man ett samordnat och systematiskt arbete med mänskliga rättigheter inom offentlig verksamhet och ett starkt stöd för arbetet med mänskliga rättigheter inom det civila samhället och näringslivet.

När det gäller MR-institutionen har flera talare här varit inne på att detta är en fråga vi brett, genom de flesta partier, brinner för. Det är en fråga som har utretts av tidigare regeringar 2010 och 2011. Utredningarna har också, precis som man gör i regeringens skrivelse, kommit fram till att det borde vara under riksdagen MR-myndigheten ska ligga. Det har setts som en förutsättning för att vi ska kunna garantera den självständighet som behövs enligt Parisprinciperna.

Vi i KU angrep därför beredningen på sedvanligt grundligt KU-sätt. Bland annat åkte vi till Helsingfors och besökte finska JO, där landets MR-myndighet ligger. Precis som flera andra har varit inne på var det nämligen där vi trodde att vi skulle placera den här institutionen. Sedan tillsatte vi en egen utredning – professor Hans-Gunnar Axberger fick uppdraget att utreda frågan om en ny MR-myndighet under riksdagen, och alldeles särskilt under JO.

Utredaren kom dock tillbaka och avrådde oss från att inrätta den nya myndigheten under JO, av en rad olika skäl. Huvudargumentet var att den nya myndighetens uppgifter skulle skilja sig avsevärt från det som i dag görs av JO. Utredaren tittade också på att inrätta en ny myndighet under riksdagen men avrådde även från det. I stället öppnade utredaren för att se på de myndigheter som finns under regeringen, till exempel Diskrimineringsombudsmannen, Barnombudsmannen eller någon annan myndighet, som Jämställdhetsmyndigheten.

Ett annat förslag var att ta företrädare från några av ombudsmännen och sätta ihop i en grupp. Utredaren pekade på att man i så fall kanske skulle behöva göra vissa förändringar, till exempel när det gäller att anställa och avskeda ombudsmännen. Eventuellt skulle man också behöva lagstifta för att freda en framtida MR-myndighet från framtida regeringars eventuella klåfingrighet eller vilja att detaljstyra och ge uppdrag – allt detta för att garantera självständigheten.

Detta ledde till att vi i KU kom fram till att det nog ändå är bäst att skicka tillbaka frågan till regeringen, och det gör vi i stor och bred enighet. Vi pekar också på hur viktigt det är att det civila samhället ges möjlighet till inflytande i hela den process regeringen genomför, för precis som flera tidigare talare har sagt har det kommit ovärderliga bidrag från det civila samhället.

Med det, fru talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

Anf. 164 PER-INGVAR JOHANSSON (C):

Fru talman! Vi i konstitutionsutskottet har sedan förra hösten arbetat med frågan hur vi under riksdagen skulle kunna skapa en nationell myndighet för arbete med mänskliga rättigheter. KU:s arbete med detta har grundats på regeringens skrivelse 2016/17:29 *Regeringens strategi för det nationella arbetet med mänskliga rättigheter*.

Konstitutionsutskottet gav i januari i år professor Hans-Gunnar Axberger i uppdrag att överväga och analysera om en sådan organisation för mänskliga rättigheter skulle kunna vara en del av riksdagens ombudsmän, JO. Det skulle i så fall kunna vara en organisation som arbetar på motsvarande sätt som i Finland. Konstitutionsutskottet hade i september 2016, alltså förra året, besökt Justitieombudsmannen i Finland och Finlands nationella organisation för mänskliga rättigheter och redan då funnit att den lösning som fanns i Finland var värd att utreda.

Själv fann jag den tydliga kopplingen mellan civilsamhällets föreningar och organisationer för mänskliga rättigheter och den nationella organisation för mänskliga rättigheter som fanns i Finland viktig och intressant. Centerpartiet anser det mycket angeläget att skapa en nära koppling till civilsamhällets organisationer även i Sverige när vi skapar den nationella svenska organisationen för mänskliga rättigheter.

Hans-Gunnar Axberger överlämnade i juni den rapport till KU som vi hade beställt. I rapporten har tre alternativa möjligheter för att organisera en delegation för mänskliga rättigheter vid JO-ämbetet övervägts. Konstitutionsutskottet har övervägt JO-alternativen men också ett alternativ med en helt ny myndighet för mänskliga rättigheter under riksdagen.

Axbergers slutsatser var att det skulle innebära betydande svårigheter att skapa en organisation för mänskliga rättigheter inom JO-ämbetet. Det finns organisatoriska och praktiska problem men också, som jag uppfattar det, en oro för att JO:s roll att juridiskt granska landets myndigheter skulle kunna påverkas negativt av det mer politiskt inriktade arbetet med mänskliga rättigheter.

Under beredningen av detta ärende har KU fått ett antal skrivelser från nätverket för en svensk MR-institution, och vi var ett antal KU-ledamöter som i oktober i år träffade företrädare för detta nätverk. Erfarenheter från både Sverige och andra länder visar att det är angeläget att vi har en levande debatt och, genom både civilsamhällets organisationer och staten, en bevakning av att människors grundlagsstadgade rätt till frihet och trygghet efterlevs. Samhället måste också se till att människor inte blir diskriminerade.

I en hel del länder, även i Europa, är det staten och dess politiska ledning som genom domstolar, åklagare och polis hotar och förhindrar människors frihet och trygghet. Det är så i flera nationalistiskt styrda länder i Europa – tyvärr. Det är viktigt att vi i Sverige skapar en nationell institution för mänskliga rättigheter som är oberoende av landets politiska ledning, och även överväganden av hur oberoendet ska kunna skapas har därför varit en del av JO:s beredningsarbete inför skapandet av vår institution för mänskliga rättigheter.

Konstitutionsutskottet kommer till samma slutsats som utredaren Hans-Gunnar Axberger – det skulle vara svårt att hos justitieombudsmännen skapa en svensk organisation för mänskliga rättigheter. Den finska förebilden vi hade höll alltså inte ända fram.

När det gäller alternativet med en ny myndighet inom riksdagen har vi i KU kommit fram till att riksdagens organisation inte är så väl lämpad för att styra myndigheter och institutioner.

Vi konstaterar att det inom en rad myndigheter under regeringen pågår ett omfattande arbete för att främja och upprätthålla mänskliga rättigheter, både i Sverige och, delvis, för andra länder.

Vi konstaterar att svenska myndigheter har ett jämförelsevis stort oberoende. Detta oberoende kan stärkas ytterligare genom formerna för tillsättning av chef.

Att en ny särskild myndighet för mänskliga rättigheter inte ska skapas har ett antal remissinstanser i ett tidigare skede tydliggjort för regeringen. Jag vill understryka att vi inte vill att det ska skapas en ny särskild myndighet – detta kan lösas på annat sätt.

Diskrimineringsombudsmannen, som nu företräder Sverige internationellt när det gäller mänskliga rättigheter, enligt Parisprinciperna, borde som jag ser det kunna förstärkas med vissa resurser som nu finns inom andra myndigheter. Det kan då skapas en institution som fullt ut motsvarar vad som krävs för att bli en institution med A-status för mänskliga rättigheter enligt Parisprinciperna. Därtill behöver det som jag ser det också skapas ett råd med företrädare för civilsamhällets organisationer på området mänskliga rättigheter.

Fru talman! Med dessa medskick vill jag yrka bifall till förslaget i konstitutionsutskottets betänkande och därmed överlämna frågan om att bilda en svensk organisation för mänskliga rättigheter till regeringen.
(Applåder)

Anf. 165 TUVE SKÅNBERG (KD):

Fru talman! Efter andra världskriget samlade sig nationerna för att säga: aldrig mer! Människovärdet hade trampats i smutsen. Miljoner och åter miljoner människors liv hade gått förlorade.

Vilka mänskliga rättigheter var det som hade förtrampats? Man kände behovet att bilda den nya organisationen Förenta nationerna. Där Nationernas förbund hade misslyckats med att bevaka de mänskliga rättigheterna skulle man härigenom tillsammans kunna stå upp för vad alla var överens om är basala mänskliga rättigheter.

Det är riktigt som tidigare har sagts – Eleanor Roosevelt var en av dem som skapade förutsättningarna för att de mänskliga rättigheterna formulerades i FN-stadgan.

Arbetet med att precisera vad mänskliga rättigheter är har fortsatt. Normalt sett är det så att när en regering ratificerar en FN-konvention ska den därefter implementeras i svensk lag. Detta sker här i parlamentet, där vi som parlamentariker är ansvariga. Vi har ansvar för att pröva det hela och se till att det kommer in i svensk lagstiftning på det grundliga sätt som vår konstitution medger och föreskriver.

Men att konventioner blir lag sker inte automatiskt. Mänskliga rättigheter är något som är oerhört angeläget att bevaka. Därför ankommer det på KU att i riksdagen ta ansvar för att respekten för mänskliga rättigheter finns inskriven i våra grundlagar, vilket är fallet, och att lagen efterlevs.

Om och om igen har Kristdemokraterna och andra partier motionerat om att bevakandet av mänskliga rättigheter ska stärkas. Detta sker inte minst genom civilsamhällets organisationer för MR-frågor. Vi har haft samtal med dem även i denna fråga. Vi har lyssnat till vad de har haft att säga och hur de har velat ha det organiserat, och vi har dragit slutsatser utifrån det.

Konstitutionsutskottet vill att riksdagen riktar ett tillkännagivande till regeringen om att regeringen ska utreda frågan om en nationell institution för mänskliga rättigheter i Sverige. Vi baserar detta på den rapport av professor Hans-Gunnar Axberger som vi hört om tidigare i debatten.

Vi har vägt denna fråga väl, och vi tror att detta är den bästa vägen att gå framåt. Syftet är, som sagt, att detta arbete ska säkerställa full respekt för Sveriges internationella åtaganden om mänskliga rättigheter. Det behövs ett svenskt institutionellt skydd av de mänskliga rättigheterna utöver det som parlamentet och KU erbjuder.

Vi noterar att det finns ett starkt stöd för arbetet med mänskliga rättigheter inom det civila samhället. Vi utgår från att det civila samhället bör spela en viktig roll för att bevaka dessa frågor.

Därmed, fru talman, yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet KU6 och därmed också till förslaget om tillkännagivande.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 7 december.)

§ 13 Bordläggning och beslut om förlängd motionstid

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Propositioner

2017/18:58 Genomförande av oskuldspresumtionsdirektivet

2017/18:60 Avtal om ekonomi och handel (CETA) samt strategiskt partnerskapsavtal mellan EU och dess medlemsstater och Kanada

Skrivelse

2017/18:46 Riksrevisionens rapport om tillgängligheten till Statistiska centralbyråns registerdata

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för ovanstående propositioner och skrivelse skulle förlängas till och med *fredagen den 19 januari*.

EU-dokument

KOM(2017) 706 Ändrat förslag till rådets förordning om ändring av förordning (EU) nr 904/2010 vad gäller åtgärder för att stärka det administrativa samarbetet på mervärdesskatteområdet

§ 14 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 5 december

2017/18:250 Arbetsmiljön i Försvarsmakten och på Försvarsdepartementet

av *Lena Asplund* (M)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2017/18:251 Skydds jakt på varg

av *Daniel Bäckström* (C)

till miljöminister Karolina Skog (MP)

2017/18:252 Biomedicinska analytiker

av *Lena Asplund* (M)

till statsrådet Helene Hellmark Knutsson (S)

2017/18:253 Behovet att bygga nya skyddsrum

av *Gunilla Nordgren* (M)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2017/18:254 Åldring brott

av *Lars-Arne Staxäng* (M)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

§ 15 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 5 december

2017/18:386 Dubbelbeskattning av småsparare

av *Cecilia Widegren* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2017/18:387 Barns rätt till information samt kontakt med en frihetsberövad förälder

av *Linda Snecker* (V)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2017/18:388 Vattenfall och övergrepp mot de mänskliga rättigheterna

av *Jens Holm* (V)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2017/18:389 Respekten för demokratin i Honduras

av *Yasmine Posio Nilsson* (V)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2017/18:390 Regeringens rutiner för utdelning av ordnar

av *Kristina Yngwe* (C)

till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)

2017/18:391 Sveriges migrationspolitik

av *Markus Wiechel* (SD)

till statsrådet Heléne Fritzon (S)

2017/18:392 Läkemedelsklassning av kosttillskott

av *Markus Wiechel* (SD)

till socialminister Annika Strandhäll (S)

2017/18:393 Migrationsverkets skuld till kommunerna

av *Gunilla Nordgren* (M)

till statsrådet Heléne Fritzon (S)

2017/18:394 UD:s hantering av dokumentation och information

av *Björn Söder* (SD)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2017/18:395 Säkerhetsskyddsförordningen

av *Tomas Tobé* (M)

till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2017/18:396 Försenade utbetalningar av EU-stöd till lantbrukare

av *Sten Bergheden* (M)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2017/18:397 DN:s artiklar om säkerhetsrådskampanjen

av *Sofia Damm* (KD)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2017/18:398 Skatteregler för skogsbrukare och andra fastighetsägare

av *Jörgen Warborn* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2017/18:399 Unga företagare

av *Cecilia Widegren* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2017/18:400 UF-företagande

av *Cecilia Widegren* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2017/18:401 Kronofogdens specialindrivning

av *Maria Malmer Stenergard* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2017/18:402 Feministisk handelspolitik

av *Håkan Svenneling* (V)

till statsrådet Ann Linde (S)

§ 16 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 5 december

2017/18:293 Olaga hot mot lantbrukare

av *Sten Bergheden* (M)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

den 6 december

2017/18:323 Vargens påverkan på landsbygden

av *Sten Bergheden* (M)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2017/18:338 Trafikverkets handläggningstider
av *Anders Åkesson* (C)
till statsrådet Tomas Eneroth (S)
2017/18:331 Konsekvenser av privatleasing
av *Lars Beckman* (M)
till statsrådet Per Bolund (MP)
2017/18:334 Överlåtelse av väghållaransvar
av *Betty Malmberg* (M)
till statsrådet Tomas Eneroth (S)
2017/18:336 Åtgärder för svenska åkerier
av *Per Klarberg* (SD)
till statsrådet Tomas Eneroth (S)
2017/18:343 Svensk fiskenäring
av *Per-Arne Håkansson* (S)
till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)
2017/18:348 Swedavias ordningsföreskrifter
av *Edward Riedl* (M)
till statsrådet Tomas Eneroth (S)

§ 17 Kammaren åtskildes kl. 18.06.

Sammanträdet leddes
av andre vice talmannen från dess början till och med § 5 anf. 29 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med § 7 anf. 86 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till och med § 7 anf. 109 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med § 11 anf. 142 (delvis) och
av förste vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

JOHAN WELANDER

/Olof Pilo

§ 1 Anmälan om faktapromemoria	1
§ 2 Anmälan om granskningsrapport	1
§ 3 Ärenden för hänvisning till utskott	1
§ 4 Ärenden för bordläggning.....	1
§ 5 Rättsväsendet	2
Justitieutskottets betänkande 2017/18:JuU1	2
Anf. 1 TOMAS TOBÉ (M)	2
Anf. 2 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S).....	4
Anf. 3 TOMAS TOBÉ (M) replik.....	7
Anf. 4 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik.....	7
Anf. 5 TOMAS TOBÉ (M) replik	8
Anf. 6 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik.....	8
Anf. 7 ADAM MARTTINEN (SD).....	8
Anf. 8 MATS PERTOFT (MP)	11
Anf. 9 TOMAS TOBÉ (M) replik	13
Anf. 10 MATS PERTOFT (MP) replik	13
Anf. 11 TOMAS TOBÉ (M) replik	13
Anf. 12 MATS PERTOFT (MP) replik	14
Anf. 13 JOHAN HEDIN (C)	14
Anf. 14 LINDA SNECKER (V).....	17
Anf. 15 TOMAS TOBÉ (M) replik	20
Anf. 16 LINDA SNECKER (V) replik.....	21
Anf. 17 TOMAS TOBÉ (M) replik	21
Anf. 18 LINDA SNECKER (V) replik.....	22
Anf. 19 ROGER HADDAD (L)	22
Anf. 20 LINDA SNECKER (V) replik.....	24
Anf. 21 ROGER HADDAD (L) replik.....	25
Anf. 22 LINDA SNECKER (V) replik.....	25
Anf. 23 ROGER HADDAD (L) replik.....	26
Anf. 24 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik.....	26
Anf. 25 ROGER HADDAD (L) replik.....	26
Anf. 26 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S) replik.....	27
Anf. 27 ROGER HADDAD (L) replik.....	27
Anf. 28 ANDREAS CARLSON (KD)	27
Anf. 29 MATS PERTOFT (MP) replik	30
Anf. 30 ANDREAS CARLSON (KD) replik	30
Anf. 31 MATS PERTOFT (MP) replik	31
Anf. 32 ANDREAS CARLSON (KD) replik	31
Anf. 33 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	32
Anf. 34 JOHAN HEDIN (C) replik.....	36
Anf. 35 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S) replik.....	37
Anf. 36 JOHAN HEDIN (C) replik.....	37
Anf. 37 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S) replik.....	38
Anf. 38 TOMAS TOBÉ (M) replik	38

Anf. 39 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S) replik	39
Anf. 40 TOMAS TOBÉ (M) replik.....	39
Anf. 41 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S) replik	40
Anf. 42 LINDA SNECKER (V) replik	40
Anf. 43 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S) replik	41
Anf. 44 LINDA SNECKER (V) replik	41
Anf. 45 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S) replik	42
Anf. 46 ANDREAS CARLSON (KD) replik.....	42
Anf. 47 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S) replik	43
Anf. 48 ANDREAS CARLSON (KD) replik.....	44
Anf. 49 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S) replik	44
Anf. 50 ROGER HADDAD (L) replik	45
Anf. 51 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S) replik	45
Anf. 52 ROGER HADDAD (L) replik	46
Anf. 53 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S) replik	46
(Beslut fattades under § 10.)	47
§ 6 Sveriges deltagande i det permanenta strukturerade samarbetet inom Europeiska unionen	47
Sammansatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande 2017/18:UFöU3.....	47
Anf. 54 MIKAEL JANSSON (SD).....	47
Anf. 55 LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V)	49
Anf. 56 ALEXANDRA VÖLKER (S).....	50
Anf. 57 LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V) replik	51
Anf. 58 ALEXANDRA VÖLKER (S) replik.....	51
Anf. 59 LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V) replik	52
Anf. 60 ALEXANDRA VÖLKER (S) replik.....	52
Anf. 61 HANS WALLMARK (M)	52
Anf. 62 ANDERS SCHRÖDER (MP)	55
Anf. 63 HANS WALLMARK (M) replik.....	56
Anf. 64 ANDERS SCHRÖDER (MP) replik.....	57
Anf. 65 HANS WALLMARK (M) replik.....	57
Anf. 66 ANDERS SCHRÖDER (MP) replik.....	58
Anf. 67 MIKAEL JANSSON (SD) replik.....	58
Anf. 68 ANDERS SCHRÖDER (MP) replik.....	59
Anf. 69 MIKAEL JANSSON (SD) replik.....	59
Anf. 70 ANDERS SCHRÖDER (MP) replik.....	59
Anf. 71 KERSTIN LUNDGREN (C).....	60
Anf. 72 LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V) replik	61
Anf. 73 KERSTIN LUNDGREN (C) replik	61
Anf. 74 LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V) replik	61
Anf. 75 KERSTIN LUNDGREN (C) replik	62
Anf. 76 MIKAEL JANSSON (SD) replik.....	62

Anf. 77 KERSTIN LUNDGREN (C) replik.....	62
Anf. 78 MIKAEL JANSSON (SD) replik.....	63
Anf. 79 KERSTIN LUNDGREN (C) replik.....	63
Anf. 80 ALLAN WIDMAN (L).....	63
Anf. 81 ALEXANDRA VÖLKER (S) replik.....	65
Anf. 82 ALLAN WIDMAN (L) replik.....	65
Anf. 83 ALEXANDRA VÖLKER (S) replik.....	65
Anf. 84 ALLAN WIDMAN (L) replik.....	66
Anf. 85 MIKAEL OSCARSSON (KD).....	66
(Beslut fattades under § 10.).....	67
§ 7 Internationellt bistånd.....	67
Utrikesutskottets betänkande 2017/18:UU2.....	67
Anf. 86 SOFIA ARKELSTEN (M).....	67
Anf. 87 MARKUS WIECHEL (SD).....	69
Anf. 88 KERSTIN LUNDGREN (C).....	71
Anf. 89 LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V).....	73
Anf. 90 BIRGITTA OHLSSON (L).....	75
Anf. 91 SOFIA DAMM (KD).....	77
Anf. 92 MARIA ANDERSSON WILLNER (S).....	80
Anf. 93 BIRGITTA OHLSSON (L) replik.....	81
Anf. 94 MARIA ANDERSSON WILLNER (S) replik.....	82
Anf. 95 BIRGITTA OHLSSON (L) replik.....	82
Anf. 96 MARIA ANDERSSON WILLNER (S) replik.....	83
Anf. 97 SOFIA DAMM (KD) replik.....	83
Anf. 98 MARIA ANDERSSON WILLNER (S) replik.....	83
Anf. 99 SOFIA DAMM (KD) replik.....	84
Anf. 100 MARIA ANDERSSON WILLNER (S) replik.....	84
Anf. 101 SOFIA ARKELSTEN (M) replik.....	84
Anf. 102 MARIA ANDERSSON WILLNER (S) replik.....	84
Anf. 103 SOFIA ARKELSTEN (M) replik.....	85
Anf. 104 MARIA ANDERSSON WILLNER (S) replik.....	85
Anf. 105 MARKUS WIECHEL (SD) replik.....	86
Anf. 106 MARIA ANDERSSON WILLNER (S) replik.....	86
Anf. 107 MARKUS WIECHEL (SD) replik.....	86
Anf. 108 MARIA ANDERSSON WILLNER (S) replik.....	87
Anf. 109 EMMA NOHRÉN (MP).....	87
Anf. 110 SOFIA ARKELSTEN (M) replik.....	90
Anf. 111 EMMA NOHRÉN (MP) replik.....	90
Anf. 112 SOFIA ARKELSTEN (M) replik.....	91
Anf. 113 EMMA NOHRÉN (MP) replik.....	91
Anf. 114 SOFIA DAMM (KD) replik.....	91
Anf. 115 EMMA NOHRÉN (MP) replik.....	92
Anf. 116 SOFIA DAMM (KD) replik.....	92
Anf. 117 EMMA NOHRÉN (MP) replik.....	92
Anf. 118 MARKUS WIECHEL (SD) replik.....	93
Anf. 119 EMMA NOHRÉN (MP) replik.....	93
Anf. 120 MARKUS WIECHEL (SD) replik.....	93
Anf. 121 EMMA NOHRÉN (MP) replik.....	93
Anf. 122 ANDERS ÖSTERBERG (S).....	93
Anf. 123 MARKUS WIECHEL (SD) replik.....	95
Anf. 124 ANDERS ÖSTERBERG (S) replik.....	95

Anf. 125 MARKUS WIECHEL (SD) replik.....	96
Anf. 126 ANDERS ÖSTERBERG (S) replik	96
(Beslut fattades under § 10.)	96
§ 8 Energi	96
Näringsutskottets betänkande 2017/18:NU3	96
Anf. 127 SOFIA FÖLSTER (M).....	96
Anf. 128 MATTIAS BÄCKSTRÖM JOHANSSON (SD)	99
Anf. 129 RICKARD NORDIN (C).....	101
(forts. § 11).....	103
Ajournering.....	103
Återupptaget sammanträde.....	104
§ 9 Beslut om ärende som slutdebatterats den 4 december	104
KrU1 Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid.....	104
§ 10 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	105
JuU1 Utgiftsområde 4 Rättsväsendet	105
UFöU3 Sveriges deltagande i det permanenta strukturerade samarbetet inom Europeiska unionen.....	107
UU2 Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd	107
§ 11 (forts. från § 8) Energi (forts. NU3).....	109
Anf. 130 MARIA WEIMER (L)	109
Anf. 131 PENILLA GUNTHER (KD).....	110
Anf. 132 PATRIK ENGSTRÖM (S)	112
Anf. 133 SOFIA FÖLSTER (M) replik	114
Anf. 134 PATRIK ENGSTRÖM (S) replik	114
Anf. 135 SOFIA FÖLSTER (M) replik	115
Anf. 136 PATRIK ENGSTRÖM (S) replik	115
Anf. 137 RICKARD NORDIN (C) replik.....	116
Anf. 138 PATRIK ENGSTRÖM (S) replik	116
Anf. 139 RICKARD NORDIN (C) replik.....	116
Anf. 140 PATRIK ENGSTRÖM (S) replik	116
Anf. 141 ANDRE VICE TALMANNEN	117
Anf. 142 LISE NORDIN (MP)	117
Anf. 143 SOFIA FÖLSTER (M) replik	119
Anf. 144 LISE NORDIN (MP) replik	120
Anf. 145 SOFIA FÖLSTER (M) replik	120
Anf. 146 LISE NORDIN (MP) replik	121
Anf. 147 RICKARD NORDIN (C) replik.....	121
Anf. 148 LISE NORDIN (MP) replik	122
Anf. 149 RICKARD NORDIN (C) replik.....	122
Anf. 150 LISE NORDIN (MP) replik	123
Anf. 151 PENILLA GUNTHER (KD) replik	123
Anf. 152 LISE NORDIN (MP) replik	124
Anf. 153 PENILLA GUNTHER (KD) replik	124
Anf. 154 LISE NORDIN (MP) replik	125
Anf. 155 BIRGER LAHTI (V)	125
Anf. 156 PENILLA GUNTHER (KD) replik	127
Anf. 157 BIRGER LAHTI (V) replik	128
Anf. 158 PENILLA GUNTHER (KD) replik	128

Anf. 159 BIRGER LAHTI (V) replik.....	129	Prot. 2017/18:44
(Beslut skulle fattas den 7 december.).....	129	6 december
§ 12 En strategi för arbetet med mänskliga rättigheter i		
Sverige.....	129	
Konstitutionsutskottets betänkande 2017/18:KU6	129	
Anf. 160 MIA SYDOW MÖLLEBY (V).....	129	
Anf. 161 EVA-LENA GUSTAVSSON (S).....	131	
Anf. 162 MARTA OBMINSKA (M)	132	
Anf. 163 AGNETA BÖRJESSON (MP).....	133	
Anf. 164 PER-INGVAR JOHNSSON (C)	135	
Anf. 165 TUVE SKÅNBERG (KD)	136	
(Beslut skulle fattas den 7 december.).....	137	
§ 13 Bordläggning och beslut om förlängd motionstid	137	
§ 14 Anmälan om interpellationer	138	
§ 15 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	138	
§ 16 Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	139	
§ 17 Kammaren åtskildes kl. 18.06.....	140	